

NÁRODOPISNÁ ROČENKA

NÁRODOPISNÁ ROČENKA

Sestavil Miroslav Válka

2000

ISSN 0323 – 2492

Obsah

1. Úvod (<i>J. Veselská, M. Válka</i>).....	5
2. Národopisná společnost na prahu třetího tisíciletí (<i>J. Veselská</i>)....	7
3. Výuka oboru na vysokých školách	10
3.1. Ústav etnologie FF UK Praha (<i>F. Vrhel</i>)	10
3.2. Ústav evropské etnologie FF MU Brno (<i>M. Válka</i>)	12
3.3. Katedra sociální a kulturní antropologie FHS ZČU Plzeň (<i>K. Gabrielová, J. Nosková</i>)	15
4. Vědecká a specializovaná pracoviště	17
4.1. Etnologický ústav AV ČR Praha (<i>J. Vařeka</i>).....	17
4.2. Etnologický ústav AV ČR pracoviště Brno (<i>J. Pospíšilová</i>).....	19
4.3. Ústav lidové kultury Strážnice (<i>J. Krist</i>)	22
5. Základní oborová periodika. Národopisná bibliografie	25
5.1. Český lid. Národopisná revue. Národopisný věstník (<i>M. Válka a kol.</i>)	25
5.2. Národopisná bibliografie Čech, Moravy a Slezska (<i>J. Hrdá</i>).....	26
6. Ochrana památek lidového stavitelství a vesnických sídel (<i>P. Bureš</i>).....	32
7. Etnografické muzejnictví (<i>kolektiv autorů</i>).....	37
8. Registr českých národopisců, etnografů a etnologů	124
9. Dopisovatelé Národopisné společnosti	180
10. Příloha - Díla oceněná v rámci ankety o nejdůležitější počin v oboru.....	189
11. Summary	191
11.1 Introduction	192
11.2. The Ethnographic Society on the Threshold of the Third Millennium	192
11.3. Teaching of Ethnology at Universities	193
11.4. Scientific and Specialized Institutes	195
11.5. Basic Periodicals. The Ethnographic Bibliography	198
11.6. The Preservation of Folk Architectural Monuments.....	199
11.7. Ethnographic Museums	200

Použití zkratky

AMU	Akademie múzických umění Praha
AV ČR	Akademie věd České republiky
ČL	Český lid
ČSAV	Československá akademie věd
FE	Folia ethnographica
FF	Filozofická fakulta
HM	Historické muzeum NM Praha
KU	Komenského univerzita Bratislava
MU	Masarykova univerzita Brno
MZM	Moravské zemské muzeum Brno
NA	Národopisné aktuality
NM	Národní muzeum Praha
NR	Národopisná revue
NV	Národopisný věstník
NVČ	Národopisná výstava československá
PGS	Postgraduální studium
UJEP	Univerzita Jana Ev. Purkyně Brno
UK	Univerzita Karlova Praha
UP	Univerzita Palackého Olomouc
UŘ	Umění a řemesla
ZČU	Západočeská univerzita Plzeň

1. Úvod

Konec století je pro Národopisnou společnost stejně jako pro mnoho dalších institucí i jednotlivců příležitostí sumarizovat, ohlédnout se zpět a podat zprávu o vykonaném díle.- To všechno bylo podnětem Hlavnímu výboru Národopisné společnosti pro realizaci projektu jubilejní Národopisné ročenky, která se Vám dostává do rukou. Na jejím obsahu se dobrovolně podílela řada členů i nečlenů naší společnosti, kteří připravili informace o činnosti v různých odvětvích oboru. Bez nich by nebylo možné tak náročný úkol realizovat. Jim náleží poděkování všech, kteří budou ročenku jistě používat. Díky patří také všem těm, kteří měli zájem poskytnout informace o svém odborném zaměření, publikacích a kontaktech, předali svá sdělení redaktorovi, aby je mohl zařadit na příslušné místo.- Protože jubilejní ročenka je dílem Národopisné společnosti, uvádí ji informace o historii a současných aktivitách této nejstarší oborové organizace. Její více jak stoletý vývoj, poznamenaný řadou kontroverzních událostí, dokumentuje složitost vývoje společenských věd ve 20. století, zejména v jeho druhé polovině. I když současné postavení Národopisné společnosti je v důsledku institucionalizace oboru poněkud jiné, než v době jejího založení v r. 1891, plní své poslání i ve změněných podmínkách.- Redakční kolektiv jubilejní ročenky se snažil, aby předkládaná informace o oboru byla pokud možno kompletní. Proto vedle zprávy o činnosti Národopisné společnosti byla zařazena kapitola o výuce etnologie (antropologie) na vysokých školách (Brno, Plzeň, Praha) a o činnosti předních vědeckých a specializovaných pracovišť (Akademie věd, Ústav lidové kultury). Nemohla chybět ani základní informace o oborových časopisech (Český lid, Národopisná revue, Národopisný věstník), o vývoji a současném stavu oborové bibliografie a o aktivitách oboru v oblasti památkové péče.- Protože u široké veřejnosti zastupuje obor zejména etnografické muzejnictví, zaměřila se redakce detailně i na tuto oblast. Při koncipování informace o etnografických sbírkách, o odborné i popularizační činnosti specializovaných muzejních etnografických pracovišť i etnografických oddělení regionálních muzeí, se jejich autoři, vesměs muzejní etnografové, opírali o jednotnou osnovu, která zahrnuje základní údaje o dějinách sbírky, jejím složení, práci se sbírkami (expozice, výstavy, dokumentace) a o případném publikování sbírky či její části. Připojená kontaktní adresa s uvedením

jména kurátora/kurátorky sbírky (většinou autora zprávy) má napomoci rychlejší orientaci při vyhledávání potřebných fondů. Muzea jsou řazeny abecedně podle místa působení.- O personální situaci dává představu Registr českých národopisců, etnografů a etnologů. Záměrně byl ponechán tento široký název, svědčící o vývoji oboru ve 20. stol. a o jeho různém chápání v současnosti. Redakce se snažila, aby údaje byly věcně správné, proto vycházíme jen z dotazníkových údajů zaslaných jednotlivci. Struktura personálního hesla je následující: 1) Jméno, titul, 2) Datum a místo narození, 3) Vzdělání (škola), 4) Adresa bydliště, 5) Adresa pracoviště, 6) Kontakt (telefon, e-mail), 7) Specializace, 8) Poznámka (publikační činnost, výstavy, výzkumy a další odborné aktivity).- Dopisovatelé jsou neocenitelnými spolupracovníky při terénním výzkumu a jejich zásluhy jsou o to větší, že Společnost může jejich práci ocenit jen morálně. I když se dopisovatelská síť, ustavená už D. Stránskou, obměňuje, řada dopisovatelů zůstává Společnosti věrna po dlouhá léta a vedle pomoci při dotazníkových šetřeních zasílají do jejího archivu své práce a tak rozšiřují její badatelskou základnu. Ročenka přináší aktualizovanou podobu dopisovatelské sítě.- Jubilejní Národopisnou ročenku uzavírá obrazová příloha, která přibližuje díla oceněná v rámci ankety o nejúspěšnější počin v oboru za roky 1997-99 a anglické resumé.- Pro mnohé může být obsah tisku a také rozsah informací zklamáním. Nemůže si klást nároky na komplexnost a úplnost zejména proto, že přes téměř rok trvající přípravu nebylo možné od mnohých jednotlivců a také institucí získat potřebné údaje. Princip dobrovolnosti zde sehrál jistě svou pozitivní, ale také negativní roli. Nenajdete-li proto pro Vás potřebné údaje na předpokládaném místě, je důvod pouze jediný: přes mnohé urgencye se je nepodařilo získat.- Příprava tisku byla náročná také z důvodu rozptýlenosti jednotlivých spolupracovníků, kteří působí na nejrozličnějších místech a institucích. Redakční rada podnikla mnohé pro to, aby obsah ročenky uspokojil jak domácí, tak i zahraniční zájemce o národopisnou / etnologickou práci v České republice a patří jí za to jistě poděkování.- Doufáme, že jubilejní Národopisná ročenka bude prvním krokem k založení tradice podávat vždy po určitém čase zprávu o těch, kteří v oboru pracují a také o významných dílech, která byla vytvořena.

Miroslav Válka

Výkonný redaktor ročenky

Jiřina Veselská

předsedkyně Národopisné společnosti

2. Národopisná společnost na prahu třetího tisíciletí

Současná podoba Národopisné společnosti je výsledkem více jak stoletého vývoje, který reflektoval nejen všechny změny v postavení oboru ve společenském klimatu, ale také úroveň národopisného výzkumu, dokumentace a prezentace výsledků.- Historické studie, věnované počátkům společnosti, připomínají, že stanovy **Národopisné společnosti československé (NSČ)** byly zaregistrovány již v listopadu 1891, ale vlastní spolková činnost začala poněkud později, zj. v souvislosti s přípravou a realizací impozantní Národopisné výstavy československé v r. 1895. Cílem NVČ (termín *československá* měl demonstrovat příslušnost Čechů ke slovanským národům a provázel společnost až do pol. 50. let) bylo mj. získat pro nově zakládané národopisné muzeum sbírky, shromážděné organizátory výstavy v regionech. Část jich společnost odkoupila a v r. 1896 založila **Národopisné muzeum československé**, které začalo v témže roce pracovat, vedeno dokumentačním programem L. Niedera. Muzeum má od r. 1902 sídlo v Letohrádku Kinských v Praze na Smíchově. S mnoha svízelemi se potýkající sbírka se stala součástí Národního muzea v Praze (1922).- V r. 1897 vydala Národopisná společnost první číslo *Národopisného sborníku československého*, jehož název byl změněn na *Národopisný věstník československý* (od 1906), který obsahuje řadu dodnes aktuálních úvah a cenných studií. Po ukončení vydávání *Českého lidu* byl jediným odborným periodikem. Společnost založila první národopisnou bibliotéku (dnes uloženou v Národopisném odd. NM Praha) a již krátce po svém vzniku si předsevzala úkol připravit **Národopisnou encyklopedii**, jejíž jednotlivé svazky vycházely samostatně.- Od doby svého vzniku byla až do 60. let jedinou oborovou organizací, sdružující na dobrovolném základě etnografy, folkloristy i zástupce dalších vědních disciplín k výzkumu a dokumentaci jevů lidové kultury. Společnost také, a nebylo to možné vzhledem k okolnostem společenským jinak, řídila veškeré odborné aktivity v tomto směru (teoretické bádání, výzkumy v terénu, publikační činnost a do r. 1922 také shromažďování trojrozměrných artefaktů).- K radikální změně došlo po únoru 1948. V r. 1950 byl zřízen Národopisný kabinet při Československé akademii věd, který dal r. 1953 základ Ústavu pro etnografii a folkloristiku ČSAV v Praze

(s pobočkou v Brně), a stal se ústřední oborovou institucí. Národopisná společnost změnila svůj název na **Národopisná společnost československá** (1956). Ještě v této svízelné době dokázala za mimořádných podmínek najít prostředky na realizaci nenahraditelných výzkumů, které nemohly být konány jinými, a řídila dokumentační práce v regionech ohrožených socialistickou výstavbou. Pro nedostatek finančních prostředků nebylo možné terénní výzkumy rozvinout v daleko potřebnější míře. Až do předání ojedinělého archivu NSČ Archivu ČSAV jej spravovaly dvě pracovnice, vykonávající navíc řadu administrativních prací.- v r. 1958 vznikla **Společnost československých národopisců** při ČSAV, jejíž valné shromáždění se sešlo r. 1959. Sdružovala zejména profesionální etnografy, pracující v 10 až 15 sekcích. Její součástí byla také Slovenská národopisná spoločnosť, založená 1958. Obě společnosti působily paralelně a koordinovaně.- Od r. 1962 musela Národopisná společnost čsl. ukončit svou činnost jako samostatný právní subjekt a splynula se Společností československých národopisců, která přijala její jméno. K dosavadnímu názvu Národopisná společnost od 1. 1. 1963 přistoupil podtitul při ČSAV, aby bylo liteře zákona učiněno zadost, ale společnost ztratila mnoho na své samostatnosti. Ústav pro etnografii a folkloristiku převzal od společnosti správu velkých dokumentačních fondů, terénní výzkumy a adresář dopisovatelů. Společnost měla v té době 149 řádných členů, 5 čestných, 81 dopisujících a 360 spolupracovníků v terénu. Obě tyto skutečnosti a celkové společenské klima značně oslabily význam Národopisné společnosti jako koordinačního a studijního oborového centra.- Po 30 let se organizační struktura a způsob vnitřní organizace nezměnily. Postupně s klesající výší finančního příspěvku byly omezovány výzkumy, spolehlivě však pracovala síť dopisovatelů a také *Věstník* byl vydáván pravidelně.- První valné shromáždění po listopadu 1989 v Boskovicích pověřilo některé členy, aby zpracovali hodnotící zprávu, jako příspěvek k vývoji české etnografie a folkloristiky a Národopisné společnosti po únoru 1948. Zpráva byla publikována (*Národopisný věstník čsl. 50, 1991*) a stala se odrazovým můstkem pro další etnografickou práci v muzeích, ústavech i na vysokých školách. Kromě hodnocení minulého období stanovila priority etnografického a folkloristického výzkumu, vzdělávání a muzejní dokumentace. Doporučila také intenzivní přípravu

Národopisné encyklopedie a Etnografického atlasu.- Další změna ve struktuře a organizaci společnosti nastala rozdělením Československa. Na valném shromáždění v Hlinsku v Č. bylo rozhodnuto o vytvoření **Národopisné společnosti**, která s novými stanovami a hlavním výborem vstoupila letošního roku do druhého desetiletí své existence.- Současná Národopisná společnost má v čele devítičlenný hlavní výbor, který se řídí stejně jako všichni členové stanovami, doplněnými a schválenými v r. 1999. Vrcholným orgánem společnosti je valné shromáždění, které se schází jedenkrát za tři roky, aby zvolilo nový hlavní výbor, jenž řídí dění mezi zasedáními. Součástí valného shromáždění jsou vědecké konference, jejichž zaměření vychází z aktuálních potřeb oboru. V r. 1999 proběhla v Rožnově p. R. k 100. výročí narození D. Stránské konference se zaměřením na její dílo a otázky dokumentace. Výbor každoročně připravuje pro své členy 2-3 čísla *Zpravodaje Národopisné společnosti* o aktuálních událostech v oboru i společnosti, vyhlašuje *Anketu o nejvýznamnější počin oboru za uplynulý rok*, podporuje finančně výzkumy lidové kultury na území České republiky a vydává také pravidelně *Národopisný věstník*. Národopisná společnost eviduje v současné době 242 řádných a mimořádných členů a 185 dopisovatelů.- **Adresa:** Národopisná společnost, Národní tř. 3, 111 42 Praha 1.

Jiřina Veselská

3. Výuka oboru na vysokých školách

3.1. Ústav etnologie Filozofické fakulty Univerzity Karlovy Praha

Ústav etnologie v průběhu 90. let rasantně reagoval na změnu společenských a politických podmínek. Prolomením bariéry dosavadní izolace bylo umožněno navázat na moderní evropské směry a vytvořit prostředí pro působení inspirací ze zámoří. Zásadní obsahové změny studijní i badatelské orientace mohly být urychleny kontakty se zahraničními pracovišti, zahraničními stážemi a zj. vstupem významných zahraničních profesorů českého a slovenského původu do přímé výuky. Významné bylo i zapojení do výukového procesu špičkových odborníků z předních našich pracovišť, zejména z Ústavu pro Etnografii a folkloristiku (nynějšího Etnologického ústavu) AV ČR, z Náprstkova muzea a dalších pracovišť. Tak se podařilo postupně realizovat nový **studijní program** oboru. Jeho cílem je připravit absolventa magisterského programu v teoretické rovině, vybavit ho znalostmi z konkrétních kulturních areálů a schopností působit v různém kulturním a etnickém prostředí. Zároveň poskytnout ve druhé fázi studia dílčí specializace, čemuž je přizpůsobeno i vnitřní členění ústavu na tři specializační semináře: seminář obecné etnologie, seminář evropské a české etnologie, seminář folkloristiky.-
Výzkumná činnost ústavu se zaměřuje převážně na etnickou a etnokulturní problematiku v českých zemích a v Evropě: na otázky aktuální (např. problém adaptace imigrantů, problémy minorit u nás a v Evropě) a na historické retrospektivy. V těchto výzkumech a ve výzkumech teoretických ústav spolupracuje s řadou evropských institucí, s nimiž měl nebo má společné projekty. Intenzivní je spolupráce s předními českými institucemi, zejména s Etnologickým ústavem AV ČR. Výzkumná témata zahrnuje i oblasti tematicky odlišné, spjaté s výzkumem a péčí o kulturní dědictví našich národů a etnik (Čechů, ale i Němců, Židů, Rómů, Poláků ad.). Z mimoevropských areálů je již tradičně výzkum orientován na hispanistiku a amerikanistiku, příležitostně i na jiné oblasti světa. Důležitou složku představují i teoretické a transkulturní studie, kde probíhá úzká spolupráce s významnými zahraničními badateli, jako je např. L. Pospíšil (profesor Yale University, ředitel Peabody Museum of Natural History, člen National Academy of Sciences) nebo Z. Salzmann

(Northern Arizona University) či M. Stanek (Univerzita Basilej). Zahraniční spolupracovníci vedou zároveň specializační kurzy v magisterském i doktorském studiu.- Výsledky výzkumné činnosti, včetně příspěvků zahraničních spolupracovníků, jsou publikovány v ústavním sborníku *Studia Ethnographica*, který vydává Karolinum, nakladatelství UK, ve speciálních monografiích, časopisu Český lid a v dalších periodikách a médiích. Na výzkumné práci se buď formou grantů, nebo jiných forem účastní i posluchači magisterského studia a doktorandi.- **Vzdělávací program** Ústavu etnologie je zaměřen na magisterské studium oboru etnologie, zvláště nadaní posluchači mohou po konkursním řízení pokračovat ve studiu doktorandském. Každoročně se otvírá magisterské studium prezenční, v určitých časových intervalech i studium kombinované. Tato forma bude otevřena i ve školním roce 2001/2002. Připravuje se i jednooborové tříleté **studium bakalářské**. Má umožnit posluchači průpravu pro bezprostřední využití v praxi. Připravovaná reorganizace studia počítá s bakalářským programem jako základním stupněm, na který bude navazovat studium magisterské. Etnologii je možno studovat buď jednooborově, nebo v kombinacích s jinými obory. Tyto kombinace, které jsou velmi pestré, jednak nebyvalým způsobem dynamizují rozvoj vlastního oboru a oborů partnerských a zároveň vytvářejí posluchačům lepší podmínky při uplatnění na trhu práce. Nejčastější kombinace je s historií, prehistorií a s jazykovědnými disciplínami.- **Magisterské studium**, které představuje základní formu studia, je pětileté. První, úvodní cyklus vychází z obecně antropologických a kulturně antropologických přehledů, rozvedených v konkrétních aplikacích oborového konceptu na materiální, duchovní a sociální kulturu a problémy etnicity. Cyklus je ukončen po pátém semestru postupovou zkouškou, již součástí je písemná práce (asi 40 normovaných stran). Druhý cyklus je specializační, se zaměřením na tři základní směry: na obecnou etnologii, etnologii ČR a Evropy a na folkloristiku. Posluchač je veden k samostatné výzkumné činnosti, jejíž výsledky zpracovává v diplomové práci a kde uplatňuje své specializační zaměření. Nejlepší posluchači, v průběhu studia absolvují minimálně semestrální stáže v zahraničí, v optimálních případech zde provádějí i dlouhodobý terénní výzkum.- Teoretické základy umožní absolventu provádět etnologický výzkum ve vlastní kultuře a po jazykové přípravě i v kulturách cizích. Celková průprava

umožní absolventu řešit etnické a etnokulturní problémy v teoretické i v aplikované podobě. Absolventi se uplatňují na vědeckých a odborných pracovištích, ve státní správě, působí v kulturních zařízeních, muzeích, sdělovacích prostředcích a v různých humanitárních organizacích. Počet posluchačů je dán především kapacitními možnostmi poslucháren, které jsou limitovány. Přednáší se i v místnosti, která je zároveň pracovním pro šest učitelů. Celkově je ve studiu vedeno asi 150 studentů, ročně se přijímá kolem 20 posluchačů.- **Doktorandské studium** obsahuje absolvování několika dílčích kurzů, zakončených komisionální zkouškou, závěrečnou ústní zkoušku a obhajobu doktorské práce. Zaměření dílčích kurzů je koncipováno podle specializace uchazeče. Výchozím je kurz filozofické antropologie, teorie a metodologie oboru, další kurzy úzce navazují na téma doktorandské práce. Studijní plány jsou sestavovány na počátku studia a schvalovány oborovou radou (předseda rady je F. Vrhel). Metodicky vede doktoranda v průběhu studia školitel, který každoročně vyhodnocuje plnění studijního plánu, hodnocení předkládá oborové radě, která rozhoduje buď o pokračování studia, nebo, jsou-li výsledky nedostačující, navrhuje ukončení studia.- **Vedoucí** doc. PhDr. František Vrhel, CSc. **Adresa:** Ústav etnologie Filozofické fakulty Univerzity Karlovy, Celetná 20, 110 00 Praha 1. Tel.: 02/24213694.

František Vrhel

3.2. Ústav evropské etnologie Filozofické fakulty Masarykovy univerzity Brno

Druhé oborové vysokoškolské pracoviště v České republice vzniklo na Filozofické fakultě v Brně jako **seminář pro etnografii a etnologii** založený r. 1946 A. Václavíkem (1891-1959). Ale již v meziválečné době na brněnské Masarykově univerzitě konali přednášky z národopisu a folkloristiky kromě A. Václavíka (1933 habilitace) zj. literární vědci J. Horák, S. Souček a F. Wollman. Původně samostatné etnografické pracoviště postupně měnilo svůj statut i název: V r. 1964 byla ustavena Katedra etnografie a

folkloristiky pod vedením R. Jeřábka, v době normalizace se pracoviště stalo oddělením kateder historických a znovu se osamostatnilo 1. 1. 1991, kdy získalo i nynější název, který odráží soudobý vývoj oboru. - Současné pětileté **magisterské studium** se realizuje v kombinaci s druhým oborem, nejčastěji s historií, prehistorií, muzeologií, dějinami umění, muzikologií, religionistikou a filologií (čeština, světové jazyky, slovanské jazyky). Po obhájení diplomové práce a složení státní závěrečné zkoušky absolvent obdrží titul Mgr. Pokud dále odborně pracuje, má možnost předložit doktorskou práci a po jejím obhájení získat titul PhDr. Tříleté interní a pětileté externí **postgraduální studium** umožňuje po zdárném završení získat vědeckou hodnost Ph.D. Témata diplomových a disertačních prací jsou různorodá a vycházejí z tradiční kultury českého etnika i z etnologické problematiky soudobé české společnosti. - Zavedením **kreditního systému** a cyklického studia se snaží české vysokoškolské studium přiblížit studiu v západní Evropě. Kreditní systém rozděluje přednášky na povinné (kredity A), povinně volitelné (kredity B) a volitelné z celofakultní nabídky (kredity C) a umožňuje studentům formovat si individuální výukový program v návaznosti na jejich zaměření. Výuka etnologie na brněnské Filozofické fakultě bude od školního r. 2000/2001 rozdělena do dvou cyklů: první, tříletý ukončí souborná (výhledově bakalářská) zkouška, druhý, dvouletý, státní závěrečná zkouška. Během I. cyklu (kredity A) se studenti seznamují s metodami a technikami vědecké práce, konají individuální nebo kolektivní terénní výzkumy a prostřednictvím propedeutik získávají základní vědomosti z historiografie oboru a tradiční materiální, sociální a duchovní kultury českého etnika v evropském kontextu. V II. cyklu studia probíhá kurz Etnologie Evropy a specializované přednášky ze sociální kultury a folkloristiky. Kredity typu B, každoročně obměňované, jsou zaměřeny na etnografické muzejnictví, lidovou výtvarnou kulturu, etnomuzikologii, urbánní etnologii, etnickou problematiku, etnologii evropských i mimoevropských národů, sociální a vizuální antropologii ad.- Výuku doplňují další vzdělávací akce. Od r. 1992 ústav organizuje cyklus seminářů **Profil národopisného regionu**. Poznatky, získané přednáškami odborníků, si mohou účastníci doplnit během exkurze do oblasti. Dosud se uskutečnily semináře věnované Hané, Valašsku, Horácku, hanáckému Slovácku, těšínskému Slezsku, Podluží,

Chodsku, Horňácku a Kopanicím, Kravaňsku a Lašsku. Pravidelné **zahraniční cesty**, které mají v ústavu dlouholetou tradici, směřují od r. 1989 převážně do jižní a západní Evropy (Korsika a Sardinie, jižní Itálie a Sicílie, Normandie a Bretaň, Slovinsko, Rakousko). Některé z nich byly tematicky zaměřeny: po stopách Rétorománů, svatodušní jízdy v Bavorsku (1998), Semana santa ve Španělsku (1999), Almbtrieb v rakouských Alpách (2000). Studenti se účastní Akademické Nitry, zahraničních studijních pobytů v rámci CEEPUS a v ústavu své studijní pobyty konají studenti ze zahraničí (Bratislava, Krakov, Regensburg). V dubnu 2000 navštívili ústav během týdenní cesty po Moravě a jižních Čechách studenti a pedagogové ze slovinské Lublaně.- Při výuce je využívána **videotéka**, čítající více než sto videokazet s cestopisnou, etnologickou a kulturně historickou problematikou. Pedagogům i studentům slouží ústavní **knihovna** (prezenční), která je postupně budována od vzniku pracoviště. Obsahuje více jak 13 tisíc svazků základní národopisné a obecně etnologické literatury i nově vydávaných prací antropologických. V knihovně jsou k dispozici i základní slovníkové příručky a české a evropské etnologické časopisy, větším dílem získávané meziknihovní výměnou. Výsledky terénní výzkumné práce studentů a pedagogů jsou uloženy v ústavním archivu a fotoarchivu.- **Vědeckovýzkumná činnost** pedagogů ústavu je široká a souvisí s jejich specializací. V tradicích kolektivních projektů a společných publikací pokračovala příprava *Národopisné encyklopedie Čech, Moravy a Slezska*, jejíž věcná i personální část byla předána do nakladatelství Mladá fronta. Encyklopedie byla společným dílem s pražským Etnologickým ústavem AV ČR za účasti téměř celé české národopisné obce. Obdobným kolektivním dílem, na němž se pracovníci Ústavu evropské etnologie podíleli, je svazek *Lidová kultura na Moravě* nové řady *Vlastivědy moravské* (Brno-Strážnice 2000). Ve spolupráci s Ústavem lidové kultury ve Strážnici vzniklo již dříve několik publikací, z nichž můžeme uvést *Žalující píseň* (1993), slovníkovou příručku *Od folkloru k folklorismu. Slovník folklorního hnutí na Moravě a ve Slezsku* (1997), antologii *Počátky národopisu na Moravě* (1997) nebo personální bibliografie *Antonín Václavík 1891-1959* (1991), *Richard Jeřábek* (1991), *Zdenka Jelínková* (1992), *Oldřich Sirovátka 1925-1992* (1993) a *Jaroslav Kramařík 1923-1974* (1998). Další studie, články, recenze a glosy uveřejnili pracovníci ústavu v odborném

periodickém tisku domácím i zahraničním a různých příležitostných sbornících. Bibliografické údaje je možno získat na internetové stránce Masarykovy univerzity. Pracovníci ústavu jsou členy redakční rady *Národopisné revue*.- **Literatura:** A. Václavík: *10 let etnografického semináře university v Brně*. In: Sb. prací FF brněnské university, E 4, 1959; R. Jeřábek: *Die Volkskunde an der Brünner Universität*. In: *Ethnologia Slavica* 23, 1991; R. Jeřábek: *Etnografie a etnologie na Masarykově univerzitě v letech 1919-1939*. NR 3, 1993; M. Pavlicová: *Slovesná folkloristika na Masarykově univerzitě v letech 1919-1939*. NR 3, 1993.- **Vedoucí** ústavu prof. PhDr. Richard Jeřábek, DrSc.- **Adresa:** Ústav evropské etnologie Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, A. Nováka 1, 660 88 Brno. Tel.: 05/41121111, fax: 05/41121406, www.phil.muni.cz

Miroslav Válka

3.3. Katedra sociální a kulturní antropologie Fakulty humanitních studií Západočeské univerzity Plzeň

Patří mezi nejmladší univerzitní pracoviště v České republice. Dne 3. 12. 1997 Akademický senát Právnické fakulty ZČU v Plzni schválil založení Střediska humanitních studií (SHS) jako zárodku nové fakulty. Pod vedením PF zůstalo SHS až do 9. 2. 1999, kdy se akreditační komise vlády ČR vyslovila pro jeho transformaci do sedmé fakulty ZČU, Fakulty humanitních studií. Tuto novou fakultu tvoří vedle Katedry kulturní a sociální antropologie Katedra aplikované jazykovědy, Katedra archeologie, Katedra politologie a sociologie a Katedra filozofie. FHS zabezpečuje výuku ve studijních oborech Humanistika, Teorie a filozofie komunikace, Sociální a kulturní antropologie, Archeologie, Cizí jazyky pro komerční praxi a Kulturní antropologie Předního východu.- **Katedra sociální a kulturní antropologie** (vedoucí RNDr. Ivo Budil, Ph.D.) je pedagogické a vědecko-výzkumné pracoviště, které zabezpečuje tříletý bakalářský a dvouletý magisterský studijní program. Výuka probíhá v rámci kreditního systému. Studijní program je koncipován tak, aby byl komplementární s nabídkou ostatních českých vysokých škol. KSA

má vedle výukového programu kult. a sociální antropologie ještě dvě pododdělení, oddělení fyzické antropologie (vedoucí prof. MUDr. et RNDr. J. Slípka, DrSc.) a oddělení kulturní antropologie Předního východu (vedoucí Mgr. L. Pecha, Dr.).- **Bakalářský program** sociální a kulturní antropologie představuje tuto vědu jako mezioborovou biosociální disciplínu, která integruje poznatky sociálních i přírodních věd, je inspirován především anglosaským pojetím antropologie. Studium je zaměřeno na poznání společných základů kulturního a sociálního života národů a populací, důraz je kladen na vývoj metod antropologického výzkumu a terénní výzkum. Na bakalářské studium navazuje organicky **magisterský stupeň** studia. Poznatky získané v bakalářském studiu jsou prohlubovány a obohacovány o dílčí specializace tak, aby umožnily pochopit posluchačům antropologii jako celistvou vědu, která má pevné místo v současném systému věd o člověku. Magisterský stupeň Kulturní antropologie Předního východu je určen studentům, kteří se po absolvování bakalářského studia kult. a soc. antropologie hodlají specializovat na kulturu Předního východu.- Katedra úzce spolupracuje s dalšími vědeckými pracovišti v ČR (AV ČR, UK Praha), ale i v zahraničí (významným partnerským pracovištěm je především katedra antropologie na Stockton College na univerzitě v Durhamu ve Spojeném království).- **Výzkumná činnost** zahrnuje dlouhodobý stacionární terénní výzkum v rurálních a urbánních komunitách, problematiku multikulturalismu, aplikované sociální antropologie, urbánní antropologie, muzeologie, glottogeneze a vybraná témata srovnávací religionistiky a symbolické antropologie. Pracoviště připravilo výzkumný záměr orientovaný na dějiny antropologického myšlení v širokém historickém a sociokulturním kontextu.- **Adresa:** Katedra sociální a kulturní antropologie Fakulty humanitních studií Západočeské univerzity, Sedláčkova 31, 306 14 Plzeň. Tel.: 019/7322465, www.fhs.zcu.cz

Kateřina Gabrielová a Jana Nosková

4. Vědecká a specializovaná pracoviště

4.1. Etnologický ústav Akademie věd České republiky Praha

Ústav pro etnografii a folkloristiku ČSAV byl zřízen usnesením prezidia ČSAV ze dne 12.6.1953 s účinností od 1.1.1954. Jeho základem se stal Státní ústav pro lidovou píseň, který byl založen v r. 1919. Ve smyslu § 18 odst. 2 zákona ČNR č. 283/1992 Sb. se ÚEF stal pracovištěm Akademie věd České republiky s účinností ke dni 31.1.1992. Na základě žádosti ředitelství ústavu dala Akademická rada AV ČR souhlas k přejmenování ÚEF na Etnologický ústav AV ČR k 1.10.2000.- Předmětem činnosti EÚ AV ČR je základní a aplikovaný výzkum v oboru etnologie s přesahy do příbuzných disciplín, zvláště sociální a kulturní antropologie, sociologie, hudební vědy ad. V popředí vědeckého výzkumu stojí otázky teorie a metodologie oboru, jeho historie, hmotná a duchovní kultura různých sociálních a etnických skupin obyvatelstva českých zemí, etnická problematika (Češi v cizině, minority v ČR), urbánní antropologie a studium tradiční kultury venkova. Bádání v oboru historické etnologie umožňuje vřazování jevů tradiční kultury do vývojových souvislostí a do kontextu evropské kultury. Etnomuzikologický a folkloristický výzkum se opírá o historické i soudobé pramenné zdroje, které analyzuje a novodobě interpretuje. Badatelská činnost EÚ přispívá k poznání vývoje kultury a způsobu života obyvatel českých zemí. Pracovníci EÚ se také výrazným způsobem podílejí na výchově vysokoškolsky vzdělaných specialistů.- EÚ vydává **Český lid** (založen 1891, redaktor Z. Hanzl, kromě pravidelných 4 čísel ročně byly vydány 4 suplementy), národopisnou **bibliografii** (poslední za r. 1993) a několik **edičních řad**, z nichž tři byly zakončeny (*Národopisná knižnice* 39 sv., *Opera ethnologica* 12 sv., *Zpravodaj koordinované sítě vědeckých informací pro etnografii a folkloristiku* 89 sv.), jedna pokračuje (*Češi v cizině* 11 sv.) a tři byly založeny po r. 1990 (*Poklady lidové kultury* 6 sv., *Prague Occasional Papers in Ethnology* 5 sv., *Imigrace, adaptace, majorita* 1 sv.). V rámci Československé vlastivědy připravil svazek *Lidová kultura* (1968) a národopisné svazky pro *Jihočeskou* a *Západočeskou vlastivědu* (1987, 1990). Pracovníci ústavu publikují řadu monografií a vědeckých rozprav doma i v zahraničí.- Hlavní projekt ústavu od poloviny 90. let je

Národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska (rukopis byl odevzdán do nakl. Mladá fronta v 1. pololetí 2000). Na vzniku encyklopedie, která je nejrozsáhlejším novodobým národopisným dílem, se podíleli i další odborníci mimo EÚ, zejména Ústav evropské etnologie v Brně. Dílo je koncipováno do dvou svazků: personální část (red. R. Jeřábek) a věcná část, skládající se ze sedmi lexikálních skupin (1. Teorie a metodologie, 2. Dějiny národopisu, 3. Národopisné oblasti, 4. Hmotná kultura, 5. Lidové výtvarné umění, 6. Folklor a folkloristika, 7. Duchovní kultura).- Ediční řada **Etnografický atlas** byla zahájena v r. 1978 (úvodní studie, mapa orebného nářadí), 2. sv. 1991 (domácká výroba), 3. sv. 2000 (*Řemeslná, domácká a manufakturní výroba a obchod v Čechách v letech 1752-1756*, 38 map + komentáře). K tisku jsou připravena tato témata: národopisné oblasti, betlémy, lidová architektura, zpracovává se tradiční zemědělství, lidový oděv, strava, obrázky na skle, lidové tance a lidová instrumentální hudba. Kartografické zpracování databází údajů z hmotné i duchovní kultury přechází na počítačový program.- Archivní a dokumentační činnost v ústavu zajišťuje **středisko vědeckých informací**, jehož význam spočívá ve dvou hlavních oblastech: a) v systematickém vytváření dokumentačních sbírek, jejich odborném zpracování a uchovávání. Jsou to fotodokumenty (negativy, pozitivy a diapozitivy), fonodokumenty (gramofonové a magnetofonové záznamy), audiovizuální dokumenty (zejména krátkometrážní dokumentární filmy, videokazety), sbírky písňového, tanečního, hudebního a slovesného folkloru, soubory výzkumných dotazníků k různým oblastem lidové kultury, plánová dokumentace lidové architektury, kresby, kroniky, paměti, pozůstalosti ad. Probíhá postupné počítačové zpracování sbírek (výzkum NSČ z let 1952-62, fotografické sbírky); b) v poskytování i zprostředkování informací z etnologie, servis v národopisné knihovně (30.000 sv.).- **Kontakty se zahraničím** jsou velmi rozsáhlé. Spočívají v přednáškové činnosti a ve studijních pobytech v zahraničí (Pasov, Bonn, Oxford, Basilej ad.), v pořádání mezinárodních konferencí a seminářů (10. *Etnokartografické sympozium* v Třešti 1996, mezinárodní etnochoreologické sympozium ICTM/UNESCO v Třešti 1996, mezinárodní etnoorganologické sympozium *Dudy a tanec* ve Strakoncích 1996), ve všestranné spolupráci se zahraničními společnostmi a institucemi (s CEFRES/ Centre français de recherche

en sciences sociales spolupráce na výzkumu města, s univerzitou Rikkjó v Tokiu spolupráce na výzkumu migrační problematiky, s Archivem pro německou lidovou píseň ve Freiburgu na zpracování písňového fondu bývalých německých jazykových oblastí), ve výzkumu Čechů v cizině (Jugoslávie, Rumunsko, Francie, Ukrajina, Kazachstán ad.), v členství v mezinárodních organizacích (EASA, ISEF, International European Ethnographic Working Group/IEEWG, Verein für Volkskunde in Wien, Arbeitskreis für Hausforschung, ICTM/International Council for Traditional Music ad.) a v dalších aktivitách (návštěvy zahraničních badatelů, konzultace, exkurze, DEMOS).- **Vedoucí** ústavu doc. PhDr. Lubomír Tyllner, CSc.- **Adresa:** Etnologický ústav Akademie věd České republiky, Na Florenci 3, 110 00 Praha 1. Tel. 02/22828111 (ústředna), fax 02/22828511, e-mail: mluvkova@eu.cas.cz

Josef Vařeka

4.2. Etnologický ústav Akademie věd České republiky - pracoviště Brno

Základem brněnského pracoviště EÚ AV ČR a jeho písňových sbírek byla činnost Pracovního výboru pro českou národní píseň na Moravě a ve Slezsku, založeného v r. 1905 v rámci akce Das Volkslied in Österreich (Arbeitsausschuss für das tschechische Volkslied in Mähren und Schlesien). Na sběratelskou činnost Pracovního výboru, v jehož čele stál L. Janáček, navázal od r. 1919 Státní ústav pro lidovou píseň (L. Janáček, S. Souček a V. Helfert). Po vzniku ČSAV (1953) bylo brněnské pracoviště Ústavu pro etnografii a folkloristiku zformováno na základě koncepce, vytvořené K. Vetterlem (vedoucí 1965-71), s důrazem na systematické budování materiálových fondů a jejich katalogizaci, klasifikaci, interpretaci a publikování. Po návratu O. Sirovátky na pracoviště (1990) a pod jeho vedením byla znovu zdůrazněna potřeba sběrů, výzkumu a dokumentace v terénu.- Po redukci pracovníků (1991, 1993) a po akademickém gremiálním hodnocení (1994) se **badatelská a výzkumná činnost** pracoviště orientuje v rámci grantových projektů a

výzkumného záměru na současnou zpěvnost, tradiční hudbu, nositele a interprety, folklorismus, výroční obyčeje a slavnosti (zj. velikonoční), obřady rodinného cyklu, slovesný a dětský folklor, kulturu mládeže, etnické stereotypy a interetnické situace, formy komunikace a sdružování, a to v rurálním i urbánním prostředí Moravy. Pozornost je věnována také českým menšinám v zahraničí (Viedeň, Bosna). Pracovníci EÚ jsou externími přednášejícími na brněnské univerzitě, zj. v Ústavu evropské etnologie, a spolupracují s Ústavem lidové kultury ve Strážnici.- **Sbírkové fondy** pracoviště obsahují záznamy rukopisné, zvukové, fotografické, filmové, videozáznamy a pozůstalosti. Písňový archiv je největším fondem lidových písní v ČR. Je soustavně doplňován a jeho součástí jsou speciální katalogy. Sbírkové fondy jsou částečně zpracovány v počítačových databázích, plánuje se digitální zpracování některých souborů. Rukopisný archiv slouží (spolu s dalšími dokumentačními sbírkami) k odbornému studiu a k vydávání sbírek písňového, slovesného a dětského folkloru. Také odborná knihovna, jež obsahuje mj. knihovnu z pozůstalosti O. Sirovátky, je využívána ke studiu odbornou veřejností a studenty.- **Kontakty se zahraničím.** Pracoviště spolupracuje s Ústavem etnologie SAV v Bratislavě, se kterým vydává informační bulletin Mezinárodní komise slovanského folklóru při Mezinárodním komitétu slavistů *Slavistická folkloristika* (č. 1-2/1990 až 1998). Pracoviště je kolektivním členem Slovenské národopisné spoločnosti, má vazbu na Verein für Volkskunde ve Vídni, Institut für Slawistik Wiener Universität, Österreichisches Volksliedwerk, Fachkommission für Volkskunde des J. G. Herder Forschungsrat (Německo), Geisteswissenschaftliches Zentrum Geschichte und Kultur Ostmitteleuropas e.V (Lipsko) a na konkrétní badatele, jako je N. Englisch a K. Roth (Německo), H. W. Hansen (Dánsko) a E. Bakka (Norsko).- **Publikační činnost** ústavu v posledním desetiletí byla široká (od r. 1990 má pracoviště vlastní ediční řadu, publikace označeny +): M. Šrámková a O. Sirovátka: *Katalog českých lidových balad*. Brno 1990; *Národopisné studie o Brně*. Brno 1990; O. Sirovátka a kol.: *Město pod Špilberkem. O lidové kultuře, tradicích a životě lidí v Brně a okolí*. Brno 1993; K. Altman: *Krčemné Brno*. Brno 1993; *Živý odkaz Karla Vetterla*. Brno 1993(+); *Lidová kultura Slezska*. Brno 1994(+); *1905–1995. Od Pracovního výboru pro českou národní píseň na Moravě a ve Slezsku k Ústavu pro etnografii a folkloristiku*. Brno 1995(+); *Život*

a kultura etnických minorit a malých sociálních skupin / Das Leben und die Kultur der ethnischen Minderheiten und kleiner Sozialgruppen. Brno 1996(+).- Pracovníci vypracovali hesla pro slovník *Od folkloru k folklorismu. Slovník folklorního hnutí.* Red. M. Pavlicová a L. Uhlíková. Strážnice 1997, *Slovník české hudební kultury.* Praha 1997, *Národopisnou encyklopedii Čech, Moravy a Slezska a Grove's New Dictionary of Music and Musicians* (v tisku). V kolektivu byla zpracována také lokální monografie *Sulkovec-Polom. Z minulosti horáckých vesnic na moravsko-českém pomezí.* Red. J. Pospíšilová. Brno 1999. Pro 10. svazek *Lidová kultura na Moravě Vlastivědy moravské.* Brno-Strážnice 2000 připravili pracovníci EÚ kapitoly lidová hudba a zpěv, slovesný folklor, folklorismus, rodinné obřady a vztahy v obci a v rodině.- Ze sbírkových fondů pracoviště byly připraveny **edice:** *Zpěvník lidových písní z Brna.* Vybrala a uspořádala M. Toncrová. Brno 1995; *Lidové písně z moravského Horácka.* Vybrala a sestavila M. Toncrová. Brno 1999(+); *Nejstarší zvukové záznamy moravského a slovenského lidového zpěvu (z folkloristické činnosti Leoše Janáčka a jeho spolupracovníků).* *The Oldest Recordings of Moravian and Slovak Folk Singing (on folkloristic activities of Leoš Janáček and his collaborators).* Brno, Gnosis 1998 a CD; *Martin Zeman. Horňácké písně.* Sestavily M. Toncrová a L. Uhlíková. Brno 2000(+).- Z pozůstalosti na pracovišti byly vydány rukopisy O. Sirovátky *Srovnávací studie o české lidové slovesnosti.* Brno 1996(+) a *Česká pohádka a pověst v lidové tradici a české literatuře.* Brno 1998(+).- Folkloristická část **filmového archivu** byla zpracována ve filmografii J. Kosíkové *Lidové tance a dětské hry ve filmotéce Etnologického ústavu AV ČR. Filmografie* (v tisku). Část videotéky prezentuje CD-ROM J. Kosíkové a A. Zábojě *Proměny lidové kultury v současnosti. Videodokumentace.* Brno 2000.- **Vedoucí** pracoviště PhDr. Jana Pospíšilová.- **Adresa:** Etnologický ústav AV ČR, Veveří 97, 602 00 Brno. Tel: 05/41636265, 05/41636266, fax: 05/7268297, e-mail: japospi@iach.cz

Jana Pospíšilová

4.3. Ústav lidové kultury Strážnice

V r. 1956 vzniklo ve Strážnici profesionalizací a rozšířením kanceláře národopisných slavností **Krajské středisko lidového umění** (KSLU). Pořadatelé slavností projevovali už od r. 1947 snahu vytvořit ve strážnickém zámku odbornou instituci či školu, která by se zabývala tradicemi lidové kultury a zároveň se stala pořadatelem folklorního festivalu. Ředitelem nově zřízené instituce byl jmenován V. Volavý. Podle rozhodnutí KNV ve Zlíně mělo středisko organizovat rozvoj lidového umění, sbírat a uchovávat doklady lidového umění a metodicky pomáhat kulturně osvětovým zařízením. Se změnou administrativního členění státu v r. 1960 přešlo středisko pod přímé řízení Jihomoravského KNV v Brně. Poslání a náplň činnosti zůstaly v podstatě stejné, rozšířila se však systematická odborně metodická činnost. Byl ustaven Krajský poradní sbor pro lidový tanec a slavnosti lidových písní a tanců a zřízeny čtyři instruktorské sbory pro hlavní regiony Jihomoravského kraje. Od konce 50. let se pořádaly na zámku rozličné výstavy, rozrůstal se počet exponátů ve sbírkovém fondu i v příruční odborné knihovně, objevily se první ediční počiny. Tento pozitivní trend akceleroval po nástupu J. Tomše, který prohloubil vědecko-výzkumnou a dokumentační činnost a propojil ji plynule s činností metodickou i kulturně výchovnou, zj. však publikační. V r. 1964 se také stal vedoucím redaktorem nově založeného odborného časopisu *Národopisné aktuality*. V této době došlo k dalšímu upřesnění specializace strážnického střediska. Metodické úkoly související s přímým působením na soubory lidových písní a tanců přešly i s pracovním úvazkem na Krajské kulturní středisko v Brně. KSLU zůstala metodika pro přípravu souborů a vesnických skupin na MFF ve Strážnici a metodické ovlivňování regionálních folklorních festivalů a slavností v Jihomoravském kraji. Stoupající úroveň odborné a kulturně výchovné práce střediska se promítla do jeho základních dokumentů.- V r. 1968 schválil Jihomoravský KNV nový organizační řád. KSLU bylo přejmenováno na **Ústav lidového umění** ve Strážnici (ÚLU) a zámek se stal **Domem československých národopisců**. Právě koncem 60. a počátkem 70. let se dotvořila koncepce ústavu jako specializovaného národopisného pracoviště, které mělo vedle studia a dokumentace tradic lidové kultury podávat návštěvníkům ucelený obraz života a kultury lidu v odpovídající vědecky koncipované zkratce. Vedle MFF

ve Strážnici k tomu měly přispívat zj. výstavy ve strážnickém zámku, rozsáhlá ediční činnost a také národopisné muzeum v přírodě, na něž by navázaly památkově chráněné areály strážnického Starého Města a blízkých petrovských Plžů. Výstavba **Muzea vesnice jihovýchodní Moravy** byla zahájena v r. 1973 a jeho první část byla otevřena v r. 1981.- V průběhu 70. let došlo k dalšímu rozšíření činnosti. Odborní pracovníci se zapojili do týmových výzkumných úkolů a působili ve vedení několika subkomisí Československé sekce Mezinárodní komise pro studium lidové kultury v Karpatech a na Balkáně (MKKKB), v Národopisné společnosti československé při ČSAV a od r. 1972 se podíleli na řešení dílčích úkolů Státního plánu základního výzkumu. ÚLU se stal místem vědeckých konferencí a seminářů, často s mezinárodní účastí (např. strážnická symposia, jejichž výsledky byly publikovány v ucelené řadě sborníků *Lidová kultura a současnost* a v řadě dalších samostatných prací). Významným okruhem činnosti odborných pracovníků ústavu bylo vytváření databází pro odborně metodickou a badatelskou činnost. V ÚLU byl soustředěn obsáhlý dokumentační fond různých folklorních akcí, především festivalů z celého Československa a dokumentační fond lidových obyčejů, zj. masopustních; jsou zde uloženy materiály písemné, fotografické, filmové, zvukové aj. ÚLU vydal také edici 14 SP gramofonových desek s nahrávkami folkloru. Především se však stal využívaným zařízením pro odborně poradenskou činnost.- Po V. Volavém se stal ředitelem ústavu J. Souček (1983-86), kterého vystřídal M. Říha (1986-89). Největší změnou prošel ÚLU v r. 1990. Už na konci r. 1989 byl pověřen řízením ústavu J. Jančář, který byl řádným ředitelem v letech 1990-96. Položil velký důraz na nadregionální význam odborně poradenské, pořadatelské a dokumentační činnosti ústavu a na potřebu mezinárodní spolupráce. Po zániku KNV koncem r. 1990 přešel ústav pod přímé řízení Ministerstva kultury ČR, které jej k 1.1.1991 zřídilo jako svou specializovanou odbornou instituci s názvem **Ústav lidové kultury** ve Strážnici (ÚLK). Ústav byl zřízen za účelem shromažďování, uchovávání a odborného zpracování dokladů o tradiční lidové kultuře, odborné správy, ošetřování, uchovávání a zveřejňování sbírek hmotných dokladů k dějinám vývoje kultury, zejm. lidové, organizování folklorních a vzdělávacích akcí, k účasti v mezinárodních aktivitách v oblasti lidové kultury, poskytování poradenských a informačních

služeb, zabezpečování odborných dokumentačních služeb pro všechny druhy folklorních aktivit v ČR a zveřejňování výsledků svých činností v odborných časopisech a publikacích (od r. 1990 vydává periodikum *Národopisná revue*). Činnost ústavu se zejm. v oblasti odborné zaměřila na několik celostátních projektů. V letech 1992-97 to byl především projekt videodokumentace lidových tanců. Postupně bylo zaznamenáno přes tisíc tanců v podání asi 2.500 tanečníků, které byly zpřístupněny formou 14 videokazet s přiloženými tanečními skripty, jako *Lidové tance z Čech, Moravy a Slezska* (Strážnice 1994-97). Splnění tohoto úkolu pomohlo získat v r. 1996 grant UNESCO pro obdobnou dokumentaci vybraných lidových řemesel a lidové umělecké výroby. Po uskutečnění konference UNESCO při jubilejním 50. ročníku MFF Strážnice získal ústav od této instituce také grant pro zpracování metodického materiálu o opatřeních proti nevhodným formám komercializace tradiční lidové kultury. ÚLK ve Strážnici je mezinárodně uznávanou specializovanou institucí, odborným a vzdělávacím střediskem pro všechny druhy oborů tradiční lidové kultury v ČR. Je také sídlem české národní sekce CIOFF, nevládní organizace UNESCO pro folklorní festivaly a lidové umění.-
Literatura: J. Jančář: *Strážnická ohlédnutí. 50 let Mezinárodního folklorního festivalu ve Strážnici*. Strážnice 1995; *25 let Ústavu lidového umění*. Strážnice 1981; *Národopisná revue* 1996, č.2. Monotematické číslo k výročí vzniku ÚLK.- **Vedoucí** pracoviště PhDr. Jan Krist.- **Adresa:** Ústav lidové kultury, Zámek 672, 696 62 Strážnice. Tel.: 0631/332177, fax: 0631/332101, e-mail: ulk@brn.pvtnet.cz www.ulk-straznice.cz

Jan Krist (*Od folkloru k folklorismu*. Strážnice 1997)

5. Základní oborová periodika. Národopisná bibliografie

5.1 Český lid / Národopisná revue / Národopisný věstník

Český lid. Časopis pro etnologická studia / Journal of Ethnological Studies, založený v r. 1891, dnes slouží jako vědecká platforma pro metodicky i tematicky různě orientované proudy etnologického studia, od kulturní a sociální antropologie až po klasický národopis a mezní disciplíny. Prezentace výsledků tradičně i soudobě orientovaných badatelských směrů a teoretických, na středoevropskou resp. celoevropskou problematiku orientovaných studií, odpovídá současné strukturaci oboru ve vysokoškolských a vědeckých institucích. Vědecké obci i dalším zájemcům časopis zpřístupňuje informace z oblasti tradiční i soudobé národní kultury a umožňuje jejich komparaci v širším evropském kontextu.- Časopis vychází 4x ročně v nákladu 500 ks na jedno číslo. Rozsah ročníku je 384 stran formátu B5. Časopis tiskne Nová tiskárna Pelhřimov, vydávají Etnologický ústav Akademie věd České republiky a Academia, nakladatelství Akademie věd České republiky. Rozšiřuje PNS, informace o předplatném a objednávky přijímá každá administrace PNS, doručovatel a předplatitelská střediska; pro Českou a Slovenskou republiku rovněž Academia, nakl. AV ČR (Legerova 61, 120 00 Praha 2, tel. 420/2/24941976, 24943122, 24942766, fax 420-2-24941982) a Etnologický ústav AV ČR (Na Florenci 3, 110 00 Praha 1, tel.: 02/22828610, fax 02/22828511) Cena čísla je 55 Kč, roční předplatné 200 Kč.- Suplement Českého lidu vychází nepravidelně, od r. 1990 vyšly čtyři samostatné svazky.- Informace poskytuje a objednávky vyřizuje: Etnologický ústav AV ČR, úsek malotiráže (Na Florenci 3, 110 00 Praha 1, tel.: 02/22828611, fax 02/22828511). **Adresa redakce:** Etnologický ústav Akademie věd České republiky, Na Florenci 3, 110 00 Praha 1, tel.: 02/22828505.

Národopisné aktuality vydával od r. 1964 Ústav lidového umění ve Strážnici jako odborné periodikum, společné pro české a slovenské etnografy a folkloristy. Časopis vycházel jako čtvrtletník, prvním výkonným redaktorem byl J. Tomeš. Časopis měl řadu stálých spolupracovníků a rychle získal solidní odbornou úroveň. Pokud to umožnila politická situace, uveřejňoval i příspěvky zahraničních

badatelů. Od r. 1990 se koncepce časopisu změnila spolu s jeho názvem na **Národopisná revue**. Záměr dát časopisu revuální charakter se zpočátku realizovala s obtížemi, časopis hledal odpovídající grafickou úpravu. Po rozpadu Československa se snažil znovu navázat kontakty se slovenskými kolegy. Vedle odborných příspěvků (v poslední době tematicky zaměřených), recenzní rubriky, personálií, informací o oblasti folklorismu a proměny tradic se objevuje fotopříloha, přibližující dílo profesionálních i amatérských fotografů. Šéfredaktorem je J. Krist, výkonnými redaktorkami M. Pavlicová a L. Uhlíková. Jako bibliografická příloha NR vycházejí personální bibliografie zemřelých i žijících českých etnografů a folkloristů (vydáno 11 svazků). **Adresa** redakce: Ústav lidové kultury, 696 62 Strážnice.

Vlastní časopis vydávala od r. 1897 jako svou tiskovou platformu Národopisná společnost. Původní název Národopisný sborník československý byl r. 1906 změněn na **Národopisný věstník československý**. Redaktorům (J. Polívka ad.) se podařilo periodiku dát evropskou úroveň, zejména díky příspěvkům z komparativní folkloristiky. Po druhé světové válce Věstník nevycházel a podařilo se ho obnovit až v r. 1966 zásluhou redakční rady v čele s V. Frolcem. Ta se snažila dát obnovenému časopisu původní renomé. Politické důvody na počátku normalizace (1974) vedly k opětné likvidaci časopisu. Se společenským uvolněním v 80. letech se Národopisné společnosti podařilo vydávání Národopisného věstníku opět prosadit (1984), ovšem jen ve skromné grafické podobě. Jako tiskový orgán společnosti vychází Národopisný věstník i po r. 1989. **Adresa** redakce: Národopisná společnost, Národní tř. 3, 111 42 Praha.

Miroslav Válka a kol.

5.2. Národopisná bibliografie Čech, Moravy a Slezska

Samostatné bibliografické soupisy prací zahrnující českou, moravskou a slezskou problematiku se vztahem k národopisu, začaly vznikat v průběhu 80. a 90. let 19. stol. Jejich cílem bylo podchytit a zpracovat nové i starší práce z oboru, který se v tomto období

formoval v samostatnou vědní disciplínu. Tomu předcházela organizovaná národopisná činnost, rozvoj muzejnictví a s tím související vydávání nových časopisů národopisného a vlastivědného zaměření. Toto úsilí vyvrcholilo Národopisnou výstavou československou 1895 a v důsledku toho potřebou samostatného přehledu národopisné literatury. Ta byla dříve zahrnována pod soupisy historické, literárněvědné či jazykovědné. Odborný termín bibliografie poprvé použil v Čechách P. J. Šafařík pro přehledy literatury v *Časopise českého musea* (1838).- Základy bibliografické práce v Čechách položil svými bibliografickými metodami J. Dobrovský. V r. 1825 vyšla česky v chronologicko-systematickém uspořádání naše první všeobecná registrující retrospektivní bibliografie J. Jungmanna *Historie literatury české. Aneb: Saustawny přehled spisů českých s krátkau historií národu, oswícení a jazyka*. V r. 1849 vyšlo druhé, rozšířené vydání, které se stalo základní pomůckou české retrospektivní bibliografie. Byl zde i oddíl historie-národopis. Na tuto práci navázal J. V. J. Michl. Pokračovatelem Dobrovského byl slavista P. J. Šafařík, který pro národopis vytvořil první speciální oborovou bibliografii folklorní literatury *Bibliografický přehled sbírek Slovanských národních písní* (ČČM, 1838), německy (1844) a polsky (1857). V 60. letech 19. stol. se stále zřetelněji odděluje od bibliografie literární historie, jejíž součástí jsou do té doby vydané knihopisné soupisy např. J. V. J. Michla, A. V. Šembery, F. Douchy, J. Jirečka.- Po pracích Jungmannových a Šafaříkových se věnují sestavování oborové bibliografie mimo historiků, jazykovědců, literárních a kulturních historiků také odborníci na národopis. V 80. letech 19. stol. zahájil tuto práci J. Polívka bibliografickými přehledy národopisné literatury ve *Wisle* (1888), v časopise *Živaja starina* (1892). V *Národopisném sborníku českoslovanském* v r. 1898 vyšla Polívkova *Bibliografie tradicionální literatury za rok 1896*. V r. 1899 *Tradicionální ústní literatura lidová na r. 1897*. Na přehledu české, slovanské a ostatní národopisné bibliografie za r. 1895 a 1896, který vyšel v *Národopisném sborníku českoslovanském* (I., 1897; III., 1898), se podíleli E. Kovář, L. Niederle, J. Polívka, V. Tille, J. Zubatý. E. Kovář ve své práci *Přehled dějin folkloristiky (do r. 1894)* v časopise *Národopisný sborník českoslovanský* (I., 1897) podával přehled o české a slovanské bibliografii. Pro první dva ročníky *Věstníku slovanské filologie a starožitností* sestavil Polívka

národopisnou bibliografii za r. 1900 a 1901 (I., 1901; II., 1902) se zřetelem na slovanskou problematiku. V *Zeitschrift für österreichische Volkskunde* v letech 1895-1900 vyšly bibliografické přehledy národopisné literatury. Československé problematice za léta 1894-96 se zde věnoval J. Polívka, na problematiku Němců v Čechách za léta 1894-99 upozorňoval A. Hauffen. Bibliografické přehledy slovanského národopisu vycházely také v *Zeitschrift des Vereins für Volkskunde* v letech 1903-13 od J. Polívky a A. Brücknera.- Velký význam pro českou bibliografii mají práce **Č. Zibrta**. Národopisnou bibliografii rozšířil o publikaci *Bibliografický přehled českých národních písní* (Praha 1895). V letech 1900-12 vyšla Zibrtova *Bibliografie české historie*, která pokryla období od počátku českých dějin do r. 1679. *Bibliografie české historie* vycházela od r. 1905 také v *Českém časopise historickém*. Ve všech bibliografiích byl zastoupen národopis. V r. 1891 začal vycházet *Český lid*, kde byly uveřejňovány mimo samostatných článků, věnovaných např. folkloristické literatuře (F. Pátek, F. Košák), přehledy etnografické, folkloristické a kulturně historické literatury, na kterých se mimo samotného Zibrta podíleli přední etnografové a folkloristé (Niederle, Stránská, Tille, Tyršová).- Ve 30. letech se věnovali této problematice dva významní představitelé národopisu **J. Horák** v kapitole *Národopis československý. Přehledný nástin*, která je součástí encyklopedického díla *Československá vlastivěda II. Člověk* (Praha 1933), podal ucelený výklad dějin československého národopisu s komentovanou literaturou. **D. Stránská** se ve své *Příručce lidopisného pracovníka* (Praha 1936) věnovala otázce časopisů a sborníků s regionální a celostátní působností, které se zabývaly národopisnou problematikou.- Po válce v r. 1946 byl *Český lid* opět obnoven prvním ročníkem (33. roč. od jeho založení). Mimo recenzovanou literaturu zde začaly v r. 1954 (9. roč.) vycházet bibliografické přehledy; v letech 1954-58 roční přehledy **L. Kunze**. Od téhož autora vyšla v r. 1954 *Česká ethnografie a folkloristika v letech 1945-1952* (Praha). Mimo vymezené období je zde podchycen přehled české národopisné bibliografie do r. 1945 a chronologický přehled bibliografických soupisů české ethnografie a folkloristiky od r. 1800 do r. 1952. Na Kunzovu bibliografii za léta 1945-52 navázaly retrospektivní bibliografie **H. Müllerové** *Česká národopisná bibliografie za léta 1953-62 I,II* (Praha 1976) a *Česká národopisná bibliografie za léta*

1963-70 (Praha 1978). V letech 1960-63 a 1970-71 vyšly v *Českém lidu* roční přehledy bibliografie od **V. Trkovské** (za r. 1958-62, 1969-70). V letech 1964-69 roční přehledy Z. Mišurce (za r. 1963-68). V r. 1963 byl přehled rozšířen o bibliografii z časopisů a bylo zavedeno předmětné třídění. V r. 1960 vyšel od L. Kunze *Soupis prací Zibrtova Českého lidu. Ročník I.-32, 1892-1932*. Tímto počinem dosáhl materiál zde publikovaný ještě většího významu z hlediska jeho uplatnění jako srovnávacího materiálu pro budoucnost. V 50. a 60. letech vycházela např. ve *Zprávách společnosti československých národopisců Bibliografická příloha zpráv SČN*. Publikoval zde L. Kunz *Soupis literárních prací Josefa Vydry* (1959, č. 1), V. Karbusický *Soupis folkloristických příspěvků v hudebních časopisech ČSSR 1945-1959* (1960, č. 2) a *Soupis etnografických a folkloristických příspěvků v Časopisech českého muzea 1827-1940* (1961, č. 3). Dále zde publikovali **A. a R. Jeřábkoví** *Soupis etnografických a folkloristických příspěvků v Museum Francisceum Annales 1895-1898 a v Časopise Moravského muzea zemského 1901-1938* (1962, č. 4). Bibliografické přílohy obsahuje i *Věstník Národopisné společnosti československé*. V r. 1965 vyšel od L. Kunze *Soupis časopiseckých prací z Valašska a Záhoří 1884-1964*.- Na katedře etnografie a folkloristiky v Brně jsou vydány bibliografie A. Jeřábkové *Soupis bibliografií české a slovenské etnografie a folkloristiky vydaných v letech 1945-1963* (Brno 1965), R. Jeřábka a kol. *Soupis národopisných příspěvků v regionálních časopisech Moravského Valašska* (Brno 1966) a J. Rousové *Soupis národopisných příspěvků v Časopise Vlasteneckého spolku musejního v Olomouci* (Brno 1966). V Praze vyšel ještě od J. Rousové a V. Svobodové *Soupis národopisných příspěvků v regionálních časopisech západní Moravy* (Praha 1967). V r. 1968 vydal Ústav pro českou literaturu ČSAV monografickou publikaci M. Laiske *Slavistické bibliografie vydané v českých zemích 1945-1967*, kde je přehled národopisných bibliografií. V 80. letech vznikla v rámci realizace programu Všeobecné a specifické rysy v lidové kultuře zemí karpatsko-balkánského regionu edice *Bibliographia ethnographica carpatobalcanica* (sv. 1, 1981; sv. 2, 1984; sv. 3, 1985), kterou řídili V. Frolec a J. Kubiček. Tato edice byla vydávána Mezinárodní komisí pro studium lidové kultury v Karpatech a na Balkáně.- Bibliografické přehledy z etnografie a folkloristiky uváděné v *Českém lidu* byly

nahrazeny samostatnými ročními publikacemi vydávanými v Ústavu pro etnografii a folkloristiku ČSAV. V letech 1974-83 vyšla *Česká národopisná bibliografie* (za r. 1971-82) od V. Trkovské. V letech 1984-90 vyšla *Česká národopisná bibliografie* (za r. 1983-89) od H. Müllerové. V r. 1991 *Česká národopisná bibliografie 1990* od J. Hrdé a H. Müllerové.- V 90. letech 20. stol. pokračuje v pražském Etnologickém ústavu AV ČR (dříve Ústav pro etnografii a folkloristiku ČSAV) tradice České národopisné bibliografie, která r. 1991 (Praha 1995) končí s německým překladem. *Česká národopisná bibliografie 1992, 1993* (Praha 2000) od J. Hrdé je již v česko-anglické verzi.- Jsou vydávány retrospektivní přehledy národopisných příspěvků v českých a moravských periodikách, např. M. Válka *Bibliografie národopisných příspěvků v časopise Vlastivědný sborník pro mládež župy olomoucké/Vlastivědný sborník střední a severní Moravy 1923-1938* (Prostějov 1992), a tematické bibliografie L. Tarcalové *Bibliografie lidových obyčejů I., II.* (Uherské Hradiště 1989, 1995). Regionální problematice jsou věnovány práce J. Kubička a M. Nádvorníkové *Bibliografie k vývoji Moravy a Slezska. Literatura z let 1801-1993* (Brno 1994) a *Národopis na Moravě a ve Slezsku. Výběrová bibliografie* (Strážnice 1996) autorů J. Kubička a T. Kubička.- Samostatné bibliografické soupisy vznikají také v souvislosti se studiem menšin a krajských hnutí. Knihovna Náprstkova muzea v Praze vlastní rozsáhlou sbírku zahraničních krajských tisků, která je důležitým pramenem k českému a slovenskému vystěhovalectví a k životu Čechů v cizině. Na základě této sbírky vznikla publikace V. Zahradníčka a M. Linkové *Krajská sbírka knihovny Náprstkova muzea. Soupis českých a slovenských krajských tisků zahraničních. Díl 1-3* (Praha 1994). Na Moravě se této problematice věnoval M. Pribáň *České krajské a exilové noviny a časopisy po roce 1945* (Olomouc 1995). Přehled o české a slovenské produkci prací, které se zabývají romistickou problematikou, literaturou psanou v romštině a prací samotných romských autorů, podává *Bibliografie romistické literatury* (Olomouc 1994).- Samostatného zastoupení se dostalo i personální bibliografii předních osobností české a moravské etnografie a folkloristiky. Tohoto úkolu se ujal Ústav lidové kultury ve Strážnici, který od r. 1991 vydává v rámci *Národopisné revue* její **Bibliografickou přílohu**, kde vycházejí personálie a souborné bibliografické soupisy děl předních

národopisců. V rozmezí let 1991-99 vyšly profily třinácti osobností: A. Václavík, R. Jeřábek, Z. Jelínková, J. Gelnar, O. Sirovátka, V. Frolec, J. Jančář, J. Jech, J. Tomeš, M. Ludvíková, J. Kramařík, J. Vařeka, D. Stránská. Samostatně také vychází *Bibliografie díla Františka Bartoše* (Zlín 1997) od A. Devátové a K. Pavlištika. Vlastním nákladem pak vychází od antropologa a etnologa J. Wolfa, zakladatele kulturní a sociální antropologie na Univerzitě Karlově, *Autobiografie a bibliografie 1927-1997* (Praha [1997]). Česká národopisná bibliografie má své zastoupení také na mezinárodním poli, kde ji reprezentuje R. Jeřábek, člen autorského kolektivu *Internationale Volkskundliche Bibliographie*.

Judita Hrdá

6. Ochrana památek lidového stavitelství a vesnických sídel

Zájem o studium lidového stavitelství a počátky snah o jeho ochranu se v českých zemích datují od 2. pol. 19. stol. Hlavními důvody probouzejícího se zájmu o lidové vrstvy a jejich kulturu, jejíž význačnou součástí je i lidová architektura, byly zejména vrcholící emancipační snahy českého národa v rámci rakousko-uherské monarchie, spojené s politickými tlaky na vznik samostatného státu a s upevňováním národní identity, jejíž kořeny a zdroje byly spatřovány právě na českém venkově. Svou roli jistě sehrály i postupné, ale nezadržitelné proměny vesnice, vnímané obzvláště citlivě především uměleckou a odbornou veřejností. V této souvislosti připomeňme například svolání výtvarného odboru **Umělecké besedy** z r. 1880 o významu lidových staveb a potřebě zachraňovat památky lidového slohu. Skutečný vědecký výzkum lidových staveb a na něm založená ochrana však byly tehdy u nás teprve v počátcích. Bádání ovlivňovaly zejména romantická idealizace venkova a sentiment, což v důsledku vedlo především k zájmu o výtvarně a esteticky nejpůsobivější prvky lidové architektury.- Částečný odklon od těchto zkreslujících tendencí přinesla až **NVČ v Praze 1895**, jež byla vrcholným kulturně politickým a národopisným počinem této doby. Vzepětí národního uvědomění a sebevědomí konce 19. a počátku 20. stol. poznamenalo úsilí o poznání a zachování lidových staveb určitým idealismem a z něho plynoucími nereálnými požadavky na konzervování původního vzhledu a života vybraných vesnic muzejně rezervační formou.- V meziválečném období Československé republiky vznikla celá řada již solidně teoreticky podložených a odborně propracovaných návrhů na zřízení vesnických rezervací (např. ve Štramberku a průmyslem dosud nepoznamenaných oblastech na Valašsku, Slovácku, Horácku, Chodsku a v Podkrkonoší) a muzeí v přírodě, jež zůstaly neuskutečněny. Stejný osud potkal připravené návrhy vesnických rezervací na Valašsku, Poličsku a Hané koncem 40. a počátkem 50. let.- Přestože po dlouholetém volání konečně vydaný **zákon č.22/1958 Sb.**, o kulturních památkách, kodifikoval ochranu sídelních celků formou památkové rezervace a odborná pracoviště Státního ústavu památkové péče a ochrany přírody i některých Krajských středisek památkové péče věnovala otázkám památkové ochrany

vesnických sídel značnou pozornost (v několika etapách byly zpracovány a připraveny návrhy na prohlášení asi 100 nejceněnějších lokalit za památkové rezervace a zóny), nedovolily politické důvody, ideologické argumenty a nezáměr státních a samosprávných orgánů přistoupit k realizaci těchto záměrů. Jedinými konkrétními výsledky tohoto úsilí v průběhu 60.-80. let bylo vyhlášení městské památkové rezervace **Štramberk** (okr. Nový Jičín) s unikátním souborem roubených domů karpatského typu v r. 1969 a prohlášení areálu vinných sklepů **Piže**, v Petrově u Strážnice (okr. Hodonín) za památkovou rezervaci v r. 1983. Také některá drobná regionální muzea v přírodě vzniklá v této době mají spíše charakter památkových rezervací, neboť využívají stavby na původním místě v jedinečném prostředí historických jader k tomuto účelu vybraných pozoruhodných sídel (Třebíz, okr. Kladno, Svobodné Hamry, Dřevíkov a čtvrť Betlém v Hlinsku, okr. Chrudim, Zubrnice, okr. Ústí nad Labem, Rymice, okr. Kroměříž, Příkazy, okr. Olomouc.). Nový **památkový zákon č.20/1987 Sb.**, o státní památkové péči, ve svých ustanoveních ještě více rozpracoval a zdůraznil problematiku památkově chráněných území zavedením pojmů památková rezervace, památková zóna a ochranné pásmo, ale ani takto rozšířené možnosti územní památkové ochrany vesnických sídel nepřinesly v následujících letech žádoucí efekt.- Teprve po r. 1989 je patrný pozitivní posun v přístupu státních orgánů k ochraně památek lidového stavitelství, obzvláště dosud opomíjených celých vesnických sídel nebo jejich částí. Již v r. 1990 bylo vyhláškou Jihočeského KNV v Českých Budějovicích prohlášeno 20 památkových zón v obcích okresů České Budějovice, Český Krumlov a Jindřichův Hradec. Zatím nejvýznamnějším krokem bylo prohlášení 60 památkových rezervací lidové architektury vládou ČR v květnu r.1995 a následné prohlášení 138 památkových zón lidové architektury Ministerstvem kultury ČR v září r.1995, které reprezentují nejen typologickou bohatost lidového stavitelství u nás, ale dokumentují i variabilitu půdorysné struktury sídel, včetně zástavby předměstské nebo zemědělských městeček, rozmanitost použitého stavebního materiálu a konstrukcí, způsob bydlení různých sociálních vrstev vesnické společnosti a druhovou pestrost hospodářských, technických a sakrálních lidových staveb. V letech 1991 a 1993 doplnil Magistrát hlavního města Prahy seznam památkových zón o šest historických jader kdysi samostatných obcí

v okrajových čtvrtích. V letošním roce byl ministru kultury ČR předán památkovými ústavy zpracovaný početný soubor dalších návrhů vesnických památkových zón, jež ještě bude podroben poměrně náročnému připomínkovému řízení.- Současná orientace **památkové péče** na komplexní ochranu souborů staveb, celých sídelních útvarů nebo dokonce historických částí krajiny je odborně teoreticky i prakticky podložená, ekonomicky nejvhodnější, kulturně politickým a sociálním vývojem společnosti opodstatněná a nikoliv v poslední řadě je oprávněná i z hlediska dlouhodobých integračních procesů sjednocující se Evropy. Péče o kulturní dědictví a zachování specifických hodnot vesnice a krajiny jsou součástí strategických materiálů a koncepcí Evropské unie, které budou postupně plnit a respektovat všichni čekatelé na členství v unii. Již dnes jsou v těchto intencích formulovány různé programy předvstupní pomoci a rozvojové projekty EU (dotýkající se také regenerace vesnických sídel), na nichž ale mohou participovat pouze připravení, kteří vyhoví stanoveným kritériím. V zásadě půjde o podporu kulturní rozmanitosti v jednotné Evropě. Na tyto skutečnosti je třeba reagovat, počítat s nimi a podle našich možností se na ně připravit.- Vedle památkářského přístupu k ochraně lidových vesnických staveb, preferujícího zachování jednotlivých hodnotných objektů nebo pozoruhodných vesnic či jejich částí na původním místě (in situ) je souběžně realizována další metoda záchrany nejcennějších ohrožených památek lidové architektury jejich přenesením, transferem do specializovaných **muzeí v přírodě**, nazývaných podle prvního zařízení tohoto typu ve švédském Stockholmu skanseny. Zatímco památkáři zdůrazňují původnost staveb v kontextu s jejich prostředím, muzejníci je chápou jako muzejní exponáty, které mají co nejuplněji zobrazovat život a kulturu své doby vědeckou rekonstrukcí předpokládaného původního stavu. Nejstarším a největším muzeem v přírodě u nás je Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm (okr. Vsetín) otevřené v r. 1925. Další obdobná, ale podstatně skromnější muzea začala vznikat až v 60. a 70. letech: jsou to Polabské národopisné muzeum v Přerově nad Labem (okr. Nymburk, 1967), Soubor lidových staveb Vysočina (okr. Chrudim, 1971), Národopisné muzeum Slánska v Třebízi (okr. Kladno, 1975), Muzeum lidových staveb v Kouřimi (okr. Kolín, 1976) a Muzeum vesnice jihovýchodní Moravy ve Strážnici (okr. Hodonín, 1981),

Muzeum lidové architektury Českého středohoří v Zubrnících (okr. Ústí nad Labem, 1988), Soubor lidových staveb východní Hané v Rymicích (okr. Kroměříž, 80. léta), Hanácký skansen v Příkazích (okr. Olomouc, 90. léta). Mimo to existuje několik podobně zaměřených expozic ve stavu zrodu (např. Chanovice a Velhartice v okr. Klatovy nebo Vysoký Chlumeč v okr. Příbram) a navíc ještě celá řada solitérních pozoruhodných lidových staveb, které byly památkově opraveny a jsou využity k muzeálnímu nebo jiným kulturním účelům.- Názory na způsob a rozsah péče o památky lidového stavitelství prošly od poslední třetiny minulého století, kdy se v reakci na počínající transformaci venkova zrodily v kruzích umělců, národopisců, architektů a muzejníků, poměrně složitým a dlouhým vývojem od idealistických a romantických představ až k dnešním koncepčně formulovaným a metodicky podloženým postupům. Zjednodušeně lze říci, že v současnosti platné právní normy v oblasti památkové péče (zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů) nám poskytují několik možností a způsobů ochrany lidových staveb. Jednotlivé stavby nebo usedlosti mohou být chráněny jako samostatné **kulturní památky**, území sídelního útvaru, jeho části nebo části krajinného celku mohou být prohlášeny za vesnické **památkové rezervace** (památkově homogenní území vyžadující přísný ochranný režim), vesnické **památkové zóny** (památkově diferencované území vyžadující mírnější a teritoriálně rozlišný ochranný režim) a krajinné památkové zóny (území vykazující významné kulturní hodnoty), které mohou zahrnout solitérní stavby, areály i kompletní sídelní celky včetně umělých i přírodních prvků krajiny. Specifickou formou ochrany okolí a prostředí památky jsou tzv. památková **ochranná pásma**, jež jsou vymezována kolem kulturních památek (solitérních i památkových rezervací a zón) za účelem regulace určitých činností. Jako nezastupitelnému krajinnotvornému prvku je původní lidové zástavbě věnována zvýšená pozornost také v národních parcích a chráněných krajinných oblastech.- Důležitý prostředek péče o památky lidového stavitelství, jehož hlavním posláním je motivovat jejich vlastníky a usnadnit jim do určité míry realizaci požadavků památkové péče, představují **státní dotace** na údržbu a regeneraci. Citovaný zákon č.20/1987 Sb. umožňuje vlastníku památky poskytnout prostřednictvím okresního úřadu finanční příspěvek na zachování a obnovu kulturní památky až

do výše 90% celkových nákladů (§16). Dále lze žádat příslušný regionální památkový ústav o přidělení dotace z tzv. havarijního střešního fondu Ministerstva kultury ČR. Na rozsáhlejší regenerace památek byl v r.1994 Ministerstvem kultury ČR vytvořen Program záchrany architektonického dědictví. Mimořádně pozitivním počinem státních orgánů bylo zřízení Programu péče o vesnické památkové rezervace a zóny a krajinné památkové zóny v r.1997, z něhož jsou finanční prostředky na údržbu prohlášených památek v památkových rezervacích a zónách přidělovány Ministerstvem kultury ČR prostřednictvím okresních úřadů na základě návrhů připravených regionálními památkovými ústavy. Peníze na opravy lidových staveb v obecním vlastnictví je možno získat také z Programu obnovy venkova. Navíc existuje řada různě zaměřených regionálních i mezinárodních programů, fondů a nadací, které podle svých možností financují také záchranu vybraných vesnických památek. Nejznámější z nich jsou pravděpodobně programy RAPHAEL, PHARE a nejnověji SAPARD.

Pavel Bureš

7. Etnografické muzejnictví

Brno – Etnografický ústav Moravského zemského muzea

Etnografický ústav představuje jedno z největších odborných oddělení Moravského zemského muzea v Brně (založeno 1818 jako Františkovo muzeum). Získávání předmětů etnografického charakteru dokládá již nejstarší muzejní inventář, avšak teprve v r. 1897 bylo utvořeno tzv. **lidovědné oddělení**, které začalo programově shromažďovat doklady kultury venkovského lidu z území Moravy. K zásadním událostem patřil nákup kolekcí sběratelů F. Kretze a J. Klvani v letech 1904, 1912 (fajáns, textil) a 1919 (výšivka). Po vzniku samostatné republiky přibyl k dosavadním fondům ještě soubor nerealizovaného zemědělského muzea. Národopisné sbírky byly tehdy umístěny do Dietrichštejnského paláce, v němž byla r. 1924 instalována stálá expozice. Sběratelský zájem se v meziválečném období zaměřoval na tradiční zemědělství a lidové obyčeje na moravském území, s nimiž se pojí průkopnické snahy o provádění zvukových a filmových záznamů (Fr. Pospíšil). Historickým mezníkem ve vývoji pracoviště se stal r. 1961, kdy se **Etnografický ústav** Moravského muzea přestěhoval do účelově adaptované budovy Paláce šlechtičen. Sbírkotvorná činnost se zaměřila nejen na život minulých generací, nýbrž i na soudobé proměny lidové kultury a rozvíjela se v přímé návaznosti na vědecký výzkum: jeho výsledky byly publikovány v muzejních periodikách (Ethnographica, nyní Folia ethnographica) a katalozích. V současnosti probíhá velmi náročná stavební rekonstrukce budovy, po jejímž skončení bude připravena nová stálá expozice.- **Sbírkový fond** dosáhl v současnosti 104.000 inventárních čísel a zahrnuje především rozsáhlou sbírku textilu (59.000 ks), dále kolekci zemědělství a řemeslných výrob (6.000 ks, částečně umístěna v Jevišovicích u Znojma), keramiky (6.300 ks), skla (330 ks), lidového umění, tj. plastik a maleb (2.000 ks), nábytku (450 ks, umístěna v Jevišovicích), zvykosloví (5.500 ks), hraček (500 ks), hudebních nástrojů (350 ks), starých tisků a ikonografických dokladů (3.000 ks) a fotoarchív (20.000 ks). Nejmladší součástí fondu se stala dokumentace lidové umělecké výroby z let 1972-90 (2.300 ks).- V r. 1959 vznikla zásluhou vedoucího etnografického odd.

Moravského muzea L. Kunze samostatná ročenka **Ethnographica**, kam kromě etnografů Moravského muzea přispívala řada externistů domácích a zahraničních. Ve své koncepci se zaměřila zejména na aktuální témata etnografické muzeologie. Připomeňme, že jedno číslo bylo věnováno etnografické expozici, otevřené v rekonstruovaném Paláci šlechtičen (1961). Ročenka zanikla 1969. Až do r. 1986 vycházela řada *Ethnographic* jako součást Časopisu Moravského muzea a pro mezinárodní výměnu publikací, budovanou systematicky od padesátých let, jako separát. Teprve v r. 1986 bylo možno se vrátit opět k myšlence samostatné etnografické řady. Vznikla **Folia ethnographica**, která jsou vydávána jako suplement Časopisu Moravského zemského muzea. Publikace pod redakcí E. Večerkové vychází každoročně.- Více než desetiletý profil ročenky *Folia ethnographica* koresponduje do značné míry s odborným zaměřením pracovníků Etnografického ústavu MZM v Brně, kteří v něm prezentují výsledky své badatelské činnosti. Ve sborníku publikují také odborníci z jiných brněnských a mimobrněnských národopisných institucí. Pro dvanáct čísel *Folií*, vydaných v letech 1986-97, je charakteristické široké spektrum témat, které přináší nové materiály i nové pohledy do národopisného bádání (tradiční projevy kultury, problematika nově osídlených oblastí a etnických menšin, vývoj muzejních sbírek, současné projevy lidové výtvarnosti, obyčejové tradice a lidové slavnosti aj.). V posledních letech se prosadilo tematické zaměření publikace (1998, 1999) a v tomto trendu by se mělo pokračovat i v následujících letech. Připravuje se číslo se zaměřením na působení lidových tradic v rodinném prostředí, v dalších letech pak na trendy, probíhající v etnografii a etnografické muzeologii v uplynulém století.- **Literatura:** *Národopisné sbírky Moravského muzea v Brně*. Red. E. Večerková. Brno 1985.- **Adresa:** Etnografický ústav Moravského zemského muzea, Koblížná 1, 659 37 Brno. Tel.: 05/42211161, e-mail: etnografie@mzm.cz

Hana Dvořáková, Alena Kalinová a Eva Večerková

Brno-venkov – Okresní muzeum

Okresní muzeum Brno-venkov sdružuje čtyři pracoviště, z nichž tři tvoří původně samostatná muzea: **Podhorácké muzeum** v Předklášteří (správcem sbírek je J. Zecpal), **Muzeum v Ivančicích** (správkyní sbírek je M. Havlíčková) a **Muzeum ve Šlapanicích** (správkyní sbírek je P. Zoubková). Pokud jde o dějiny etnografických sbírek, tento sbírkový fond se začal v Podhoráckém muzeu a v Muzeu v Ivančicích tvořit v souvislosti s přípravami NVČ v r. 1895 a poté na začátku 20. stol. Etnografická sbírka nejmladšího Muzea ve Šlapanicích vznikala ještě před založením muzea (1934), zj. v souvislosti se snahami o zachování dokladů zdejších národopisných tradic. Rozvoj etnografických sbírek byl v Podhoráckém muzeu nejvíce patrný ve 30. a 50. letech, v Muzeu v Ivančicích a v Muzeu ve Šlapanicích ve 30. a poté v 50. a 60. letech. - **Sbírkový fond** zahrnuje celkem cca 7.000 předmětů (v Podhoráckém muzeu přes 2.000, v Muzeu v Ivančicích kolem 1.500, v Muzeu ve Šlapanicích přibližně 3.500). Pokud jde o jeho charakter zahrnuje textil, keramiku, obrázky na skle, nábytek; sbírky v Předklášteří a v Ivančicích obsahují zajímavé doklady vybavení domácností a náradí, ve Šlapanicích pokloповé plastiky. Sbírkové sběry významně rozšířili v Ivančicích někdejší ředitel muzea J. Vávra († 1936), ve Šlapanicích L. Kunz, pracovník Moravského muzea v Brně. - Sbírkové jsou evidovány v I. a II. stupni evidence, částečně zpracované počítačově. - Specializovaná stálá **expozice** *Pohledy do národopisných sbírek* v Muzeu ve Šlapanicích byla otevřena 1996 (autorka I. Ochrymčuková ve spolupráci s P. Zoubkovou). Na r. 2001 se plánuje obsahová obměna expozice. - Nejvýznamnější **výstavy** s použitím etnografik: zvykoslovné výstavy *Vánoční čas* a *Svátky jara* (na všech pracovištích); *Od koblížku k mazanci* (výstava pečiva); *Ze skříní našich prababiček*; *Hajej dadej* (o narození dítěte a péči o novorozence, jako putovní výstava byla instalována celkem v sedmi partnerských muzeích); *Velké prádlo aneb Jak praly naše babičky*; *Med balzámem životním*; jubilejní výstava *70 let Podhoráckého muzea*. - Zmínky o předmětech ze sbírek Muzea ve Šlapanicích lze najít v pracích L. Kunze a M. Ludvíkové. Muzeum v Ivančicích vydávalo v minulosti ročenku. Také *Sborníky Okresního muzea Brno-venkov* 1999 a 2000 zahrnují několik příspěvků s etnografickými tématy (jde o první dva ročníky v historii muzea). - Správkyni

etnografické sbírky je I. Ochrymčuková.- **Adresa:** Muzeum Šlapanice, Masarykovo nám. 18, Šlapanice. Tel./fax: 05/4422 8029 tel.: 05/4422 8654, Podhorácké muzeum, 666 02 Předklášteří, tel./fax: 0504/410098 tel.: 0504/412293 Muzeum Ivančice, Palackého nám. 6, tel.: 0502/921131, 921489, Památník Mohyla Míru Prace u Brna, tel./fax: 05/44244724, e-mail: muzeum@muzeum_brno-venkov.cz

Jaromír Hanák

Bučovice – Muzeum (pracoviště Muzea Vyškovska)

Počátky muzejní činnosti na Bučovicku spadají do 90. let 19. stol., kdy se Bučovicko zapojilo do příprav NVČ. Sběratelská činnost na Bučovicku byla řízena vyškovským Národopisným spolkem, který se stal základem pozdějšího vyškovského muzea. Součástí vyškovských sbírek se tehdy stal mj. soubor bučovických fajánsí. Samostatná muzejní organizace vznikla v Bučovicích teprve před 1. světovou válkou jako reakce na úspěšnou výstavu vyškovské keramiky v r. 1911. Po archeologické výstavce v srpnu 1913 následoval vznik **Muzejního spolku** v Bučovicích, jehož stanovy byly potvrzeny v lednu 1914. Předsedou spolku se stal archeolog M. Chleborád, mezi zakladateli spolku byl také tehdejší profesor bučovického gymnázia, etnograf J. Húsek. Záměr zpřístupnit rychle rostoucí sbírky muzea ještě v r. 1914 zmařilo vypuknutí války. Muzejní sbírky byly proto vystaveny v přízemí bučovického zámku teprve r. 1920, trvale až v r. 1927. Nepříznivě činnost muzea ovlivnila 2. světová válka, kdy bylo muzeum nuceno sbírky přestěhovat do židovské synagogy a márnice. Po r. 1945 se už nepodařilo činnost **Muzejního spolku** obnovit a jeho sbírky převzal stát (1949). Od r. 1950 byly muzejní sbírky umístěny ve 2. poschodí bučovického zámku a od r. 1952 zpřístupněny veřejnosti. Do r. 1960 působilo muzeum jako okresní, po zrušení bučovického okresu je převzalo město. V 60. letech byly vybudovány nové muzejní expozice, muzeum také až do poloviny 70. let, kdy přišlo o výstavní prostory, pořádalo výstavy.- V rámci budování jednotné muzejní sítě bylo od 1. 1. 1976 bučovické muzeum přičleněno k **Muzeu Vyškovska** a stalo se jeho regionálním historickým pracovištěm, kterým je dosud. V r. 1982 byla po stavebních úpravách otevřena expozice *Bučovice v dějinách*,

přístupná po některých úpravách veřejnosti dosud. V letech 1987-91 muzeum provozovalo také zámeckou expozici. Od r. 1992 byla obnovena výstavní činnost.- Muzeum má **sbírky** historické, národopisné a archeologické v celkovém rozsahu asi necelých 8.000 inventárních čísel. Z národopisných sbírek (asi 700 inv. čísel) patří k nejcennějším exponátům bučovická keramika (fajánse), slámou intarzované police z 1. pol. 19. stol., slámou zdobené kraslice z přelomu 19. a 20. stol., řemeslnické a zemědělské nářadí.- **Adresa:** Muzeum Bučovice, Zámek 1, 685 01 Bučovice. Tel.: 0507/912190.

Jiří Setinský

Čáslav – Městské muzeum

Základy k národopisné sbírce Městského muzea v Čáslavi byly položeny v r. 1864, kdy vznikl muzejní a archeologický spolek **Včela Čáslavská**. Spolek se rychle rozrůstal a přibývalo i sbírkových předmětů, které byly roztrženy do tří skupin: archiv, sbírka mincí a sbírka starožitností. Po postavení nové muzejní budovy v r. 1884 sem přešly všechny sbírky Včely a byl jim vyhrazen výstavní sál v prvním patře. Zde se poprvé veřejnosti prezentovaly kroje a jejich součásti, kraslice, domácí nářadí a náčiní a další národopisné sbírkové předměty. Sběratelskou činností členů spolku, dary a nákupy se sice národopisná sbírka rozrůstala, avšak nové výstavní prostory jí k dispozici již dány nebyly. Naopak reinstalací této stávající expozice se národopisné exponáty ocitly v depozitářích a již nikdy nebyly ve větším rozsahu v muzeu prezentovány. Řada z nich pochází z etnografických sběrů, pořádaných kolem NVČ 1895. Takto intenzivní sběratelská činnost se v čáslavském muzeu již nikdy neopakovala. Bylo to zapříčiněno i tím, že v muzeu od jeho založení nepracoval žádný etnograf a jeho absence bohužel způsobila i to, že národopisným sbírkám se nedostalo ani odborného zpracování. Tento stav trvá až do současnosti.- **Sbírka** obsahuje lidový oděv a jeho součásti (stříbrohlavy, zlatohlavy, čáslavský kroj), zemědělské nářadí a nástroje, domácí kuchyňské nářadí, nádobí a náčiní. Zvláštností jsou fajánse, tzv. čáslavské toufary. Nejznámější toufarská rodina Brožků se proslavila výrobou džbánek. Národopisná sbírka je zatím zpracována v I. stupni evidence. Zkatalogizovány jsou pouze

kraslice.- Sbirka se dlouho ukrývala v depozitářích a jen díky dlouhodobým výstavám se s ní mohla seznámit i široká veřejnost. V r. 1995 připravili pracovníci muzea ve svých výstavních prostorách na celou sezónu etnografickou expozici, v r. 1997 slavila úspěch výstava *Český rok* a na podzim 1998 proběhla výstava *Kouzlo starých časů*. Národopisné exponáty jsou též v hojně míře využívány při velikonočních a vánočních výstavách.- **Adresa:** Městské muzeum, Husova 291, 286 01 Čáslav. Tel./fax: 0322/312207, e-mail: muzeum@pvtnet.cz

Jana Vaněčková

Česká Lípa – Okresní vlastivědné muzeum

Etnografická sbírka českolipského muzea je uložena a vystavována na detašovaném pracovišti v objektu tzv. **vísecké rychty** v obci Kravaře. Budova rychty, pocházející z r. 1797, je monumentálním příkladem roubené architektury severočeského domu. Objekt byl restaurován v 80. letech a v r. 1986 v něm byla umístěna expozice regionální lidové architektury a lidového bydlení podle scénáře tehdejšího ředitele muzea B. Vojtíška.- Ve sbírce je výrazně zastoupen lidový nábytek, zvl. malované skříně, misníky a truhly, kuchyňské nádobí a nářadí, zemědělské nástroje, díla lidového umění, soukenické nářadí a další jednotlivý etnografický materiál. Sbirku od září 2000 spravuje M. Nitsche.- **Adresa:** Okresní vlastivědné muzeum, nám. Osvobození 297, 470 01 Česká Lípa. Tel: 0425/ 824145, e-mail: ovmcl@clnet.cz

Martin Nitsche

Český Těšín – Muzeum Těšínska

Národopisné sbírky vznikly v r. 1948 současně se založením muzea, které bylo ustaveno nejprve jako městské, pak okresní. Sběrná oblast zaujímal historické Těšínské Slezsko, a to jeho českou část (okr. Karviná a část okr. Frýdek-Místek). Rozsah sbírky činí cca 25 000 kusů. Charakteristika fondů: nábytek, řemeslné nářadí a výroba, textilní a krojové sbírky, šperky, keramika. Menší fondy:

hračky, zvykosloví, lidové plastiky. **Sbírka J. Králové** obsahuje kroje a rekonstrukce krojů, šperky, textilní betlém, nákresy, postupy výšivek, vzorníky, fotografie, rukopisné studie, výzkumné zprávy apod. Ve fondu dokumentačních materiálů najdeme folkloristické materiály, hlavně A. Dřevjané z Janovic (písňe, povídky, nahrávky).- **Dokumentace** je provedena ze 60% fotograficky, malé množství diapozitivů, výzkumné zprávy. Zpracování sbírky: 90 % zkatologizováno na kartách II. stupně evidence (z toho 50% počítačové zpracování), katalogy fondů t. č. nevydávány. Sbírký jsou umístěny ve dvou detašovaných depozitářích v Č. Těšíně a Karvině (po r. 2001 Havířov).- Specializované expozice: **Kotulova dřevěnka** (1791) v Havířově - Bludovicích představuje usedlost in situ. Byla otevřena v r. 1972, expozice lidového bydlení a zemědělství r. 1999 (autorka V. Branná).- Nejvýznamnější **výstavy**: *Keramika na Těšínsku* (1982, 1989, V. Branná, Č. Těšín, Havířov); *Tradiční zemědělství na Těšínsku* (1983, V. Tomolová, Č. Těšín); *Dětský svět* (1984, 1993, V. Branná, Č. Těšín, Havířov); *Těšínské vyšívání* (1987, E. Kunzová, Č. Těšín); *Těšínské stříbrné šperky* (1991, V. Tomolová, Č. Těšín); *Betlém Jiřiny Králové* (1994, V. Tomolová, Č. Těšín); *Těšínský krojový šperk* (1994, V. Tomolová, Vsetín); *Keramika na Těšínsku* (1994, E. Hovorková, Karviná); *Lidové kroje Těšínského Slezska* (1995, 1998, V. Tomolová a M. Motyková, Č. Těšín, Třinec, Opava); *Jak to se Inem bylo* (1977, 1996, V. Tomolová, Č. Těšín, Dolní Lomná Slezské dny); *Velké prádlo* (1993, 1994, V. Branná, Č. Těšín, Havířov, D. Lomná Slezské dny, Sosnowiec, Polsko); *Lidový malovaný nábytek* (1998, 2000, V. Branná a E. Hovorková, D. Lomná Slezské dny, Karviná); *Salašnictví na Těšínsku* (1999, V. Branná, D. Lomná Slezské dny).- **Literatura** využívající sbírky: *Těšínsko 1. Přírodní prostředí, dějiny, obyvatelstvo, nářečí, zaměstnání*. Šenov u Ostravy 1997 (keramika, řemeslné nářadí).- **Adresa**: Muzeum Těšínska, Hlavní 13-15, 737 27 Český Těšín. Tel.: 0659/711887, fax: 0659/713036, e-mail: muzeum@muzeumct.cz www.muzeumct.cz

Věslava Branná a Eva Hovorková

Domažlice – Muzeum Chodska

Národopisná sbírka vznikla kolem r. 1893 v souvislosti s hospodářskou, průmyslovou a národopisnou výstavou v Domažlicích. K jejímu dalšímu rozšiřování došlo v době příprav na NVČ. V r. 1935 byla z podnětu místních nadšenců vybudována expoziční figurální scéna krojované chodské svatby, kde byl základ k dalšímu pozvolnému rozšiřování krojového a národopisného fondu.- **Složení sbírky** a její rozsah: lidové kroje 3.100 ks, zemědělské nářadí a potřeby 200 ks, dřevěné potřeby pro domácnost 160 ks, nástroje pro zpracování lnu 100 ks, dřevoobráběcí nástroje 80 ks, lidový nábytek 130 ks, keramika 1.500 ks, lidové plastiky, dřevorezby, hračky 800 ks, lidové hudební nástroje 50 ks, hodiny 50 ks, ševcovská dílna 350 ks, kartáčnická dílna 200 ks, hřebenářská dílna 120 ks, lidová architektura (modely, stavební dokumentace, fotografie, kresby).- **Dokumentace.** V muzejních sbornících publikovány výzkumné zprávy z oblasti lidového kroje, hudby a sociálních vztahů. Video: výrobní postupy vážící se ke kroji, kraslicím, košíkářství apod. Sbírkou jsou zpracovány v evidenci II. stupně.- **Prezentace.** Součástí vlastivědné expozice Chodského hradu je ševcovská dílna, chodská sence, chodská svatba, lidová architektura, zemědělství; chodská keramika nahrazena v r. 2000 lidovou hudbou. Vznik v r. 1999, některé části rekonstruovány. Autoři I. Kumperová a J. Nejd. Podíl etnografik v expozici 50%. Výstavy: *Lidové betlémy* (1996, Jindřichovo muzeum, I. Kumperová); *Střelecké terče* (1997, SRN, Vogeltanz); *Chodské lidové kroje* (1997, Jindřichovo muzeum, I. Kumperová).- **Muzeum Jindřicha Jindřicha** (pobočka Muzeum Chodska v Domažlicích). Soukromá sbírka J. Jindřicha vznikala postupně od r. 1914 až do jeho smrti v r. 1967. Sbírkou byla velice různorodá, teprve později, při rekonstrukci původního muzea byla nová expozice zaměřena výhradně na národopis. Svoji soukromou sbírku věnoval J. Jindřich v r. 1945 Domažlicím, vyhradil si však právo s ní hospodařit až do své smrti. Jindřichovo muzeum je detašovanou součástí Muzea Chodska v Domažlicích.- **Složení sbírky** a její rozsah: lidový nábytek 150 ks, keramika 1.540 ks, lidové podmalby 1.400 ks, lidové plastiky 225 ks, lidové kroje 720 ks, kraslice 171 ks, selské hodiny 30 ks. Sbírkou jsou zpracovány v evidenci II. stupně.- **Prezentace.** Celá expozice je zaměřena na národopis (kroje, keramika, lid. nábytek, plastiky), hlavní důraz je kladen na prezentaci podmaleb na skle, které jsou ve

shromážděném množství evropským unikátem. Výstava: *Lidové podmalby na skle z Českého lesa* (1992, Diecézní muzeum Regensburg, autoři katalogu Reidl, G. Nitz, R. Schuster, I. Kumperová).- **Adresa:** Muzeum Chodska, Chodské nám. 96, 344 01 Domažlice. Tel. 0189/725952, 776009. Muzeum Jindřicha Jindřicha, nám. Svobody 61, 344 01 Domažlice. Tel. 0189/722974.

Iva Kumperová

Frýdek-Místek – Muzeum Beskyd

Sbírka textilií, lidového nábytku, skla a keramiky, lidového umění, vybavení kuchyně a domácnosti, zemědělství a řemesel vznikla na přelomu 19./20. stol. Ve 20. stol. byla doplňována díky **Lašskému muzeu** v Místku (F. Linhart, V. Procházka, A. Přecechtěl), frýdeckému muzeu (J. Vochala), sběrům J. Skarky z Domaslavic a od 60. let soustavnou činností **Vlastivědného ústavu** ve Frýdku-Místku.- **Dokumentace:** 90 % sbírky má II. stupeň evidence (50% s fotodokumentací). Sbírky jsou prezentovány ve stálé expozici *Beskydy – příroda a lidé*, umístěné ve frýdeckém zámku, a v krátkodobých výstavách ve frýdeckém zámku.- Sbírka podmaleb na skle vznikla také na přelomu 19/20. stol. a byla rozšiřována do současnosti. Obsahuje cca 260 kusů, dokumentace provedena formou barevné fotografie (cca 40 %), zbytek černobílé foto; zpracování 100 % ve II. stupni evidence. V r. 1998 byl fond kompletně konzervován, publikovaný katalog pochází z r. 1973. Prezentace: cca 10 kusů ve stálé expozici ve frýdeckém zámku; 1998 výstava *Obrázky na skle* z fondu muzea ve frýdeckém zámku.- Sbírka starých a příležitostných tisků se formovala od konce 19. stol. do současnosti. Rozsah cca 1.500 kusů; zpracování 100 % ve II. stupni evidence; publikovaný katalog starých tisků z r. 1985; publikovaný katalog kramářských písní z r. 1982.- V Muzeu Beskyd jsou uloženy následující **pozůstalosti:** A. Brantál, F. Duša, J. Kalus, V. Hrubý, J. Vochala, A. Přecechtěl, V. Martínek, B. Marek, V. Škuta, F. Julina, J. Müller, Ó. Lysohorský, D. Drobiš, G. Nosek, J. Olšák, J. Zbrožková, H. Podešvová, A. Dřevjaná a B. Peterková. Jsou zpracovány v II. stupni evidence a uloženy ve frýdeckém zámku. Materiály o F. Dušovi jsou částečně umístěny v **Památníku F. Duši** ve Frýdlantě n. Ostravici,

o V. Martínkovi v **Lašském muzeu** v Brušperku a o Ó. Lysohorském v **Památníku Ó. Lysohorského** ve frýdeckém zámku.- **Adresa:** Muzeum Beskyd, Hluboká 66, 738 01 Frýdek-Místek. Tel./fax: 0658/630452, e-mail: muzeumbeskyd@telecom.cz

Pavla Kačmaříková

Havlíčkův Brod – Okresní vlastivědné muzeum

Historie havlíčkobrodského muzea, jednoho u nejstarších regionálních muzeí vlastivědného typu v Čechách, se odvíjí od r. 1874. První muzejní sbírka byla umístěna ve školní budově a nesla název **Městské muzeum** při národních školách německobrodských. Po stagnaci v období první světové války byl pro muzeum významný r. 1920, kdy získalo Havlíčkův dům. V průběhu první Československé republiky byla hlavní pozornost věnována havlíčkovským sbírkám na úkor sbírek vlastivědných. Pozitivním krokem bylo založení regionální galerie výtvarných umění v polovině 30. let. V r. 1944 bylo muzeum uzavřeno a další činnost se rozvíjela až po druhé světové válce. Po několika organizačních změnách pracuje dnes pod názvem Okresní vlastivědné muzeum.- Havlíčkobrodské muzeum nemá přímo konkretizovanou národopisnou sbírku, protože **sbírky** jsou dělené převážně podle druhu materiálu: obrazy, plastiky, sklo, keramika, cín a barevné kovy, železo, archeologie, textil, numismatika, nábytek, zbraně, výroba a obchod, K. Havlíček, J. Hašek, fotoarchiv a archiv muzea. I když je v muzeu profesně zastoupena etnografka, výstavy ani další činnosti (výzkumy apod.) systematicky neprovádí, vzhledem k chudému fondu (cca 2.000 předmětů). Pokud něco z této problematiky realizuje, zapůjčuje exponáty ve skanzenu na Veselém Kopcí nebo v Muzeu českého venkova na Kačině.- Muzeum se specializuje na historii sklářské výroby na Havlíčkobrodsku, na archeologii, výtvarné umění regionu a na dokumentaci díla K. Havlíčka a J. Haška.- Muzeum vydává ročenku *Havlíčkobrodsko* (spolu se Státním okresním archivem).- **Adresa:** Okresní vlastivědné muzeum, Havlíčkově nám. 19, 580 01 Havlíčkův Brod. Tel.: 0451/24151, fax: 0451/24987, e-mail: muzeum.hb@iol.cz

Jana Beránková

Hlinsko v Čechách – Soubor lidových staveb Vysočina

Sbírka SLS Vysočina začala vznikat v 70. letech 20. stol. v souvislosti se snahami o záchranu dokladů lidového stavitelství na Hlincecku. V r. 1980 byla zpracována koncepce sbírkotvorné činnosti v návaznosti na celkové záměry činnosti SLS Vysočina, byla vymezena sběrná oblast a byl započat systematický sběr a vyhledávání sbírkových předmětů pro potřeby zařízení.- Počet předmětů v přírůstkové knize ke 30. 9. 2000 činí celkem 2.004, počet předmětů tzv. doplňkových, které slouží k demonstracím činností nebo k volnému vystavení venku, cca 3.000 ks.- Obsahem sbírky je nářadí a zařízení dílen lidových řemesníků (např. sekerníků, mlynářů, výrobců dřevěných předmětů, dřevěných hraček, výroba žinylky, ruční výroba pilníků, kovotlačitelů), vybavení domácnosti, zemědělské nářadí a stroje, lidový textil, projevy výtvarné kultury ad.- Sbírkový materiál je zpracován v I. stupni evidence, dvě třetiny ve II. stupni evidence. V současné době probíhá zpracování sbírkových předmětů v programu DEMUS. K hodnotným předmětům pořízeno foto i diapozitiv, jednoduchý zápis o původu předmětů, u dílen terénní průzkum.- Základní prezentace sbírky je v expozicích jednotlivých objektů muzea v přírodě. Autoři expozic L. Štěpán a I. Vojancová. Tematické výstavy významně prezentující některé části sbírky: *Lidová dřevovýroba. Domácká výroba užitečných dřevěných předmětů na Českém Horácku* (1986, I. Vojancová); *Co dovedli sekerníci* (1994, M. Křivanová a L. Štěpán); *Šáteček růžový, fěrtoušek kmentový. Lidový oděv Českého Horácka* (1994, I. Vojancová); *Výroba žinylky na Hlincecku* (1997, I. Vojancová); *V pondělí je polívčička, v úterý zas hrách a čočka. Lidová strava všedního dne a způsob přípravy pokrmů* (2000, I. Vojancová); výstavy prezentující výzkum lidových obyčejů (autorky I. Vojancová a E. Hejdková).- V rámci aktivizačních programů se představují řemesla, při nichž muzeum využívá právě tzv. doplňkových předmětů. Sbírkový materiál je umístěn v expozicích celcích na Veselém Kopci, v Betlému (Hlinsko), Svobodných Hamrech a v Možděnicích.- **Adresa:** Soubor lidových staveb Vysočina, Příčná 350, 539 01 Hlinsko v Čechách. Tel., fax: 0454/311733 e-mail: pamatky@xaz.cz www.pupce.cz nebo welcome.to/vysocina

Ilona Vojancová a Bohuslava Obolecká

Hradec Králové – Muzeum východních Čech

Předměty z oblasti etnografie byly získávány již od samého vzniku muzea jako instituce v r. 1880. Byly zařazeny do sbírek historických, kde po prvotním nadšení v souvislosti s přípravou NVČ a po jejím úspěšném průběhu zůstávaly poněkud v pozadí. Ve 20. stol. byly přesouvány doslova z místa na místo a část neunikla zkáze. Rehabilitace se dočkaly až na počátku 70. let, kdy do muzea nastoupila etnografka. Předměty byly vytříděny a zařazeny do tematických sbírkových fondů společně s historickými sbírkami. Tento systém ve sbírkách je dochován dodnes. Jediným čistě etnografickým fondem je **Lidové výtvarné umění** čítající asi 2.000 položek. V tematickém fondu Bydlení, odívání jsou zařazeny v jednotlivých sbírkových řadách oděvy, textilie; nábytek; vybavení domácnosti apod. Sbíрка dokladů řemeslné výroby je zařazena do fondu Výroba, technika. Tradiční zemědělství je ve fondu Zemědělství, potravinářství. Vzhledem k tomuto vřazení do tematických fondů lze těžko číselně vyjádřit počty etnografik.- Odborní pracovníci spravující výše uvedené fondy jsou Z. Lenderová (Lidové výtvarné umění; Bydlení, odívání), J. Zikmund (Výroba, technika) a J. Pospíšilová (Zemědělství, potravinářství).- **Fotodokumentace** sbírek se liší v jednotlivých fondech. Fond Lidové výtvarné umění je téměř celý dokumentován, dále je zhotovena fotodokumentace nábytku.- Sbírký jsou dílem zpracovány na tradičních katalogizačních kartách a nyní se pokračuje na zpracovávání v programu DEMUS.- Pro sbírky obrázků na skle a perníkářských forem byla v letech 1986-87 vydána Fontes: Z. Lenderová: *Lidové obrazy na skle*. In: Fontes musei reginaehradecensis XIV. H. Králové 1986; Z. Lenderová: *Pernikářské formy a perníkáři v Hradci Králové*. In: Fontes musei reginaehradecensis XV. H. Králové 1987. Od té doby byly obě sbírky rozšířeny, ale dodatky vydány nebyly.- Muzeum východních Čech H. Králové v současnosti nemá žádnou expozici, protože jeho budova prochází rekonstrukcí. Specializovanou národopisnou expozici muzeum nemělo a ve výhledech se s ní nepočítá. Národopisné sbírky byly v minulosti částečně prezentovány v dlouhodobých expozicích: *Expozice kapitalismu 1781-1945* (1961) *Expozice feudalismu* (1962).- **Výstavy:** *Vývoj řemesel v 18. století; Temno na Hradecku* (obě 1957); *Perníkové formy* (1958); *Staré lidové stavby* (1962); *Pernikářské formy* (1964); *Hradecký program* (1977); *V zrcadle staletí* (1983);

Střelecké terče ve východních Čechách (1985); *Hradecký perník; Od Hradeckého programu k socialistickému zemědělství* (obě 1987); *Pivovarnictví ve východních Čechách* (1989); *Lidové obrázky na skle* (1990); *Památky církevních obřadů* (1990); *Vánoční jesličky* (1991); *Zlaté a stříbrné ženské čepce* (1994); *Sportování našich dědečků a babiček* (1996); *Od masopustu do Velikonoc* (1998).- **Literatura** o sbírce. I. Kubečková a Z. Lenderová: *Lidové podmalby*. Praha 1995; J. Zikmund a J. Pospíšilová: *Fotoalbum města Hradce Králové 1866-1918*. H. Králové 2000.- **Adresa**: Muzeum východních Čech, Eliščíno nábřeží 465, 500 01 Hradec Králové.- Odborná oddělení: Opletalova 334, 500 01 Hradec Králové. Tel.: 049/5514631, 5514843, 5210473, fax.: 049/5512899, e-mail: muzeum.hk@worldonline.cz

Zdena Lenderová

Cheb – Chebské muzeum

V jednotlivinách se národopisné sbírky v Chebském muzeu objevují již krátce po jeho založení v r. 1874. Nejstarší národopisné sbírky byly vystaveny v **selské jizbě**, kde jsou dokumentovány i fotograficky v albu *Aus dem Egerer Museum* (1906). K významnému rozšíření národopisných sbírek dochází v letech 1927 a 1938. V r. 1927 byla pro Chebské muzeum získána soukromá národopisná sbírka františkolázeňského lékaře M. Müllera, ve které byl bohatě zastoupen malovaný lidový nábytek, lidová keramika, textil, podmalby na skle atd. Obdobné složení měla i sbírka K. Lederera, učitele z Kynšperka nad Ohří, kterou muzeum získalo v r. 1938. Po 2. světové válce byly do fondu muzea převzaty rovněž předměty z bývalého Sudetoněmeckého národopisného muzea, které bylo otevřeno v r. 1940. V 60. letech byly národopisné fondy obohaceny o předměty z terénních sběrů.- Národopisný materiál pochází s převahou z chebského regionu, případně sudetoněmecké oblasti. **Sbírkové fondy** muzea nejsou tříděny výhradně oborově, převažuje materiálové dělení fondu. Národopisné sbírky se z tohoto důvodu dělí mezi fondy obrazů, soch, textilu, keramiky a porcelánu, nábytku, grafiky, hospodářské nářadí, hudebních nástrojů a současných dějin. V těchto sbírkových fondech je etnografický materiál zastoupen následujícím způsobem: obrazy (lidové podmalby na skle, cca 50 ks,

svaté poutní obrazy na papíře, cca 80 ks); sochy (drobná výklenková plastika, cca 50 ks, betlémy 2 ks); textil (kroje a krojové součásti s výrazným zastoupením krojových čepců z kovové dracounové krajky, cca 500 ks, rozsáhlý soubor rukávových výšivek, cca 600 ks); keramika (soubor užitkového nádobí od hrnčiny po tovární bělninu, výrazný soubor tzv. **chebských talířů** či mis s modrým kobaltovým dekorem, nejstarší datován 1693, cca 1.200 ks); nábytek (lidový malovaný nábytek, cca 300 ks); grafika (poutní obrázky, kmotrovské listy, vyobrazení s národopisnými motivy, jako lidové kroje, lidové zvyky, autoři Prökl, Wolf, K. Huss, G. Zindel, cca 200 ks); hospodářské nářadí (zemědělské nářadí, vybavení domácnosti, řemeslnické nářadí s převahou na zpracování lnu, cca 800 ks); současné dějiny (část Hanikovy fotodokumentace lidové architektury na Chebsku z let 1931-34, cca 30 ks); hudební nástroje (cca 150 ks, často nekompletní).- Z etnografického a folkloristického hlediska jsou významným exponátem muzea tzv. chebská **národopisná kamna** krásenského keramika a sochaře Williho Russe datovaná 1940, která muzeum získalo v r. 1981 převodem z hradu Loket. Kamna jsou od r. 1994 součástí expozice kamnářství v areálu Chebského hradu.- Dokumentaci národopisných sbírek tvoří inventární soupisy k Müllerově a Ledererově sbírce (nedatováno). Národopisné fondy jsou vesměs bez lokace. Sbírkové jsou zpracovány v I. a II. stupni muzejní evidence, cca 75% s čb fotodokumentací.- **Katalogy.** V. Scheufler a E. Soukupová: *Výstava keramiky a porcelánu ze sbírek Chebského muzea v Chebu*. Chebské muzeum 1981; V. Scheufler a E. Soukupová: *Chebská keramika*. Chebské muzeum 1981; I. Votroubková: *Chebský lidový nábytek*. Chebské muzeum 1999; H. Mevaldová a A. Voříšková: *Hinterglasbilder und Heiligendarstellungen vom Egerland bis zum Bömerwald*. Sandl 1993; *Hinterglasbilder aus dem Egerland*. Egerland-Muzeum Marktredwitz 1993; H. Mevaldová: *Chebské obrázky na skle*, In: Sborník Chebského muzea 1993. Cheb 1994.- **Specializované expozice.** *Expozice chebského národopisu na hradě Seeburgu* (prezentace sbírek CHM, provozovatel Městské muzeum Frant. Lázně od 1994). V letech 1974-89 prezentována etnografika ve dvou místnostech vlastivědné expozice CHM. S novou prezentací je počítáno v rozšířené expozici CHM po rekonstrukci budovy.- Nejvýznamnější **výstavy** prezentující sbírku: *Z ateliéru Huberta Rücka* (1987, restaurovaný lidový nábytek ze sbírek CHM,

autorka I. Votroubková); *Obrázky na skle* (1990, společně s Národopisným odd. NM v Praze, autorky H. Mevaldová, A. Voříšková, I. Votroubková); *Krušnohorské betlémy* (1991, společně s Karlovarským muzeem, autor J. Martínek); *Z kuchyně našich babiček* (1992, autorka I. Votroubková); *Hinterglasbilder und Heiligendarstellungen vom Egerland bis zum Böhmerwald* (1993, zápůjčka sbírek z CHM, autorky H. Mevaldová, A. Voříšková, Rakousko, Sandl, Muzeum podmaleb na skle); *Lidové podmalby na skle od Chebska po Český les* (1993, autorky H. Mevaldová, A. Voříšková, Městské muzeum Mar. Lázně); *Hinterglasbilder aus dem Egerland* (1993, zápůjčka sbírek z CHM, autorky H. Mevaldová, A. Voříšková, Egerland-Museum Marktredwitz, SRN); *Chebský národopis* (1994-97, vystaveny sbírky Chebského muzea, autoři J. Boháč, J. Martínek, StOA Cheb, v prostorách bývalé předválečné expozice selské jizby v areálu chebského archivu); *Z kalendáře svatých* (1997, autorka I. Votroubková); *Ave Maria* (1998, autorka I. Votroubková).- **Adresa:** Chebské muzeum, Františkánské nám. 12, 350 11 Cheb. Tel.: 0166/422386-7, fax: 0166/422292, e-mail: muzeumch@ch.cesnet.cz

Iva Votroubková

Jičín – Okresní muzeum a galerie

Již r. 1862 byla založena v Jičíně **Musejní společnost**, ale až do 90. let 19. stol. muzeum střídavě vznikalo a zanikalo. Nepřetržitý vývoj muzea je spojen až se sběrem předmětů pro NVČ 1895. Sběr pro tuto výstavu tvoří základ regionálních sbírek jičínského muzea, které vzniklo r. 1896 (Musejní spolek). Od té doby jsou etnografika, získávaná především z darů, pravidelnou součástí muzejního fondu. Systematičtější přírůstky do sbírkového fondu muzea jsou spojeny se jménem profesora **J. Trejbal** (působil v Jičíně od r. 1936 až do své smrti v r. 1985). Při svých terénních cestách, dokumentujících lidovou architekturu, získával i předměty do muzejních sbírek. Další přírůstky až do současnosti byly získány především z darů nebo tzv. odúmrť prostřednictvím finančního referátu Okresního úřadu v Jičíně. Nákupem bylo získáno minimum sbírkových předmětů (nedostatek financí trvá i v současnosti).- **Etnografická sbírka** čítá cca 5.000

sbírkových předmětů (není prozatím převedena do počítačové evidence, proto není možné udat přesný počet), z čehož jsou nejpočetněji zastoupeny textilie, nábytek a zemědělství. V menší míře jsou ve fondu zastoupeny předměty řemeslné výroby, hrnčiny, keramiky, výtvarného umění, předměty spojené se sušením ovoce a zákloповá prkna. Velkou sbírku tvoří negativy a pozitivy lidové architektury, dokumentované K. Řezníčkem ve 30. letech a J. Trejbalem v 50. letech v regionu Jičínska.- **Dokumentaci** provázející sbírku zastupuje neúplná fotodokumentace sbírkových předmětů, jako skleněné desky části sbírkového fondu, pořízené pro Národopisnou společnost nebo Národopisné muzeum v Praze v 50. letech J. Trejbalem a kontaktní černobílá fotografie pouze části sbírkového fondu od cca 80. let 20. stol. do současnosti. Pozůstalost po J. Trejbalovi tvoří písemné poznámky, kopie vydaných prací, fotografie, negativy, kresby (Jičínsko).- Část sbírky je evidována ve II. stupni evidence, část v I. stupni evidence.- **Prezentace** sbírkového fondu: specializovaná expozice není, etnografika jsou součástí vlastivědné expozice, která byla otevřena na jaře r. 1989 (scénář V. Kotyk). Výstavy prezentující sbírku: *Jiří Trejbal* (scénář D. Lachmanová), výstavy s tematikou řemesel, textilií aj., vždy však vzhledem k množství sbírkového fondu s výpůjčkami především z muzeí z regionu Podkrkonoší a Krkonoš (scénáře D. Lachmanová-Linková).- **Literatura** o sbírce: *Prof. Jiří Trejbal a národopis*. In: Sborník z Českého ráje a Podkrkonoší 5, 1992. Drobné populárněji psané studie s různou národopisnou tematikou do místních jičínských *Nových novin* a tematika týkající se především lidové architektury a památek v *Muzejních novinách*, vydávaných dvakrát ročně OMaG Jičín.- **Adresa**: Okresní muzeum a galerie, Valdštejnovo nám. I, 506 01 Jičín. Tel./fax: 0433/532204 e-mail: muzeumhry@jcvc.cz

Dagmar Linková

Jindřichův Hradec – Okresní muzeum

Okresní muzeum v J. Hradci bylo založeno v r. 1882; od r. 1927 sídlí v budově bývalého jezuitského semináře na Balbínově náměstí. Z bohatých sbírek muzea vynikají Krýzovy jesličky, největší lidový mechanický betlém na světě, kolekce gotických plastik a

unikátní soubor malovaných ostrostřeleckých terčů a zbraní. Řemeslnou dovednost zachycuje expozice cechů a hodin. Sň E. Destinnové představuje světoznámou operní pěvkyni, tradicím písemnictví a knižtisku je věnována expozice knižní kultury. Lékárna u P. Marie Pomocné dokumentuje historii lékárenství v J. Hradci.- Se založením muzea se ve sbírkách objevují i národopisné exponáty. O sběr národopisných předmětů a vytvoření národopisných sbírek a stálých expozic se zasloužil především **Fr. Lego** a jeho žena Julie. Oba byli zároveň hlavními organizátory, kteří se podíleli na přípravě Všeobecné zemské jubilejní výstavy 1891, národopisné výstavy v J. Hradci v r. 1894 i na NVČ 1895. Mezi prvními stálými expozicemi, které v muzeu vznikly, byl i národopis. Vedle selské světnice to byly kroje a jejich součásti, lidová keramika ad. Od r. 1936 přibyla expozice **Krýzových jesliček**, které doplnily dva betlémy bratří Steinocherů. Tato expozice je v muzeu dodnes. V době totality postupně národopisné expozice mizely a objevily se jiné, poplatné době (socialistické zemědělství apod.). V r. 1991 byla vytvořena národopisná expozice *Blatské kroje*, kde vedle lidových krojů a jejich součástí byl i nábytek, keramika, plastiky ad. V r. 1998 byla expozice zrušena a nahradila ji r. 2000 nová expozice měšťanské a lidové kultury.- Nová **expozice Lidová kultura poloviny 19. století** představuje náznak blatské světnice. V interiéru je umístěna nejen malovaná postel, bytelný stůl s židlemi, misník na nádobí, malovaná truhla a skříň na oděv, kolébka a koutní skříňka na různé cenné listiny, ale také různé pracovní náčiní. Vedle lidového nábytku jsou v interiéru instalovány dobové hodiny s dřevěným terčem, kolekce podmaleb na skle, lidové plastiky a další drobnosti. Ve vitrině jsou prezentovány součásti bohatě vyšíváného blatského kroje, lidová keramika ad.- Vlastní **etnografické sbírky** se nacházejí ve fondech etnografie, zemědělství, obrazy a plastiky. Fond etnografie obsahuje téměř 4.000 exponátů. Základ tvoří lidové kroje (převážně blatské) a jednotlivé součásti lidového oděvu a bytový textil. Dále to jsou kraslice, betlémy, perníkářské a modrotiskové formy, rychtářská práva, řemeslnické nástroje a produkty. Kurátorkou sbírky je A. Zvonařová. Fond zemědělství obsahuje přes 400 exponátů. Základem jsou zemědělské nástroje. Kurátor Fr. Fürbach. Fond obrazů obsahuje téměř 2.000 položek, z toho na 200 ks tvoří lidové podmalby na skle a další lidové práce. Fond plastiky obsahuje téměř 1.000 položek,

včetně asi 50 ks lidových prací. Kurátorkou obou fondů je H. Dobešová.- Za posledních pět let se uskutečnilo několik zajímavých **výstav**: *Ten vánoční čas... aneb od sv. Kateřiny ke Třem králům* (lidové obyčeje v regionu); *Pojďte s námi do betléma* (výstava betlémů z Čech a Rakouska, 1996); *Už máte vypálené? Tak vzhůru do hospody* (výstava MZM Brno s částí o místních hospodách, 1996); Vánoční soutěžní výstava betlémů k výročí T. Krýzy (1998); *Madony a všichni svatí do krajky, skla a dřeva zakletí* (lidoví umělci z jižních Čech a Slovácka, 1999); *Možná přijde i Kašpárek* (lidové loutkářství na jihu Čech, 1999); *Milénium* (lidové a církevní umění o životě Ježíše Krista, 2000).- Několik výstav se uskutečnilo i mimo muzeum, jako *Dřevěné hračky z Jindřichohradecka* (Český Krumlov, Pelhřimov, Humpolec, Třebíč); *Jihočeské betlémy* (Muzeum Perg a Mannersdorf, Třinec, Čáslav).- **Publikace**: *František Lego a jeho prezentace lidové kultury na národopisných výstavách*. In: Cesty etnografického muzejnictví. Brno 1996; *Pojďte s námi do betléma*. Katalog výstavy. J. Hradec 1996; *Betlémy stále živé*. Sborník příspěvků ze sympozia uspořádaného v J. Hradci ve dnech 19. a 20. září 1996. J. Hradec 1997; *Betlémy z Jindřichova Hradce*. *Antique* 4, 1997, č. 12; *Největší jesličky na světě*. *Antique* 5, 1998, č. 12; *Tomáš Krýza*. *Jih* 2, 1998. č. 11; *Kapitoly z historie loutkového divadla na Jindřichohradecku*. *Acta historice novodomensia* II, 1999; *Madony a všichni svatí do krajky, skla a dřeva zakletí*. Katalog výstavy. J. Hradec 1999; *Sbírka hraček v Okresním muzeu v J. Hradci*. Jindřichohradecký vlastivědný sborník 11, 1999.- **Adresa**: Okresní muzeum, Balbinovo nám. 19, 377 01 Jindřichův Hradec. Tel. 0331/363660, 0331/363661, fax: 0331/361576, e-mail: muzeum@esnet.cz www.muzeum.esnet.cz

Alexandra Zvonařová

Klatovy – Okresní muzeum

První předměty ze současné etnografické sbírky získalo muzeum, založené v r. 1882, jako část sbírky zesnulého klatovského měšťana Fr. Junga. Další jednotliviny byly do sbírek zvykoslovných předmětů, lidového nábytku, textilu, zařízení domácnosti, zemědělského nářadí atd. získávány darem, koupí nebo výměnou v období příprav na NVČ 1895 (ze sbírek klatovského muzea na ní

bylo vystaveno cca 360 předmětů, některé z nich byly zařazeny do sbírek Národopisného muzea v Praze) i průběžně v letech následujících. Ještě na počátku 20. stol. je patrný dynamičtější nárůst národopisného fondu (hračky, zvykoslovné předměty, fotodokumentace, kresebná dokumentace). Opětná pozornost národopisným sbírkám je věnována od pol. 80. let a pak hlavně v 90. letech (hračky, betlémy, domácí a zemědělské nářadí a stroje, podmalby na skle, dokumentace a výzkumy). Za významné je potřeba označit zakoupení celoživotní sbírky kováře a sběratele V. Votavy z Předslavi (cca 900 předmětů), z nichž jsou více než dvě třetiny národopisného charakteru.- Stav **národopisné sbírky** je ovlivněn několikerým stěhováním v letech 1944-94. V 90. letech se pracovníci muzea po získání definitivních depozitárních prostorů (po rekonstrukci hlavní budovy a nově panská sýpka v Chanovicích) soustředili na profilaci celého sbírkového fondu. Při stanovení rozsahu národopisných sbírek se můžeme k početnímu stavu většiny kolekcí vyjádřit zatím pouze orientačně: hračka 920 ks, betlémy 45 souborů, nábytek 120 ks, zvykoslovné předměty asi 250 ks, zemědělské stroje 120 ks, zemědělské nářadí asi 800 ks, domácí nářadí asi 2.500 ks, nádobí asi 1.000 ks, formy na perník 40 ks, formy na modrotisk asi 60 ks, loutky a kulisy asi 320 ks, podmalby na skle 125 ks, umění asi 1.500 ks, řemesla asi 3.000 ks, textil ?, negativy asi 5.000 ks, foto asi 5.000 ks, lidové stavby 10 objektů, modely lidové architektury 22 ks. Vzhledem ke stagnaci, respektive i neustálému snižování rozpočtu muzeum od r. 1995 nenakupuje sbírkové předměty. Jejich přírůstek vzniká vlastním sběrem a dary.- Zvláštní připomenutí zasluhuje **muzejní archiv**, který dokládá sbírkotvornou a výzkumnou činnost. Teprve v posledních třech letech je mu příležitostně věnována pozornost, jež zkoumá zastoupená témata, např. pozůstalost K. Hostaše a K. Poláka, Strážov (řemesla), národopisné zvykoslovné dotazníky, ceníky výrobců hraček apod. Nově pak je zpracována dokumentace strážovského krajkářství, pasportizace drobné sakrální architektury, soupis a inventarizace mobiliářů kaplí, pasportizace lidové architektury.- Významnější **regionální národopisné práce** v knihovním fondu muzea (strojopisy): Fr. Kunderát: *Poprava chodského hrdiny Jana Sladkého Koziny dne 28. listopadu r. 1695 v Plzni*. M. Lázně 1967, 11 s.; J. Kurcová: *Výroční zvyky, obyčeje a pověry s přihlédnutím ke Klatovsku*. Dipl. práce. Praha 1995, 116 s.;

K. Polák: *Selský kraj na Klatovsku*. 36 s.; H. Šenfildová: *Lidová řemeslná a podomácká výroba na Klatovsku*. Od pol. 18. stol. do počátku 20. stol. 1993, 83 s.; J. Šťoviček: *Karel Rozum a Klatovy*. 35 s.; Švecová: *Lidové recepty*. Xerokopie rkp.; Z. Vitáčková: *K etnografickému zkoumání kovářství na Klatovsku od přelomu 19. a 20. století až do II. svět. války*. Dipl. práce. Praha 1974. 148 s.; J. Vogeltanz: *Lidový nábytek v česko-bavorském pohraničí v 17. až 19. století*. 7 s.; B. Zýková: *Dějiny vzniku národopisného oddělení klatovského muzea a lidové hračky v jeho sbírkách*. Dipl. práce. Praha 1969, 338 s.- U betlémů a forem na perník zpracovávána **fotodokumentace**, částečně též u zvykoslovných předmětů a jejich rekonstrukcí, u betlémů a hraček zpracován II. stupeň evidence, u všech kolekcí zpracován I. stupeň evidence, zpracovává se II. stupeň a fotodokumentace.- Jednotlivé sbírkové předměty byly prezentovány na tematicky zaměřených výstavách, ve vlastivědné **expozi**ci je národopisu věnováno jedno oddělení, ve kterém jsou prezentovány jednotliviny ze sbírky textilu, keramiky, podmaleb na skle, forem na modrotisk a na perníky a modely lidových staveb. V chodbové části je zastoupeno téma lidových hraček v jihozápadních Čechách (cca 1880-1920) a výroba hraček v jihozápadních Čechách cca období 1960 až 1993.- V Chanovicích je svépomocně budována Expozice lidové architektury, která je otevřena jako volně přístupná exteriérová expozice.- Nejvýznamnější **výstavy** prezentující sbírku (90. léta): *1882–klatovské muzeum–1992* (110 let sbírkotvorné činnosti, L. Smolík a J. Hůrka, Klatovy 1994); *Skašovské hračky* (J. Koranda, J. Brand, L. a E. Smolíkovi, Klatovy 1990); *České lidové hračky* (L. a E. Smolíkovi, Walderbach, SRN 1992); *Skašovské hračky* (L. a E. Smolíkovi, J. Koranda, Walderbach, SRN 1994); *České lidové hračky* (L. a E. Smolíkovi, Poligny, Francie 1992); *Vánoční hody vítějme* (vánoční zvykosloví, J. Kurcová, Klatovy 1994/95); *Komu vajíčko daruji...* (velikonoční zvykosloví, J. Kurcová, Klatovy 1995); *Lidové umění Pošumaví* (J. Kurcová, Klatovy 1995); *Česká zima* (život v zimě v Pošumaví, J. Kurcová, Klatovy 1996); *Strážovské krajkářství* (výstava z nesoutěžní přehlídky současné paličkované krajky ke 100. výročí založení krajkářské školy ve Strážově, doplněná o exponáty ze sbírek OM v Klatovech a dalších subjektů, I. Sieberová, Klatovy 1997); *Betlémy ze sbírek OM v Klatovech* (L. Smolík a I. Sieberová, Klatovy 1997/98); *Vánoční zvykoslovné předměty* (I.

Sieberová, Klatovy 1997/98); *Hody, hody, doprovody* (výstava kraslic ze současné místní tvorby doplněná exponáty ze sbírek OM Klatovy, I. Sieberová, Klatovy 1998); *Betlémy ze sbírek OM v Klatovech* (L. Smolík a I. Sieberová, Neukirchen, SRN 1998/1999); *Nad Betlémem svítí hvězda* (současná betlémářská tvorba na okrese Klatovy, L. Smolík a I. Sieberová, Klatovy 1999/2000); *Ruku v ruce* (I. Sieberová, Klatovy 2000).- **Literatura** využívající sbírku: J. Brand: *Ty skašovský dřevěnkáři*. Klatovy 1996; J. Hůrka: *Národopisná výstava československá 1895 na stránkách časopisu Šumavan v letech 1893-1895*. Klatovy 1997; *Studie k lidovému stavitelství I., II.* Klatovy 1998; *České hračky na konci tisíciletí*. Klatovy 1999; J. Kurcová: *Komu vajíčko daruju...* Klatovy 1995; J. Langer: *Studie k lidovému stavitelství III.* Klatovy 1999; I. Sieberová: *Strážovské krajkářství*. Klatovy 1998; L. a E. Smolíkoví: *Expozice lidové architektury v Chanovicích*. Klatovy 2000; J. Vařeka, J. Škabrada a J. Benedikt: *Lidová architektura na Klatovsku*. Praha 1990.- **Adresa**: Okresní muzeum, Hostašova 1, 339 01 Klatovy IV, tel.: 0186/23109 0603/267600 fax: 0186/26011.

Ivana Sieberová a Luboš Smolík

Klobouky u Brna – Městské muzeum

Založení Městského muzea v Kloboukách je spojeno s datem 16.12.1906, kdy se konala ustavující schůze **Muzejního spolku**, který byl správcem sbírek. Kolekce etnografik není v porovnání s jinými sbírkami příliš početná. Tvoří ji cca 2.000 položek, z toho 600 ks textilií, 700 ks keramiky, 400 kraslic, 120 obrázků na skle, 45 ks nábytku. Zbytek připadá na zemědělské nářadí a náčiní, plastiky, hračky, vybavení domácnosti.- Nejpočetněji je zastoupena **keramika**, jako hrnčina, majolika, fajáns, kamenina, tovární bělnina, siderolit a porcelán, přičemž fajáns je doložena nejpočetněji a ve všech stádiích vývoje (z moravských dílen ve Ždánicích, Bučovicích, Vyškově a v Ivančicích, ze západního Slovenska Sobotiště, Modra a Dehtice). Textilní kolekce (především interiérové textilie) umožňuje sledovat vývoj výšivky od konce 18. stol. Malby na skle jsou výhradně moravské provenience, zejména z blízkých Ždánic. Rozdělit je lze na okruh maleb pro prostředí katolické a evangelické. Bohatá je i kolekce

kraslic (nejstarší z r. 1899).- Význam národopisné sbírky klobouckého muzea spočívá v autenticitě provenience, v jistotě, že materiál pochází přímo z místa či blízkého okolí. Touto uceleností, dokumentační, historickou a estetickou hodnotou patří k nejpozoruhodnějším lokálním sbírkám na Moravě.- Etnografika jsou prezentována ve stálé expozici. Vedle národopisu a historie má MM v Kloboukách i oddělení archeologie.- **Literatura.** M. Ludvíková: *Kloboucká zamyšlení*. Mikulov 1971; H. Dvořáková: *Život a kultura lidu na brněnském Kloboucku. Stálá expozice národopisu a archeologie*. Mikulov 1983 (s J. Ungrem); H. Dvořáková: *Sbírky v Kloboukách u Brna*. Slovácko 26, 1984; H. Dvořáková: *Katalog keramiky ze sbírky muzea v Kloboukách u Brna*. Brno 1988 (s V. Scheuflerem).- **Adresa:** Městské muzeum, Zámecká 8, 691 72 Klobouky u Brna. Tel. 0626/419254.

Hana Dvořáková

Kroměříž – Muzeum Kroměřížska

V době příprav na NVČ se rovněž v Kroměříži uskutečnila krajská výstava (1894) a získané fondy byly zapůjčeny do Prahy, kde vytvořily hanáckou jizbu. Nadšení výstavní doby, podchycené právníkem J. Dorazilem, vedlo r. 1896 k založení **Muzejní a knihovni jednoty**, ale muzejní činnost na rozdíl od knihovnické ani nezačala. Městské muzeum v Kroměříži bylo založeno mnohem později, v r. 1933 zásluhou spisovatele J. Spáčila. Základem fondů se stala sbírka knihtiskaře J. Slováka, kterou odkoupilo město již ve 20. letech.- Jedním z oddělení muzea bylo i odd. národopisné, orientované na tradiční lidovou kulturu Hané. Národopisné sbírky byly rozšířeny dary K. Kubese (keramika), A. Gebauerové a A. Stíbalové (výšivka) a po druhé světové válce konfiskáty ze zámků v Kvasicích, Hořticích a Litenčicích (keramika). Rozsáhlý fond slováckých a slovenských krojů a výšivek se stal součástí národopisné sbírky po zrušení Školy pro ženská povolání. K dalšímu výraznému rozšíření sbírky dochází v 60. letech v souvislosti s likvidováním lokálních muzeí v Morkovicích (1963) a Záhlinicích (1964). Zatímco morkovický fond obsahoval kvalitní soubor košíkářských výrobků místních i z bývalých košíkářských škol v Mělníku a slovenské Kremnici,

záhlinické sbírky dokumentovaly tradiční kulturu hanácké vesnice.- Po převzetí Městského muzea do státní správy (1954) se několikrát změnil jeho statut: stává se Okresním vlastivědným muzeem, od r. 1959 **Uměleckohistorickým muzeem**, které převzalo do své péče zámeckou obrazárnu, numismatickou sbírku, hudební archiv a zámeckou knihovnu. Znovu se vrací po delimitaci sbírek k funkci Okresního muzea (1970). V souvislosti se vznikem jednotné muzejní sítě (od 1975) byl do nově ustaveného Muzea Kroměřížska (MK) začleněn dosud samostatný Památník F. Táborského z Bystřice pod Hostýnem (založen 1933) a Městské muzeum v Holešově (otevřeno 1941). Obě muzea vlastnila kvalitní sbírkový fond dokumentující tradiční kulturu valašské Rusavy a vesnic na Fryštácku a Podřevnicku (Holešov), spolu s fondy z Hané a z podhostýnského Záhoří. Do bystřického muzea byla už dříve převedena také část předmětů ze zrušeného muzea na Hostýně (např. lidové plastiky). Holešovské muzeum spravovalo ještě Šachovu synagogu s expozicí *Židé na Moravě*. K oddělení fondů a osamostatnění muzeí v Bystřici p.H. a Holešově dochází znovu po r. 1989.- V souvislosti s budováním **Souboru lidových staveb východní Hané** v Rymicích u Holešova, jehož správcem je kroměřížské muzeum od poč. 70. let, se sbírkotvorná činnost orientovala na tradiční zemědělské nářadí a strojovou mechanizaci z období individuálního hospodaření.- Etnografický fond MK obsahuje více jak 3.000 předmětů inventovaných ve II. stupni evidence. Byl prezentován v bývalé stálé expozici (současná je zaměřena na přírodu a archeologii), v expozici na zámku v Chropyni (od 1983) i na sezónních **výstavách**: *Haná v literárních a ikonografických dokladech do konce 18. století*; *Umění zapomenutých tvůrců* (1966, katalog); *Rajnochovická keramika* (Kroměříž, Holešov 1981, katalog); *Národopisné motivy v díle M. Gardavské* (Chropyně 1987, katalog); *J. R. Bečák. 80. výročí narození* (Chropyně 1995); *Šprýmy a žertíky Albínka Žitného* (1996); *Koše, koše, košíky. Tradice košíkářského řemesla v Morkovicích* (1997); *Lidová kultura na východní Hané. K 150. výročí Kroměřížského sněmu* (1998.); *Muzeum Kroměřížska 2000* (2000).- Část etnografických sbírek je vystavena v lidových stavbách v Rymicích, a to ve specializovaných expozicích sedlářské dílny (čp.6), kovárny (čp. 116), Gajova podsedku (čp.14) a ve dvou domkářských usedlostech na tzv. Hejnici (čp. 62 a 64). Transferem se do Rymic dostal dřevěný větrný mlýn ze sousedních

Bořenovic. Muzeum spravuje i větrný mlýn ve Velkých Těšanech, který byl jako technická památka I. kategorie po rekonstrukci zpřístupněn v r. 1979.- Ze starých rusavských sbírek vytvořilo **Památník obce Rusavy**, který se nachází v prostorách Obecního úřadu na Rusavě. Původní instalace v tzv. Kašparově vile byla zpřístupněna v r. 1988 ke stému výročí úmrtí evangelického kazatele a sběratele lidových tradic D. Slobody.- Muzeum vydávalo periodické tiskoviny *Věstník Uměleckohistorického muzea v Kroměříži* (od 1972 Okresního muzea), *Zpravodaj Muzea Kroměřížska* (od 1978) a *Studie Muzea Kroměřížska* (od 1979); od r. 1999 vydává ročenku *Muzeum*. Obsahují výsledky badatelské práce muzejních etnografů (V. Přikryl, M. Válka, V. Bělíková). Vydalo i řadu katalogů a knižních publikací.- Ve spolupráci s městem Chropyní pořádá od r. 1985 každé dva roky **Hanácké slavnosti**, jejichž součástí je i výstava s národopisnou tematikou. Ke slavnostem byly vydány některé příležitostné publikace, např. *Hanácká lidová výšivka* (1985), *Dětská říkadla, hádanky a hry jihovýchodní Hané* (1987), *Dětské výroční zvyky a obyčeje jihovýchodní Hané* (1989).- **Literatura.** M. Válka: *Národopis a Muzeum Kroměřížska*. Zpravodaj MK 1982, č. 2; M. Válka: *Národopisné sbírky ze Slovácka ve fondech Muzea Kroměřížska*. Slovácko 26, 1984.- **Adresa:** Muzeum Kroměřížska, Velké nám. 38, 767 11 Kroměříž. Tel.: 0634/20545, 21457, fax: 0634/26297, e-mail: muzeum@muzeum-km.cz

Vladislava Bělíková a Miroslav Válka

Letohrad (Nový Dvůr) – Muzeum řemesel

Sbírka patří sběrateli P. Taclovi a byla zveřejněna otevřením Muzea řemesel 18. 5. 2000. Umístěna je v budově bývalé sýpky hospodářského dvora v Letohradě. Obsahem expozic I. patra jsou exponáty vztahující se k lidovým řemeslům a většinou byly získány z Letohradu a okolí. Doplněny jsou exponáty pocházejícími z celé České republiky. Je možno zde shlédnout **řemeslnické dílny** koláře, kováře, zámečníka, ve společné dílně truhláře, bednáře a šindeláře, dále sedláře a ševce. Mezi další ucelenější prezentace patří expozice **vlásenkář/parukář**, dědictví po kadeřníkově a vlásenkáři J. Pávkovi, původem z Řetové, který měl kadeřnictví ve Vysokém Mýtě a jeho

výrobky (paruky, copy, vousy, kníry, obočí) byly určeny pro divadelníky.- Unikátní expozici tvoří **paramentářství**, které bylo získané z pozůstalosti J. Neškudly. Tato živnost byla ohlášená již v r. 1810 a fungovala až do r. 1950, kdy byl podnik převeden pod Charitu. Jedná se o výrobu chrámových paramentů a prodej dalších předmětů používaných při bohoslužbách.- Ucelená dílna krejčího je z větší části složená z exponátů získaných díky pozůstalosti po pánském krejčím Hejlovi. Dílna kartáčníka pochází ze zrušené živnosti kartáčníka Kvapila z Jamného n.O. Jednotlivé expozice tkalce, pradelny, fotografa, hodináře a knihaře obsahují všeobecné náčiní a stroje, které řemeslníci používali. Okrajově jsou zde představena řemesla řezbáře, kamnáře, kameníka, cihláře, kožešníka, kloboučníka, modrotisk, karosárna a výroba žebříků.- K významným řemeslům Kyšperka (dnes Letohrad) patřilo **sirkařství**. Máme zde jak postup ruční výroby sirek a krabiček, tak příklady nálepek místních sirkařství. První patro doplňují dětské kočárky a sáňky, obchod a dobové motocykly.- Druhé patro sýpky znázorňuje **život na vsi** na přelomu 19. a 20. stol. a řemesla zajišťující přímou obživu tehdejších obyvatel. Veškerý život rodiny se odehrával ve světnici, která je sestavená z exponátů z celé republiky. V dalším prostoru muzea je znázorněno obdělávání pole (oradla, zápřahy, brány, válce a hnojáky, secí stroj a ruční secí stroje, cepy, mlátičky a fofry). Vše pochází z blízkého okolí.- Také **mlynářství** je zastoupeno stroji a pomůckami z blízkého okolí. Vodní mlýnské kolo a paleční kolo pochází ze mlýna J. Stejskala z Orliček, model mlýna z r. 1905 je vyrobený firmou J. Prokop a syn (Pardubice) a byl modelem pro stavbu Vondrova mlýna na Orlici u Letohradu. Mlýnské stroje pochází ze zrušeného mlýna v Bystrci.- Pekař je doplněn vystavěnou replikou pekařské pece s horním topeništěm, kde byly použity kovové části ze zbořené pekařské pece z Jamného n. O. Druhé patro doplňují máselnice, výroba sýra a tvarohu, perníkářství, včelařství a v neposlední řadě školní třída a hasičská stříkačka z r. 1902 spolu s hasičskou uniformou, hasičskými přilbami a dalším hasičským náčiním.- Všechna řemesla a důležité exponáty jsou popsány a návštěvníkům jsou k dispozici i cizojazyčné překlady textů v angličtině, němčině a v polštině. Expozice se průběžně doplňují. Připravují se i expozice nové: voskařství, pohřebnictví, železnice, holičství a hostinec.- Evidence exponátů je v přírůstkové knize.-

Adresa: Společenské centrum Nový Dvůr 143, 561 51 Letohrad. Tel.: 0446/621160, fax: 0446/621550, e-mail: novydvur@letohrad-city.cz
<http://www.letohrad-city.cz/novydvur>

Pavel Tacl

Liberec – Severočeské muzeum

Etnografická sbírka je součástí fondu historického oddělení Severočeského muzea v Liberci. Systematicky se začala zpracovávat r. 1965 s nástupem J. V. Scheybala na místo etnografa. Doklady ke kulturním dějinám Liberce a Liberecka shromažďovalo již v minulém století historické oddělení bývalého **Severočeského průmyslového muzea**, jehož stálá expozice byla zpřístupněna veřejnosti zároveň s otevřením nové muzejní budovy r. 1898. Od r. 1915 sbíralo památky hmotné kultury i písemný materiál také městské vlastivědné muzeum v Liberci. Tyto v důsledku druhé světové války rozptýlené a neúplné fondy přešly po r. 1945 do nově utvářené muzejní sbírky, a to již v rámci Severočeského muzea, jehož posud téměř výlučné uměleckoprůmyslové zaměření bylo rozšířeno o poslání uchovávat a zpracovávat historické doklady a přírodovědný materiál ze sběrné oblasti tehdejšího Libereckého kraje.- **Národopisnou sbírku** v současnosti tvoří přes 3.400 evidenčních čísel, skrývajících zajímavé soubory podmaleb na skle, lidového nábytku, náčiní na zpracování vlny a lnu, kuřáckých potřeb, perníkářských forem, rukopisných modliteb, národopisných kreseb J. V. Scheybala a betlémů, zejména papírových. Řada již zmizelých objektů lidové architektury je zachycena na diapozitivech a fotografickém materiálu.- Sběrka je zpracována v evidenci II. stupně. Některé předměty jsou součástí stálé historické expozice (soukenický stav pro dva muže, knapská střela, postřiháčské nůžky i další doklady soukenictví a plátenictví na Liberecku, formy na ruční potiskování látek nebo *Liberecká pieta* s nejstarším vyobrazením města). V době vánoční je pravidelně v provozu pohyblivý betlém V. Metelky ze Sklenařic.- **Z výstav** za poslední léta lze uvést *Kuchyni našich babiček*, *Lidový malovaný nábytek 18. a 1. poloviny 19. století*, *Liberecké betlémy 19. století*, *Kalendárium světců*, *Život Ježíšův ve výtvarném umění*, *Panna Maria ve výtvarném umění* a výstavu ke stému výročí

historické expozice Severočeského muzea *Jak se žilo ve starém Liberci*. K výstavám byly zpracovány katalogy.- **Adresa:** Severočeské muzeum, Masarykova 11, 460 00 Liberec 1. Tel: 048/5108252, fax: 048/5108319, e-mail: muzeumlb@falco.vslib.cz www.li.cesnet.cz /~muzeumlb

Bohunka Krámská

Lomnice nad Popelkou – Městské muzeum a galerie

První pokusy o založení místního muzea byly učiněny již v r. 1888, ale oficiálního otevření se dočkalo až o tři roky později, a to v prostorách radnice. V průběhu let se péčí správců muzea sbírky všech oborů rozrůstaly, a tak ve 30. letech bylo rozhodnuto o jejich přestěhování na vhodnější místo, kterým se zdála být budova dnešní Základní školy T.G.M. Do třetice došlo ke stěhování těsně po 2. světové válce do tzv. Hrubého domu, kde se nachází instituce i nyní.- **Základy etnografické sbírky** lomnického muzea byly položeny v r. 1894, kdy se ve městě uskutečnily sběry pro místní národopisnou výstavu (o rok později byly prezentovány v Praze). Velkým přínosem byla i sběratelská činnost některých spolupracovníků muzea, vesměs učitelů. Za všechny především jmenujme historika Lomnicka J. J. Fučíka a zakladatele instituce J. Petráka, dále B. Raima, F. Tichánka, F. Mizery, B. Kozáka a F. Nováka.- V 50. letech došlo díky tehdejšímu správci muzea B. Kozákovi k sesbírání velkého množství **malovaného nábytku**, jenž byl do r. 1994 umístěn ve vstupní hale. V současné době probíhají rozsáhlé úpravy půdních prostor, kde by měla do dvou let vzniknout expozice malovaného nábytku, dále betlémů a tradic loutkářství na Lomnicku. Zmíněná kolekce nábytku, čítající téměř 70 kusů, je jednou z nejucelenějších a nejkvalitnějších v rámci celé republiky.- Kromě této plánované **expozice** můžeme v současné době návštěvníkům nabídnout stále etnografické oddělení, kde jsme se pokusili o rekonstrukci vzhledu interiérů usedlostí, jak v Podkrkonoší zhruba v polovině minulého století vypadaly. Na stěně visí soubor podmaleb z přelomu 18. a 19. stol. K dalším zajímavostem se řadí zákloповé prkno z r. 1708. Jedná se o nejstarší dochovanou záklopu bývalého hradeckého kraje. Vedle malované postele s nebesy z 18. stol. návštěvníky jistě zaujme i

rychtářský stůl ze Želech, vyrobený r. 1697. Ze stejného období pocházejí některé další vystavené předměty: žitavská fajáns, prkno na praní prádla, slánka a hodiny. Součástí expozice je vedle několika polychromovaných lidových plastik i betlém z roku 1859, provedený v barokním pojetí, a částečně mechanický betlém Junkův.- Každý exponát je opatřen evidenční kartou, obsahující veškeré dostupné informace o předmětu včetně způsobu nabytí, uložení a lokalitu, ze které předmět pochází. Nejcennější předměty, zahrnuté ve druhé skupině (rozdělené podle uměleckohistorické hodnoty), jsou fotograficky zdokumentovány.- Vzhledem k tomu, že lomnické muzeum se dvěma stálými zaměstnanci je poměrně malá instituce, specializované výstavy k národopisné tematice zatím nedělala a nevydala ani žádné katalogy. Významnou studnicí informací o lidových zvycích a lidové architektuře Lomnicka 17.–19. stol. je pozůstalost historika J. J. Fučíka, získaná v 70. letech. Vypovídající hodnotu bezesporu mají i perokresby výtvarníků F. Patočky a A. Chmelíka, jež tuto problematiku pečlivě zdokumentovali. Tiskem byly vydány čtyři knihy a dva katalogy. V rukopisech jsou k dispozici pověsti a pohádky našeho kraje, sebrané M. Dlouhou v rozmezí 50.–90. let 20. století.- **Adresa:** Městské muzeum a galerie, Husovo nám. 43/44, 512 51 Lomnice nad Popelkou. Tel.: 0431/671872, fax: 0431/671335

Jan Drahoňovský

Mikulov – Regionální muzeum

Základem národopisné sbírky muzea je fond Břeclav, vytvořený členy Muzejního spolku v Břeclavi. Sbírkou obsahuje podlužácké **krojové součásti** z druhé poloviny 19. stol. (cca 150 ks). Od poloviny 60. let byla sbírka doplňována činností muzea, zejm. výkupy z Lanžhota, Kostic, Ladné, Poštorné a z Moravské Nové Vsi. Významným přírůstkem bylo získání pozůstalosti sběratele lidových krojů J. Dostála a chorvatských krojových součástí z Poštorné, datovaných k přelomu století. Nejvzácnějšími kusy textilní sbírky jsou šata a obojek z Lanžhota z počátku 19. stol. Jádrem sbírky lidové **keramiky** (cca 150 ks) tvoří nákupy od sběratele a keramiky H. Landsfelda. Současnou lidovou tvorbu představují soubory dřevořezů

a obrazů A. Černého z Ladané, obrazů L. Baránkové z Břeclavi a obrazů E. Zárubové z Moravské Nové Vsi.- V současné době nepracuje v muzeu etnograf, sbírky jsou rozšiřovány pouze na základě nabídky z terénu za odborné pomoci Etnografického ústavu Moravského zemského muzea v Brně. Expozici národopisu muzeum nemá.- Zvláštní fond tvoří sbírka **vinařství**, která je profilovou sbírkou muzea. Vznikla koncem 50. let z podnětu tehdejšího ředitele muzea K. Jüttnera. Ve druhé polovině 60. let byl získán soubor vinařského zařízení a nářadí z Velkých Pavlovic (kompletní vybavení sklepa), Kobylic, Vrbice a ze Staroviček. Cenná je sbírka negativů a fotografií vinařských staveb na Moravě ze 60. let, získaná od J. Petráka z Kobylic. Sbírkou je systematicky rozšiřována odborným pracovníkem. V r. 2000 byla otevřena nová expozice *Vinařství a vinohradnictví na Moravě*.- **Adresa:** Regionální muzeum, Zámek 5, 692 15 Mikulov. Tel.: 0625/510255, fax: 0625/510819, e-mail: rmm@rmm.cz

Dobromila Brichtová

Mladá Boleslav – Okresní muzeum

Převážná část národopisných fondů pochází ze sběrů na přelomu 19. a 20. století. Většina je dobře lokalizovaná a datovaná. Sběry prováděla především **Barbora Hoblová** okolo NVČ 1895. Stav, úroveň zpracování sbírky a publikované katalogy nejsou vyhovující. Za posledních 20 let byla sbírka 4x přestěhována. Od r. 2000 je uložena v nových depozitářích.- **Sbírka** lidového textilu zahrnuje více než 2.500 ks, zejm. krojových součástek, z toho např. čepců 500 ks, plen a šátků 300 ks, pokrývky, přehozy, ubrusy 300 ks, sukně, spodničky, košílky, zástěry 350 ks, klobouky a čepice 100 ks, celé úbory (šaty, kroje) 80 ks. Sbírkou lidového malovaného nábytku činí 50 skříní a 26 truhel, 3 kolébky, 1 židle. Sbírkou zemědělského nářadí a náčiní představuje celkem 300 ks. Součástí ostatních depozitářů (spravuje historik) je 20 lidových plastik a 90 podmaleb na skle.- **Výstavy** prezentující etnografickou sbírku se konají pravidelně nejméně 1x za dva roky, část fondu (asi 300 ks) je instalována ve stálé expozici (jedná se zejm. o lidový textil, nábytek, zemědělské náčiní a nádoby pro domácnost a k přípravě pokrmů).- Okresní muzeum v Mladé Boleslavi má dvě pobočky: **Muzeum Benátky nad**

Jizerou. Etnografická sbírka zde vznikla ze sběrů v období I. čl. republiky a dalších sběrů po r. 1945. Sbíрку představuje malovaný nábytek (20 ks), lidové plastiky (10 ks), zemědělské nářadí (50 ks), zařízení domácnosti (150 ks), podmalby na skle (11 ks) a lidový textil (200 ks). Dokumentace sbírky je neúplná, sbírka nebyla odborně zpracována a její část je prezentována ve stálé expozici. Vedoucí pobočky a správkyňe sbírky je J. Vernerová.- **Muzeum Bělá pod Bezdězem.** Sbíрка pochází ze stejného období jako sbírka v Benátkách n. J. a má i podobné složení: malovaný nábytek (20 ks), podmalby na skle (20 ks), lidové plastiky (25 ks), zemědělské nářadí (40 ks), zařízení domácnosti (70 ks) a lidový textil (90 ks). Dokumentace ke sbírce je neúplná, fond nebyl odborně zpracován a je prezentován jen na příležitostných výstavách. Vedoucí pobočky a správkyňe sbírky je S. Karásková.- **Adresa:** Okresní muzeum, Staroměstské nám. 1 - hrad, 293 01 Mladá Boleslav. Tel.: 0326/25616, tel./fax: 0326/22542, e-mail: ludek.benes@oku-mb.cz - Muzeum, 294 71 Benátky nad Jizerou, Zámek 49. Tel.: 0326/916682 - Muzeum, 294 21 Bělá pod Bezdězem, Zámek 1. Tel.: 0326/701618.

Jaromír Jermář

Mnichovo Hradiště – Městské muzeum

Část etnografické sbírky pochází z konce 19. stol. ze sběratelské činnosti kolem NVČ, část z pozdějšího sběru, zejm. ze 60. a 70. let 20. stol. Sbíрка zahrnuje lidový nábytek (25 ks), lidové plastiky (26 ks), podmalby na skle (30 ks), zemědělské nářadí a zařízení domácnosti (80 ks) a lidový textil (200 ks). Dokumentace provázející sbírku je neúplná, sbírka nebyla dosud odborně zpracována a je uložena ve stísněných prostorách. Část sbírkových předmětů je prezentována ve stálé expozici. Sbíрку spravuje H. Báčková (ředitelka muzea) a M. Kunová.- **Adresa:** Městské muzeum, 295 01 Mnichovo Hradiště - zámek. Tel.: 0329/771001.

Jaromír Jermář

Nepomuk – Městské muzeum a galerie

Městské muzeum a galerie sídlí v budově bývalé radnice a piaristické koleje. Bylo založeno v r. 1961 jako Vlastivědné muzeum Nepomucka, od r. 1989 nese současný název. Předchůdcem tohoto muzea bylo církevní **muzeum Svatojánské** se zaměřením na nepomuckého rodáka sv. Jana Nep. Toto církevní muzeum bylo v r. 1952 zrušeno. Předměty, které se z tohoto muzea zachovaly, jsou uloženy v budově arciděkanství v Nepomuku a nejsou veřejnosti přístupné.- **Národopisná sbírka** muzea stávajícího je uspořádána z předmětů, které byly muzeu darovány nebo sebrány pracovníky muzea při jeho zakládání. Předním zakladatelem muzea byl J. Tykal, nepomucký učitel (zemřel v r. 1989). Sebrané předměty pocházejí z Nepomuka a blízkého okolí. Většina těchto předmětů, které užívali venkovští lidé při práci, v domácnosti nebo v hospodářství, je umístěna v **selské jizbě**, menší část je v depozitáři. Vystaven je lidový nábytek z 19. stol., např. malované skříně, selský trnožový stůl, židle, kameninové a hliněné nádoby (džbány, hrnce, mísy), dřevěné díže, necičky na těsto, dřevěné formy na perník a na máslo, ošatky a máselnice. Vystaveny jsou i části oblečení a kroje, z hospodářských potřeb jsou to dřevěný pluh, hrábě, kosa, dřevěné podávky, lopata na obilí, roubík na vázání obilných snopů a další drobné předměty.- V tzv. **měšťanské části** jsou vystaveny intarzované komody, prádelníky a skleníky s různými porcelánovými předměty a majolikou. Většina porcelánu, např. čínská váza a čajový servis, jsou dary od nepomuckých občanů. Část předmětů je majetkem Západočeského muzea v Plzni. Vystaveny jsou dřevěné (výklenkové) sošky světců, městská pokladna z 18. stol., rychtářská práva, městské pečete, trouba ponocného a sbírka zbraní, kterou věnoval muzeu nepomucký lékárník Z. Berndorf. **Sbírka zbraní** zahrnuje kopí, halapartny, lovecké oštěpy, lovecké tesáky, vojenské a úřednické šavle, lovecké pušky, pistole, prachovnice (ze slonoviny, z kůže) a kordíky, vše z 19.– 20. stol. Část sbírky je uložena v depozitáři.- V depozitáři muzea jsou uloženy také 4 svazky *Topografie Nepomucka* (1540-1940) od nepomuckého rodáka, spisovatele a historika A. Berndorfa, který se narodil 13. 4. 1889 jako nejmladší syn zdejšího lékárníka K. Berndorfa. Vystudoval Vyšší hospodářskou školu a od r. 1912 až do své smrti v r. 1968 žil v Praze. Jeho literární činnost je velmi rozsáhlá a převážně inspirována rodným Nepomuckem a z části i Sušickem.

V r. 1991 mu byla odhalena pamětní deska na jeho rodném domě v Nepomuku.- V budově muzea je nově otevřena expozice Západočeského muzea Plzeň se širokou sbírkou kovářských, zámečnických a cínových prací z 15.– 19. stol., dřevěné sochy z 16.– 19. stol., obrazy, kněžská roucha a další předměty s církevní tematikou, např. růžence, dorsální kříže z mešních rouch ze 16. a 17. stol. a relikviáře. Tyto předměty nepocházejí z regionu a jsou v evidenci Západočeského muzea.- Evidence sbírek, které jsou majetkem nepomuckého muzea, je vedena v knize přírůstků a na evidenčních kartách. Každý předmět má své evidenční číslo. Muzeum zatím nepublikuje a v současné době se evidence sbírek přenáší do počítače.- **Galerie** vystavuje ve stálé expozici obrazy nepomuckého rodáka Augustina Němejce (1861-1938). A. Němejc vystudoval maliřskou akademii v německém Mnichově. Je autorem opony plzeňského divadla, ale hlavním motivem jeho obrazů jsou lidové typy v krojích a při práci. Některé vystavené obrazy jsou majetkem muzea, další díla zapůjčila Západočeská galerie, která svoje obrazy obměňuje. Vystaveny jsou i některé dokumenty, které se vztahují k životu malíře. Tyto jsou majetkem nepomuckého muzea.- **Adresa:** Městské muzeum a galerie, nám. A. Němejce 126, 335 01 Nepomuk. Tel.: 0185/592546, e-mail: info@mako.cz

Bohuslav Šotola

Nové Město na Moravě – Horácké muzeum

Počátky muzea sahají k r. 1891. Tehdy se sešla Učitelská jednota žďársko-novoměstská, která chtěla slavností následujícího roku uctít výročí J. A. Komenského. Vítězek z uskutečněné akademie měl být věnován na založení Musea J. A. Komenského. Nikdo však myšlenku neuskutečnil. Novoměstští se pak zapojili do sběratelské akce pro NVČ v Praze 1895. Sbírkou z krajské výstavy ve Velkém Meziříčí byly zčásti vráceny majitelům, zčásti uchovány v bytě učitelky K. Letovské. Ta je, pečlivě upravené, ukazovala zájemcům. Když se r. 1906 v Novém Městě n. M. ustanovil odbor Národní jednoty pro jihozápadní Moravu, usnesli se jeho členové o založení **Horáckého muzea**. Jelikož zde byly již základy sbírek, projednali s Učitelskou jednotou jejich přenechání odboru. Zároveň zajistili uvolnění budovy

staré radnice, kde sídlí muzeum dodnes.- **Expozice** Horáckého muzea jsou nově nainstalovány po rekonstrukci budovy, která proběhla na počátku 90. let, včetně největší atrakce, vodního *mlejnku* z Víru. Jde o pohyblivý figurální soubor s pracovními a humornými výjevy, umístěný na dvoře muzejní budovy. Do sklepních prostor je situována mineralogická expozice. Celé přízemí budovy zabírá expozice etnografická. Vznikla v r. 1994 a přibližuje tradiční obživu, zaměstnání, výtvarnou kulturu lidu, zvyky a bydlení na moravském Horácku. Patro muzea zaujmají expozice, věnované sklářství a železářství na Novoměstsku. Velký ohlas mezi návštěvníky má školní třída z meziválečného období. Významná je rovněž stálá expozice o historii lyžování a výrobě lyží. Jde o starší ze dvou expozic, věnovaných lyžování v České republice.- Etnografické sbírky zahrnují rozsáhlý soubor lidového oděvu (horácký kroj, výšivka, bytové textilie), zemědělského a řemeslnického nářadí, keramiky (hrnčina), horáckého skla, cechovních památek, loutek, starých tisků a současnou produkci lidových řezbářů. Kurátorkou etnografické sbírky je Zdena Chocholáčová.- **Adresa:** Horácké muzeum, Vratislavovo nám. 114, 592 31 Nové Město na Moravě. Tel.: 0616/650216 <http://www.nmmn.cz>

Petr Vostrejž

Nový Jičín – Okresní vlastivědné muzeum

Roku 1887 bylo v Novém Jičíně založeno Městské muzeum, jehož základ vytvořily sbírky S. Weighla. Převážně darované předměty dokumentovaly každodenní život německého etnika (potřeby z domácnosti, krojové součásti aj.). V r. 1953 bylo otevřeno **Muzeum Kravařska**, o rok později přejmenované na Okresní muzeum Novojičínska. Od r. 1964 instituce nesla název Vlastivědný ústav, od r. 1979 Okresní vlastivědné muzeum. Reorganizační změnou se muzeum rozšířilo o pobočky v Bilovci, Frenštátě p. R., Příboře, Štamberku, Klimkovicích, Fulneku, Hodslavicích a Hynčicích. V jejich etnografických **sbírkách** se objevují doklady o místní kultuře a životě: Štamberk (sbírka vyšivaných šátků a obřadních plchet, dále jsou zastoupeny předměty související s řemeslnickou a zemědělskou prací, obrázky na skle, měšťanské

nádobí apod.); Frenštát p. R. (dokumentace k tkalcovství, jako stavy, vzorníky a tkalcovské potřeby, zemědělské nářadí, plastiky, malované betlémy, frenštátský kroj); Příbor (sbírky k životu ve městě, kolekce kraslic); Bílovec (sbírky k životu ve městě, modrotiskařské formy, voskařství); Klimkovic (sbírky J. Turka, keramika, součásti kroje z okolí Klimkovic); Fulnek (památník J. A. Komenského); Hodslavice (památník F. Palackého) a Hynčice (památník J. G. Mendela). Ve všech městských muzeích jsou stálé expozice a jejich součástí etnografické celky. - **Literatura** o muzeu a sbírkách. J. Jurok: *110 let muzea v Novém Jičíně*. Katalog výstavy. Nový Jičín 1997; Z. Fišer: *Moravská muzea na konci tisíciletí IV. Novojičínsko*. Vlastivědný věstník moravský 50, 1998; E. Jelínková: *Kroje v přechodné valašsko-lašské oblasti*. Vlastivědný sborník okresu Nový Jičín 29, 1982; E. Jelínková: *Oděv obyvatel Štramberka v první polovině 19. století*. VSONJ 33, 1984; A. Kramolišová: *Kraslice ve sbírkách OVM v Novém Jičíně*. VSONJ 41, 1988. - **Adresa**: Okresní vlastivědné muzeum, ul. 28. října 12, 741 11 Nový Jičín. Tel.: 0656/701156, fax: 0656/705393, e-mail: ovmnj@atlas.cz

Anna Hřčková-Kramolišová

Olomouc – Vlastivědné muzeum

Počátky národopisných sbírek Vlastivědného muzea v Olomouci spadají do poslední třetiny 19. stol. V r. 1883 byl v Olomouci ustaven první český muzejní spolek na Moravě. Hned v následujícím roce se rozvinulo národopisné hnutí, projevující se především sběrem lidových výšivek, posléze sběrem dalších dokladů výtvarné tvořivosti lidu. Od pol. 80. let minulého století, kdy byl ustaven národopisný odbor **Vlasteneckého spolku muzejního** v Olomouci, se díky iniciativě kustodů, přesněji V. Havelkové, M. Wanklové, I. Wurma a jiných, prosazovala soustavná dokumentace a studium lidových ornamentů ve výšivce, na kraslicích, keramice i na jiných předmětech lidové výroby. Už v 1. pol. 20. stol. se postavení národopisného oddělení zvýraznilo. Došlo k soustředění předmětů národopisné povahy do jednoho celku a sběratelská činnost se orientovala především na výšivky a textilie nejen z oblasti Hané, ale z celé Moravy. Ve 2. pol. 20. stol. se přikročilo k systematickému

rozvíjení sbírek, které se uplatnily v **národopisné expozici v Litovli** (1976-84). V současné době národopisné oddělení přibližuje široké veřejnosti projevy lidové kultury prostřednictvím výstav, přednášek a dalších kulturních akcí, jako např. pořádáním odborných konferencí o lidové kultuře na Hané.- Sbírkovým fondem, jenž obsahuje na 30.000 předmětů, patří k nejbohatším národopisným muzeím v republice. Prostřednictvím výstavní a publikační činnosti rozvíjí vzájemnou spolupráci s muzei i v zahraničí. Vůbec nejrozsáhlejší v etnografickém fondu je sbírka lidového **textilu a výšivek**. Dokumentuje tradiční oblečení venkovského lidu na Hané od konce 18. do 2. pol. 20. stol. zj. při jeho obřadních a svátečních příležitostech. Rozsáhlý a velmi hodnotný je také soubor obřadních textilií a soubor jednotlivých výšivek.- Kolekce **keramiky** (6.000 ks) se řadí k nejhodnotnějším v národopisném fondu. Počátek jejího formování spadá do prvních let činnosti národopisného oddělení. Soustavnější sběr lidové keramiky se rozvinul na počátku 20. stol. V lidové keramice je zahrnuta především fajáns, moravská, ale i západoslovenská. Velmi cennou součástí sbírky se stala kolekce novokřtěnských (habánských) výrobků, bohatě zastoupena a kvalitně zpracována je i produkce olomouckých a šternberských džbánkařů. Sbíрка keramiky zahrnuje také vyškovskou džbánkařskou produkci a výrobky slovenských džbánkařských dílen. Mnohostranné užití hrnčiny v běžném životě a její řemeslnou úroveň dokládá celá řada výrobků hrnčířských dílen z Litovle, Loštic, Kunštátska ad. Měkkou kameninu reprezentují výrobky dílen z Kunštátska, Znojemska, Vranova n. D., Olomučan a z Rajnochovic. Zajímavou součástí sbírky představují doklady kamnářského řemesla, zj. soubor zvířecích plastik, které ve 2. pol. 19. stol. zdobily vrcholek kachlových kamen.- Pozoruhodná je i kolekce dalších, pro lidové prostředí příznačných artefaktů, zejména malovaných **obrázků na skle**, které představovaly charakteristickou součást tradičního lidového interiéru. Úzkou spojitost s lidovým prostředím měly i malby provedené olejovou technikou na plátně nebo dřevě, jejichž námětem byly zejména portréty svatých, P. Marie nebo Ježíše Krista. K těmto obrazovým sbírkám se řadí i soubor domácích závěsných **oltářkových obrazů**, které byly pro region Hané charakteristické.- Kolekce lidových plastik zahrnuje převážně doklady řezbářské práce anonymních tvůrců z první, ale zejména z 2. pol. 19. stol. Sošky představují oblíbené typy

Madon, význačných poutních míst (Sv. Kopeček, Hostýn, Vranov, Křtiny) a světců (sv. Jan Nep., sv. Florián, sv. Anna). Ještě v nedávné minulosti doplňovaly interiér mnoha venkovských domácností **voskové plastiky** oblíbených patronů. Nejpočetnější skupinu ve sbírce vytvářejí voskové figurky pod skleněným poklopem (šturcem) a dále skřínky v podobě ostatkových schránek, kde voskový reliéf doplňuje výzdoba z dracounů, textilu, papíru, skla a korálků.- Bohatý je i soubor lidového **nábytku**, zejména malovaných skříní, truhel, rohových skříněk, kuchyňských lišt, selských židlí a dalších doplňkových kusů. V jejich výzdobě překvapuje zejména rostlinný ornament, u některých skříní i reálné figurální kompozice. Nechybí ani ukázky nábytku zdobené vzory ze stříhané a nalepované slámy, často v kombinaci s malbou, který je specifikem střední Moravy.- Bohatě zastoupeny jsou i **obřadní předměty**, dokumentující lidové zvyky a obyčeje. Patří k nim komplety i části betlémů, velká kolekce kraslic, zdobených různými technikami, jako nalepováním slámou, batikováním, vyškrabováním apod.- Názorový svět minulých generací dokládá sbírka **devocionálií**, v nichž dominuje více než 7.000 ks svatých obrázků, růženců, poutních medailí a dalších předmětů poutní provenience.- Poslední velkou skupinou národopisných sbírek je soubor **obrazových dokumentů**. Patří k nim fotografie s národopisnou tematikou (lidové stavby, kroje, zvyky aj.) a kresby školených malířů i autodidaktů. Sbírkou obsahuje krojové a jiné studie F. Hoplíčka, M. Gardavské, H. Šilberského, K. Langra a dalších umělců.- Národopisné sbírky jsou zpracovány cca ze 70%; v poslední době se katalogizace II. stupně provádí v systému BACH. Katalogy sbírek byly v minulosti zpracovány pro keramiku: *Moravská lidová keramika* (b.r.), *Litovelská hrnčína* (1970) a pro lidové hračky: *Lidové hračky ve sbírkách národopisného oddělení Vlastivědného ústavu v Olomouci* (Olomouc 1968). V současné době nejsou národopisné sbírky zastoupeny v expozici muzea. Připravuje se libreto a scénář pro expozici lidové kultury.- Od r. 1992 se každoročně pořádají výstavy z národopisných fondů VMO. Z nich uvádíme *Poutní místa na Moravě a ve Slezsku* (1992), která byla prezentována i v zahraničí (Rakousko), výstavy betlémů (1993, 1994), *Velikonoce, svátky jara* (1996), *Podoby svatých na keramice* (1998) a *Moravská keramika lidová a zlidovělá* (2000).- **Adresa:** Vlastivědné muzeum, nám.

Opava – Slezské zemské muzeum

Zvýšený národopisný ruch zasáhl české Slezsko na počátku 90. let minulého století a byl spojen se jmény V. Praska, A. Karáska, J. Vyhlídala ad. První etnografické sbírky byly získány v polovině 90. let 19. stol., kdy se tehdejší **Muzeum Matice opavské** zapojilo do příprav NVČ. Sbírkový fond Muzea Matice opavské byl v r. 1921 převeden do správy Slezského zemského muzea. Od r. 1927 se sbíral národopisný materiál v Opavě také v Zemědělském muzeu a několik předmětů dokumentujících lidovou kulturu se rovněž vyskytovalo ve sbírkách Městského muzea. Válečné události způsobily národopisným sbírkám velké škody, řada jich byla zničena nebo se ztratila. Ze zbytků sbírkových fondů uvedených institucí byl vytvořen v r. 1950 základ etnografického fondu Slezského muzea, jehož vedením byla pověřena Z. Vachová.- V letech 1952-54 provádělo etnografické oddělení systematický sběr materiálu na Těšínsku, Jablunkovsku, Frýdecku a Místecku, 1959-60 na Opavsku a Hlučínsku. V dalších letech probíhaly doplňovací sběry a nákupy z celé oblasti Slezska. Sbírkotvorná činnost nebyla omezena pouze na sféru venkovského lidu. Značná pozornost se věnovala malým městům a obyvatelům periférií velkých měst, což odpovídalo specifičnosti vývoje zdejšího regionu.- V současnosti je v **etnografických sbírkách** evidováno 45.127 předmětů zařazených do sedmi základních fondů. Textil obsahuje bohaté doklady lidového oděvu ze Slezska a severní Moravy. V oddíle lidového umění jsou uloženy sbírkové kolekce betlémových figurek, lidových plastik, šperků a obrázků na skle, které svou kvalitou a téměř vyčerpávající ikonografickou dokumentací náleží k nejvýznamnějším muzejním sbírkám svého druhu v České republice. Fondy pracovního nářadí, nábytku, keramiky a grafiky široce dokumentují způsob života lidu. Badatelský archiv soustřeďuje doklady vědeckovýzkumné a sbírkotvorné aktivity osobností působících v regionu, např. K. Černoorského, J. Králové, V. Večerkové. Etnografickou sbírku zpracovala Z. Vachová v publikaci *Národopisné*

sbírky Slezského muzea (Ostrava 1962).- Vědecký výzkum sledoval především některé významné projevy lidového umění a přinášel zobecňující úvahy ke genezi lidového umění jako nedílné součásti národní kultury. V posledních letech je vědecké bádání zaměřeno na aktuální společenské požadavky, tj. studium proměn tradiční lidové kultury na současné vesnici a předměstí. Výsledky výzkumné práce jsou postupně publikovány.- Se získanými předměty se veřejnost seznamuje na tematických výstavách nebo ve **stálé expozici Slezsko v lidovém umění**. Expozice byla vybudována v r. 1996 a její autorkou je M. Suchánková. Návštěvníci ji mohou shlédnout ve výstavní budově SZMO. K nejvýznamnějším tematickým výstavám po r. 1945 patřily: *Z pokladnice slezského lidu (1957)*, *Slezské lidové obrázky na skle (1969)*, *Lidový nábytek (1983)*, *Současná dřevěná hračka (1986)*, *Zvyky a tradice Vánoc (1986)*, *Vrba v lidové kultuře (1991)*, *Slezské betlémy (1992)*, *Z babiččiny izby (1992)*, *Vzpomínka na 1. národopisnou výstavu v Opavě 1893 (1993)*, *Svět dětí (1995)*, *Stará řemesla (1997)*, *Půjdeme spolu do Betléma (1999).*- Vedle vědeckovýzkumné a sbírkotvorné činnosti rozvíjí etnografické pracoviště kulturně výchovnou aktivitu. Slouží jako metodické a konzultační středisko různým zájemcům o lidovou kulturu, kroužkům, souborům i studentům.- **Adresa:** Slezské zemské muzeum, Tyršova 1, 746 01 Opava. Tel./fax: 0653/622999, e-mail: szmored@oponet.cz <http://www.opava-city.cz/szmo/>, Etnografické pracoviště: Ostrožná 42, 746 01 Opava. Tel: 0653/623540.

Miroslava Suchánková

Pardubice – Východočeské muzeum

Předměty etnografického charakteru patřily mezi první akvizice pardubického muzea po jeho založení (1880). K výraznému rozšíření fondu došlo v období zvýšeného zájmu o sběr předmětů tohoto typu v souvislosti s konáním jubilejní a národopisné výstavy v Praze v letech 1891 a 1895. Další profilace národopisné sbírky průběžně směřovala k dokumentování života na rolnické usedlosti, řemesel spjatých s lidovým prostředím a zvykosloví. Fond obohacovaly nákupy, dary, převody, pozůstalosti, terénní výzkumy a sběry.- **Sbírka etnografie** čítá řádově na 2.400 sbírkových předmětů. Volně na ni

navazují sbírky řemesla a živnosti (900 ks), oděv (4.000 ks) a domácnost (3.300 ks), jejichž vývoj započal ve 2. pol. 20. stol.- Charakteristika jednotlivých souborů národopisné sbírky. **Oděv** obsahuje typické lidové textilie a oděvní doplňky z konce 18. a 1. pol. 19. stol. Vedle součástí ženského lidového oděvu jsou to dětské čepičky (karkulky), hřebeny a třaslice do vlasů, koutnice, mužské pásy, rekonstrukce tzv. pardubického kroje, povlečení.- Dokumentace zaměstnání je zaměřena zj. na tradiční **zemědělství**. Fond zemědělského nářadí a dalšího vybavení domácnosti obsahuje především drobnější předměty ke kultivaci půdy, k osevu či ke sklizni, soubor orebniho nářadí; tradiční chov včel je dokumentován úly a základním včelařským nářadím. Bohatě zastoupeny jsou předměty ke zpracovávání zemědělských produktů a přípravě pokrmů: náčiní ke zpracovávání mléka a mléčných výrobků, umožňující výrobu másla, tvarohu a sýra, dále kuchyňské nádobí k vaření, pečení a smažení, náčiní k přípravě chleba, nádobí ke stolování a k přenášení pokrmů, náčiní k obsluze ohně, předměty nezbytné pro každodenní život a chod domácnosti či hospodářství jako osvětlovadla, drobné doplňky interiéru, zásobnice, náčiní k praní prádla, rozličné speciální nástroje a nářadí. Ucelenou skupinu tvoří vybavení k domácí textilní výrobě, umožňující úpravu vlákna od sklizně plodin až po tkalcovské zpracování, v návaznosti pak tiskařské formy dokumentují řemeslné zpracování textilií. **Řemeslo** z oblasti potravinářství zastupují perníkářské formy z 18. a 19. stol., zatímco ostatní předměty časově spadají vesměs do 19. a 1. třetiny 20. stol.- **Keramika a sklo** je z období od konce 18. po 1. polovinu 20. stol. Ze sortimentu hrnčiny a bělniny jsou zastoupeny užitkové nádoby pro běžnou denní potřebu, z kameniny (vyráběné v Lužici, Sasku a Slezsku) nádoby užívané při stolování, soubor majoliky, jakožto objekt dobového sběratelského zájmu, obsahuje výrobky z Moravy, Slovenska a Rakouska. Zastoupení sklářských výrobků odpovídá situaci, kdy sklo sloužilo k dekoraci a reprezentaci (prysky) včetně kompozic sestavovaných do skleněných lahví, hlavně s tematikou ukřižování Krista. Podmalby na skle jsou zastoupeny zejm. pracemi severočesko-slezského okruhu a z Moravy.- **Architektura** je prezentována modely tradičních lidových staveb, vzniklými hlavně pro výstavní účely v souvislosti s NVČ, dále částmi staveb (základová prkna a makovička). Dokumentace tradiční architektury probíhá formou shromažďování podkladů pro katalog

staveb.- Nábytek z vybavení venkovských obydlí typově představuje kusy zdobené malbou, případně intarzií převážně z 19. stol.- **Dokumentace** provázející sbírku. Písemná pozůstalost učitele a národopisného pracovníka J. Hanuše (1858-1938), hl. dílo *Národopis Pardubicka*. Fotodokumentace tradičních staveb v regionu.- Sbírkové předměty jsou zpracovány ve II. stupni evidence (lístkové inventáře), postupně převáděny na evidenci v počítači.- Ve výhledu je počítáno s prezentací sbírky ve stálé muzejní expozici. V posledních letech se sbírka uplatnila v samostatných **výstavách**: *Národopisné sbírky Východočeského muzea v Pardubicích* (1994) a *Český rok* (1998). Předměty z uvedených sbírek jsou často využívány i na dalších výstavách průběžně pořádaných v pardubickém muzeu, zapůjčovány dalším muzeím v regionu a slouží i k propagaci muzea při akcích pořádaných jinými organizacemi.- **Adresa**: Východočeské muzeum, Zámek čp. 2, 530 02 Pardubice. Tel.: 040/518121, fax: 040/516061, e-mail: muzeum_pce@volny.cz

Ilona Klemšová a Hana Vincenciová

Písek – Prácheňské muzeum

Národopisná sbírka vznikla v r. 1884 společně se založením muzea a po celé desítky let byla zařazena v celém kontextu sbírkového fondu. K prvnímu vyčlenění předmětů historických, etnografických a výtvarných došlo ve 30. letech 20. stol., v 60. letech pak postupně přicházeli jednotliví profesionální pracovníci a sbírka se počala profilovat. V polovině 70. let se započalo s katalogizací sbírky etnografie, označené HE. Ve **sbírce** je slušně zastoupena keramika, zpracovaná z velké části V. Scheuflerem, a textil, zčásti zpracovaný zdejšími národopisnými pracovníci E. Fryšovou a A. R. Husovou. Dokumentace není ve sbírce zastoupena. Sbírka je zpracována na 6.500 kartách II. stupně evidence, zbývá ještě zpracovat cca 300 ks sbírkových předmětů. Každý rok přibude do sbírky cca 100 až 200 nových přírůstků.- Muzeum dosud nemá vlastní etnografickou **expozici**, zastupují ji pouze dvě vitríny v historické expozici. V průběhu několika let se však s vybudováním samostatné expozice počítá. Sbírkou prezentovala např. výstava *Věci a lidé* (1984, scénář J. Šindelář) či *Vánoce na Písecku* (1989, scénář J. Prášek, v bývalém

kostele Sv. Trojice v Písku). Sbírka je umístěna v dostatečných, suchých a většinou temperovaných depozitářích.- **Adresa:** Prácheňské muzeum, Velké nám. 114, 397 24 Písek. Tel.: 0362/214731-2, fax: 0362/211114, e-mail: prachmuz@pi.bohem-net.cz <http://www.pi.bohem-net.cz/muzeum>

Jiří Prášek

Plzeň – Národopisné muzeum Plzeňska

Národopisné muzeum Plzeňska (NMP) vzniklo r. 1912 po Národopisné výstavě v Měšťanské besedě v Plzni, kterou uspořádala **Společnost pro národopis a ochranu památek** Kroužku přátel starožitností v Plzni. Zakladatelem byl muzeolog, národopisec, kulturní historik a sběratel L. Lábek (1882-1970). Poprvé byla národopisná a kulturně-historická sbírka veřejnosti zpřístupněna r. 1915 v Gerlachovském domě. Fond postupem doby narůstal, takže NMP byl přidělen i další historický dům na náměstí, nazvaný podle původního majitele Chotěšovského kláštera. Expozice byla několikrát přebudována, využívány byly především nově získané sbírkové předměty. L. Lábek vydával od počátku 20. let pravidelné ročenky, které vždy obsahovaly odbornou studii z národopisu nebo z kulturní historie buď od něho, nebo jeho sestry M. Lábkové (kroje a výšivky) či od dalších regionálních badatelů; na závěr byla výroční zpráva o činnosti NMP. Nejtěžší bylo období za 2. světové války, kdy i toto muzeum spadalo pod německou správu. L. Lábek byl předčasně penzionován, cenné exponáty byly rozdávány jako dary oficiálním návštěvám. Po skončení války byl Lábek reaktivován, nově upravil expozici a uspořádal několik výstav.- V březnu 1948 došlo v Plzni ke sloučení všech tří dosud samostatných muzeí. NMP se stalo oddělením Krajského vlastivědného ústavu, později **Západočeského muzea** v Plzni. V r. 1963 L. Lábek odešel do důchodu a na místo vedoucího nastoupila jeho spolupracovnice, etnografka M. Ulčová. Pod jejím vedením se oddělení rozrostlo jak personálně, tak i prostorově (depozitáře). Národopisné oddělení se zapojilo i do celostátních resortních výzkumů (Lidové odívání, Bydlení dělníků v Plzni a v příměstských oblastech apod.). M. Ulčová realizovala atraktivní výstavy nejen v Plzni či kraji, ale i v zahraničí. Národopis

regionu popularizovala od 50. let v Čs. rozhlase v Plzni. Po jejím odchodu (1988) nastoupila do vedoucí funkce M. Maderová.- Do konce r. 2000 dosáhne kulturně-historická a národopisná **sbírka** 75.000 ev. čísel. Předměty dokládají způsob života, zaměstnání, bydlení, odívání, školství, kulturu, folklor a náboženství jak ve městě (Plzeň), tak i na venkově (bývalé plzeňské dominium); dokumentačně podchycují i Plasko, Stříbrsko, Chotěšovsko, částečně Chodsko a západní příhraničí. Umístěna je tu významná sbírka L. Lábka, která je zatím vedena samostatně s indexem L (cca 1.300 předmětů), výšivky a krojové součásti M. Lábkové z regionu západních Čech a nově zpracovaný sběr písní O. Blechy, včetně osobních dokumentů a fotografií (cca 250 ev. č.). Dále jsou zde evidovány pozůstalosti významných plzeňských rodin, např. hudebniny Kalsner, Moser. Významný soubor také tvoří loutky z rodiny Novákových, J. Dubského a další, z nichž a dokumentů je připraven scénář pro **Muzeum loutek** (dobudováno bude cca do tří let v závislosti na finančních prostředcích).- Významným studijním materiálem je tzv. rodový a lístkový **archiv**, v němž jsou uloženy různá excerpta a rešerše z odborných publikací, časopisů i denního tisku. Fotoarchiv, čítající cca 23.000 ks, převážně skleněných negativů od konce 19. stol., zachycuje život jak ve městech západních Čech, samostatně Plzni, tak i na venkově (architektura, práce na polích, žánrové záběry). Dalším důležitým fondem jsou **kresby** profesionálních i amatérských malířů, opět dokumentující např. zaniklou architekturu, kroje, interiéry, lidový nábytek, práci zemědělců i řemeslníků, výroční i rodinné obyčeje. Obdobná témata jsou i u velké sbírky fotografií. Pro studium lidové hudby na Plzeňsku a nejbližším okolí je zde uložena **sbírka lidových písní** s notovými záznamy a textem. Sbírkové předměty jsou převážně z 19. a 20. stol., ojedinělé exponáty od konce 14. stol.- Ke dni 31. 12. 2000 bude dokončena evidence nových přírůstků, takže konečné číslo dosáhne 75.000 ev. čísel (negativy, štočky, diapositivy, školská a příruční knihovna jsou evidovány jako pomocné fondy zvlášť). Do výše uvedeného data byla MK ČR povolena výjimka z evidence, tzn. že NMP Západočeského muzea v Plzni mělo třístupňovou evidenci: přírůstková kniha, odborný katalog vedený na kartách A6 se speciálním předtiskem (roztříděno podle Lábkem vybudovaného třídíku) a inventární kniha. S platností nového muzejního zákona, dovršením 75.000 ev. č. a nástupem do nového

století, NMP přejde na způsob evidence v elektronické podobě DEMUS jako ostatní muzea.- **Literatura.** M. Maderová: *Současnost a budoucnost národopisného oddělení Západočeského muzea v Plzni.* In: Sborník ZMP. Historie VII. Plzeň 1991 (k 75. výročí NMP); M. Maderová, Z. Firstová: *Stručná charakteristika fondů Národopisného muzea Plzeňska ZČM.* In: Sborník ZMP. Historie VII. 1991; M. Maderová, J. Svobodová, M. Ulčová: *Lidový oděv a výšivky.* In: Západočeská vlastivěda. Národopis. Plzeň 1990; M. Maderová, Z. Knoflíček: *Inventáře plzeňských domácností.* In: Sborník ZMP. Historie VII. 1991; M. Maderová: *Lidové umění v západních Čechách.* In: Plzeňsko XIX/1. Plzeň 1992; M. Maderová, Z. Firstová: *Postavení etnografa v regionálním muzeu.* Národopisný věstník VII (50) 1991; M. Maderová: *Muzeum PhDr. Šimona Adlera v Hartmanicích – Dobré Vodě.* Katalog k expozici. ZČM 1997; J. Gruber, Z. Knoflíček, M. Maderová: *Pomníky a pamětní desky v Plzni.* Plzeň 1997; M. Maderová, J. Koranda: *Hračky našich předků.* Katalog sbírky. Plzeň 1992; M. Maderová, J. Koranda: *Nám, nám narodil se...* Katalog sbírky betlémů. Plzeň 1994; *Sborník ZMP. Historie X.* Plzeň 1993 (výroba hraček, porcelánu, železářny); J. Mergl: *Plzeňské pohledy a veduty čtyř století 1500-1900.* Plzeň 1995; M. Maderová: *Chodské šátky.* In: Z Chodského hradu II. Domažlice 1984; M. Maderová, Z. Firstová: *Velikonoce. Tradice, zvyky, recepty.* Plzeň 1982; M. Maderová: *Lidové výšivky na Plasku.* Plzeň 1982.- Od vzniku muzea do současnosti bylo uspořádáno na 200 výstav, z nichž mnohé se staly putovními. Jejich seznam do r. 1990 je uveden ve *Sborníku ZMP VII.*- Národopisné muzeum Plzeňska je detašovaným pracovištěm Západočeského muzea v Plzni. Pobočkou oddělení je **Muzeum PhDr. Šimona Adlera** v Hartmanicích - Dobré Vodě, kde je památník židovské rodiny Adlerů, sídlící zde od minulého století. V této expozici je rovněž zdokumentováno 110 židovských lokalit v západní příhraniční oblasti se zaměřením na život, kulturu a náboženství Židů. Nyní se připravuje v témže objektu obdobná expozice, zaměřená na soužití Čechů a Němců na Hartmanicku. Otevření je plánováno na r. 2001. Součástí ZČM je i historická a národopisná expozice v bývalé piaristické koleji v Nepomuku.- **Adresa:** Západočeské muzeum, Kopeckého sady 2, 301 00 Plzeň. Tel.: 019/7237311, fax: 019/7236541, e-mail: zpcm@pm.cesnet.cz - oddělení Národopisné

muzeum Plzeňska, nám. Republiky 13, 301 13 Plzeň. Tel.: 019/7236054.

Marie Maderová

Poděbrady – Polabské muzeum

Nejstarší předměty v národopisné sbírce Polabského muzea pocházejí z doby založení muzea, z počátku 20. stol. Součástí sbírky byl především lidový nábytek, výšivky a drobné předměty z domácnosti v počtu asi 2.300 ks. Do 60. let přibývaly národopisné sbírky jen příležitostně vzhledem k orientaci muzea na archeologii a přírodovědu. Teprve po r. 1962, v souvislosti se zřízením okresního muzea a obsazením místa odborného pracovníka, etnografa, začal systematický sběr a zpracovávání etnografických sbírek a také provádění etnografické dokumentace v oblasti působnosti muzea v obcích okresu Nymburk.- V r. 1967 byla po generální opravě zpřístupněna veřejnosti tzv. **staročeská chalupa** na návsi v Přerově nad Labem. Okresní Polabské muzeum tuto stavbu, od r. 1900 upravenou na místní národopisné muzeum, převzalo, nainstalovalo v ní první speciální národopisnou expozici a využilo ji k umístění národopisných sbírek ze starých fondů muzea. V rámci vytvoření a postupného rozšiřování polabského záchranného skansenu bylo postupně do sousedství staročeské chalupy přestěhováno a rekonstruováno na 30 objektů. Muzeum si vytvořilo podmínky i ke sběru rozměrnějších sbírek, tj. celých staveb, lidových plastik, zemědělských strojů, povozů apod. Do r. 1980 obsahovala **národopisná sbírka** Polabského muzea kolem 4.000 předmětů.- V současné době je v Polabském národopisném muzeu v Přerově n.L. evidováno v I. i II. stupni evidence 15.150 sbírkových předmětů ze všech oblastí lidové kultury (lidová architektura a lidové umění, zemědělství a řemesla, domácnost, lidový textil, zvykosloví, písemné památky a stará škola). Počtem nejrozsáhlejší je sbírka textilu, obsahující na 7.000 předmětů. Vedle krojových součástí a lidových výšivek (hlavně staré fondy), obsahuje sbírka poměrně velkou kolekci spodního prádla a venkovského oblečení z 1. pol. 20. stol. a nejrůznější druhy bytového textilu. Asi 4.000 ks je zastoupen kuchyňský inventář a předměty z vybavy vesnických domácností. Je

to hlavně nádobí a drobné předměty ze dřeva a kovů. Vzácně je zastoupena lidová malovaná keramika a sklo (importy). Kolekci nábytku tvoří jednak lidový nábytek ze starých sběrů Polabského muzea (hlavně pro NVČ) a pak soubory novějších kusů nábytku (od konce 19. do pol. 20. stol.), plánovitě shromažďované pro instalaci v šesti přenesených chalupách. Sbirka zemědělského nářadí a transportu v počtu asi 1.000 ks obsahuje vedle starých oradel a drobnějších předmětů z prvních systematických sběrů poměrně ucelený soubor zemědělských strojů a povozů z 1. pol. 20. stol. včetně mlátiček, samovazu, sekaček, kočárů ad. Sbirka zvykoslovných předmětů se neustále rozšiřuje především o novodobé ukázky v souvislosti s každoročním pořádáním tradičních výstav *Vánoce a Jaro na vsi*. Jde hlavně o betlémy, vánoční ozdoby a kraslice. Příležitostně se doplňuje soubor starých učebnic, učebních pomůcek a inventáře pro expozici staré školy. Každoročně se národopisná sbírka rozšíří o 400 až 1.000 předmětů.- Nejvíce věci přichází do muzea z vlastních sběrů, prováděných etnografkou příležitostně v terénu. Menší část věcí, zj. textil a předměty z domácností, přicházejí do muzea jako náhodné dary od návštěvníků. Vzhledem k omezeným finančním možnostem se sbírky nakupují jen výjimečně.- Národopisná **dokumentace** se z důvodu vyřízení etnografky provozem a budováním skanzenu provádí jen příležitostně dle potřeby, hlavně v souvislosti s plánovanou výstavbou dalších objektů. Průběžně se však provádí fotodokumentace lidových staveb v regionu a fotodokumentace činnosti skanzenu v Přerově n.L. Soubor diapositivů, evidenčně zpracovaný, obsahuje 4.850 snímků. Neevidován je dosud soubor negativů v počtu cca 5.200 a cca 2.000 pozitivů. Součástí etnografické dokumentace je 26 národopisných dotazníků z nejrůznějších oblastí hmotné i duchovní kultury ze 60. a 70. let 20. stol., nezpracovaný soubor 26 písemných pozůstalostí a příležitostně pořizovaných výzkumných zpráv. Evidenčně zpracována je poměrně rozsáhlá dokumentace památek lidového stavitelství ze 60. až 90. let a stavební dokumentace výstavby skanzenu z téže doby.- Všechny sebrané předměty jsou po základním ošetření průběžně evidovány, a to současně v I. i II. stupni evidence zavedeným způsobem do přírůstkové knihy Polabského muzea (řada PŘ.) a na trojdílné karty do lístkového katalogu (řada N). Počítačové zpracování celého souboru se připravuje. Kromě 15.000 evidovaných

předmětů je v areálu skansenu uloženo ještě asi 2.000 dalších sebraných věcí, o jejichž zařazení do sbírek se rozhodne časem (novodobé oblečení, současná výbava domácnosti, vánoční ozdoby, stavební prvky, listinný materiál). Tyto předměty jsou zřetelně odděleny od předmětů evidovaných. - V sezóně 2000 se v **Polabském národopisném muzeu** v Přerově n. L. nacházelo 27 stálých specializovaných expozic a tři výstavy z muzejních sbírek: Chalupa z Chvalovic (*Ze života vesnické ženy v minulém století*. Narození dítěte a křtiny. Vybavení venkovské domácnosti v 1. pol. 19. stol. Chlív a kůlna se starým zemědělským inventářem); Chalupa z Draha (*Ze staré polabské kuchyně, s recepty na tradiční krajevou lidovou stravu. Koření v kuchyni našich babiček, s recepty a ukázkami. Perník a marcipán, původní perníkářské řemeslo a současný zdobený perník. Mlékařství, zpracování mléka ve venkovské domácnosti*); Špýchar z Vlavy (*Rolnické včelařství v našem kraji*. Sbirka včelařského náradí a pomůcek, staré medomety a úly. Včelín s ukázkami úlů z 1. pol. 20. stol.); Staročeská chalupa (*Posvícení v přerovské rychtě*. Malovaný selský nábytek z počátku 19.stol. *Z historie polabského národopisu před sto lety. Koulův pokoj*. Domácí textilnictví a lidový oděv ve středním Polabí. Kroj všední a sváteční. Lidové stavitelství. Ze zvykoslovného kalendáře.); Špýchar z Křince (*Tradiční zpracování zrna a historie mlýnu na Nymbursku* od pravěku do pol. 20. stol. Náradí a nádoby na uchování obilí a mouky); Chalupa ze Stříhova (*Z polabské vesnické domácnosti kolem r. 1860*. Proměny jednoho domu. Pece, kamna a kamínka v polabských domácnostech. Kamnářské řemeslo. Špýchar a roubené chlívky); Chalupa z Kovanic (*Proměny bydlení v 1. pol. 20. stol*. Zařízení kuchyně a parádní světnice podle městského vkusu 20. a 30. let); Chalupa z Pojed (*Drobná podomácká výroba ze dřeva a proutí. Lidové léčitelství*); Chalupa z Dymokur (*Ševcovské řemeslo a vesnická švadlena na počátku století*. Vybavení chalupy bezzemka z r. 1912, kdy došlo k zásadním stavebním úpravám chalupy z konce 18. stol.); Bednárna (*Stará vesnická škola s kabinetem a výstavkou o dějinách venkovského školství na Nymbursku*).- Dle odhadu mohou návštěvníci shlédnout asi polovinu celkového sbírkového fondu. Druhá polovina předmětů je rozříděna podle druhů v několika depozitářích a z velké části připravena pro využití v příležitostných muzejních výstavách.- Publikování sbírek je minimální. Muzeum

vydává především propagační materiály. Ve *Vlastivědném zpravodaji Polabí* také v minulosti vycházely jen příležitostně zprávy o nových přírůstcích a významnějších souborech (obrázky na skle, lidová sakrální plastika aj.).- **Adresa:** Polabské muzeum, Palackého tř.68/III, 290 55 Poděbrady. Tel. ,fax: 0324/(61)2640, e-mail: museum@podebrady.cz

Jana Hrabětová

Polička – Městské muzeum a galerie

Etnografické sbírky všeho druhu začali shromažďovat první dobrovolníci již při založení poličského muzea v r. 1880. Obdobím zvýšené sběratelské aktivity byla celá 90. léta 19. stol., a to v souvislosti s NVČ. Na textilních předmětech jsou přímo našity štítky **Odbor N.V.Č. Polička**, tyto kusy byly jistě posílány na výstavu do Prahy a právě sbírka textilu se postupně profilovala jako jedna z nejucelenějších. Samostatné etnografické celky tvoří dále hračky a kramářské tisky.- Vzácný je soubor **horáckého skla** (1.005 inventárních čísel), který je zařazen do skupiny historie; vedle převážně měšťanských předmětů obsahuje některé kusy mající charakter lidový. Zpracování ostatních souborů a jednotlivých předmětů je nedostatečné, a to z důvodu letité absence etnografa a několikerého stěhování depozitářů.- **Sbírka textilu** obsahuje cca 1.000 předmětů. Skládá se především z oblečení: městské a poloměstské je zastoupeno asi ze 2/3, lidové z 1/3, ale nelze je vymezit ostrou hranicí. Největší přírůstky pocházejí z 30. let 20. stol. Patří sem velké nákupy pozůstalostí i cílené sběry v terénu patrně po výzvách obyvatelstvu. Sbírkou nejvíce rozšířil F. Bukáček (1882-1970), geodet a etnograf samouk, v letech 1934-54 starosta poličského **Musejního spolku Palacký**. Jako specialista na textil podnítil některé místní ženy k tomu, aby si pořídily kopie poličských lidových krojů. Dva z nich byly později koupeny do sbírek muzea. Krátký terénní výzkum s cílem doplnit sbírku především o mladší formy a pracovní oděvy provedla v letech 1994-98 a 2000 muzejní etnografka S. Zindulková.- Od vzniku muzea do 50. let byly textilní předměty zapisovány do samostatné přírůstkové knihy. Mladší textilní předměty jsou zapisovány v přírůstkových knihách spolu s ostatními fondy.

V r. 2000 byla sbírka textilu (oblečení, interiérové textilie) zpracována ve II. stupni zápisem na evidenční karty. Zapsány jsou téměř výhradně předměty z Poličska (bývalý okres).- Do r. 1976 byly např. poličský ženský kroj, městské hedvábné šaty z druhého rokoka, jednotlivé součástky lidové i městské módy a křestní soupravy vystaveny ve stálé expozici. Pro havarijní stav budovy byla expozice zrušena.- Výstavy: *Má bílou mašličku červenou sukničku lemovanou* (1995, z muzejních sbírek VII., lidový textil 19. stol., S. Zindulková, fotodokumentace, katalog); *Městská móda 19. století* (1996, z muzejních sbírek VIII., městské oblečení 19. stol., S. Zindulková, fotodokumentace, videozáznam).- Literatura: F. Bukáček: *Kroj Poličského panství*. Polička 1940; J. Staňková: *České lidové tkaniny*. Praha 1989; S. Zindulková: *Má bílou mašličku červenou sukničku lemovanou*. Katalog k výstavě. Polička 1995.- **Sbírka hraček** obsahuje asi 509 předmětů. Skládá se z podskupin: 1) hliněné hračky vyrobené v Poličce r. 1875; 2) dřevěné hračky z Krouny od r. 1890 do současnosti; 3) dřevěné hračky J. Černého z let 1941-53; 4) dřevěné hračky B. Župy od r. 1985 do současnosti. Výstava: *Lidové hračky z Poličska* (1994, z muzejních sbírek VI., fotodokumentace, autor S. Konečný).- **Sbírka lidových tisků a rukopisů** obsahuje kramářské tisky (808 ks), které pocházejí z 18. a 19. stol. Malované modlitební knížky (asi 80 ks, nezpracovány ve II. stupni) jsou ve fondu knihovny. Pocházejí z 18. a 19. stol. z katolického i evangelického prostředí. Výstava: *Lidová zbožnost na Poličsku*, (1993, z muzejních sbírek V., fotodokumentace, videozáznam, autoři D. Junek, J. Royt).- Vlastivědné sbírky muzea malého města, jako je Polička, a jeho okolí nelze přesně rozdělit na městské a lidové, tedy historické a etnografické. Ve II. stupni zpracování se doposud upřednostňovalo především hledisko materiálu. Bližší informace o sbírce podá D. Junek, ředitel muzea.- V letech 1996-98 byl prováděn návratný výzkum v obci Široký Důl, zaměřený na zděné statky a současný život obce. Výzkum realizovali D. Junek a S. Zindulková ve spolupráci s L. Štěpánem (Soubor lidových staveb Vysočina).- **Adresa:** Městské muzeum a galerie, Tylova 112, 572 01 Polička. Tel. 0463/22769, fax. 0463/724056.

Stanislava Zindulková

Praha – Náprstkovo muzeum

Muzeum bylo založeno r. 1862, první etnografické sbírky přišly do Náprstkova muzea (NpM) v pol. 70. let 19. stol. K nejstarším patří sbírky E. Holuba z Jižní Afriky, A. Steckera z Etiopie a O. Feistmantela z Indie. Všechny tyto soubory pocházejí ze 70. let. Až do 40. let 20. stol. byla zdrojem muzejních sbírek činnost amatérských sběratelů. Teprve od 50. let začali sbírky doplňovat profesionální etnografové. Na začátku 40. let převzalo NpM soubor asi 1.500 kusů z Národního muzea, v němž se nacházely nejstarší exotické sbírky v Čechách z konce 18. stol. (T. Hänke) a ze začátku 19. stol. V tomto souboru byla i sbírka V. Náprstka získaná r. 1856 mezi severoamerickými indiány.- Kromě klasických etnografik se muzeum zaměřuje i na předměty umělecké, archeologické, historické, pokud dokumentují mimoevropské kultury. Etnografické oddělení spravuje 41.000 předmětů, kromě trojrozměrných předmětů je zde i 27.000 historických fotografií a cca 1.700 historických map a grafik.- **Africká sbírka.** Vedle Holubovy a Steckerovy sbírky patří k nejstarším soubory z Tanzánie (M. Lány, 1903-10), ze Súdánu (B. Machulka a R. Storch, 1907-13), z Nigérie (A. Sachse, před 1914). Historicky cenná je sbírka J. Hlouchy věnovaná kmenovému umění. Celkem sbírka zahrnuje více jak 15.000 předmětů.- **Americká sbírka.** Severoamerický soubor zahrnuje předměty z předrezervačního období a také sbírku od Eskymáků a arktických indiánů. Ve středoamerické sbírce je nejvýznamnější soubor lidového umění z Mexika (více jak 2.000 ks). Jihoamerická sbírka sestává ze souborů získaných v Gran Chacu A. V. Fričem a ve Venezuele E. St. Vrázem. Profesionální etnografové přispěli soubory z Bolívie (V. Šolc) a z Chile (M. Stuchlík). V americké sbírce jsou také zastoupeny početné archeologické soubory, zj. z Mexika a z Bolívie. Celkem sbírka zahrnuje více jak 20.000 předmětů.- **Australsko-Oceánská sbírka.** Nej kvalitnější součástí jsou soubory z Jižní Austrálie a z Melanésie, především z Nové Guineje, ze Šalamounových ostrovů a z Nového Irska. K nejstarším patří několik látek z lýka (tapa), které vznikly v 18. stol. Celkem sbírka zahrnuje více než 6.000 ks.- **Fotografická sbírka.** Soubor nejstarších fotografií pochází z pozůstalosti E. St. Vráze (Ghana 1886, Jižní Amerika 1889, Nová Guinea 1896) a z pozůstalosti A. V. Friče z Jižní Ameriky (1903). Nejrozsáhlejší a kompletně zpracovaný je soubor z pozůstalosti B. Machulky ze

Severní a Východní Afriky (1889 až 1936). Celkem sbírka zahrnuje více jak 27.000 jednotek (pozitiv, negativ, diapozitiv).- **Dokumentace** provázející sbírku obsahuje foto, diapozitiv, texty, pozůstalosti a výzkumné zprávy. Ke sbírkám je v oddělení uchováván historický archiv (korespondence, výzkumné zprávy, deníky aj. písemnosti), předměty jsou dokumentovány fotografiemi či kresbou, v některých případech existují i diapozitiv. Všechno je zpracováno ve vázaných katalogích anebo na katalogových kartách. Existují různé pomocné listkové inventáře.- **Stálé expozice:** *Kultury Austrálie a Oceánie* a *Kultury Severní a Jižní Ameriky*. Krátkodobé **výstavy** v rámci ročních plánů NpM připravuje a zapůjčuje i do mimopražských muzeí a zámků.- **Publikace:** *Náprstkovo muzeum asijských, afrických a amerických kultur*. Praha 1999 (průvodce). Muzeum také vydává ročenku *Annals of the Náprstek Museum*, katalogy k výstavám, pohlednice, desky a CD-ROMy a informační letáky.- **Adresa:** Náprstkovo muzeum, Betlémské nám. 1, 110 00 Praha 1. Tel.: 02/22221416, 22220017, fax: 02/22221418, e-mail: etno.npm@aconet.cz

Jiřina Todorovová a Josef Kandert

Praha – Národopisné oddělení HM Národního muzea

Národopisné muzeum v Praze, od r. 1922 národopisné oddělení Národního muzea, patří k nejstarším a z hlediska sbírek i nejrozsáhlejším muzejním celkům svého druhu v České republice. Jeho fondy se vyvíjely v souladu s národopisnou vědou od konce 19. stol. Základem dnešních sbírek bylo několik původně samostatných fondů, které se v průběhu historie dostaly do organizační struktury Národního muzea a posléze se spojily v jeho národopisné oddělení. Jsou to tyto fondy: sbírka **Muzea Království českého**, sbírka **Národopisného muzea československého**, sbírka českého a slovanského národopisu **Náprstkova Českého průmyslového muzea** v Praze a další sbírky, získané sběratelskou činností národopisného oddělení od r. 1922.- V současné době fond obsahuje na 200.000 sbírkových předmětů, dokládajících hodnoty lidové kultury českého národa, ale i ostatních slovanských a evropských národů a zemí. Fondy se týkají hmotné i duchovní kultury, tj. tradičního

lidového bydlení, zařízení domácnosti, hospodaření a řemesel, lidového oděvu, umění, náboženství a zvyků v širokých srovnávacích souvislostech spolu s písemnou a obrazovou dokumentací a rozsáhlou knihovnou.- Nejrozsáhlejší jsou **sbírky** lidového textilu a oděvu v počtu cca 80.000 předmětů. Je to přes 400 krojových kompletů a rozsáhlé soubory textilií s výrazným podílem výšivek, krajek, tkanin.- V oblasti bydlení převažují sbírky lidového nábytku o rozsahu 1.400 ks. Mezi nimi vynikají soubory malovaného a intarzovaného nábytku, hlavně truhel a skříní, dále nábytek sedací, interiérové doplňky. Řada kusů je datována. Menší celek představují modely lidové architektury, vzniklé převážně na konci 19. stol.- Velký soubor dále tvoří řemeslné a zemědělské nářadí, předměty sloužící dopravě a obsluze hospodářství. Vedle základního zemědělského nářadí je zde poměrně ucelená sbírka předmětů z přírodních pletiv, často objemných a tvarově výrazných artefaktů. Četný je i soubor předmětů, užívaných v provozu řemesel. Dobře jsou zastoupena řemesla textilní, tj. nářadí přadlácké, tkalcovské, velký soubor modrotiskařských forem; nářadí k obrábění dřeva, soubory různých výrobních postupů a celkového vybavení řemeslnických dílen.- V oblasti zařízení domácnosti převažuje sbírka keramiky, obnášející cca 20.000 sbírkových ks. Zahrnuje hlavní okruhy lidové keramiky: redukční keramiku, hrnčinu, bělninu, kameninu, mezzomajoliku a velký soubor fajánsí. Z dalších celků tohoto okruhu připomínáme nádobí k vaření a obsluze kuchyně, včetně poměrně bohatého výčtu kusů výbav kuchyní jiných evropských národů.- Významnou část sbírek tvoří lidové hračky ze dřeva, hlíny, textilu i papíru ze známých domácích center výroby, ale i cenné fondy hraček z jiných zemí, především z Ruska.- V pražských národopisných sbírkách byl od počátku kladen velký důraz na oblast lidového umění. Tyto fondy v řadě příkladů představují zcela unikátní hodnoty v evropském srovnání. Cenná je sbírka lidových podmaleb na skle, soubor dřevořezeb, především sakrálních plastik a reliéfů s tematikou Krista, P. Marie, světců a patronů, a to od miniatur a poutních památek až po rozměrné exteriérové sochy. S tímto sbírkovým okruhem částečně souvisí i sbírka zvykosloví. Především mohutný soubor prací betlémářských. Lidové betlémy a jejich díly představují v souhrnu tisíce položek v různém výtvarném i materiálovém vyjádření. Především to jsou betlémy s figurkami vyřezávanými ze dřeva a

polychromovanými, ale i cenné soubory malované na papíru a dřevěných deskách. Druhý významný celek v oblasti zvykoslovných předmětů představují kraslice, z hlediska oboru i cenné masky, hlavně masopustní, a různé atributy, doprovázející výroční a rodinné obyčeje.- Rozměrnou část fondů tvoří **archiválie**, jako obrazy, fotografie i písemnosti a konečně národopisná knihovna, obsahující více než 10.000 svazků. Vedle jmenovaných hlavních celků jsou to i další soubory, které sbírky národopisného oddělení NM kompletují do plně vypovídajícího fondu z hlediska historického, oblastního i z pohledu jednotlivých oborů.- Sbírký jsou cele dokumentovány prostřednictvím několika typů údajů: v inventárních knihách, na dokumentačních kartách a v počítačové databázi. Za sto let činnosti muzea se jeho fondy plně využívaly k publikační práci vlastních i externích odborníků. Z hlediska vlastní muzejní práce to jsou hl. *Etnografické slovníky*, shrnující hlavní poznatky o muzejních fondech, zvláště lidového nábytku a lidového oděvu. Dále je to dlouhá řada časopiseckých studií, věnovaných jednotlivým oborům muzejní činnosti, katalogy výstav, práce publikované nejčastěji v periodikách a edicích Národního muzea.- Národopisné oddělení NM v současné době nemá hlavní **expozici**. Začíná se s rekonstrukcí Letohrádku Kinských pro stálou expozici a kulturní provoz muzea s výhledem jeho otevření koncem r. 2002. V rámci spolupráce s regiony je od r. 1997 otevřena dlouhodobá expozice s názvem *Skašovské hračkářství* v Měčíně na Klatovsku. Muzeum každoročně pořádá řadu výstav doma i v zahraničí. Největší akcí posledního desetiletí byla *Národopisná výstava 1995*, konaná v Národním muzeu ke stému výročí NVČ. Další byly souborné expozice textilu, keramiky, lidového umění a zvykosloví, konané především na půdě Národního muzea v Lobkovickém paláci na Pražském hradě a konečně zahraniční výstavy, např. v r. 1996 a 1997 v USA, pravidelně v Rakousku a Německu.- **Adresa:** Národopisné oddělení Historického muzea Národního muzea, Kinského zahrada 97, 150 00 Praha 5 – Smíchov. Tel., fax: 02/57323063.

Jiřina Langhammerová

Prostějov – Muzeum Prostějovska

Počátky muzejnictví na Prostějovsku jsou spojeny s **Průmyslovou jednotou**, ustavenou po vydání živnostenského řádu. První prostějovské muzeum bylo oficiálně otevřeno r. 1887, když se Jednotě podařilo získat výstavní místnosti ve dvorním traktu tzv. Waitova domu na Žerotínově náměstí. Další osudy muzea ovlivnilo národopisné hnutí v 90. letech minulého století. Došlo ke sblížení sběratelských aktivit správní rady Průmyslové jednoty s místním výborem národopisné výstavy a v r. 1894 bylo otevřeno v prostorách zámku muzeum nové. Soustředilo kolem 6.000 sbírkových předmětů díky úsilí zejm. J. Slavíčka, F. Faktora a E. Slámy. S převzetím muzea do městské správy byly vyřešeny jeho prostorové problémy, a to přestěhováním sbírek do renesanční budovy bývalé radnice, kde bylo **Průmyslové a národopisné muzeum města Prostějova** oficiálně zpřístupněno veřejnosti 17. září 1905. K oživení muzejní činnosti, přerušené první světovou válkou, dochází na konci 20. let, když byl jmenován ředitelem muzea a archivu J. Kühndel. Pod jeho vedením muzeum vyvíjelo agilní výzkumnou, ediční a výstavní činnost. Po druhé světové válce bylo k muzeu připojeno specializované Muzeum Ondřeje Přikryla (8.000 inv. jednotek, zaměřené na česko-německé národnostní boje, kulturní a literární dějiny města), v r. 1954 muzeum přešlo do státní správy ONV Prostějov a po vytvoření Okresního archivu (1955) se od muzejních sbírek definitivně odloučil městský archiv. S ustavením jednotné muzejní sítě se název instituce změnil na Muzeum Prostějovska (1976).- **Etnografické sbírky** (cca 6.000 dokladů) zahrnují rozsáhlý fond lidového textilu (hanácký kroj, výšivka), zemědělského nářadí, řemeslnických nástrojů a forem, nábytku, lidových fajánsí (Prostějov, Brodek u P.), podmaleb na skle a lidové plastiky. Základ kvalitní sbírky lidového textilu vytvořil odkaz tovačovské sběratelky a národopisné pracovnice F. X. Běhálkové, dále dary P. T. Mayera, J. Zbořila, M. Vařekové ad. Od 70. let se dokumentace orientuje na výrobu předmětů ze slámy v obcích na Drahanské vrchovině (Lipová, Buková, Pěňčín, Horní Štěpánov).- Sbírkový materiál lidové kultury Hané byly průběžně vystaveny od r. 1906 ve stálé expozici, jen časem docházelo k jejich reinstalaci (1983).- Etnografická problematika se objevuje i v muzejních tiscích, na stránkách *Ročenky Národopisného a průmyslového muzea*

v *Prostějově* (1924-48), ve *Zprávách Vlastivědného muzea v Prostějově* (1963-73) a *Zpravodaji Muzea Prostějovska* (od 1981).- Ve správě Muzea Prostějovska je pamětní síň J. Mánesa v Čechách pod Kosířem a bezručovská expozice v Kostelci na Hané. Muzeum v Plumlově, založené v r. 1945, bylo na konci 60. let zrušeno a jeho sbírky spojeny s prostějovským fondem. Starší tradici má Obecní muzeum v Čelčicích (1930), zaměřené na dokumentaci života a dějin této hanácké obce.- **Literatura.** *100 let muzejnictví na Prostějovsku.* Prostějov 1983; M. Ludvíková: *Vyšívané plachty ze sbírek Muzea Prostějovska.* Prostějov 1988.- **Adresa:** Muzeum Prostějovska, nám. T. G. Masaryka 2, 796 01 Prostějov. Tel.: 05086/330991, fax: 0508/24798.

Alena Prudká a Miroslav Válka

Rakovník – Okresní muzeum

Národopisná sbírka OM v Rakovníku se začala formovat při založení tehdy městského muzea v souvislosti se sběry na NVČ v Praze 1895 (muzeum založeno r. 1898). Další zájem o růst fondu zaznamenán po r. 1911 v souvislosti se založením **muzejního spolku**. Růst sbírek je možné vysledovat z výročních zpráv *Věstníku muzejního spolku* (jedná se o jednotlivé dary bez směřování sbírkotvorné aktivity k určitým oblastem). Sbírkový fond se i po 2. světové válce rozšiřuje v souladu s koncepcí vlastivědného muzea. Větší celky je možné zachytit až od 70. let: r. 1978 sbírka S. Stanislava z Čisté (doklady venkovské domácnosti z 1. pol. 20. stol.), r. 1988 sbírka národopisného materiálu A. Pánka z Chrášťan dokumentující život na vesnici koncem 19. stol. a z 90. let sbírka textilu (prádlo, textilní doplňky interiéru).- **Charakteristika sbírky:** doklady zemědělství (pěstování plodin, chov domácích zvířat, zpracovávání zemědělských produktů); zařízení domácnosti na venkově a v malém městě (kuchyňské nádobí a náčiní, nábytek); doklady venkovských řemesel (kovárna, zpracování dřeva); textil (lidový oděv, prádlo, interiérové doplňky) a jeho údržba (pračky, žehličky, mandl).- **Prezentace sbírky v expozicích:** součást historické expozice (hlavní budova OM) dokumentující život na venkově a ve městě v 18. a 19. stol. (předměty z NVČ, zemědělství, ukázka

venkovského interiéru 19. stol.); **Památník J. Barranda** ve Skryjích s ukázkou venkovského interiéru 1. pol. 20. stol.- **Prezentace sbírky na výstavách: Národopisná výstava československá a střední Čechy** (Roztoky u Prahy, 1995), mezinárodní výstava betlémů v Hradci Králové (1994/5 a 1996/7), *Prádlo, praní, žehlení* (OM Rakovník, 1997, zapůjčeno do OM Louny a Žatec, v r. 2001 MM Nové Strašecí).- **Pobočkami OM Rakovník jsou: Městské muzeum Nové Strašecí.** Vznik národopisné sbírky zde opět souvisí se sběry na NVČ v Praze. V r. 1894 byl založen muzejní spolek. Sbirka rostla péčí dobrovolných pracovníků, díky odkazům a darům. Větší soubory tvoří pozůstalost pí Mandelíkové z N. Strašecí (1990, vybavení domácnosti v 1. pol. 20. stol.) a dřevěné výrobky z řezbářského centra v Pecínově. Sbirku tvoří doklady zemědělství a zpracování zemědělských produktů na Novostrašecku, doklady bydlení, zařízení interiéru, nábytek, kuchyňské nádobí a náčiní, lidový oděv a doklady vesnických řemesel. Sbirka je prezentována v expozici *Zemědělská usedlost na Novostrašecku*. Vedoucí pobočky a kustodka sbírky Iveta Dušková.- **Vlastivědné muzeum Jesenice.** Součástí expozice *Dějiny regionu Jesenicka* je tzv. selská jizba, jako ukáзка bydlení na venkově v 19. stol.. Vedoucí pobočky a kustodka sbírky Lenka Haiflerová.- **Adresa:** Okresní muzeum, Vysoká 95, 269 01 Rakovník. Tel./fax: 0313/516230 e-mail: omr@telecom.cz - Městské muzeum, U školy 123, 271 01 Nové Strašecí. Tel.: 0313/632563 - Vlastivědné muzeum, Náměstí 15, 270 33 Jesenice. Tel.: 0313/599359.

Lenka Šmídová

Rokycany – Muzeum Dr. Bohuslava Horáka

Muzeum Dr. B. Horáka v Rokycanech vzniklo r. 1905 pod vlivem Všeobecné zemské jubilejní výstavy a NVČ. Již v srpnu a září 1894 se v Rokycanech konala **Krajinská národopisná výstava**. Etnografika, která byla na těchto výstavách prezentována, se stala základem pro budoucí etnografickou sbírku muzea. Proto také její první přírůstky pocházejí již z 10. a 20. let 20. stol. Předměty byly a jsou získávány dary, nákupem, z pozůstalostí a z odúmrtí.- V rámci pravidelné cyklické inventarizace, která byla provedena r. 1991, obsahovala **etnografická sbírka** v té době celkem 1.088 ks

trojrozměrných předmětů. V současné době samotná sbírka obsahuje cca 3.800 ks sbírkových předmětů, jenom samotná sbírka svatých obrázků představuje soubor o 2.000 ks. Předměty zastoupené v jiných fondech nejsou započteny do uvedeného odhadu. Kdybychom sečetli veškeré etnografické sbírky ze všech fondů, jejich celkový počet by se určitě blížil minimálně k 5.000 ks.- Etnografická sbírka není podchycena v elektronické formě a není vyčleněna z historické sbírky, je zapisována v celkové číselné posloupnosti inventárních čísel.- Muzeum Dr. B. Horáka v Rokycanech je regionální muzeum, které se specializuje v historických sbírkách na **dějiny železářství a litiny**. Přesto v jeho sbírkách je obsáhlý soubor etnografik, které se dále člení na podmalby na skle, skleněné láhve s výzdobou, kolovraty, motovidla, přeslice, barvišské a perníkárské formy, řemeslné nástroje, betlémy, loutkové divadlo, domácnost, mlýnky, hospodářské nástroje, svaté obrázky, devocionálie apod. Etnografické předměty jsou ještě zastoupeny v následujících fondech: Hračky (dřevěné lidové hračky), Textil (kroje), Dřevo (lidová řezba), Nábytek (lidový nábytek) a Umění (výtvarné umění). Etnografika v muzejní sbírce se řadí k nejpočetnějším. Jsou po celou dobu systematicky sbírána a jsou tradičními doklady nejen života v selských usedlostech, ale i chalupách.- Velké **soubory** dokladů lidové kultury byly muzeu darovány nebo odkoupeny. Jedná se o tyto soubory: cca 40 ks modelů objektů lidové architektury z Pobrdská (modely věnovány ve 30. letech 20. stol. jejich autorem K. L. Hájkem); odúmrt' J. Lopaty z chalupy ve Veselé (hospodářské nářadí, fotografie, předměty denní potřeby); koupě od E. Savkovové (předměty denní potřeby po rodičích a hospodářské nářadí z chalupy v Cheznovicích); koupě od Fr. Uzlíka (hospodářské nářadí, z domácnosti a řemeslné nástroje ze statku po rodičích v Kamenném Újezdě); dar M. Kašákové (hospodářské nářadí ze statku po rodičích ve Všenicích); koupě od M. Příbylové, Rokycany (předměty z domácnosti a ložnice po rodičích z rodinného domku v Holoubkově).- Sběrka obsahuje předměty z Podbrdská, historického Rokycanska, Zbirožska a Radnicka. Časově lze předměty zařadit do období konce 18. stol. až 1. pol. 20. stol. Sběrka není celá zpracována do II. stupně evidence. V rámci pravidelné inventarizace bude muset být provedena revize stávajícího stavu a nová determinace u některých předmětů, neboť předcházející zpracovatel neuváděl dataci, majitele, odkazy a někdy došlo i

k nesprávnému zařazení. Jako celek sbírka publikována nikdy nebyla.- Již koncem 20. let se začala v muzeu budovat **etnografická expozice**, která byla otevřena v r. 1931 v hlavní budově muzea, bývalé dívčí měšťanské škole. Druhá byla otevřena v 60. letech, kdy autorkou scénáře byla Fr. Hyndráková, realizace V. Fikrle. Tato expozice byla zrušena v r. 1989. Současná etnografická expozice je vybudována v jednom výstavním sále a je součástí cyklu *Bydlení na Rokycansku na přelomu 19. a 20. století* a znázorňuje bydlení na vesnici koncem 19. stol. Expozice byla nově instalována a otevřena v r. 1996, její autorkou je etnografka J. Koutná. Jednotlivé etnografické sbírky jsou ještě zastoupeny i ve vlastivědné expozici *Rokycansko v minulosti*, jejímž autorem je K. Jindřich. Tato expozice byla otevřena v r. 1997. Dále jsou některé předměty z národopisu vystaveny v **Pamětní síni J. Mošny** v Dobřivi.- Nejvýznamnější **výstavy** prezentující sbírku: *Tradice vánoc* (1991), *Prádlo a praní našich babiček* (ze sbírek Berounského muzea a MBH Rokycany, 1992, H. Mevaldová a J. Koutná), *Hračky našich předků* (ze sbírek ZČM Plzeň a MBH Rokycany, 1994, M. Maderová a E. Urbánková,), *To vajíčko malovaný...* (předvádění lidových rukodělných a řemeslných technik, 1994 a 1995), *Národopisná výstava československá a střední Čechy* (ze sbírek muzeí středních Čech, L. Procházka, 1994, Roztoky u Prahy), *Podbrdská lidová architektura v kresbě* (K. Jindřich a E. Urbánková, 1994, Rokycany), *Lidová architektura* (L. Procházka, 1994, Roztoky u Prahy, Čáslav), *Špýchary a sýpky* (ze sbírek MBH Rokycany a Středočeského muzea Roztoky u Prahy, L. Procházka, 1999, Roztoky u Prahy).- **Literatura** využívající etnografickou sbírku. I. Kubečková: *Národopisná výstava československá a střední Čechy*. In: České uměleckohistorické sbírky 3. Praha 1994 (katalog výstavy, Roztoky u Prahy); *Jubilejní sborník Muzea Dr. B. Horáka Rokycany*. Rokycany 1995.- **Adresa**: Muzeum Dr. Bohuslava Horáka, nám. J. Urbana 141/II., 337 01 Rokycany. Tel.: 0181/722160, 0181/723737, fax: 0181/7213548, e-mail: muzeumro@ro.cesnet.cz <http://www.jonas.ro.cesnet.cz/~romuseum/>

Miluše Kobesová

Roztoky u Prahy – Středočeské muzeum

Muzeum v Roztokách u Prahy vzniklo teprve v r. 1957 (od r. 1974 jako Středočeské muzeum s krajskou působností). Toto pozdní datum vzniku do značné míry předurčilo skladbu sbírkového fondu, neboť mnohé doklady již nebylo možné při terénním sběru materiálu zachytit. Jádrem národopisných sbírek tvoří předměty dokumentující tzv. **kulturu všedního dne** od konce 18. stol. do období po 2. světové válce. Většina tohoto materiálu byla získána jednak terénní sběratelskou činností vlastivědných a později odborných muzejních pracovníků, jednak darem od místních občanů i z širokého okolí od konce 50. do 1. pol. 70. let. Vznikla tak hodnotná kolekce předmětů dokládající vybavení domácnosti a hospodářství prakticky v celém středočeském regionu. Nepochybně se do muzejních sbírek dostaly předměty, které sloužily k soukromému zemědělskému hospodaření a které ztratily svou původní funkci v souvislosti s kolektivizací venkova. Jsou to především nejrůznější typy nádobí a náčiní, zásobnice, přepravní nádoby a další drobný inventář venkovské domácnosti. Na druhé straně sbírka předmětů vztahujících se k vlastní zemědělské činnosti nepředstavuje příliš reprezentativní soubor, protože muzeum nemělo donedávna dostatečně kapacitní depozitární prostory. Aktivita v tomto směru byla přenechána středočeským muzeím v přírodě, kam byla také v 70. letech část sbírky predisponována, např. větší zemědělské stroje a nářadí. Od pol. 80. let se muzeum snaží doplňovat sbírky v různých tematických okruzích tak, aby vznikaly ucelené kolekce. K tomu velmi výrazně přispěla pozůstalost malíře a **sběratele M. Maliny**, kterou muzeum získalo v r. 1992 a která obsahovala řadu cenných etnografik (lidová keramika, nábytek, výklenkové plastiky, podmalby na skle, devocionálie ad.). - **Národopisné sbírky** Středočeského muzea čítají přes 10.000 položek. Nejpočetněji zastoupeným fondem je vybavení domácnosti (kuchyňské nádobí a náčiní) v rozsahu zhruba 3.000 předmětů. Materiál týkající se hospodářského a řemeslnického nářadí (kompletní vybavení kovářské dílny, zámečnické, truhlářské, ševcovské a sklářské nářadí a nástroje) představuje asi 500 položek. Součástí národopisných sbírek je také mobiliář venkovského domu v počtu zhruba 130 ks. Rozsáhlejší je fond bytových a oděvních textilií (přibližně 1.000 položek), i když tradiční krojové celky jsou v něm zastoupeny jen v několika exemplářích. Převahu tohoto fondu tvoří

jednotlivé oděvní součástky. Hračky tvoří jednu z reprezentativních kolekcí muzea v počtu přes 3.000 ks. V tomto souboru jsou zastoupeny kromě tradičních lidových také hračky měšťanské a hry. Solidní sbírkou jsou předměty z oblasti lidového umění, zj. domácí a výklenkové plastiky, podmalby na skle a betlémy nebo jejich součásti (přibližně 400 ks). Tematicky související devocionálie představují soubor asi 600 ks předmětů. Poměrně bohatě jsou ve sbírkách zastoupeny tisky, jak kramářské, tak drobná devoční grafika v rozsahu přes 2.000 ks. Mezi významná etnografika patří fotodokumentace lidové architektury hl. středních Čech (klasická fotodokumentace a videozáznamy), shromážděná na základě terénní výzkumné činnosti prováděné v letech 1991-99. Významným odkazem je pozůstalost malíře a sběratele M. Maliny z r. 1992.- Etnografická sbírka je v dobrém stavu a je průběžně ošetřována, jak dostačují kapacity oddělení konzervace. Zhruba 70% sbírky je zpracováno ve II. stupni evidence s různou mírou odborné úrovně. Sbírka včetně katalogů je badatelsky přístupná a v současnosti probíhá intenzivně vytváření počítačové databáze i s obrazovými informacemi (databáze I. stupně evidence je již hotová). Pro usnadnění orientace ve sbírce a pro práci badatelů jsou některé soubory zpracovány ve formě interních obrazových katalogů se základními evidenčními identifikacemi na CD-ROM. Tímto způsobem je vytvořen pracovní katalog fondu hraček, zahajují se práce na fondu lidového umění a devocionálií a připravuje se zpracování betlémů.- Muzeum nemá stálou historicko-etnografickou expozici, ale sbírky prezentuje formou krátkodobých **výstav**: *Nahlédnutí do staré kuchyně* (1990, I. Kubečková, T. Čapková); *Narodil se Kristus Pán* (1992, I. Kubečková); *Miloš Malina a jeho svět* (1993, kolektiv autorů); *Národopisná výstava československá a střední Čechy* (1994, I. Kubečková, V. Jiřiková, L. Procházka); *Sváteční kalendář* (1995, V. Jiřiková, H. Černá); *Lidové podmalby na skle* (1995, I. Kubečková); *Zdenka Braunerová - užití a lidové umění* (M. Vlček, V. Jiřiková); *Lidový nábytek v českých zemích* (1999, I. Kubečková, H. Mevaldová).- **Literatura** využívající etnografickou sbírku: I. Kubečková a Z. Lenderová: *Lidové podmalby*. České uměleckohistorické sbírky 4. Praha 1995; I. Kubečková a H. Mevaldová: *Lidový nábytek v českých zemích*. Katalog výstavy, CD-ROM. Roztoky u Prahy 1999.- **Adresa**: Středočeské muzeum, Zámek č. 1, 252 63 Roztoky u Prahy.

Rožnov pod Radhoštěm – Valašské muzeum v přírodě

Celý specializovaný etnografický fond Valašského muzea v přírodě můžeme rozdělit na památky nemovité a movité. Mezi nemovité patří originální stavby obytné, hospodářské, pomocné objekty a kamenné artefakty přenesené z původního prostředí z důvodů záchrany do jednotlivých areálů a objekty Pusteven, postavených podle návrhů D. Jurkoviče, chráněné in situ. Jsou vyjmenovány v zákoně vyhlašujícím muzeum za **Národní kulturní památku** (1995). Movité památky ve správě muzea tvoří základní a pomocný sbírkový fond etnografik, doprovodná plánová a fotografická dokumentace, pozůstalost sourozenců Jaroňkových, fotoarchiv, soubor dvojrozměrných dokladů, archiv ÚLUV (pracoviště Uherské Hradiště).- První sbírkotvorné aktivity se vážou k **Musejnímu spolku** a období, kdy do městského parku byly přeneseny z iniciativy bratrů Jaroňkových první roubené stavby z rožnovského náměstí (radnice, Billův dům, Vaškova hospoda). Sběr etnografického materiálu byl zaměřen na získání zařizovacích předmětů a ukázek zemědělského nářadí pro expozici fojtství z V. Karlovic. Situace se nezměnila do zániku spolku v r. 1950, až na to, že po smrti J. Jaroňkové (1945) se Musejní spolek stal dědicem jejich majetku (dům s galerií, sbírka keramiky z 19. stol., dřevoryty, desky, fotoarchiv, porcelán a gobelíny). V celém období činnosti spolku byla tvorba sbírek téměř výhradně závislá na darech a odkazech, jednotlivé předměty byly hodnoceny zj. z hlediska jejich estetického působení a starobylosti. V r. 1960 čítal fond kolem 2.000 předmětů, povětšinou instalovaných v přístupných objektech.- Nový projekt dostavby muzea, schválený v 1. pol. 60. let, vyžadoval dostatek předmětů pro instalace interiérů a dokladů zemědělského hospodaření pro časové období od pol. 19. do pol. 20. stol. Důraz se kladl zejména na doklady z vesnického prostředí z různých sociálních vrstev. Stejně tomu bylo při přípravě výstavby areálu Mlýnská dolina. Snaha oživit zapomenuté pracovní postupy a vytvářet tzv. živé muzeum vyvolala potřebu multiplicitních

kolekci předmětů, zj. nářadí a nástrojů v rozsahu a škále do té doby zcela neznámou.- V současné době tvoří **etnografickou sbírku** muzea cca 100.000 předmětů, evidovaných ve dvou řadách: základní a pomocné. Roční průměrný přírůstek se v posledních pěti letech stabilizoval na 800 ks předmětů. Prioritami jsou předměty dokládající zemědělské hospodaření před 2. světovou válkou, zařizovací předměty z různých sociálních prostředí, oděv. Zvláštní sbírkotvorné programy jsou zaměřeny na práce současných řezbářů, lidové umění a řemesla.- Struktura sbírek nedodrжуje tematické členění, ale z praktických důvodů respektuje i materiál (sklo, keramika). V současné době tvoří hlavní soubory doklady k zaměstnání (15.500 inv.č.), způsob života (7.700 inv.č.), oděv (17.700 inv.č.), keramika, sklo (6.500 inv.č.), nábytek (2.800 inv.č.), lidové umění (1 600 inv.č.), zvykosloví (1.500 inv.č.), sakrální tisky (8.100 inv.č.), jiné (1.000 inv.č.).- Z hlediska časového i územního pokrytí je velmi pozoruhodná sbírka textilní, zachycující vývoj svátečního i pracovního oděvu ve sběrné oblasti muzea za posledních 150 let. Zvláštní pozornost je věnována dokumentaci rožnovské výšivky, modrotisku a snahám o obnovu kroje ve 20. stol. Územním přesahem na Těšínsko a Kopanice a zj. bohatostí zastoupených typů z městských domácností stojí za pozornost sbírky nábytku. Plně pod vlivem potřeb prezentace byla a je tvorba kolekce zaměstnání a způsobu života se širokou škálou předmětů všedního dne. Sbírkou sakrálních tisků byla vytvořena nákupem sbírky J. Píchy z Rožnova. Ve sbírce keramiky, která byla velmi málo zastoupena, nalezneme soubor vybraný J. R. Bečákem u H. Landsfelda a J. Lamly v 60. letech 20. stol. Muzeum vlastní také obsáhlejší kolekci prací řezbáře J. Heji včetně jeho betléma (na 90 ks).- Většina předmětů je fotograficky zdokumentována, k předmětům získaným od pol. 70. let je vedena doprovodná dokumentace o situaci nálezů, prostředí a uživateli. Záznamy I. evidence vedeny v systému BACH. Katalogizační karty jsou k nábytku, malé části zemědělského nářadí a betlémům. Žádná část souboru nemá zpracován katalog. K identifikaci a obecnému pojmenování předmětů je postupně zpracováváno pro AMG *Pojmosloví etnografických sbírek*. Dosud hotova domácnost včetně textilií, připraven oděv a nábytek.- V současné době jsou instalovány trvale: 2 obytné stavby, kostel a radnice v **Dřevěném městečku** (2.100 předmětů), 5 staveb v **Mlýnské dolině** (560 předmětů) a 12 obytných objektů, mlýn,

koliba, škola a hospodářské stavby ve **Valašské dědině** (2.650 předmětů). Každoročně se připravují časové instalace k masopustu, Velikonocům, pouti a k Vánocům do objektů v Dřevěném městečku a Valašské dědině. K zvláštnímu typu prezentace patří 14 programů zaměřených na prezentaci zvyků, starých způsobů práce a hospodaření, řemesel a oděvu s využitím sbírkových předmětů (Masopust, Velikonoce, Kovářská sobota, Den řemesel, Kouzelná nitka, Svatoanenská pout' atd.), folklórní pořady o víkendech a čtyři ročně pořádané festivaly.- **Výstavy** konány pouze ojediněle, protože muzeum nemá výstavní prostory: *Rožnované a muzeum* (1995, k 70. výročí založení muzea); *Malovaný nábytek* (1996, katalog); *V potu tváře chléb svůj dobývej...* (1998-99, zemědělská sbírka).- **Publikace.** Dosud vydávány sborníky k problematice muzeí v přírodě a jejich činnosti, např. *Museum vivum, Národopisná muzea v přírodě, Almanach k 75. výročí muzea* (2000, i texty o sbírkách). Muzeum je spoluvydavatelem monografie *Těšínsko* (J. Štika), podílelo se na vydání publikací J. Langra *Co mohou prozradit lidové stavby* (1998) a *Dům v Karpatech a přilehlých oblastech balkánských* (1999), J. Štiky *Lidová strava na Valašsku* (1998). Průvodce po areálech viz J. Štika: *Valašské muzeum v přírodě* (1990).- Specifické zaměření muzea, které je nejstarším ve střední Evropě a největším v ČR, přinesla řadu úkolů v oblasti metodiky práce muzeí v přírodě. Muzeum započalo jako jedno z prvních v Evropě s prezentací folkloru a zvyků ve svých areálech. Využití sbírek při programech a zápůjčkách přináší řadu problémů. Ročně je zapůjčeno externím subjektům v průměru 800 až 1000 předmětů.- **Adresa:** Valašské muzeum v přírodě - Národní kulturní památka, Palackého ul. 147, 756 61 Rožnov pod Radhoštěm. Tel.: 0651/757111, fax: 0651/654712, e-mail: muzeum@vmp.cz <http://www.vmp.cz>

Jiřina Veselská

Rychnov nad Kněžnou – Okresní muzeum Orlických hor

Dnem 15. května 1892, tj. schválením stanov **Muzejního spolku Pelcl** v Rychnově n. K. pražským místodržitelstvím, počíná se psát historie tohoto významného kulturního stánku. Na základě výzvy, uveřejněné již r. 1890 v místním listě *Posel z podhoří*, se široká

veřejnost seznamuje se základními muzejními pojmy a zároveň je vyzvána ke sběru předmětů z města a okolí, a to pokud možno ihned *dřív, než přijde hamižný kupec, jakých se u nás potuluje množství, a jemu se prodává za babku mnohá perla, která kráslí sbírky.*- Muzeum za více jak sto let své činnosti shromáždilo kolem 100.000 ks předmětů. Základ tvoří asi ze 70% sbírka etnografická, dále sbírky zoologické, geologické, botanické a od r. 1990 významně vzrostly i sbírky archeologické.- Národopisná sbírka vznikla v počátcích 90. let 19. stol., v r. 1892 se prezentovala na okresní výstavě a v r. 1895 při velké NVČ v Praze. Národopisný zájem vedl s dalšími regionálními pracovníky odborným směrem **V. Vycpálek**, rychnovský rodák a známá osobnost české folkloristiky.- V 60. letech 20. stol. se muzeum stalo okresním a bylo pověřeno úkolem sledovat a dokumentovat historii a vývoj v oblasti Orlických hor a Podorlicka. Od r. 1968 vydává Okresní muzeum Orlických hor regionální sborník, ve kterém obdržela i národopisná problematika vlastní komunikační prostředek.- **Národopisná sbírka** Okresního muzea Orlických hor v Rychnově nad Kněžnou se skládá z jednotlivých, stále doplňovaných kompletů, do nichž jsou sbírkové předměty vřazovány podle třídíku při dodržování třístupňového systému evidence. Značná část sbírek je doprovázena i fotografickou dokumentací. V posledních letech se postupně digitálně zpracovávají přírůstkové knihy. Národopisnou sbírku tvoří soubory: 1) keramika, porcelán, sklo (reprezentativní kolekce orlického skla, výrobky zaniklých skláren v Orlických horách); 2) tkalcovství, košíkářství, punčochářství, hrnčířství, tesařství, bednářství, hřebenářství, soukenictví, barvířství, krejčovství, koželužství, řezbářství, sedlářství, truhlářství apod., z nichž vynikají soubory forem na modrotisk a výrobu perníku a ikonografické doklady tkalcovské manufaktury v Potštejně; 3) soubor lidových podmaleb na skle, lidových dřevořezeb, soubory loutek (včetně loutek rodiny Kopeckých), výbav loutkových divadel, hračky a předměty lidové zábavy; 4) zemědělství a domácí výroba; 5) hudební nástroje, hodiny; 6) lidový nábytek; 7) ikonografické doklady, z nichž vyniká několikatisícový soubor kreseb a maleb regionálního dokumentátora života lidu J. Korejze-Blatinského; 8) textilní soubory (nejvýznamnější a nejrozsáhlejší, zvláštní skupinou je obsáhlá dokumentace krajkářství). Textilní fond se vyvíjel samostatně, je uložen a prezentován specializovanou expozicí v **Muzeu krajky ve Vamberku**,

kteří je od r. 1976 pobočkou Okresního muzea Rychnov n. K. (viz Vamberk).- Při zpracování a prezentaci národopisné sbírky rychnovského muzea spolupracovali významní vědečtí pracovníci v oboru českého národopisu a umělecké historie, jako J. Helfert, A. Masaryková, B. Pavel, J. Hetteš, V. Scheufler, L. Kunz, D. Hejdrová, H. Hynková, E. Uchalová. V posledních třech letech probíhá za spolupráce katedry architektury ČVUT Praha mapování a dokumentace lidové architektury v oblasti Orlických hor a Podorlicka.- **Výstavy** v letech 1990-2000: *Interiérové textilie* (1990, Kupkova výstavní síň Opočno), *Sklo z Orlických hor* (1991-93 Kolowratský zámek v Rychnově nad Kněžnou, muzejní expozice), *Kostelec nad Orlicí* (1992), *Oděvní doplňky* (1992), *Odivání v období let 1800-1900* (1993), *Kramářské písňe* (1993), *Svět dětí* (1994-95, hračky, oděv, fotografie, loutky), *Cechovní řemesla* (1994-95), *Lidová výšivka* (1995, doprovodná akce II. setkání krajkářek ve Vamberku), *Lidové plastiky* (1995), *Pananky v krojích celého světa*, (1995), *Lidové kroje* (1995), *Výšivky* (1995, repliky lidových výšivek B. Baránkové), *Rychnovské cechy* (1995), *České vánoce* (1995), *Baroko v Orlických horách a Podorlicku* (1996), *Jemná krása porcelánu* (1997), *Pohlednice z přelomu století* (1997), *Z babiččiny kuchyně* (1997-99), *Odivání 19. a 20. století 1840-1950* (1998-99), *Svět dětí* (1999-2000), *Josef Korejz Blatinský: Obrázky z nespočetnejch cest* (1999-2000), *Lidové textilie a oděv* (2000, krajky a výšivka), *Čepce 18. a 19. století* (2000), *Lidové obrázky na skle* (2000). Výstava loutek ve Společenském centru (1998), výstava betlémů ve Společenském centru (1997-99).- **Adresa**: Okresní muzeum Orlických hor, Jiráskova 2, 516 01 Rychnov nad Kněžnou. Tel.: 0445/21450, fax 0445/535438, e-mail: omoh@rychnov.czcom.cz muzeum.rychnov@worldonline.cz <http://www.omoh.czcom.cz/>

Jitka Pivcová a Marie Hulcová

Říčany – Městské Mudruňkovo vlastivědné muzeum

Sbírky se začaly utvářet na výzvu městského zastupitelstva současně se založením muzea r. 1908. Dlouho byl hlavním zdrojem terénní sběr dobrovolných muzejníků po říčanských domácnostech a dary od spolků i obyvatelstva. Po r. 1918 byla již považována za

významnou sbírka kramářských tisků (zápůjčky Národnímu muzeu apod.). Do fondů byly zařazeny i některé předměty a např. Smolákovy fotografie z NVČ (do té doby v soukromých rukou). Správcem sbírek byl jeden ze zakladatelů muzea, učitel **A. Mudruňka**.- Po r. 1937 se stal správcem J. Šimek, konzervátor a později kádrový pracovník NM. Zajímavější exponáty převáděl do sbírek NM, rozměrnější (soubory nábytku apod.) do muzeí, která projevila zájem. R. 1949 byla otevřena stálá vlastivědná a národopisná expozice v domku na dnešní adrese muzea. Mezi spolupracovníky muzea se zařadily osobnosti jako J. Jech nebo akademik J. Pelnář.- Po r. 1960 (zrušen okr. Říčany) byly sbírky rozděleny mezi městské muzeum, městský archiv a okresní archiv (do té doby v podstatě jedna instituce). Veškeré archiválie apod. odvezeny, v muzeu zůstaly trojrozměrné předměty, některé cechovní památky a byla vrácena sbírka kramářských tisků. Jako součást **Okresního muzea Praha-východ** dostalo r. 1965 říčanské pracoviště teoreticky zemědělské a národopisné zaměření. Prakticky byli jeho pracovníci pověřováni především osvětovou prací (ovocnářská a mykologická poradna, ochrana přírody atd.) a dokumentací socialistické současnosti.- V letech 1977-92 vedla muzeum a spravovala sbírky M. Padevětová. Zavedla novou evidenci, ve které národopisná sbírka vůbec nefiguruje. Jen několik předmětů (malovaná truhla, oděvní součástky) je označeno jako etnografie. Muzeum včetně depozitářů bylo několikrát vykradeno, nová evidence nedokončena.- Od r. 1993 je muzeum v Říčanech příspěvkovou organizací zřízenou městem Říčany, které jeho správou pověřilo J. Víta-Trčka. Podle dochovaných přírůstkových knih, inventurního soupisu, dokladů a depozitářů se zavádí moderní evidence a dokumentace sbírek, ve které bude mít **národopisná sbírka** své samostatné místo. Mezi etnografika budou zařazeny i výsledky terénních výzkumů a fotodokumentace (drobná sakrální architektura, lidová architektura apod.). Katalogy ani jiné publikace dosud vydávány nebyly. V připravované stálé expozici bude více než třetina plochy věnována etnografii regionu. Muzeum realizuje každý rok nejméně tři krátkodobé výstavy s národopisným zaměřením.- **Adresa:** Městské Mudruňkovo vlastivědné muzeum, Rýdlova 14, 251 01 Říčany. Tel.:0204/603161, e-mail: muzeum@ricany.cz. <http://www.ricany.cz/muzeum/>

Jan Vít-Trčka

Strakonice – Muzeum středního Pootaví

Sbírký strakonického muzea vznikly v souvislosti s pořádáním NVČ. Na podkladě dopisu, který dostal Okresní úřad Strakonice od přípravného výboru výstavy 4. listopadu 1891, se konala 7. května 1892 ustavující schůze okresního odboru pro NVČ. Jeho členové se soustředili na sběratelskou činnost a ve dnech 8.-10. září 1892 uspořádali z nasbíraných předmětů malou výstavku. Dne 29. června 1894 byla ustavena ve Strakonících **Musejní společnost**, jež založila Městské museum. Na pražskou Národopisnou výstavu bylo ze Strakonice zasláno celkem 504 předmětů. Od r. 1898 začal zájem o muzeum upadat a následujícího roku činnost Musejní společnosti skončila. Mnoho předmětů bylo rozprodáno, rozebráno či vráceno původním majitelům. Pozdější plány na obnovení muzea se podařilo realizovat až po I. světové válce v r. 1923 pod vedením školního inspektora J. Dyka. V r. 1930 byl ustanoven Musejní spolek při **Městském Dykovu museu**, r. 1953 bylo muzeum přejmenováno na Okresní vlastivědné museum a 1967 na Muzeum středního Pootaví.- Je velmi těžké určit rozsah **sbírky**, neboť předměty, které mají vztah k etnografii, nejsou zvlášť vyčleněny, ale jsou zařazeny v různých skupinách a podskupinách. Navíc v současné době probíhají revize sbírkových fondů, takže čísla se upřesňují. Řádově se jedná o několik stovek předmětů. Pro ilustraci uvádíme počet některých fondů: loutky a divadelní rekvizity 51, hudební nástroje 53, podmalby na skle 24, drobné plastiky 37, textil 387, drobné tisky 170.- **K dokumentaci** provázející sbírku náleží fotografie a diapozitivy (architektura, výroční obyčeje), dotazníky (výroční obyčeje), pozůstalosti A. Daňka, J. Pecna, J. a J. Formánkových, vzpomínky pamětníků (rukopisy, záznamy).- Zpracování sbírky provedeno v II. stupni evidence, přírůstkové seznamy zpracovány v PC a odborné publikace zpracovány v PC (program MAKŠ). - Prezentace ve specializované **dudácké expozici** *Dudy a dudáci v Čechách*, umístěné ve strakonickém hradu, která je otevřena od srpna 2000 (autoři Spurný, Veselá). Jádrem celé expozice je výběr řemeslně nejzdařilejších a nejzajímavějších dudáckých nástrojů, pocházejících z časového rozmezí 2. pol. 18.- 1. pol. 20. stol., které se zachovaly v některých českých muzeích. Komentáře k jednotlivým exponátům kladou důraz na řemeslné zpracování a techniky zdobení jednotlivých nástrojů. Výstavu obohacují dále fotografie, zachycující dudáky nebo hudební

sestavy s dudami na území Čech, kachle a obrázky s vyobrazením dudáků, notové záznamy. Doplňkem jsou i další hudební nástroje, uplatňující se buď v kombinaci s dudami, nebo též i v tzv. nedudáckých regionech v instrumentálních sestavách bez dud.- Úvodní vitrina včetně průvodního textu shrnuje resumé předchozí expozice J. Režného týkající se vývoje dud se zaměřením na oblasti Předního východu, severní Afriky a Balkánu. Rovněž jsou zachovány i informace týkající se vývoje a výskytu dud v Čechách zhruba od středověku po dobu 17. stol. Některé inovace se týkají i části expozice ve Velkém rytířském sále. Zde jsou umístěny dudy zahraniční provenience, získané během konání minulých ročníků *Mezinárodních dudáckých festivalů* ve Strakonici. Festivalová historie je stručně zachycena také v listáři. Dále si v něm návštěvníci mohou prohlédnout fotodokumentaci k současné dudácké tradici na Strakonicku. Zvláštní vitrina je věnována sběratelům lidových písní na Strakonicku a některým dnes již zesnulým strakonickým dudákům.- Ve výstavních prostorách hradu je možno také shlédnout ukázky loutek, malovaného nábytku, zemědělského nářadí, předmětů týkajících se různých řemesel a živností atd. Každoročně muzeum pořádá vánoční výstavy, adventní trhy, středověkou slavnost *Rumpálování* s ukázkami tradičních řemesel a další akce.- **Adresa:** Muzeum středního Pootaví, Hrad I/1, 386 01 Strakonice. Tel.: 0342/321537, fax: 0342/23391, e-mail: msp.st@worldonline.cz

Irena Veselá

Sušice – Muzeum Šumavy

Muzeum Šumavy vzniklo v r. 1967 sloučením původně městských muzeí v Sušici, Kašperských Horách a Železné Rudě. Nejstarším zařízením z této trojice je **muzeum v Sušici**, založené r. 1880. Zápůjčkami svých předmětů etnografické povahy se účastnilo NVČ v Praze 1895. Významné zisky do sušické etnografické sbírky přibýly za působení V. Holého v 60. letech, především lidový malovaný nábytek a zemědělské nářadí z oblasti Pošumaví (Sušicko, Stašsko, Vacovsko). Tuto sbírkotvornou činnost ovlivnila tehdejší spolupráce s J. Kramaříkem z Ústavu pro etnografii a folkloristiku ČSAV Praha.- **Kašperské muzeum** (založeno 1924) zaznamenalo

významné zisky zejména ve 30. letech (malovaný nábytek, nářadí, nástroje, lidové umění) a pozoruhodně se zasloužilo o záchranu cenného materiálu z vysídlených pohraničních území po r. 1945-46. Jeho pracovník ve 30. letech, profesor místní německé reálky H. Kollibabe, sbíral a zaznamenával krajové německé lidové pověsti (publikováno). V 50. a 60. letech muzeum spolupracovalo s odborníky z pražského centra (Ústav pro etnografii a folkloristiku ČSAV, Národní muzeum). Cenné objevy a bližší určení materiálu v Sušici a K. Horách přinesla příprava výstavy *Jihočeská lidová dřevořezba* na konci 60. let (JČM, NM Praha a Paříž) Z. Soukupové z Jihočeského muzea v Č. Budějovicích.- Rovněž v malém **muzeu v Železném Rudě** je soustředěno několik předmětů etnografické povahy (lid. umění, malovaný nábytek, nářadí). O vznik a počáteční rozvoj tohoto muzea se mj. zasloužil literát a sběratel folkloru A. Hilgart (1877-1950). V novější době v oblasti etnografie s Muzeem Šumavy spolupracovali J. Staňková a L. Baran (katalog a výstava *Lidový malovaný nábytek*, 1985), V. Vondruška (výstava *Tradiční zemědělství Šumavy* a průvodce po sbírkovém fondu *Zemědělské nářadí*, 1985) a L. Kafka (výstava, katalog *Lidové obrázky na skle z jižních a západních Čech*, 1998-99). Religiózního lidového umění se úzce dotýká spolupráce J. Royta z Ústavu pro dějiny umění FFUK v Praze. **Výstavy:** *Lidová zbožnost na střední Šumavě* (1992), *Sv. Jan Nepomucký v lidové úctě* (1993, katalog), *Sv. Vintíř, Prokop a poustevnictví v Čechách* (1995, katalog), *Lidová devoční grafika a jiné devocionalie* (1996), *Zahrada mariánská. Mariánská úcta ve výtvarném umění od středověku do 20. století* (2000, katalog), *Šumavské betlémy* (V. Hoperniak, 1998-99, k tématu publikace *Vánoce na Šumavě*). Soudobý průzkum lidové architektury Šumavy a Pošumaví provádí L. Procházka (výstava 1998, Sušice).- Některé etnografické příspěvky publikovány ve sborníku *Vlastivědné zprávy Muzea Šumavy*.- Specializovaná **expoze Život a práce lidí na Šumavě** v Kašperských Horách se zásadními obměnami a doplňky trvá od r. 1980. Sbírkou tvoří zemědělské, hospodářské a řemeslnické nářadí, součásti zařízení lid. obydlí, lidové umění (obrazy, grafika, podmalby, dřevořezby, devocionalie, kovářské práce, malovaný nábytek, textil), stará i novější fotodokumentace atd.- **Adresa:** Muzeum Šumavy, nám. Svobody 40, 342 01 Sušice. Tel., fax: 0187/528850, e-mail: muzeum.susice@worldonline.cz Kašperské Hory - muzeum, Náměstí 140, 341 91 Kašperské Hory, tel.:

0187/582505, Kašperské Hory - galerie, Náměstí 141, 341 91
Kašperské Hory, tel.: 0187/582530, 340 04 Železná Ruda, Javorská
154, tel.: 0186/697319.

Vladimír Hoperniak

Šumperk – Okresní vlastivědné muzeum

Etnografické sbírky šumperského muzea netvoří samostatný fond, ale jsou zařazeny do fondu historie (H). Fond začal vznikat od založení muzea v r. 1896, kdy byla uveřejněna výzva ke sbírání předmětů pro městské muzeum. Výzvu podepsal J. Honig, místní obchodník. V r. 1954 přešlo muzeum ze správy města pod správu ONV a stalo se Okresním vlastivědným muzeem. V 60. letech byly postupně do organizační struktury muzea začleněny muzea v Zábřehu a Mohelnici a Památník A. Kašpara v Lošticích. V těchto pobočkách se rovněž nacházejí etnografické sbírky. - **Sbírkové předměty** etnografického charakteru jsou v interní systematice rozčleněny na podskupiny: zaměstnání a výroba, strava, oděv, obydlí, nábytek, lidové výtvarné umění, zvyky, lidová slovesnost, společenské vztahy. K podskupině zaměstnání a výroba jsou zařazeny předměty dokumentující zemědělství, jako oradla, plužní kolečka, trhače pudy, dřevěné, položelezné a železné brány, rýče, motyky, nářadí ke sklizni obilí, tj. kososrpy, kosa a kosiště, cepy, hrábě, pouzdra na brousky (krbec), fukary na čištění obilí, lopatka na obilí. Transport je zastoupen jen částmi z vozů a trakaři. Chov dobytka dokumentují koňské postroje, sedlo, darmovisy, zvony, ovčácké nůžky a řetězy; včelařství, např. vykuřovadlo, dymák a medomed; zpracování ovoce lis na ovoce, míchač povidel, lísky na sušení. Dobře je dokumentována textilní výroba: kompletní tkalcovský stav i části, snovadla, kolovraty, přeslice, médlice, vochle, motovidla, člunky. Ševcovství přibližuje kompletní ševcovská dílna. Stolařství, bednářství, tesařství je zastoupeno různými typy hoblíků, hoblíků na louče, pořízů, dlát, sekyr na dlabání koryt, rámovými pilami, pilníky, bodly, kladívky. Soubor keramiky tvoří hrnčičina, fajáns a kamenina. Do podskupiny výroba je zařazena i betlémářská tvorba (dřevěné, keramické a papírové betlémy), modrotiskové a perníkářské formy. Podskupinu stravu zastupuje nářadí a náčiní k pečení chleba,

zpracování mléka, vaření, k pečení apod. Oděv není rozsáhlý, hlavně vzorníky vyšívání, součásti oděvů, šátky. Nábytek je zastoupený malovanou skříní, židlemi, malovanými truhlami, kolébkami, věšáky, držadly na louče, lampami a lucernami. Podskupina lidové výtvarné umění obsahuje obrázky na skle, lidové plastiky, krucifixy, golgoty a kříže v lahvi. Do skupiny lidová slovesnost jsou zařazeny hlavně kramářské tisky. Zvyky představují dosud velice málo dokumentovanou podskupinou.- Etnografické sbírky jsou zpracovány druhostupňovou evidencí a zčásti nafotografovány. Ke kapitole zemědělství byl vypracován v r. 1990 výzkumný úkol M. Hoškové *Tradiční způsoby zemědělského hospodaření na šumperském okrese*. Ve **vlastivědné expozici Příroda a dějiny severozápadní Moravy** (1996, M. Melzer) jsou prezentovány předměty, dokumentující textilní výrobu (interiér vesnické jizby s tkalcovským stavem, snovadlem a dalším nářadím ke zpracování lnu), výrobu nitěných knoflíků, vyšívání toleda a kartáčnickou výrobu. Samostatná vitrina je věnována perníkářským formám. Lidové umění je zastoupeno obrázky na skle, betlémem a plastikami.- **Výstavy** prezentující sbírku: *Polní nářadí* (1985, M. Hošková), *Obrázky na skle* (1985, 1991-92, M. Hošková), *Ave Maria* (prezentace soch a plastik P. Marie i lidových, 1994, M. Filipová), *Betlémy ze sbírek OVM* (1995, M. Hošková).- **Literatura** využívající sbírku. Z. Vachová: *Lidové obrazy na skle ze severozápadní Moravy*. Severní Morava 43, 1982; V. Vaclík: *Lidové betlémy v Čechách a na Moravě*. Praha 1987; V. Vaclík: *Encyklopedie betlémů*. Ústí n. O. 1999.- **Adresa**: Okresní vlastivědné muzeum, Hlavní tř. 22, 787 34 Šumperk. Tel.: 0649/214070, e-mail: ovmsumperk@iol.cz

Mária Kudelová

Tachov – Okresní muzeum

Muzeum vzniklo v polovině 50. let a za celou dobu existence zde působil etnograf jen krátce na počátku 80. let. Přesto vlastní etnografickou sbírku, která čítá 854 inv. čísel; ovšem i v oboru výroby a umění se nachází předměty, které by svým charakterem spíše náležely do sbírky etnografické. Vzhledem k regionu, ve kterém se muzeum nachází (bývalé Sudety), nenavázalo muzeum na dřívější práci významných osobností ani institucí. Vznik sbírky byl poměrně

chaotický. Podle ústních zpráv byly do budovy kláštera svázeny předměty z vysídlených obcí, výběr byl zcela nahodilý a někdy kolem r. 1956 vznikla myšlenka založit muzeum. Po r. 1960 se součásti sbírek muzea staly sbírky zrušeného **muzea v Plané** u Mariánských Lázní. Přesto se za dobu trvání muzea podařilo sbírku utvořit, zapsat a z velké části i odborně určit (v tom bylo nápomocno Národopisné muzeum v Plzni).- Vzhledem k okolnostem vzniku sbírky téměř neexistuje průvodní **dokumentace** k prvním získaným předmětům, protože ta se začala systematictěji vytvářet až od 70. let, kdy už ovšem početně sbírka narůstala pomaleji. Muzeum rovněž nedisponuje katalogy sbírek.- Etnografické sbírky jsou hojně využity v **expozicích** muzea, a to jak v historické, kde je cca 30 ks, tak v samostatné etnografické. Tato byla zpřístupněna veřejnosti v r. 1998, je instalována v devíti menších místnostech (bývalé klášterní cely) a znázorňuje: 1) měšťanský interiér z přelomu 19. a 20. stol.; 2) hudební mechanismy (orchestrion a hrací skříňky); 3) lidový malovaný nábytek z regionu (skříně, stůl, židle, kolébka) a podmalby na skle; 4) včelařství s instalací úlů (velmi pěkný slaměný v podobě ženského těla) a předmětů s ním souvisejících; 5) řemeslo kovářské, a to jak nástroji ze zařízení kovárny, tak výrobky; 6) polní práce; 7) zařízení kuchyně (předměty sloužící ke zpracování mléka a k pečení chleba); 8) a 9) zpracování textilu (hachle, drhlice, kolovraty, tkalcovský stav, žehličky, štočky na modrotisk i součásti místního kroje a ukázky dalších textilií z přelomu 19. a 20. stol.).- **Literatura.** Sbírková je částečně popsána populární formou ve stati M. Novotné: *Zajímavosti ve společensko-vědních sbírkách Okresního muzea v Tachově*. In: Sborník Okresního muzea v Tachově 21, 1986.- **Adresa:** Okresní muzeum, tř. Míru 447, 347 11 Tachov. Tel./fax: 0184/722171.

Jana Hutníková

Třebíč – Západoslovácké muzeum

Národopisná sbírka vznikala postupně současně s celým sbírkovým fondem muzea. Impulsem ke vzniku sbírky byla NVČ 1895. Krajská národopisná výstava se v Třebíči konala v r. 1894, v r. 1898 se ustavil Muzejní spolek a v r. 1913 vzniklo **Krajské muzeum**,

jehož sbírky se staly majetkem města. Koncem 20. let mělo Krajské muzeum díky péči kurátorů asi 10.000 sbírkových předmětů celkem (není odlišen národopisný fond). Prostory pro uložení získávalo muzeum postupně uvolňováním budov starých škol. Německá okupace činnost muzea sice značně narušila, ale zvláště sbírka betlémů byla úspěšně vystavována. Po skončení války v r. 1945 získalo muzeum nové sídlo v bývalém valdštejnském zámku. V 2. pol. 50. let nastoupilo nové odborné vedení, které aspirovalo svojí činností na pokrytí celé západní Moravy. Také zde se postupně i v dalším období razil trend: jeden okres, jedno muzeum. Západomoravské muzeum tak na jedné straně zachránilo sbírky upadajících městských muzeí, na straně druhé byla leckdy podlomena místní občanská aktivita. Tak přišel pod správu muzea i rozsáhlý fond především národopisné povahy z Moravských Budějovic.- **Národopisné fondy** tvoří textil (373 položek, zpracováno počítačově zastaralým způsobem z 80. let), dýmky (248 položek, zpracováno počítačově zastaralým způsobem z 80. let, částečně fotodokumentace), betlémy (64 celků, 6 torz, zpracováno počítačově zastaralým způsobem z 80. let), lidová plastika (428 položek, částečně evidence v rukopise, částečná fotodokumentace), hodiny (54 položek, evidence na počítači, částečná fotodokumentace), keramika (1.177 položek, evidence I. stupně, částečná fotodokumentace), obrázky na skle (152 položek, počítačově zpracováno, fotodokumentace), řemesla (6.060 položek, evidence I. stupně), řemesla tzv. velká (464 položek, evidence I. stupně).- **Prezentace:** v r. 1975 byla otevřena stálá expozice *Zaniklá a zanikající řemesla* v pobočce v Mor. Budějovicích (scénář O. Jerová, reinstalace 1984), v r. 1990 stálá expozice *Lidové umění Horácka a Podhorácka* (scénář J. Uhlíř, reinstalace 1999).- Jako etnografky v ZMM Třebíč pracovaly O. Jerová (70. léta) a J. Kadlecová (přelom 80. a 90 let). V současné době odborný etnograf v muzeu nepracuje. Sbírkou spravují kurátorky J. Vančová a B. Kabelíková.- **Adresa:** Západomoravské muzeum, Zámek č. 1, 674 01 Třebíč. Tel./fax: 0618/840518, e-mail: muzeum@zmm.cz <http://www.zmm.cz>

Božena Kabelíková

Turnov – Okresní muzeum Českého ráje

V rámci sbírky muzea (cca 5.000 ks sbírkových předmětů), zastoupeny předměty hmotné lidové kultury, jako nábytek, textil, řemesla a nářadí z regionu Pojizeří. K zajímavým souborům patří sbírka textilu, získaná na konci 19. stol., soubor kreseb lidové architektury akad. mal. J. Prouška a početná sbírka kramářských tisků. Sbírkou se tvořila při založení muzea v r. 1886, velký počet přírůstků byl získán v souvislosti se sběry pro NVČ v Praze a krajské výstavy, které ji předcházely v regionu, a to v Turnově, Semilech ad. Zásahu na vzniku sbírky měl zj. J. Proušek (část jeho sběrů a pozůstalosti tvoří základ sbírky) a sběratelská práce E. Proškové (lidový textil). Z odkazu J. Prouška muzeum získalo početnou sbírku kreseb lidové architektury a jednotlivosti z hmotné kultury (nábytek, keramika). Z pozdějších sběrů je zajímavá kolekce kramářských tisků (asi 2.000 ks), získaná prostřednictvím J. V. Scheybala.- **Národopisná sbírka** muzea je dnes téměř zpracována ve II. stupni evidence, postupně se pořizuje obrazová dokumentace na PC a doprovodná dokumentace je v archivu muzea. Část je zpracována, např. pozůstalost J. Prouška, fotoarchiv lidové architektury brně Matoušků z přelomu století a fotoarchiv turnovských fotografických ateliérů (lidová architektura). Výzkumné zprávy muzeum nechová. Výsledek výzkumu lidové architektury z r. 1986 je kusým dokladem. Po odchodu E. Proškové na počátku 20. stol. až do r. 1979 muzeum etnografa nezaměstnávalo. V posledních deseti letech je etnografka zároveň ředitelkou muzea, což částečně omezuje činnost tohoto oboru.- **Národopisná expozice středního Pojizeří** (v hlavní budově muzea) má svoji podobu z r. 1982, částečně byla upravena v r. 1998 a v r. 2000 byla doplněna o unikátní malovanou světnici z r. 1807.- **Národopisné oddělení** má pobočku na **Dlaskově statku** v Dolánkách u Turnova, kde je stálá expozice lidového bydlení a zemědělského nářadí, pravidelně doplňovaná o výstavy obřadního cyklu a národopisné pořady. **Národopis** se podílí především na mezioborových **výstavách** muzea, např. *Trosky - kulturní historie*, *Lidové léčitelství*, *Český ráj v malbě století*. Pravidelně v závěru roku se koná souborná výstava s vánoční tematikou: *Od Martina po masopust* (1992), *Půjdeme spolu do Betléma* (1996), *Ve slámě spí* (1999), *Oheň a světlo ve vánočních obřadech*. Na Dlaskově statku proběhlo již deset výstav, např. *Od masopustu do Velikonoc*, *Od*

Velikonoc do letnic, Svatojánské ohně, Dožínky a posvícení, Vánoční čarování. K větším projektům patřila výstava *Proměny lidové architektury, Život a dílo akad. mal. Jana Prouška, Národopisné dílo J. V. Scheybala, Řezbáři a řezbářství ad.-* Literatura využívající sbírku: Scheybalovy práce, sborníky z *Českého ráje a Podkrkonoší, Od Ještědu k Troskám,* publikace o regionu.- **Adresa:** Okresní muzeum Českého ráje, Skálava 71, 511 01 Turnov. Tel: 0436/322106, fax: 0436/25277, e-mail: museum@meil.drings.cz

Vladimíra Jakouběová

Uherské Hradiště – Slováké muzeum

Podnět ke zřízení Slovákého muzea v Uh. Hradišti dala NVČ v Praze 1895. Pro potřeby muzea uvolnila městská rada místnosti ve zrušeném jezuitském klášteře, kde byly od r. 1913 systematicky instalovány národopisné, archeologické a umělecké sbírky. K slavnostnímu otevření muzea došlo 1. června 1914 (vystaveno celkem 4.147 sbírkových předmětů). V r. 1918 bylo muzeum uzavřeno a budova byla využívána jako kasárna. Snahy o znovuotevření muzea se datují od března 1919, kdy byla nově vytvořena **Národopisná a muzejní společnost**, ale ke zlepšení situace došlo až v r. 1929 v souvislosti s ustanovením nového kuratoria Slovákého muzea a zakoupením budovy bývalého střeleckého spolku ve Smetanových sadech městem pro potřeby muzea. K znovuotevření muzea v nových prostorách došlo 15. 8. 1931. Od r. 1935 v souvislosti s přípravou výstavy **Slovácko 1937** vzrostl zájem o národopis na Uherskohradištsku. Nástupem A. Václavíka do Slovákého muzea (1940) se zcela změnilo zaměření instituce: snažil se vybudovat regionální muzeum na základě vědeckého zpracování muzejního fondu a navázat kontakty pro akce sběratelské a výzkumné.- Přelom 50. a 60. let byl obdobím postupné profesionalizace instituce. V r. 1958 nastoupil do muzea J. Jančář. Začala se rozvíjet cílevědomá sbírkotvorná, výzkumná a výstavní činnost, byly řešeny aktuální otázky depozitářů i pracovních prostor a výstavní a publikační činnost začala probíhat i v mezinárodním měřítku. V letech 1967-68 proběhly s pomocí místních národních výborů z celého Slovákca, občanů a studentů rozsáhlé sběry, které obohatily sbírkový fond muzea

o několik tisíc kusů předmětů. V následujícím období spočívala sbírkotvorná činnost v třídění, konzervaci a ukládání materiálu, získaného zmíněnými výzkumy. Další období se národopisné oddělení Slováckého muzea zaměřovalo ve sbírkotvorné činnosti na získání dosud nezastoupených předmětů jejich odkupováním, ale mnohé muzeum získalo i darem a převodem, a to z celé oblasti Slovácka.- K 31. 12. 1998 obsahoval **sbírkový fond** národopisného oddělení celkem 29.631 ks předmětů. Nejrozsáhlejší je textilní fond, který počítá 17.731 ks (mužský oděv 1.176 ks, ženský oděv 9.460 ks a dětský oděv 594 ks, výšivka, textilní, bytové a oděvní doplňky 6.501 ks) ze všech oblastí Slovácka. Fond obsahuje 176 krojových kompletů. Sbírkové předměty z oblasti zemědělství, zaměstnání a řemesel čítají 2.027 ks, nábytek 262 ks a kuchyňské vybavení 1.169 ks. Keramická sbírka má 4.272 ks, kraslice 611 ks, obrazů a obrázků je 413 ks, plastiky tvoří kolekce 187 ks a ostatních předmětů výtvarného lidového umění je 959 ks. V expozici Slovácko je vystaveno na 1.200 ks sbírkových předmětů.- K nejvýznamnějším patří **pozůstalosti** získané po významných sběratelích a osobnostech jako byl Fr. Kretz, J. Klvaňa (1913), S. Lolek (1919), J. Dostál z Brna (1986), A. Václavík z Pozlovic (1942, 1987), R. Falešniková ze Starého Města (1987), J. Hubáček z Kudlovic (1992), J. Zemek z Vlčnova (1994,1995), J. Frýbort z Brna (1987) a J. Župka z Jankovic (1992).- Z důvodu bezpečného zajištění sbírkového fondu byla provedena kategorizace sbírek I. a II. stupně a pořízena jejich videodokumentace (1985, 1987). Ve videodokumentaci vybraných vzácných exponátů se pokračuje od r.1997. Do r.2000 bude ukončeno zpracování sbírkových předmětů evidencí II. stupně, průběžně je prováděna jejich konzervace a fotodokumentace. Kompletní inventurní soupis bude ukončen v r.2002. Mimo péči o sbírky byly jednotlivé kolekce zpracovávány do studií a článků.- **Výzkumné úkoly** řešené různými formami (státní, integrovaný, ústavní výzkum) byly zaměřeny na textilní sbírku muzea (svrchní soukenný oděv 1986, plachty 1987, šátky a šátky 1987, šátečky 1988, koutní plachty 1988, krojová obuv 1989, 1997, ženské živůtky a mužské vesty 1991). Výsledky publikovány ve sbornících, *Národopisných aktualitách* a sborníku *Slovácko*.- Zpracování sbírkového fondu i výzkumy v terénu tvoří základ realizace oborových **výstav**. Sbírkový fond se stal základem výstavy, realizované v r. 1987

pod názvem *Malované slovo*, jež postihovala epigrafika na sbírkových předmětech. Stejně byly pojaty i zvykoslovné výstavy *Kraslice na Slovácku* (1991) a *Ten vánoční čas* (1992). Výstava *Člověk a země* (1993) a *Masky jarního novoročí* (1994) byly zaměřeny na zvyky, pranostiky, magické praktiky a masky v době jarního novoročí. Z rozsáhlého fondu muzejní keramiky byla připravena výstava *Lidová keramika na Slovácku* (1992). Na základě obsáhlé sbírky plastik, obrázků na skle a na plátně a poznatků, získaných ústavním výzkumem, byla realizována výstava *Světcí v lidovém kalendáři* (1993), kterou převzaly i další instituce (ÚLK Strážnice 1994, Muzeum Prostějovska 1995, Muzeum Veselska 1995). K 80. výročí založení Slováckého muzea se národopisné oddělení podílelo na výstavě *Poklady muzea*, kde byly veřejnosti představeny nejhodnotnější sbírky jednotlivých oddělení muzea. Ústavní výzkum tradičních jarmaků podkladem pro výstavu *Na hradištském jarmaku* (1997), jež zpodobňovala průběh jarmaků v Uh. Hradišti ve 30. letech. Obsáhlý sbírkový fond tvořil základ i pro výstavy r. 1999: *Velké prádlo aneb jak praly a žehlily naše babičky* a *Vzácný pane hospodáři*, jež poukazuje na zanikající obřadní atributy v rodinném i společenském životě na Uherskohradištsku.- **Adresa:** Slovácké muzeum, Smetanovy sady 179, 686 00 Uherské Hradiště. Tel.: 0632/551370, fax: 0420/554077, e-mail: info@slovackemuzeum.cz

Ludmila Tarcalová

Valašské Klobouky – Městské muzeum

V r. 1933 vznikla ve Val. Kloboukách **Musejní společnost**, která toho roku založila městské muzeum. V budově čp. 108 (tehdy škola) získala Společnost od města nejprve jednu místnost, během 30. let však počet muzejních místností vzrostl na sedm spolu s rozrůstajícím se sbírkovým fondem (za první rok měl inventář téměř 1.000 sbírkových předmětů). Koncem r. 1952 Musejní společnost zanikla, muzeum se stalo okresním, členové Společnosti se sdružili v osvětové komisi, resp. vlastivědné subkomisi ONV, která fungovala jako poradní orgán muzea. Od r. 1951 mělo muzeum stálého zaměstnance, byť zprvu neplaceného. Po zániku okresu (1960) bylo muzeum znovu muzeem městským, zároveň končí svou činnost i

vlastivědná subkomise (vlastivědná rada). Činnost nově zřízené muzejní rady však během 60. let stagnovala.- Koncem r. 1975 převzalo valašskokloboucké muzeum Oblastní muzeum jihovýchodní Moravy v Gottwaldově, a to kromě objektů čp. 108 a 276 i dřevěnici čp. 79, postupně přibýly objekty čp. 105 a 194. Zpětné předání muzea do správy města Val. Klobouky došlo k 31. 12. 1993 (předány objekty čp. 105, 194 a 276). Do objektu **staré radnice**, tj. čp. 276, se sídlo muzea stěhovalo v roce 1962. V domě čp. 108 byla později zřízena závodní jídelna, dřevěnice čp. 79 s interiéry lidového bydlení padla za oběť výstavbě bytovky. Dalším muzejním objektem se stal tzv. **Červený dům** (čp. 194), měšťanský dům z r. 1781, v němž byly v r. 1998, po stavební rekonstrukci, instalovány expozice měšťanské domácnosti, soukenictví, plátenictví a barvířství. První patro objektu teprve na své expozice čeká, opět půjde o měšťanské bydlení s prezentací tradičních řemesel.- Pod názvem *Zprávy okresního musea ve Valašských Kloboukách* vyšlo v letech 1953-58 jedenáct čísel časopisu, ke kterým je třeba přiřadit *Zprávu o výzkumu českobratrského hřbitova ve Vrběticích* (1954), slavnou *Jubilejní čítanku o Valašskokloboucku* (1956) a *Materiály k dějinám dělnického hnutí na Valašskokloboucku* (1958). Postupem času však přestalo jít jen o zprávy, narostl rozsah, významné místo zaujaly studie a články. Přípravované změně správního uspořádání předcházela změna názvu časopisu, který pod titulem **Vlastivědné kapitoly z Valašskokloboucka** (od r. 1959) vešel v široké povědomí regionu. Do r. 1971 bylo vydáno dalších třináct čísel, stejný tým v podobné grafické úpravě navíc připravil monografii o Horním Lidči (1965). Rozsah časopisu kolísal podle množství příspěvků, čísla vycházela někdy dvě v roce, někdy jedno číslo za dva roky. Význam kapitol spočíval zj. v publikaci četných studií o historii a folkloru Valašskokloboucka. Jejich kvalita byla ovšem různorodá, cenné jsou především ty studie, které mají základ v pramenném bádání, třebaže nejednou postrádají poznámkový aparát. Užitečné jsou i mnohé vzpomínky, folkloristické příspěvky či bibliografické přehledy.- Dnes jsou v muzeu zaměstnáni dva pracovníci (jeden odborný), formou dohody o vykonání práce s muzeem na údržbě a průvodcovství spolupracují další tři osoby. V r. 1999 byla znovu založena Muzejní společnost, jejímž hlavním cílem je pomoc muzeu při plnění jeho poslání. Dosud nejvýznamnějším počinem Společnosti je obnova vydávání

Vlastivědných kapitol z Valašskokloboucka (od 2000).- Za první rok existence muzea (1933) se nadšencům podařilo shromáždit téměř 1.000 sbírkových předmětů, v r. 1941 mělo muzeum celkově 2.123 inv. jednotek, v r. 1954 9.500 a v r. 1962 vykazovalo celkově 17.274 inv. jednotek, z toho 6.563 inv. sbírkových předmětů. Z těchto údajů, které velice dobře dokládají sbírkotvorné úsilí vlastivědných nadšenců, ovšem nevysvítá, jaký rozsah měla etnografická sbírka (mezi inv. jednotkami je např. několik tisíců knih a časopisů). Ke dni vyhotovení tohoto materiálu čítal tzv. **etnografický fond** 4.251 jednotku. Fond byl uspořádán počátkem 80. let a obsahuje ovšem např. i početná militaria či desítky typářů. Početněji jsou zastoupeny především ženské krojové součásti, kraslice (v r. 1999 sbírku zdokumentovala E. Večerková), keramické nádoby, zemědělské nářadí, soukenické nářadí, předměty související s modrotiskem, včetně forem a vzorků. Z dokladů národopisných aktivit osobností působících v regionu uvádíme četné strojopisné opisy studií P. Fr. Matýska, výšivkové vzorníky (a další) po L. Sušilové, část pozůstalosti po Fr. Sušilovi.- Z **dokumentace** provázející sbírku je možné nalézt pouze zlomky, např. fotografie a v 78 kartonech archivu pak relikty výzkumů (dotazníky, zprávy). U většiny předmětů nelze zjistit způsob nabytí, původ, dárců a podobně, neboť počátkem 80. let byly nově, bez využití předchozí dokumentace (která již dnes není dochována) zpracovány všechny inventární karty.- Sbírkou nejsou děleny na dílčí soubory, jednotlivé předměty postrádají svou dokumentaci; v letech 2001-02 připravujeme počítačové zpracování sbírky, včetně fotodokumentace cennějších předmětů. Dosud nebyl vydán žádný katalog některého souboru sbírky, byly publikovány pouze drobnosti o cenných či zajímavých jednotlivinách (práce vyšívačky M. Haspalové ze Senice z 2. pol. 18. stol. apod.).- V r. 1979 byla Oblastním muzeem jihovýchodní Moravy instalována ve Staré radnici (čp. 276) **expoze Valašskokloboucko. Práce a umění lidu** J. Orla. Po změnách v 90. letech byly části expoze s tematikou soukenictví, plátenictví a barvířství reinstalovány v Červeném domě. Nová stálá expoze, která by prezentovala historii a kulturu jižního Valašska, se připravuje. Předpokládaný termín otevření expoze je r. 2003.- Sbíрка je pravidelně využívána k menším **výstavám** či expozicím. Z výrazných úspěchů lze uvést např. prezentaci dřevěné plastiky sv. Jana Nep. na mezinárodních výstavách v Bruselu a ve Varšavě (50.

léta).- **Literatura** využívající sbírku se omezuje na drobné články o některých sbírkových předmětech v muzejních *Zprávách a Vlastivědných kapitolách*. Z dalších uvádíme: V. Fialová: *Lidové obřadní pokrývky z Valašska*. Naše Valašsko 14, 1951; V. Fialová: *Zapomenutý druh lidového vyšívání z Valašska*. Časopis Moravského muzea 1951; E. Urbachová: *Čepce z Francovy Lhoty*. Národopisné aktuality 22, 1985.- **Adresa**: Městské muzeum, Masarykovo nám. 276, 766 01 Valašské Klobouky. Tel.: 0636/320095.

Petr Odehnal

Vamberk – Muzeum krajky

(pobočka Okresního muzea Orlických hor v Rychnově n.K.)

Ve Vamberku vznikla v 1. třetině 20. stol. muzea dvě: **Krajkářské muzeum** (1929) a v r. 1931 **Městské muzeum**. Tradice sbírkotvorné i prezentační činnosti ve Vamberku je však starší a sahá do 2. pol. 19. stol., kdy postupně vrcholily národně obrozenecké snahy českého národa.- Základ fondu obsahoval soubor dokladů krajkářství Čech, Moravy, Slovenska a západní Evropy. Tento soubor souvisí se vznikem krajkářské školy ve Vamberku, otevřené v r. 1889. Sloužil sice pedagogickým účelům, ale vznikal již doprovázen myšlenkou na založení krajkářského muzea. Z dochovaných fotografií lze získat představu, jak muzeum vypadalo.- Na přelomu 50. a 60. let 20. stol. byla obě muzea spojena v jednu instituci, která se specializovala na dokumentaci krajkářství a dále rozšiřovala své sbírky. Významnými fondy jsou soubory krajků ze světových výstav Expo Brusel 58 a Montreal 67, které dle návrhů umělců realizovalo družstvo Vamberecká krajka. V r. 1976 se muzeum stalo pobočkou Okresního muzea Orlických hor v Rychnově n. K., za jehož pomoci cílenou akviziční činností dále rozšiřovalo svůj fond o krajky staré i o tvorbu jednotlivých umělců. Od poloviny 80. let je Muzeum krajky pověřeno celostátní působností.- Své sbírky prezentuje ve specializované stálé **expozici**, která poskytuje ucelený vývoj českého krajkářství od přelomu 17. a 18. stol.- Ve sbírce Muzea krajky jsou zastoupeny tyto **fondy**: 1) didaktický soubor První c. k. České odborné školy ve Vamberce, který obsahuje krajky hotovené různými technikami a pomůcky z Čech, Moravy, Slovenska i západní Evropy;

2) sbírka muzejního spolku Lüttzow obsahuje součástky lidového oblečení regionu, zdobené krajkou 18. a 19. stol.; 3) lidová a faktorská krajka Čech, Moravy a Slovenska, převážně z období 18. a 19. stol.; 4) krajky a tabla se vzorky starých lidových krajek a krajek navržených pro soutěže vypisované Uměleckoprůmyslovým muzeem a Živnostenskou komorou v Hradci Králové koncem 19. a počátkem 20. stol.; 5) práce žáků a učitelů Školského ústavu pro domácí průmysl v Praze a jeho poboček z let 1906-25; 6) dokumenty a soubory krajek hotovené různými technikami, z produkce některých dílen z období let 1920-50; 7) dokumentace díla M. Serbouskové - Sedláčkové (školní práce, výzkum v Čechách a na Slovensku, vlastní tvorba); 8) dokumentace a práce družstva Vamberecká krajka Vamberk (1946-80); 9) dokumentace strojí výroby krajek Vamberku (1920-75); 10) autorská moderní krajka; 11) historické dokumenty, fotografie, audio, video.- Sbírkou je zpracována v třístupňovém systému evidence, část je doprovázena fotografickou dokumentací. V současné době probíhá digitalizace přírůstkové knihy.- V letech 1997-99 provádělo Muzeum krajky výzkum současného stavu krajkářství na Vamberecku a zároveň pracovalo na evropském projektu BLEN, kdy pod patronací Evropské unie vznikalo v letech 1998-99 za spolupráce s muzei ve španělském Camarinas, portugalském Vila do Conde a finské Raumě virtuální muzeum evropské krajky na síti internetu (www.vkm.net).- Prezentační činnost a **výstavy** v letech 1990-2000: *Krajka v historickém oděvu* (1995-96); *Vývoj české krajky 18. - 20. století* (od 1996 nová stálá expozice); *Krajka v církevních textiliích* (1996-97); *Vývoj české krajky* (1998, Muzeum Benešovska, zámek Vlašim); *Tecnica e Voluta - Tři století české krajky* (2000, Museo Cjase Cocél a Palazzo della Comunita, Fagagna, Itálie); *Česká krajka* (2000, Rauman Museo, Rauma, Finsko).- **Adresa:** Muzeum krajky, Vilímkova 88, 517 54 Vamberk. Tel.: 0445/541518, e-mail: muzeum@vamberk.cz

Jitka Pivcová a Marie Hulcová

Vrchlabí – Krkonošské muzeum

Krkonošské muzeum bylo založeno r.1883 **Rakouským krkonošským spolkem** s cílem shromažďovat doklady významné pro

poznání Krkonoš z hlediska přírodovědy, historie a geografie. Původní převážně přírodovědné zaměření se od počátku 20. stol. postupně rozšiřuje na všeobecně vlastivědné pojetí, kdy tvorba sbírek a expozic již zahrnuje i národopis, a to především německého etnika z Vrchlabska i celých Krkonoš. Po r. 1945 zaznamenaly muzejní sbírky značný nárůst díky konfiskátům majetku odsunovaných Němců a ze zrušených německých škol a kulturních institucí. Současně se etnografický zájem muzea obrátil i k českému obyvatelstvu Krkonoš, jak k původnímu, tak k novým osídlencům. Dnes se při tvorbě sbírek věnuje přiměřená pozornost i běžným předmětům všedního života, dříve opomíjeným.- **Fond národopisu** v současnosti obsahuje 4.530 evidenčních čísel. K významnějším souborům patří sbírka malovaného nábytku a selských židlí, krkonošských skříňkových betlémů, lidových plastik, perníkářských forem, formiček na máslo, tiskařských forem a vzorníků, čepců brokátových i tzv. vápeníků, boleslavské a mužakovské kameniny, žitavské fajánse, zámků, kování a klíčů, modelů lidové architektury, interiérů a pracovních postupů. V množství řemeslnického a zemědělského nářadí vyniká sbírka kolkovaných cepů a kos, nástrojů na zpracování lnu a přádl, ševcovského nářadí, truhlářských hoblíků, tesařských a dřevařských seker a pil, v oblasti dopravních prostředků pak soubor saní, krosen, sněžnic a tzv. raků.- Za nejvýznamnější lze považovat národopisnou sbírku ze západních a středních Krkonoš, již budoval od počátku 20. stol. **malíř F. K. Hron** a jež byla muzeem zakoupena jako celek r. 1971.- Zhruba polovina sbírkových předmětů je fotograficky zdokumentována v rámci **evidence** II. stupně. Do dnešního dne je v I. stupni evidence zpracován téměř celý fond, ve II. stupni chybí dokončit zhruba 100 položek. Počátkem r. 2000 byl zakoupen program systému BACH na počítačové zpracování, v němž je zatím zaevidováno 150 ev. č. Při postupném převádění dat z tiskopisů karet na počítač se zároveň sjednocuje různorodá úroveň předchozí evidence.- Národopis tvoří součást stálé historické **expozice Člověk a hory** z r. 1995 v ambitu bývalého augustiniánského kláštera ve Vrchlabí, dnes hlavní muzejní budovy (autor M. Bartoš, náznak interiéru světnice krkonošské boudy, dále jednotlivé exponáty). Národopis je obsažen i ve stálé expozici *Lidové umění a umělecká řemesla* z r. 1981 v domě čp. 224 na náměstí Míru ve Vrchlabí (výstavní prostory muzea), autorky Z. Novákové. Mnoha úpravami

během let se však původní expozice dost odchýlila od původního názvu i záměru, takže podíl národopisu je tu menší (interiér krkonošské světnice, skříňkové betlémy, drobné jednotliviny). V letech 2002-03 se plánuje kompletní přebudování expozice, kde by podíl národopisu měl opět vzrůst.- Muzeum pořádá minimálně jednu tematickou etnografickou **výstavu** ročně, kde základ tvoří místní sbírky, doplněné o zápůjčky okolních muzeí, např. na přelomu 80. a 90. let série výstav různých řemeslnických dílen, jako soustružníci, kováři a sedláři, ševci; 1997 *Cestou necestou* (tradiční dopravní prostředky); 1998 *Krkonošští loutkáři* (tradiční a současné loutkové divadlo v Podkrkonoší); 1998 *Velké prádlo* (praní a žehlení); 1999 *Budiž světlo* (svítidla). Autorka výstav J. Sojková.- Zajímavé exponáty či témata bývají příležitostně prezentovány na stránkách měsíčníku *Krkonoše*, vydávaného Správou KRMAP.- **Adresa:** Krkonošské muzeum (při Správě KRMAP), Husova 213, 543 01 Vrchlabí. Tel. 0438/456704, e-mail: muzeum@krnap.cz www.krnap.cz/krnap/aktivita/muzeum/index.php

Jana Sojková

Vyškov – Muzeum Vyškovska

Sbírky vyškovského muzea vznikaly v souvislosti s přípravami na NVČ. V r. 1892 byl ve Vyškově založen národopisný odbor, který se r. 1893 zformoval do **Národopisného spolku**. Tento rok je rokem vzniku muzea. Jádro muzejní sbírky představovaly především keramické výrobky (fajáns), krojové součásti, nábytek a hospodářské nářadí. Předměty byly poprvé prezentovány na Krajské národopisné výstavce ve Vyškově již v r. 1892. Následovala vyškovská expozice na NVČ v Praze; zdařilá byla zvláště tzv. seknicová vyškovská, o níž se zmiňuje Č. Zíbrt v *Českém lidu* (1896). V r. 1896 byla uspořádána v rámci průmyslové výstavy ve Vyškově národopisná expozice. R. 1908 byly sbírky umístěny v budově měšťanských škol jako **Městské museum**. V r. 1911 uspořádal místní odbor Národní jednoty zásluhou J. Tvrdého výstavu vyškovské keramiky. V důsledku válečných událostí 1914-18 zájem o muzeum poklesl. Až v r. 1922 byl ustaven Výbor pro uspořádání sbírek městského muzea ve Vyškově, v jehož čele byl V. Procházka. Sbírkami se nacházely až na keramiku ve

špatném stavu. Pro veřejnost byly instalovány v r. 1923. V tomto roce byl rozpuštěn Národopisný spolek a 1924 byl založen Krajiný musejní spolek ve Vyškově, jehož činnost je spjata především se jménem V. Procházky. Od r. 1931 byly muzejní sbírky umístěny v budově bývalého židovského templu a zpřístupněny veřejnosti. Druhá světová válka narušila další muzejní činnost.- Definitivního umístění sbírek bylo dosaženo r. 1954 v budově bývalého biskupského zámku, v němž muzeum sídlí dodnes. V uvedeném roce byla otevřena expozice *Vyškovská lidová keramika* (nyní 314 exponátů), instalovaná pod odborným dohledem K. Černohorského (většina vystavených fajánsů je publikována v jeho knize *Moravská lidová keramika*. Praha 1941), a samostatná národopisná expozice. V r. 1973 byla otevřena nová národopisná expozice *Život vyškovského venkova*, jejímž jádrem je rekonstrukce vyškovské světnice spolu s černou kuchyní a síní. Nacházejí se zde dále krojové součásti, lidové plastiky, zemědělské nářadí, oddíly věnované včelařství, lidovým obyčejům, tzv. německému jazykovému ostrůvku aj. V historické expozici *Vyškovsko v letech 1850-1945* je instalován tkalcovský stav z Ruprechtova. V r. 1995 prezentovalo Muzeum Vyškovska několik fajánsových výrobků na výstavě *Vzpomínka na Národopisnou výstavu československou v roce 1895* v Moravském zemském muzeu v Brně.- **Národopisná sbírka** Muzea Vyškovska obsahuje celkem cca 4.500 ks (keramika, kamenina, porcelán, střelecké terče, obrázky na skle, dřevěné plastiky, nábytek, krojové součásti z Hané, vyškovského německého ostrůvku aj., hospodářské nářadí, domácí náčiní, řemeslné nářadí, zvykoslovné předměty, hračky). Muzeum vlastní pozůstalost orientalisty A. Musila.- V odborné literatuře o sbírkách Muzea Vyškovska psali F. Koudelka: *Krajiná národopisná výstavka ve Vyškově r. 1892*. Vyškov 1893; J. Tvrď: *Katalog výstavy vyškovské keramiky*. Vyškov 1911; M. Dorazilová: *K historii musea ve Vyškově*. Zprávy Okresního musea V. Procházky ve Vyškově č. 1, 1956; J. Zháněl: *Vyškovská lidová keramika*. Zprávy Muzea Vyškovska ve Vyškově č. 16-17, 1958; *Průvodce po vyškovském muzeu*. Zprávy Vlastivědného muzea ve Vyškově č. 49-50, 1963; R. Zemanová-Petrů: *Libreto a scénář národopisné expozice Muzea Vyškovska*. In: 80 let muzejní práce na Vyškovsku 1893-1973. Red. F. Jordán. Brno-Vyškov 1975; R. Zemanová: *Přírůstky krojových součástí z Němčan*. In: 90 let

muzejní práce na Vyškovsku 1893-1983. Vyškov 1983; R. Zemanová: *Přírůstky keramické sbírky v Muzeu Vyškova*. Zpravodaj Muzea Vyškova 1985; M. Mikysková: "Svědkové" víc než století. Muzejní zpravodaj, duben 1996; M. Mikysková: *Nové krojové součásti v národopisném depozitáři*. Muzejní zpravodaj, duben 1999.- **Adresa:** Muzeum Vyškova, nám. Čs. armády 2, 682 01 Vyškov. Tel./fax: 0507/21040.

Markéta Mikysková

Zlín – Muzeum jihovýchodní Moravy

Národopisná sbírka MJVM vznikala od doby založení muzea v r. 1953. Na jejím formování se podíleli v průběhu uplynulých padesáti let etnografové A. Kubeša, J. Pavelčík, Z. Mišurec, V. Kovářů, K. Pavlišník a Z. Marhoulová; v současné době jsou kurátory etnografické sbírky A. Prudká (Zlín) a B. Petráková (Luhačovice). Sběrná a akviziční činnost byla orientována na teritorium, dané tehdejšími Gottwaldovským krajem, zahrnujícím tradiční etnografické oblasti jihovýchodní Moravy (Valašsko, Podřevnicko, Slovácko, luhačovické Zálesí), a v posledních letech i na východní Hanou. V centru pozornosti při akviziční činnosti v počátečním období vývoje etnografického pracoviště byl lidový oděv, lidové umění, keramika, nábytek a z části hospodářské nářadí.- Sbírkový fond vznikající z akvizicí byl obohacen sbírkovými fondy, v 50. letech rušených **krajinských muzeí** ve Vizovicích, Luhačovicích, Valašských Kloboukách a v Napajedlích. Šlo o cenné fondy keramiky, obrázků na skle a další artefakty lidového výtvarného umění. Zvláště významný byl fond shromážděný Luhačovickou muzejní společností v letech 1917-45 z iniciativy A. Václavíka. Vyústěním tohoto sběratelského úsilí, při kterém se podařilo shromáždit cca 2.500 sbírkových předmětů, bylo otevření první národopisné výstavy v Luhačovicích (1918) a vydání monografie *Luhačovské Zálesí* (1930).- V 60. letech vznikl rozsáhlý specializovaný fond, dokumentující **domáckou výrobu** dřevěného nářadí, který byl více jak 30 let prezentován ve specializované národopisné expozici. Publikace K. Pavlišníka *Domácká výroba dřevěného nářadí a náčiní na Podřevnicku*, která je vyústěním tohoto výzkumu, vyšla v r. 1993. Sbírkotvorná činnost

etnografického pracoviště MJVM je permanentně rozšiřována o aktuální témata, např. zvykoslovné předměty, zařízení městské domácnosti.- Celý **sbírkový fond** je členěn do jednotlivých skupin: nástroje (cca 280 ks), nářadí (cca 900 ks), nábytek (cca 180 ks), textil (cca 6.000 ks), keramika (cca 650 ks), kov (cca 160 ks), dřevěřezba (cca 400 ks), sláma (cca 200 ks), devocionálie (cca 100 ks), hračky (cca 70 ks), kraslice (cca 1.350 ks), obrázky na skle (cca 100 ks), kramářské písně (cca 350 ks), rukopisy (cca 80 ks) a kresba (cca 750 ks). V II. stupni muzejní evidence je zaevidováno cca 8.800 předmětů.- Sbírkový fond muzea ve Valašských Kloboukách byl počátkem 90. let vrácen městu.- **Adresa:** Muzeum jihovýchodní Moravy, Soudní 1, 760 01 Zlín. Tel./fax: 067/30503, e-mail: muzeum@mbox.vol.cz

Karel Pavlišťík, Alena Prudká a Blanka Petráková

Znojmo – Jihomoravské muzeum

Národnostní složení Znojemska mělo v minulosti výrazný vliv na charakter lidové kultury. Dané území bylo osídleno českým a německým obyvatelstvem, sever regionu ovlivňovalo Slovácko a Podhorácko, jih Dolní Rakousko. Charakter lidové kultury na Znojemsku závisel také na politicko-hospodářském vývoji, který zasáhl všechny oblasti běžného života ve městě i na venkově. Toto specifikum se odrazilo v samotném způsobu života, architektuře, řemeslné výrobě či ve způsobu odívání.- Během existence znojemského muzea (založeno 1878) se nepodařilo vybudovat samostatné etnografické oddělení. Sbírkové exponáty, které by mohly tvořit základ etnografické sbírky, jsou součástí odd. historie a odd. dějin umění. **Lidový nábytek** je součástí sbírkového fondu historického nábytku. Z celkového počtu 710 položek 38 kusů prezentuje lidovou tvorbu, z toho 11 ks selských malovaných truhel bylo zhotoveno v průběhu 19. století. Nejstarší má vročení 1808. Pouze u jednoho artefaktu je uvedena možná provenience Mohelno, u 1 ks Znojemska. U dalších exponátů se předpokládá, že pochází ze Znojemska. Početnější zastoupení mají také lidové malované skříně (12 ks). K nejstarším exponátům náleží jednodveřová skříně s vročením 1642 a skříně s letopočtem 1721. Ostatní artefakty vznikly

v průběhu 19. stol. Skříň dvoudveřová z pol. 19. stol. pochází z Mohelna. Zbývajících 15 ks lidového nábytku tvoří židle, kolébka, postele, lavice, stůl atd.- Oddělení historie spravuje také sbírkový **fond textilu**, který obsahuje 510 exponátů. Věcí znojemského původu se zachovalo velmi málo. Ve fondu textilu je kompletní ženský a mužský kroj ze Starého Šaldorfu, který se běžně nosíval v 2. pol. 19. stol., a sedm čepců. Další tři čepce pocházejí od rodiny Rosnerů z Hnanic. Ve sbírce jsou zastoupeny také vysoké honosné zlaté nebo stříbrné čepce či malé půlkové tvrdé čepce z brokátů, které byly rozšířeny na území střední a západní Moravy. K zajímavým lidovým interiérovým textiliím patří povlaky na polštáře a koutní plachty.- Ve sbírce **řemesel** je zastoupeno pracovní nářadí jak z oblasti zemědělského hospodaření, tak i domácí výroby a vesnického řemesla 18. a 19. stol. (oboustranné formy na perník, kuchyňské nádoby a náčiní, formy na máslo, máselnice, oplatečnice, lis na tvaroh, cejchy na značkování dobytka, bednářské hoblíky atd.).- Ve sbírkovém fondu dějin umění je zaevidovaný soubor **podmalby na skle** (45 ks) z oblasti jihozápadní Moravy. Kolekce **keramiky** jihozápadní Moravy obsahuje produkci hrnčičů z Vranovské Vsi, Pavlic, Hostěrádek a ze Znojma, a to od konce 18. do 1. pol. 20. století.- **Adresa:** Jihomoravské muzeum, Přemyslovců 6, 669 45 Znojmo. Tel.: 0624/224961, fax: 0624/225210, e-mail: znojmuz@znojmuz.cz

Květoslava Poláková

Železný Brod – Městské muzeum

Počátky muzea sahají k cechovní organizaci, která v Ž. Brodě doznávala až do 60. let 19. stol., kdy se začala tvořit živnostenská společenstva. Mnohým mistrům bylo líto různých cechovních předmětů, jimž hrozila buď fyzická likvidace, nebo rozprodej překupníkům. Proto bylo založeno muzeum, ve kterém byly shromažďovány vedle cechovních památek i jiné předměty, především řemeslnického původu. Patronát nad ním mělo tehdejší Společenstvo různých živností, a proto se nazývalo **Živnostenské muzeum**. V souvislosti s NVČ v Praze 1895 vzrostl zájem o starožitnosti a sbírkových předmětů přibývalo. Původní muzeum se postupně rozšířilo na muzeum vlastivědné. V r. 1967 bylo rozhodnuto

reinstalovat muzeum na národopisné pro oblast horního Pojizeří. Novou, slavnostně otevřenou expozicí (1968) navázalo tedy muzeum na více než stoletou tradici. V r. 1996 byla tato expozice zrušena a byla nahrazena expozicí železnobrodského sklářství a v r. 1998 byla v nejkrásnější, největší a nejstarší roubené stavbě v Železném Brodě na Bělišti (pochází z r. 1807) otevřena národopisná expozice. - Za posledních 10 let se **sbírkový fond** rozrostl cca o 4.500 ks, převážně darů, jen výjimečně je předmět zakoupený. Dary přibývaly zejména v průběhu nebo po ukončení mnoha pořádaných výstav. Z jedné větší pozůstalosti muzeum získalo cca 150 ks předmětů. Rozsah etnografické sbírky: malovaný nábytek 30 ks, keramika a kamenina 700 ks, porcelán 500 ks, obrázky na skle 50 ks, dřevorezby 100 ks, plastika (kámen) 10 ks, textil (oděvy) 80 ks, ostatní textil 300 ks, prapory a korouhve 30 ks, hračky a loutky 100 ks, betlémy 800 ks, modely 30 ks, nářadí a náčiní 600 ks, nářadí užitkové 450 ks, hodiny 10 ks. Téměř všechny předměty jsou zpracovány v evidenci II. stupně a z poloviny zfotografovány. Lokalita a původ je podle původní evidence doložen jen asi z 50 %. V národopisné expozici na Bělišti je umístěno mj. cca 200 ks předmětů z etnografického fondu. Autorkou scénáře je J. Jelínková.- **Adresa:** Městské muzeum, nám. 3. května, 468 22 Železný Brod. Tel.: 0428/389 081, <http://www.travel-profi.cz>

Jaroslava Jelínková

8. Registr českých národopisců, etnografů a etnologů

Jméno ADAMCOVÁ Danuše PhDr.
Narozena 7.10.1956, Uherské Hradiště
Vzdělání FF UJEP Brno, obor etnografie a historie
Adresa Chaloupky 584, 698 01 Veselí nad Moravou
Zaměstnání Kulturní dům Strážničan, 696 62 Strážnice
Kontakt tel.: 0631/334762 0631/334575
Specializace Pořady pro MFF Strážnice, Dětská Strážnice, Hornácké slavnosti, Strážnické vinobraní. Přehlídka dětských zpěváků ve Strážnici.
Poznámka Autorství a režie folklorních pásem a bloků pro soubor Žerotín.

Jméno ALTMAN Karel PhDr., CSc.
Narozen 11.5.1960, Brno
Vzdělání FF UJEP Brno, obor historie a čeština
Adresa Masarykova 132, 664 61 Rajhrad
Zaměstnání Etnologický ústav AV ČR, Veveří 97, 602 00 Brno
Kontakt tel.: 05/41636271 e-mail: alt@iach.cz
Specializace Urbánní etnologie. Sociální vztahy.
Poznámka Bibl.: *Krčemné Brno*. Brno 1993; *Moutnice 1848-1918*. In: *Moutnice. 700 let od první zmínky*. Moutnice 1998; *Trampské hospody na západní Moravě*. In: *Západní Morava 3,1999*; *Národnostní diferenciacie brněnské společnosti v procesu industrializace*. In: *Diferenciácia mestského spoločenstva v každodennom živote*. Bratislava 1999; *Vzťahy v obci a rodině*. In: *Lidová kultura na Moravě*. *Vlastivěda moravská 10*. Brno- Strážnice 2000.

Jméno BAĎUŘÍKOVÁ Marie PhDr.
Narozena 9.7.1956, Loučka, okr. Vsetín
Vzdělání FF UK Praha, obor etnografie a historie
Adresa ul. 5. května 1549, 756 61 Rožnov pod Radhoštěm
Zaměstnání Valašské muzeum v přírodě, Palackého 147, 756 61 Rožnov p.R.
Kontakt tel.: 0651/757111 e-mail: muzeum@vmp.cz
Specializace Lidová architektura, řemesla. Valašsko.

Jméno BARTŮŠKOVÁ Jitka Mgr.
Narozena 30.6.1953, Náchod
Vzdělání FF UK Praha, obor etnografie a folkloristika

Adresa Tábořská 821, 256 01 Benešov
Zaměstnání Státní oblastní archiv Praha
Kontakt tel.: 02/67911000
Specializace Vystěhovalectví z Benešovska.
Poznámka

Jméno BĚLÍKOVÁ Vladislava Mgr.
Narozena 2.4.1951, Mariánské Lázně
Vzdělání FF UJEP Brno, obor dějiny umění a etnografie
Adresa Sídliště 1517, 768 61 Bystřice pod Hostýnem
Zaměstnání Muzeum Kroměřížska, Velké nám. 38, 767 11 Kroměříž
Kontakt tel.: 0634/338388, e-mail: belikova@muzeum-km.cz
Specializace Tradiční lidová kultura, folklorismus. Haná, Valašsko.
Poznámka Organizace Hanáckých slavností v Chropyni. Výstavy s národopisnou tematikou. - Bibl.: *Zvyky vánočního období na východním okraji Hané*. In: Lidové obyčejy na Hané. Vyškov 1999.

Jméno BENEŠ Josef PhDr., CSc.
Narozen 1.3.1917, Vičnov
Vzdělání FF UK Praha, obor národopis
Adresa Na pískách 86, 160 00 Praha 6 - Dejvice
Kontakt tel.: 02/3115521
Zaměstnání Muzeum J. A. Komenského Uh. Brod (do 1956), Ústřední muzeologický kabinet MK Praha (do 1982), t.č. penze
Specializace Kroj, folklor, národopisná muzeologie. Region Slovácko.
Poznámka *Věčně zelený strom života*. Výstava národopisných kreseb J. Beneše. Galerie Koller Uh. Brod, březen 2000.

Jméno BERÁNKOVÁ Helena PhDr.
Narozena 29.5.1956, Kyjov
Vzdělání FF UJEP Brno, obor etnografie a dějiny umění
Adresa Vachova 3, 602 00 Brno
Zaměstnání Etnografický ústav Moravského zemského muzea, Koblížná 1, 602 00 Brno
Kontakt tel.: 05/42211161 e-mail: hberankova@mzm.cz
Specializace Fotografie. Morava.
Poznámka Bibl.: *Fotografie z pozůstalosti Františka Kretze*. FE 30, 1996; *Dítě ve fotografii*. In: Společenství dětí a kultura. Strážnice 1997; „*Plotna se pro další objednávky uchová.*“ *Lidový oděv v profesionálním fotoateliéru*. FE 32, 1998; „*V každou žití hodinku věnujte mi vzpomínku...*“ *aneb*

o školních fotografiích. UŘ 39, 1998, č. 3; Josef Braun - fotografie 1901-1910. Brno 1999; Javorník 650. Sborník příspěvků o historii, náboženství a kultuře. Red. H. Beránková. Brno 2000.

Jméno BERÁNKOVÁ Jana PhDr.
Narozena 5.10.1956, Šumperk
Vzdělání FF UJEP Praha, obor etnografie a dějepis
Adresa Bratří Čapků 2776, 580 01 Havlíčkův Brod
Zaměstnání Okresní vlastivědné muzeum Havlíčkův Brod
Kontakt tel.: 0451/24987 e-mail: muzeum.hb@iol.cz
Specializace Sociální a národnostní vztahy.
Poznámka Bibl.: *Okresní vlastivědné muzeum Havlíčkův Brod. Nár. ročenka 2000.*

Jméno BOČKOVÁ Helena PhDr.
Narozena 7.4.1952, Brno
Vzdělání FF UJEP Brno, obor historie a etnografie
Adresa Jugoslávská 84, 613 00 Brno
Zaměstnání Ústav pro etnografii a folkloristiku AV ČR Brno (do 1992).
Kontakt tel.: 05/570510 e-mail: helboc@seznam.cz
Specializace Výroční obyčeje. Lidová architektura. Dějiny národopisného bádání. Česko-bulharské vztahy. Balkanistika. Českomoravská vrchovina. Brno a Brněnsko. České země. Balkán.
Poznámka Bibl.: *Dům v Karpatech a přilehlých oblastech balkánských. Rožnov p.R. 1999 (s J. Langrem).*

Jméno BRAND Josef
Narozen 28.4.1923, Skašov, okr. Plzeň-jih
Vzdělání Střední ekonomické
Adresa Čechova 10, 320 28 Plzeň
Zaměstnání Žurnalista (1945-1970), redaktor nakladatelství (1971-1983)
Kontakt tel.: 019/7429521
Specializace Historie výroby hraček ve Skašově. Život lidu jižního Plzeňska (zvyky, strava, lidová mluva).
Poznámka Bibl.: *Lidové hračkářství ve Skašově. In: Minulosti Západočeského kraje 25, 1989; O řemesle tvůrců dětské radosti. Sborník Západočeského muzea. Plzeň 1993; Ty skašovští dřevěnkáři... Klatovy, Okresní muzeum 1996; Mají hračky a hry své poslání? Klatovy, Okresní muzeum 1998.*

Jméno BRANDSTETTROVÁ Marie Mgr.
Narozena 20.10.1945, Brno
Vzdělání FF UJEP Brno, obor etnografie a folkloristika
Adresa Bučiska 542, 756 61 Rožnov pod Radhoštěm
Zaměstnání Valašské muzeum v přírodě, Palackého 147, 756 61 Rožnov p.R.
Kontakt tel.: 0651/757116
Specializace Hospodářství, bydlení a odívání na Valašsku. Problematika muzea v přírodě.
Poznámka Příprava a realizace výstavy *V potu tváře chléb svůj dobýváj*, Valašské muzeum v přírodě 1999.

Jméno BRANNÁ Věslava Mgr.
Narozena 10.9.1953, Český Těšín
Vzdělání Filozoficko-historická fakulta Jagellonské univerzity Krakov
FF UJEP Brno, postgraduální studium muzeologie
Adresa Moskevská 12, 737 01 Český Těšín
Zaměstnání Muzeum Těšínska, Hlavní 13, 737 27 Český Těšín
Kontakt tel.: 0659/711 887 e-mail: muzeum@muzeumct.cz
Specializace Lidový nábytek. Řemesla a zaměstnání. Bydlení. Oblast Těšínska.
Poznámka Bibl.: *Muzeum Těšínska Český Těšín*. Nár. ročenka 2000 (s E. Hovorkovou).

Jméno BROUČEK Stanislav PhDr., CSc.
Narozen 4.2.1947, Polička
Vzdělání FF UK Praha, obor dějepis a čeština
Adresa Batličkova 3, 180 00 Praha 8, Libeň
Zaměstnání Etnologický ústav AV ČR, Na Florenci 3, 110 00 Praha 1
Kontakt tel.: 02/22828608 e-mail: broucek@eu.cas.cz
Specializace Dějiny oboru. Migrace.
Poznámka Bibl.: *Češi v cizině 9, 10*. Praha 1996, 1998 (ed.); *Mýtus českého národa*. Praha 1996 (s J. Pargačem, L. Sochorovou, I. Štěpánovou); *Ecology and Folklore*. Praha 1998 (ed. s W. Krawczyk–Wasilewskou); *Vystěhovalecká politika meziválečného Československa*. In: *Československo 1918/1938. Osudy demokracie*. Praha 1999; *Josef Václav Frič / předobraz osudu českého emigranta*. ČL 86, 1999; *Město Paříž a český intelektuál na zlomu 19. a 20. století*. In: *Slova a města*. Praha 2000; *Češi za hranicemi na přelomu 20. a 21. století*. Praha 2000 (s K. Hrubým).

Jméno BUREŠ Pavel PhDr.
Narozen 19.10.1953, Praha
Vzdělání FF UK Praha, obor etnografie a historie
Adresa Kremnická 3026, 141 00 Praha 4 - Spořilov
Zaměstnání Státní ústav památkové péče, Valdštejnské nám. 3, 118 01 Praha 1
Kontakt tel.: 02/57010255
Specializace Stavební kultura venkova. Výzkum a dokumentace lidových staveb a vesnických sídel. Teorie a praxe památkové ochrany lidového stavitelství v návaznosti na kulturní krajinu. Čechy a Morava.
Poznámka Bibl.: *Architecture vernaculaire - sa protection et sa conservation*. In: *Monuments and sites Czech republic*. Sri Lanka, ICOMOS 1996; *Památková péče o lidové stavitelství v České republice*. Praha 1996 (s H. Šnajdrovou a J. Škabradou); *Lidová architektura a česká vesnice pohledem památkáře*. Umění a řemesla 1998, č.3; *Modely lidové architektury ve sbírkách muzeí ČR*. Národopisný věstník (zvl.čís.) 1998, (s L. Procházkou a Z. Tempírem); *Principy péče o lidové stavby*. Praha 1999 (s V. Kučovou).

Jméno ČUMPELÍK Jan Mgr.
Narozen 8.6.1925, Čáslav
Vzdělání AMU Praha, obor choreografie
Adresa Čechova 9, 170 00 Praha 7 - Letná
Zaměstnání Československý státní soubor písní a tanců, Armádní umělecký soubor, lektor Pražské konzervatoře, hudebně dramatické odd.
Kontakt tel.: 02/33370217
Specializace Choreografie, režie, jevištní formy tradičního umění.
Poznámka Výzkum na Hornácku, středním Slovensku, luhačovickém Zálesí, jižních Čechách a Chodsku.

Jméno ČUMPELÍKOVÁ Barbora PhDr.
Narozena 22.9.1930, Kolín
Vzdělání FF UK Praha, obor etnografie a folkloristika
Adresa Čechova 9, 170 00 Praha 7 - Letná
Zaměstnání Folklorní sdružení ČR Praha, redaktorka časopisu FOLKLOR
Kontakt tel.: 02/ 33370217
Specializace Scénický folklor, kritiky, odborná publicistika.
Poznámka Výzkum na Chodsku, luhačovickém Zálesí, jižních Čechách.

- Jméno** DAVIDOVÁ Eva PhDr., CSc.
Narozena 28.12.1932, Praha
Vzdělání FF UK Praha, obor dějiny umění a národopis
Adresa Parkán 113, 381 01 Český Krumlov
Zaměstnání Muzeum romské kultury Brno (část.), penze
Kontakt tel. a fax: 0337/716369 (privát), zam. tel.: 05/581206 fax: 05/571798
Specializace Národnostní a etnická problematika. Minority (zejm. Rómové). Změny v etnickém složení pohraničních regionů po r. 1945. Proměny tradiční vesnice. Česká republika (Ostravsko, Českokrumlovsko), Slovensko.
Poznámka Bibl.: *Cesty Romů - Romano drom 1945-1990*. Olomouc, UP 1995; *Osudy a cesty Romů v letech 1945-1989*. In: Romové - O Roma. Tradice a současnost. Brno 1999; *Ke způsobu bydlení, obživy a odívání*. In: Romové - O Roma. Tradice a současnost. Brno 1999; *Hudba a písňový folklor*. In: Romové - O Roma. Tradice a současnost. Brno 1999 (s Jurkovou); *Romové v poválečném Československu a v současné Slovenské a České republice*. In: Rómovia včera, dnes a zajtra. Nitra a Spišská Nová Ves 2000.
- Jméno** DECKER Jindřich PhDr.
Narozen 28.6.1930, České Budějovice
Vzdělání FF UK Praha, obor etnografie, folkloristika a divadelní věda
Adresa Pod lipami 7, 130 00 Praha 3 - Žižkov
Zaměstnání novinář (Lidová demokracie), t.č. penze
Kontakt neuveden
Specializace Lidová pověst.
- Jméno** DRÁPALA Daniel Mgr.
Narozen 8.7.1976, Valašské Meziříčí
Vzdělání FF MU Brno, obor etnologie a historie
Adresa Dolní Paseky 970, 756 61 Rožnov pod Radhoštěm
Zaměstnání Valašské muzeum v přírodě, Palackého 147, 756 61 Rožnov p.R., Ústav evropské etnologie FF MU Brno (postgraduální studium)
Kontakt tel.:0651/653012, e-mail: dra@vmp.cz, portash@centrum.cz
Specializace Kulturní a sociální dějiny. Lidová kultura hmotná. Dějiny severovýchodní Moravy.
Poznámka Bibl.: *Muzeum v přírodě - prostředník mezi lidovou kulturou a školou*. In: Lokálna a regionálna kultúra po roku 1989. Nitra 1998; *Proměny jedné tradice*. NV 15-16 (57-58), 1999; *Znovu objevené drátenictví*. NR 10, 2000.

Jméno DUNAJOVÁ Alena Mgr.
Narozena 13.7.1967, Kroměříž
Vzdělání FF MU Brno, obor etnologie a historie
Adresa nám. Svobody 100, 768 11 Chropyně
Zaměstnání Památkový ústav, Radnická 2, 601 54 Brno
Kontakt tel.: 05/42321232
Specializace Lidové stavitelství.
Poznámka Bibl.: *Malovaný sklep*. NR 8, 1998; *O kapličkách a poklonách na dnešním Znojemsku*. NR 9, 1999.

Jméno DVOŘÁKOVÁ Hana PhDr.
Narozena 8.9.1948, Ostrava
Vzdělání FF UJEP Brno, obor etnografie a folkloristika
Adresa U Velké ceny 16, 623 00 Brno
Zaměstnání Etnografický ústav MZM, Kobližná 1, 602 00 Brno
Kontakt tel.: 05/42211976 05/42211161 e-mail: etno@mzm.cz
Specializace Hračka, betlemářství, lidová religiozita, oblast Moravy.
Poznámka Bibl.: *De kersttraditie in Moravie*. Katalog výstavy. Rotterdam 9.12.00 – 14.1.01. Brno 2000; *Me tibi dedico...Votivní dary v okruhu lidové religiozity*. Katalog výstavy. NM Praha 15.7.-30.9.00. Brno 2000; *Kult sv. Leonarda a Mušov*. In: Mušov 1276-2000. Pasohlávky 2000; *Augusta Šebestová - osud jedné ženy*. In: FE 53, 1999; *K problému votivních darů v okruhu lidové religiozity*. In: Kult a živly. Uh. Hradiště 1999.

Jméno FINKOVÁ Dagmar PhDr., CSc.
Narozena 30.4.1940, Praha
Vzdělání FF UK Praha, obor etnografie a historie
Adresa nám. Jiřího z Lobkovic 20, 130 00 Praha 3
Zaměstnání t.č. penze
Kontakt neuveden
Specializace Vojenství. Umění.
Poznámka Bibl.: *Bitva u Chlumce 1813*. Historie a vojenství 3; *Rusové v Praze a v Čechách v roce 1813*. Documenta Pragensia 1986, č.6; *Výtvarné prvky v lidové rukopisné tvorbě*. UŘ 1986, č.4; *Václav Rabas, Slovensko*. Rabasova galerie v Rakovníku 1986.

Jméno FLORIÁNOVÁ Olga Mgr.
Narozena 12.1.1965, Kyjov, okr. Hodonín

- Vzdělání FF MU Brno, obor etnologie
 Adresa Sadová 1669, 696 62 Strážnice
 Zaměstnání Ústav lidové kultury, 696 62 Strážnice
 Kontakt tel.: 0631/332132 e-mail: ulk@brn.pvtnet.cz
 Specializace Lidové stavitelství, drobné sakrální stavby. Muzea v přírodě.
 Poznámka Bibl.: *Drobné sakrální objekty na Strážnicku*. NR 9, 1999.
- Jméno FROLCOVÁ Věra PhDr., CSc.
 Narozena 30.9.1956, Brno
 Vzdělání FF UJEP Brno, obor etnografie a folkloristika
 Adresa Libušino údolí 156, 623 00 Brno
 Zaměstnání Etnologický ústav AV ČR, Veverí 97, 602 00 Brno
 Kontakt tel.: 05/41636272
 Specializace Jarní obřadní cyklus. Folklor. Jižní a střední Morava.
 Poznámka Bibl.: *Jidáš v povědomí a velikonoční tradici dětí*. ČL 87, 2000 (s M. Mikyskovou).
- Jméno FROLEC Ivo PhDr.
 Narozen 17.4.1961, Hodonín
 Vzdělání FF UK Praha, obor etnografie a folkloristika
 Adresa Sadová 1031, 686 05 Uherské Hradiště
 Zaměstnání Slovácké muzeum, Smetanovy sady 179, 686 00 Uherské Hradiště
 Kontakt tel.: 0632/551059, 551370, 556556, fax: 0632/554077.
 e-mail: ivo.frolec@slovackemuzeum.cz
 Specializace Lidová rukodělná výroba. Lidové stavitelství. Slovácko.
 Poznámka Bibl.: *Slovácké muzeum v letech 1998-1999*. Slovácko 41, 1999.
- Jméno GERGELOVÁ Barbora PhDr.
 Narozena 27.4.1963, Karlovy Vary
 Vzdělání FF UK Praha, obor etnografie a folkloristika
 Adresa Skupova 9, 169 00 Praha 6
 Zaměstnání Etnologický ústav AV ČR, Na Florenci 3, 110 00 Praha 1
 Kontakt tel.: 02/22828611 e-mail: gergelova@eu.cas.cz
 Specializace Počítačové zpracování fotodokumentace a archivních materiálů s národopisnou tematikou.
 Poznámka
- Jméno HABARTOVÁ Romana PhDr.
 Narozena 21.7.1964, Uherské Hradiště
 Vzdělání FF UJEP Brno, obor etnografie a folkloristika

Adresa Záchalupčů 952, 686 04 Kunovice
Zaměstnání Slovácké muzeum, Smetanovy sady 179, 686 00 Uh. Hradiště
Kontakt tel.: 0632/549655, 551370 e-mail: romana.habartova@iol.cz
romana.habartova@slovackemuzeum.cz
Specializace Lidová výtvarná kultura. Lidová řemesla a drobná rukodělná výroba. Taneční folkloristika. Slovácko, uherskohradištské Dolňácko.
Poznámka Bibl.: *Jak praly a žehlily naše babičky*. Slovácko 41, 1999; *Sbírali, nám a dalším uchovali*. Slovácko 41, 1999 (s M. Náplavovou a L. Tarcalovou).

Jméno HÁJKOVÁ Tamara
Narozena 1.3.1966
Vzdělání Dopravní průmyslová škola
Adresa Komenského 20, 300 00 Plzeň
Zaměstnání Západočeské muzeum, Kopeckého sady 2, 301 00 Plzeň
Kontakt tel.: 019/7236054
Specializace Muzeologie. Drobné umění. Zvykosloví. Dokumentace.
Poznámka

Jméno HANZL Zdenek PhDr., CSc.
Narozen 2.5.1944, Martin, Slovensko
Vzdělání FF UK Praha, obor dějiny umění a národopis
Adresa Bellušova 1818, 155 00 Praha 5 - Stodůlky
Zaměstnání Etnologický ústav AV ČR, Na Florenci 3, 110 00 Praha 1
Kontakt tel.: 02/22828505
Specializace Kamenictví, kamenosochařství.
Poznámka Odpovědný redaktor Českého lidu

Jméno HAROKOVÁ Emilie Mgr.
Narozena 21.11.1939, Bzenec
Vzdělání FF UP Olomouc, obor historie a čeština, PGS na FF UK Praha, obor etnografie a muzeologie
Adresa 5. května 1536, 756 61 Rožnov pod Radhoštěm
Zaměstnání Valašské muzeum v přírodě, Rožnov p. R., t.č. penze
Kontakt neuveden
Specializace Lidový nábytek (Valašsko, Těšínsko). Výzkumy bydlení, keramiky a lidového oděvu na Těšínsku
Poznámka Bibl.: *Malovaný nábytek*. Rožnov p.R. 1996; *Lidový oděv*. In: Těšínsko 2. Český Těšín 2000.

Jméno HOBL Dalibor PhDr.
Narozen 26.10.1955, Vysoké Mýto
Vzdělání FF UK Praha, obor etnografie a folkloristika
Adresa Tyršova 287, 284 01 Kutná Hora
Zaměstnání Regionální muzeum, Brandlova 35, 280 02 Kolín, pobočka
Muzeum lidových staveb v Kouřimi
Kontakt tel.: 0321/722988, 723922 fax: 0321/722988 e-mail:
muzeum@kolin.cz
Specializace Lidové stavitelství a jeho prezentace v muzeích v přírodě.
Vybavení domácnosti. Hmotná kultura. Lidové zvykosloví.
Poznámka Výzkum dokumentární kresby lidové architektury.

Jméno HOLÝ Dušan Prof., PhDr., DrSc.
Narozen 25.4.1933, Hrubá Vrbka, okr. Hodonín
Vzdělání FF MU Brno, obor národopis a hudební věda
Adresa Orlí 16, 602 00 Brno
Zaměstnání Ústav evropské etnologie FF MU, A. Nováka I, 660 88 Brno
Kontakt tel.: 02/41121405
Specializace Etnomuzikologie. Folklorismus.
Poznámka Bibl.: *Antoš Frolka. Mezi paletou a písní.* Brno 2000 (s L. Holou).

Jméno HOLÝ Jan Prokop Mgr.
Narozen 6.6.1937, Domažlice
Vzdělání PedF ZU Plzeň, Teologická fakulta husitská, FF UK Praha,
obor archivnictví
Adresa Jiráskova 118, 344 01 Domažlice
Zaměstnání Odborný učitel, t.č. penze
Kontakt tel.: 0189/724984
Specializace Hudební folklor (dudáctví). Rukodělná výroba na Chodsku a
Šumavě (podmalby na skle, keramika). Chodský dialekt.
Poznámka Soupis článků v Knihovně B. Němcové v Domažlicích a
Státní vědecké knihovně v Pízni.

Jméno HORÁK Vladimír J. Mgr.
Narozen 21.1.1960, Přerov
Vzdělání FF UP Olomouc, obor kulturologie, postgraduální studium
na FF MU Brno
Adresa Parkstrasse 8, 490 80 Osnabrück, Německo
Zaměstnání svobodný publicista
Kontakt tel.: 0049/541/4098322 e-mail: vladimir_horak@hotmail.com

Specializace Výroční obyčejová tradice. Způsob života, bydlení a hospodaření. Haná, Nížký Jeseník a přilehlé oblasti.
Poznámka Bibl.: *Štědrovečerní pokrmy v lidové tradici Hané*. NR 2, 1992; *Zvyky a obyčeje adventního období na Hané*. In: *Lidová kultura na Hané*. Olomouc 1993; *Strom v magii a lidové kultuře*. In: *Studie Muzea Kroměřížska 92/93*. Kroměříž 1993; *Handbuch Tschechien Slowakei-Kontakte*. Osnabrück 1999 (s N. Hirschler-Horákovou); *Jaro u nás*. In: *Jaro v Seifenmühle*. Mor. Beroun 2000.

Jméno HOŠKOVÁ Miloslava PhDr., CSc.
Narozena 18.5.1946, Zábřeh, okr. Šumperk
Vzdělání FF UK Praha, obor etnografie
Adresa Čs. armády 11/5, 789 01 Zábřeh na Moravě
Zaměstnání Vlastivědné muzeum, nám. Republiky 5, 771 73 Olomouc
Kontakt tel.: 068/5224612 e-mail: hoskova@vmo.cz
Specializace Lidová architektura. Způsob zaměstnání. Lidové výtvarné umění. Haná, severozápadní Morava.
Poznámka Bibl.: *Masopustní zvyk pochovávaní basy a morálka*. In: *Etika a tradiční lidová kultura*. Strážnice 1998; *Lidový oděv na severní Hané*. In: *Lidový oděv a tanec na Hané*. Přerov 1998; *Zázračný déšť*. In: *Kult a živly*. Uh. Hradiště 1999; *Svatební promluvy*. In: *Lidové obyčeje na Hané a jejich slovní, hudební a taneční projevy*. Vyškov 1999; *Tradiční způsoby zemědělského hospodaření na Hané*. Zprávy VMO č.278. Olomouc 1999 .

Jméno HOVORKOVÁ Eva Mgr.
Narozena 11.12.1957, Český Těšín
Vzdělání FF UJEP Brno, obor etnografie a folkloristika
Adresa Ostravská 12, 737 01 Český Těšín
Zaměstnání Muzeum Těšínska, Hlavní 13, 737 01 Č. Těšín
Kontakt tel.: 0659/711887 e-mail: muzeum@muzeumct.cz
Specializace Kroje, keramika, lidová píseň. Těšínsko.
Poznámka Bibl.: *Muzeum Těšínska Český Těšín*. Nár. ročenka 2000 (s V.Brannou).

Jméno HRABĚTOVÁ Jana PhDr.
Narozena 9.4.1943, Praha
Vzdělání FF UK Praha, obor národopis
Adresa Budovcova 1147/III, 290 01 Poděbrady
Zaměstnání Polabské muzeum, Palackého tř. 68, 290 55 Poděbrady
Kontakt tel.: 0324/612640 e-mail: museum@podebrady.cz

- Specializace Lidová architektura středního Polabí. Hmotná kultura. Zvykosloví, Regionální vlastivěda okresu Nymburk.
- Poznámka Bibl.: *Polabské muzeum Poděbrady*. Nár. ročenka 2000.
- Jméno HRDÁ Judita PhDr.
- Narozena 10.11.1958, Praha
- Vzdělání FF UK Praha, obor etnografie
- Adresa Ottova 928, 156 00 Praha 5 - Zbraslav
- Zaměstnání Etnologický ústav, Na Florenci 3, 110 00 Praha 1
- Kontakt tel.: 02/22828601
- Specializace Oborová autorská a tematická bibliografie. Lidová strava, cukrářství. Oblast českých zemí. Výzkumy: jižní Čechy (Č. Krumlov, Benešov n.Č., Kaplicko, Křemže), Praha.
- Poznámka Bibl.: *Česká národopisná bibliografie 1990*. Praha, ÚEF ČSAV 1991; *Česká národopisná bibliografie 1991*. Praha, ÚEF AV ČR 1995; *Využití českých periodik při tvorbě národopisné bibliografie*. Národopisný věstník 13 (55), 1996; *Josef Vařeka*. Bibl. příl. NR 12. Strážnice 1998 (s J. Vařekou); *Drahomíra Stránská (1899-1964)*. Bibl. příl. NR 13. Strážnice 1999.– Hesla pro *Národopisnou encyklopedii Čech, Moravy a Slezska* (dějiny oboru, strava).
- Jméno JAKOUBĚOVÁ Vladimíra PhDr.
- Narozena 16.5.1956, Turnov
- Vzdělání FF UJEP Brno, obor dějiny umění a etnografie
- Adresa Vráť 47, 468 22 Železný Brod
- Zaměstnání Okresní muzeum Českého ráje, Skálava 71, 511 01 Turnov
- Kontakt tel.: 0436/322106 e-mail: museum@net.ngs.drings.cz
- Specializace Lidová architektura, zvykosloví a hmotná kultura Českého ráje a Pojizeří.
- Poznámka Bibl.: *Okresní muzeum Českého ráje Turnov*. Nár. ročenka 2000.
- Jméno JANČÁŘ Josef PhDr., CSc.
- Narozen 16.6.1931, Těšov, okr. Uherské Hradiště
- Vzdělání FF MU Brno, obor národopis
- Adresa ul. 28. října 986, 686 01 Uherské Hradiště
- Zaměstnání Ústav lidové kultury, 696 62 Strážnice
- Kontakt tel.: 0632/570488
- Specializace Tradiční zaměstnání a obživa. Lidová umělecká výroba Folklorismus.

Poznámka Bibl.: *Josef Jančář*. Bibl. příl. NR 7. Strážnice 1996.- *Lidová kultura na Moravě*. Vlastivěda moravská 10. Brno - Strážnice 2000 (redaktor a autor kap.2).

Iméno JELÍNKOVÁ Zdenka
Narozena 30.3.1920, Velká nad Veličkou
Vzdělání Gymnázium Strážnice, doplňková maturita na učitelském ústavu
Adresa Fügnerova 25, 613 00 Brno
Zaměstnání Ústav pro etnografii a folkloristiku ČSAV Brno (do 1980), t.č. penze
Kontakt tel.: 05/48521118
Specializace Lidový tanec Moravy a Slezska a přilehlých oblastí. Dětský folklor. Spolupráce s folklorními soubory, metodika nácviku lidového tance. Autorka folklorních pořadů.
Poznámka Bibl.: *Zdenka Jelínková*. Strážnice 1992 (personální bibl.); Videodokumentace *Lidové tance z Čech, Moravy a Slezska V-X*. Strážnice 1994-1997; *Lidový tanec z Královopolských Vážan a Habrovan na Rousínovsku*. Vyškov 2000.

Iméno JERMÁŘ Jaromír PhDr.
Narozen 2.10.1956, Praha
Vzdělání FF UK Praha, obor historie a etnografie
Adresa 294 15 Klášter Hradiště nad Jizerou 3
Zaměstnání Okresní muzeum, Staroměstské nám. 1 - Hrad, 293 80 Mladá Boleslav
Kontakt tel.: 0326/25616 jaromir.jermar@oku-mb.cz
Specializace Regionální etnografie. Vystěhovalectví a krajané. Lidové zvyky. Výzkumy v okr. Ml. Boleslav. Z historie: Čsl. legie v I. světové válce. Historie a současnost Lužických Srbů. Regionální historie a vlastivěda.
Poznámka Bibl.: *Okresní muzeum Mladá Boleslav*. Nár. ročenka 2000.

Iméno JEŘÁBEK Richard Prof., PhDr., DrSc.
Narozen 14.5.1931, Rožnov pod Radhoštěm
Vzdělání FF MU Brno, obor národopis a dějiny umění
Adresa A. Staška 6, 613 00 Brno
Kontakt tel.: 05/41121407 e-mail: rjerabek@phil.muni.cz
Zaměstnání Ústav evropské etnologie FF MU, A. Nováka 1, 660 88 Brno
Specializace Teorie, metodologie, historiografie a bibliografie oboru. Národopisná diferenciacie a rajonizace českých zemí. Komparativní interetnické studium lidové výtvarné kultury. Národopisná symbolika, ikonologie a ikonografie.

Poznámka Bibl.: *Internationale Volkskundliche Bibliographie* (české tituly za 1987-96). Bonn 1992-99; *Eine Dichotomie: Volkskunst und volkstümliche Kunst. Jahrbuch für Volkskunde NF 15*, 1992; *Počátky národopisu na Moravě. Antologie prací z let 1786-1884*. Strážnice 1997; *Leonardo da Vinci, Cranach, Rubens und andere auf volkstümliche Weise*. In: *From Academic Art to Popular Pictures*. Bergen 2000; *Lidová kultura na Moravě. Vlastivěda moravská 10*. Brno-Strážnice 2000 (kap.1, 6 a 10).- *Richard Jeřábek*. Bibl. příl. NR 2. Strážnice 1991 (personální bibl.).

Jméno JEŘÁBKOVÁ Alena PhDr.
Narozena 23.3.1934, Bratislava
Vzdělání FF MU Brno, obor národopis a dějiny umění, Institut osvěty a novinářství UK Praha, obor knihovnictví
Adresa A. Staška 6, 613 00 Brno
Kontakt tel.: 05/570125
Zaměstnání Střední knihovnická škola v Brně (do 1999), od 1962 externí přednášející v Ústavu evropské etnologie FF MU Brno
Specializace Lidový oděv. Národopisná bibliografie.
Poznámka Bibl.: *Alšovy kresby kroje hanáckých Slováků*. NR 6, 1996; *Tři nevyužité doklady k ikonografii lidového kroje z poloviny 19. století (Haná - Plzeňsko - Kraňsko)*. ČL 83, 1996 (s R. Jeřábkem); *Moravské lidové kroje v grafickém díle V. G. Kiningera z počátku 19. století*. FE 32, 1998 (s R. Jeřábkem); *K typologickému zařazení mentýků a šub*. NR 8, 1998; *Odívání*. In: *Lidová kultura na Moravě. Vlastivěda moravská 10*. Brno-Strážnice 2000.

Jméno JETMAROVÁ Hana PhDr.
Narozena 12.5.1932, Skuteč, okr. Chrudim
Vzdělání FF UK Praha, obor národopis
Adresa Mezibranská 11, 110 00 Praha 1
Zaměstnání Národopisné odd. Národního muzea Praha (do 1991), t.č. penze
Kontakt neuveden
Specializace Kraslice. Betlémy. Lidové hračky.
Poznámka Bibl.: *Sbírka betlémů národopisného oddělení Národního muzea v Praze*. In: *Betlémy stále živé*. Jindřichův Hradec 1996; *Die Krippensammlung der ethnographischen Abteilung im Nationalmuseum in Prag*. Der Bayerische Krippenfrend 298, 1996.

Jméno JIŘIKOVSKÁ Vanda PhDr., CSc.
Narozena 6.11.1933, Praha
Vzdělání FF UK Praha, postgraduální studium (užitě umění a muzeologie)
Adresa Kaplická 853, 140 00 Praha 4
Zaměstnání Západočeská univerzita Plzeň (část. úvazek)
Kontakt neuveden
Specializace Lidové obyčeje. Společenský a rodinný život. Muzea v přírodě, muzeologie. Severní Morava, Ostravsko, Praha, Strakonicko, střední Čechy.
Poznámka Bibl.: *Proměny vztahu člověka k půdě, domu a předmětům každodenního života*. In: Tradícia, etika a civilizačné zmeny. Bratislava 1999; *Folklorismus - móda, ideologie či přirozená potřeba?* In: Lidová kultura v kulturním vývoji České republiky. Strážnice 1999.

Jméno JOHNOVÁ Helena PhDr., CSc.
Narozena 13.9.1926, Mělník
Vzdělání FF UK Praha, obor národopis
Adresa Duchoslávka 8, 160 00 Praha 6
Zaměstnání Národní muzeum Praha, t.č. penze
Kontakt tel.: 02/3116961
Specializace Lidové umění. Lidové bydlení a nábytek. Etnografická muzeologie.
Poznámka Bibl.: *Významné životní jubileum PhDr. Heleny Johnové, CSc.* Časopis Národního muzea, Historie 1986 (se soupisem prací).

Jméno KAČMAŘIKOVÁ Pavla Mgr.
Narozena 8.10.1969, Vražné
Vzdělání FF UK Praha, obor etnologie
Adresa J. Lady 1730, 738 02 Frýdek-Místek
Kontakt tel.: 0658/628001 e-mail: muzeumbeskyd@telecom.cz
Zaměstnání Muzeum Beskyd, Hluboká 66, 738 01 Frýdek-Místek
Specializace Region Moravskoslezských Beskyd a Pobeskydí.
Poznámka Bibl: *Muzeum Beskyd Frýdek-Místek*. Nár. ročenka 2000.

Jméno KALINOVÁ Alena PhDr.
Narozena 6.1.1955, Brno
Vzdělání FF UJEP Brno, obor etnografie a dějiny umění
Adresa 679 03 Olomučany 302, okr. Blansko
Zaměstnání Etnografický ústav MZM, Koblišná 1, 602 00 Brno

Kontakt tel.: 05/42211161 41552326 (dočasně)
Specializace Lidové umění (keramika, podmalba na skle). Ikonografie.
Poznámka Bibl.: *Kult Panny Marie Vranovské v lidovém umění*. FE 29, 1995. *Tovarna keramike v Olomoučanih pri Blansku*. Traditiones 25, 1996.

Jméno KANDERT Josef Doc., PhDr., CSc.
Narozen 22.7.1943, Praha
Vzdělání FF UK Praha, obor etnografie, folkloristika a afrikanistika
Adresa Dykova 29, 101 00 Praha 10 - Vinohrady
Zaměstnání Katedra sociologie Fakulty sociálních věd UK Praha, Náprstkovo muzeum NM, Betlémské nám.1, 110 00 Praha
Kontakt tel.: 05/22221416 e-mail: etno.npm@aconet.cz
Specializace Společenské vztahy. Afrika, střední Evropa, Slovensko. Výzkumy: Nigérie, Zimbabwe, Etiopie, Pobřeží Slonoviny, Maroko, Slovensko a Morava.
Poznámka Bibl.: *Folk Pottery of Nigeria*. Prague 1974; *Afrika*. Praha 1984; *Tradition of Metal-casting in E. Nigeria and W. Cameroon between 1840 and 1940*. Prague 1990; *The World of Toys*. London 1992; *The Culture and Society in South Afrika of 1870s and 1880s. Views and Considerations of Dr. Emil Holub*. Prague 1997.

Jméno KAŠPAR Oldřich Doc., PhDr., CSc.
Narozen 6.1.1952, Jestřebí, okr. Šumperk
Vzdělání FF UP Olomouc, obor historie a čeština
Adresa Prusíkova 2434, 155 00 Praha 5
Kontakt tel.: 02/24213694
Zaměstnání Ústav etnologie FF UK, Celetná 20, 110 00 Praha 1
Specializace Etnologie Latinské Ameriky a Španělska. Šamanismus, předkolumbovské mytologie.
Poznámka Hostující pedagog na Universidad Iberoamericana (Ciudad de México), Universidad San Nicolás de Hidalgo (Morélia, Mexiko), Universidad Autónoma de Querétaro (Mexiko).
Bibl.: *Nový svět v české a evropské literatuře*. Praha 1983; *Dějiny české cizokrajné etnografie. Antologie textů*. Praha 1983; *Etnografie mimoevropských oblastí. Amerika I-III*. Praha 1985, 1986, 1989 (s F. Vrhelem); *Los Jesuitas Checos en La Nueva España 1678-1767*. México 1991; *Zámořské objevy a jejich ohlas v českých zemích*. Praha 1992; *Soupis pramenů k dějinám zámořských objevů a conquisty ve fondech Národní knihovny v Praze*. Praha 1992; *El Nuevo Mundo y el Corazón de Eutopa*. Morélia

1994; *Dějiny Mexika* Praha 1999 (s E. Mánkovou); *Jezuité z české provincie v Mexiku*. Praha 1999.

Jméno KLÍMOVÁ Dagmar PhDr., CSc.
Narozena 2.2.1926, Praha
Vzdělání FF UK Praha, obor národopis a slovanská filologie
Adresa Uruguayská 10, 120 00 Praha 2
Zaměstnání Ústav pro etnografii a folkloristiku ČSAV Praha, t.č. penze
Kontakt tel.: 02/24256901
Specializace Slovesná folkloristika (pohádka, pověst). České země, Slovensko, Maďarsko.
Poznámka Publikovala asi 150 odborných prací v národopisných, literárních a regionálních časopisech a sbornících (katalogizace, srovnávací folkloristika, metody terénního výzkumu).

Jméno KOPŘIVOVÁ Violeta PhDr.
Narozena 1.12.1947, Nymburk
Vzdělání FF UK Praha, obor historie a etnografie
Adresa Ouholická 442, 181 00 Praha 8
Zaměstnání Národní muzeum Praha (do 1993)
Kontakt neuveden
Specializace Lidové léčitelství.
Poznámka

Jméno KOSÍKOVÁ Jiřina PhDr.
Narozena 30.7.1952, Brno
Vzdělání FF UJEP Brno, obor etnografie a dějiny umění
Adresa nám. Míru 2, 602 00 Brno
Zaměstnání Etnologický ústav AV ČR, Veverí 97, 602 00 Brno
Kontakt tel: 05/41636272 e-mail: jirkos@iach.cz
Specializace Proměny tradiční kultury v současnosti (výroční zvyky a obyčeje, svátky a slavnosti, dětské a studentské zábavy a hry, pouliční život, trhy a tržiště, nositelé a interpreti folkloru). Videodokumentace. Morava.
Poznámka Bibl.: *Some Notes on the Use of Videorecording as a Kind of Ethnologic Field Research Technique*. In: *Ethnic Studies and Urbanized Space in Social Anthropological Reflections*. Praha 1998; *Lidové tance a dětské hry ve filmotéce Etnologického ústavu AV ČR. Filmografie*. (v tisku); *CD-ROM Proměny lidové kultury v současnosti - videodokumentace* (s A. Zábojem). Brno 2000.

Jméno KOUKAL Vítězslav Ing., CSc.
Narozen 30.8.1944, Brno
Vzdělání Vysoká škola zemědělská Brno
Adresa Sluneční 998, 756 61 Rožnov pod Radhoštěm
Zaměstnání Valašské muzeum v přírodě, Rožnov p.R.
Kontakt tel.: 0651/52434, 757101 e-mail: kou@vmp.cz
Specializace Ekologie. Tradiční zemědělství, ovocnářství.
Poznámka

Jméno KOVÁŘŮ Věra PhDr.
Narozena 7.5.1932, Brno
Vzdělání FF MU Brno, obor národopis a hudební věda
Adresa Charbulova 24, 618 00 Brno
Zaměstnání Památkový ústav, Radnická 2, 602 00 Brno
Kontakt Tel.: 05/42321232
Specializace Lidové stavitelství, památková péče. Hudební nástroje.
Poznámka Bibl.: *Jsou na Moravě hrázděné stavby?* In: *Hrázděná architektura*. SUPP Praha 1999, s.28-30.

Jméno KRÁLÍK Jan RNDr., CSc.
Narozen 21.3.1947, Toušeň, okr.Praha-východ
Vzdělání MFF UK Praha, postgraduální studium na FF UK
Adresa Mlýnská 29, 250 89 Lázně Toušeň
Zaměstnání Ústav pro jazyk český AV ČR Praha 1
Kontakt tel.: 02/57320942, kl. 340 e-mail: kralik@galaxie.ujc.cas.cz
Specializace Zvyky, hudba, slovesnost. Region Polabí.
Poznámka Publikace z oboru matematická lingvistika, hudební publicistika, regionální kultura. - Bibl.: *Svatý Vojtěch v Polabí*. TOK 6, 1997; *Staroboleslavské zastavení barokního básníka. Odstavce ze Stolu Páně Bedřicha Bridela*. Studie a zprávy Okresního muzea Praha-východ 13, 1998.- *Jazykové koutky o místních jménech (Čelákovice, Toušeň, Brázdim)*. MF Dnes 1997-2000.

Jméno KRÁMSKÁ Bohunka Mgr.
Narozena 5.7.1952, Jablonec n.N.
Vzdělání FF UK Praha, obor historie a filozofie
Adresa Kociánova 659, 460 06 Liberec 6
Zaměstnání Severočeské muzeum, Masarykova 11, 460 00 Liberec 1
Kontakt tel.: 048/5108252 e-mail: muzeumlib@falco.vslib.cz
Specializace Regionální historie.
Poznámka Bibl.: *Severočeské muzeum Liberec*. Nár. ročenka 2000.

Jméno KRIST Jan PhDr.
Narozen 30.9.1950, Milotice u Kyjova
Vzdělání FF UJEP Brno, obor historie a etnografie
Adresa 696 05 Milotice 503, okr.Hodonín
Zaměstnání Ústav lidové kultury, 696 62 Strážnice
Kontakt tel.: 0631/332177 e-mail: ulk@brn.pvtnet.cz
Specializace Sociální struktury venkovského obyvatelstva na jihovýchodní Moravě. Výroční a rodinné obyčeje. Folklorismus.
Poznámka Bibl.: *Děti na festivalu ve Strážnici*. In: Společensví dětí a kultura. Strážnice 1997; *Czesko-słowińska wystawa etnograficzna w Pradze w roku 1895 i jej znaczenie dla etnografii czeskiej*. Lud 81, 1997; *Několik poznámek k folklorním festivalům současnosti*. Národopisná revue 9, 1999; *Lidová kultura jako nástroj tolerance*. Veřejná spr. Týdeník vlády ČR 1999, č. 51-52.

Jméno KRUMPHOLCOVÁ Svatava
Narozena 16.6.1950, Praha
Vzdělání Střední ekonomické a knihovnické
Adresa Spojovací 406, 289 34 Rožďalovice
Zaměstnání Polabské muzeum Poděbrady, Obecní úřad Rožďalovice
Kontakt tel.: 0325/593441 (muzeum) 0325/593237 (knihovna)
Specializace neuvedeno
Poznámka

Jméno KRUPKOVÁ Jaroslava PhDr., CSc.
Narozena 6.6.1947, Žatec
Vzdělání FF UK Praha, obor etnografie a historie
Adresa Příkladná 1, 110 00 Praha I
Zaměstnání Ústav etnologie FF UK, Celetná 20, 110 00 Praha 1
Kontakt tel.: 02/22230179
Specializace Výroční a rodinné obyčeje a zvyky. Technologie a ergologie.
Poznámka Dar (výzkum NSČ 1977, 1998).

Jméno KRÍŽOVÁ Alena PhDr., Ph.D.
Narozena 17.6.1956, Brno
Vzdělání FF UJEP Brno, obor dějiny umění, historie a etnografie
Adresa A. Staška 6, 613 00 Brno
Zaměstnání Ústav evropské etnologie FF MU, A. Nováka 1, 660 88 Brno
Kontakt tel.: 05/41121442 e-mail: krizova@phil.muni.cz
Specializace Lidové a zlidovělé umění, umělecké řemeslo, užitě umění.

Poznámka Bibl.: *Textilní tvorba*. In: Lidová kultura na Moravě. Vlastivěda moravská 10. Brno-Strážnice 2000.

Jméno KUBEČKOVÁ Ivana PhDr.
Narozena 5.4.1956, Slané
Vzdělání FF UK Praha, obor etnografie a folkloristika
Adresa Palackého 690, 252 63 Roztoky u Prahy
Zaměstnání Středočeské muzeum, Zámek I, 252 63 Roztoky u Prahy
Kontakt tel.: 02/20910016 e-mail: smr@smr.anet.cz
Specializace Hmotná kultura. Lidové umění. Ikonografie. Střední Čechy.
Poznámka Bibl.: *Lidový nábytek v českých zemích*. Katalog výstavy, CD-ROM. Roztoky u Prahy 1999 (s H. Mevaldovou).

Jméno KUDELOVÁ Mária Mgr.
Narozena 19.10.1975, Trstená, okr. Dolný Kubín, Slovensko
Vzdělání FF KU Bratislava, obor etnologie a estetika
Adresa Čajkovského 36, 787 01 Šumperk
Zaměstnání Okresní vlastivědné muzeum, Hlavní 22, 787 34 Šumperk
Kontakt tel.: 0649/214070 e-mail: ovmsumperk@iol.cz
Specializace Jarní a masopustní obyčej. Šumperko
Poznámka Výstavy: *Vánoce* (Šumperk, betlémy, zvykoslovné předměty) 1999, *Pokoj lidem dobré vůle* (Muzeum Zábřeh, betlémy).-
Bibl.: *Okresní vlastivědné muzeum Šumperk*. Nár. ročenka 2000.

Jméno KUMPEROVÁ Iva PhDr.
Narozena 29.2.1944, Praha
Vzdělání FF UK Praha, obor etnografie a folkloristika
Adresa 345 31 Babylon 61, okr. Domažlice
Zaměstnání Muzeum Chodska, Chodské nám. 96, 344 00 Domažlice
Kontakt tel.: 0189/725952
Specializace Lidový oděv. Strava. Chodsko.
Poznámka Bibl.: *Chodské muzeum Domažlice*. Nár. ročenka 2000.

Jméno LANGER Jiří PhDr., CSc.
Narozen 27.4.1936, Brno
Vzdělání FF UK Praha, obor historie, postgraduální studium etnografie
Adresa 5. května 1551, 756 61 Rožnov p. R.
Zaměstnání Valašské muzeum v přírodě Rožnov p.R., t.č. penze
Kontakt tel.: 0651/653425
Specializace Architektura. Sociální kultura. Umění. Karpaty, Skandinávie.

Poznámka Bibl. do r. 1995 v *Ethnologia Europae Centralis* 3, 1996. Též: *Jiří Langer jubilující*. ČL 83, 1996 (L. Procházka a J. Hrdá).- *Co mohou prozradit lidové stavby*. Rožnov p.R. 1997; *Dům v Karpatech a přilehlých oblastech balkánských*. Rožnov p.R. 1999 (s H. Bočkovou).

Jméno LANGHAMMEROVÁ Jiřina PhDr.
Narozena 25.5.1939, Praha
Vzdělání FF UK Praha, obor etnografie, folkloristika a české dějiny
Adresa Prosecká 676, 190 00 Praha 9
Zaměstnání Národní muzeum, národopisné odd. HM, Kinského zahrada 97, 150 00 Praha 5
Kontakt tel., fax: 02/57323063
Specializace Lidový oděv a textil. Zvykosloví. Lidová kultura obecně.
Poznámka Od r. 1993 vedoucí národopisného odd. HM Národního muzea Praha.

Jméno LÁTALOVÁ Jelena PhDr.
Narozena 23.8.1921, Praha
Vzdělání FF UK Praha, obor národopis a dějiny umění
Adresa Vrážská 332, 252 28 Černošice II
Zaměstnání Národopisné oddělení NM Praha, t.č. penze
Kontakt tel.: 02/51642431
Specializace Lidové výtvarné umění. Lidový oděv. Národopisná fotografie (oděv, lidová plastika).
Poznámka Členka nákupní komise národopisného odd. NM Praha.

Jméno LAUDOVÁ Hannah PhDr., CSc.
Narozena 6.1.1921, Libštát, okr. Semily
Vzdělání FF UK Praha, obor estetika a národopis
Adresa Tererova 1358, 149 00 Praha 4
Zaměstnání Ústav pro etnografii a folkloristiku ČSAV Praha (do 1978), t.č. penze
Kontakt tel.: 02/7915437
Specializace Lidový tanec (kategorie, funkční a historické formy, styl, archivní prameny). Etnická problematika (Češi na Slovensku a v Jugoslávii).
Poznámka Bibl.: *Založení Českého lidu a jeho význam pro počátky české taneční folkloristiky*. ČL 78, 1991; *Zamyšlení nad jubileem Národopisné výstavy československé v Praze v roce 1895*. Folklor 1995, č.5, 6; *Starší české a německé párové tance ve světle srovnávacího studia*. ČL 83, 1996; *Lidové tance v Čechách*. Praha, Artama 2000;

Videodokumentace *Lidové tance v Čechách, na Moravě a ve Slezsku I-IV (Čechy)*. Strážnice 1994-1997.

Jméno LEDVINKA František PhDr.
Narozen 11.5.1940, Bratislava
Vzdělání FF UK Praha, obor etnografie a dějiny umění
Adresa Týniště 27, 403 23 Velké Březno
Zaměstnání Památkový ústav, Hrnčířská 10, 400 21 Ústí nad Labem
Kontakt tel.: 047/5210433
Specializace Lidová architektura. Dějiny zemědělství. Lidové umění.
Poznámka Založil Muzeum lidové architektury Zubrnice a pokračuje v jeho rozšíření a transformaci na ekomuzeum.

Jméno LENDEROVÁ Zdena PhDr.
Narozena 28.5.1956, Hradec Králové
Vzdělání FF UK Praha, obor etnografie a folkloristika
Adresa Kotěrova 847, 500 02 Hradec Králové
Zaměstnání Muzeum východních Čech, Eliščíno nábř. 465, 500 39 H. Králové
Kontakt tel.: 049/5514624 e-mail.: mvc@mvc.anet.cz
Specializace Lidové výtvarné umění. Odívání. Městský život.
Poznámka Bibl.: *Muzeum východních Čech Hradec Králové*. Nár. ročenka 2000.

Jméno LINKOVÁ Dagmar PhDr.
Narozena 7.4.1956, Jablonec nad Nisou
Vzdělání FF UK Praha, obor etnografie a folkloristika
Adresa Kovač 22, 506 01 Jičín
Zaměstnání Okresní muzeum a galerie, Valdštejnovo nám. 1, 506 11 Jičín
Kontakt tel.: 0433/532204 e-mail: muzeumhry@jcvc.cz
Specializace Regionální etnografie. Betlémářství v Podkrkonoší.
Poznámka Bibl.: *Okresní muzeum a galerie Jičín*. Nár.ročenka 2000.-
Výstavy: *K Betlému. Lidové betlémy z Podkrkonoší* (1998-99); *Národopisné kresby J.V.Scheybala* (1999); *Dary a přírůstky do muzea za léta 1994-99* (1999); *Jak zdobí vejce příroda a my* (etnografická část, 2000); *Z babiččina prádelníku* (textil, praní, žehlení, 2000).

Jméno LOZOVIUK Petr Mgr., Dr.
Narozen 9.3.1968, Praha
Vzdělání FF UK Praha

Adresa Horáčkova 1216, 140 00 Praha 4 - Pankrác
Zaměstnání Ústav etnologie FF UK, Celetná 20, 110 00 Praha 1
Kontakt tel.: 02/22828607
Specializace Dějiny oboru. Problematika aktuální etnizace. Regionalismus v jihovýchodní Evropě.
Poznámka Bibl.: *Text a jeho interpretace z etnologické perspektivy*. Český lid 85, 1998; *Deutschböhmisches Kolonisten in Südosteuropa und die "Sudetendeutsche Sprachinselvolkskunde"*. Jahrbuch für deutsche und osteuropäische Volkskunde 40, 1997; *The problems of the issue of "ethnic indifference" in the Czech language milieu*. In: *Ethnic Studies and the Urbanized Space in Social Anthropological Reflections*. Praha 1998; *Němečtí vystěhovalci z českých zemí a jejich jazykové ostrovy v jihozápadní Evropě*. In: *Češi v cizině* 10. Praha 1998.

Jméno LUDVÍKOVÁ Miroslava PhDr., CSc.
Narozena 4.10.1923, Telgárt, Slovensko
Vzdělání FF MU Brno, obor čeština, francouzština a ruština, FF UK Praha, obor národopis (dálkově)
Adresa Polní 17, 639 00 Brno
Zaměstnání Etnografický ústav MZM Brno, t.č.penze
Kontakt tel.: 05/43238003
Specializace Lidový oděv a výšivka. Lidová strava. Morava.
Poznámka Bibl.: *Moravské a slezské lidové kroje. Kvaše z roku 1814*. Brno 2000; *Strava*. In: *Lidová kultura na Moravě. Vlastivěda moravská* 10. Brno-Strážnice 2000.- *Miroslava Ludvíková*. Bibl. příl. NR č. 10. Strážnice 1997 (personální bibl.).

Jméno MACEČKOVÁ Kateřina
Narozena 27.5.1955, Ostrava
Vzdělání Gymnázium, Střední knihovnická škola (kulturně vzdělávací práce), Lidová konzervatoř (lidový tanec, pohybová výchova)
Adresa K. Tomana 3, 709 00 Ostrava
Zaměstnání Lidová konzervatoř Ostrava
Kontakt tel.: 069/6626763
Specializace Taneční folklor (Slezsko, Lašsko). Autorka dětských folklorních pořadů.
Poznámka Vedoucí dětského souboru Hlubinka a SLPT Hlubina. Ředitelka festivalu Folklor bez hranic (Ostrava). Členka rady pro dětskou taneční tvořivost ARTAMA Praha. Členka programové rady MFF Strážnice (od 1996). Členka výboru regionálního Folklorního sdružení Ostrava (1992-2000 předsedkyně).

Jméno MADAJ Miroslav PhDr.
Narozen 6.11.1946
Vzdělání FF UK Praha, obor etnografie
Adresa 538 45 Běstvína 50, okr. Chrudim
Zaměstnání Památkový ústav, Zámek č. 4, 531 16 Pardubice
Kontakt tel.: 040/6797711
Specializace Lidová architektura. Památky vědy a techniky. Lidová řemesla. Lidové umění. Východní Čechy.

Jméno MADEROVÁ Marie PhDr.
Narozena 16.2.1946, Plzeň
Vzdělání FF UK Praha, obor etnografie a folkloristika
Adresa Dřevěná 3, 301 00 Plzeň
Zaměstnání Západočeské muzeum, Kopeckého sady 2, 301 00 Plzeň
Kontakt tel.: 019/7236054 e-mail: zpcm@jidas.anet.cz
Specializace Textil. Lidové umění. Zvykosloví. Muzeologie. Judaistika.
Poznámka Bibl.: *Národopisné muzeum Plzeňska Plzeň. Nár.ročenka 2000.*

Jméno: MATUSZKOVÁ Jitka Mgr., Ph.D.
Narozena: 6.11.1953, Brno
Vzdělání: FF MU Brno, obor etnografie a dějiny umění
Adresa: 616 00 Brno, Spojovací 9
Zaměstnání: Památkový ústav, Radnická 2, 601 54 Brno
Kontakt: tel.: 05/42321232 e-mail: pubev@pambr.cz, jitkamat@atlas.cz
Specializace: Podluží, lidový tanec, drobná sakrální architektura.
Poznámka: *Ženský element v tradiční taneční kultuře. Srovnání fenoménu stárek na Podluží a na Hanáckém Slovácku. Folia ethnographica 33, 1999; Doprovodná hudba k tanci (příspěvek k jejímu vývoji na Podluží). RegioM. Kulturně-vlastivědná revue okresu Břeclav 1999; Znamení na cestě nebo symboly víry? In: Staré stezky. Brno, Památkový ústav 2000; Proměny lidové kultury. In: Lužice 1250 - 2000. Kapitoly z dějin obce. Lužice 2000; Taneční folklor. In: Lidová kultura na Moravě. Vlastivěda moravská 10. Brno - Strážnice 2000 - Výstavy a přednášky.*

Jméno MELMUKOVÁ-ŠAŠECÍ Eva Doc., PhDr.
Narozena 25.2.1932, Řím
Vzdělání FF UK Praha, Komenského evangelická bohoslovecká fakulta Praha

Adresa nám. Zachariáše z Hradce 21, 588 56 Telč I
Zaměstnání Muzeum Vysočiny Jihlava, t.č. penze
Kontakt tel.: 066/7243888
Specializace Lidová architektura, vývoj sídel. Etnografické muzejnictví. Regionální historie. Jižní část Českomoravské vrchoviny (Jihlavské vrchy).
Poznámka Bibl.: *Telč jako městská vodní pevnost*. Telč 1997; *Putování staletími v Telči*. Telč 1999.- Práce ve výboru Muzejního spolku v Telči.

Jméno MELZER Miloš PhDr., CSc.
Narozen 2.11.1941, Olomouc
Vzdělání FF UJEP Brno, obor etnografie a folkloristika
Adresa Čajkovského 26, 787 01 Šumperk
Zaměstnání Okresní vlastivědné muzeum, Hlavní 22, 787 34 Šumperk
Kontakt tel.: 0649/214070 e-mail: ovmsumperk@iol.cz
Specializace Dějiny oboru. Etnické procesy. Lidová výroba a řemesla. Lidové výtvarné umění. Haná, severní Morava, Slezsko.
Poznámka Bibl.: *Vlastivěda šumperského okresu*. Šumperk 1993 (s J. Schulzem).

Jméno MEVALDOVÁ Helena PhDr.
Narozena 23.5.1952, Praha
Vzdělání FF UK Praha, obor národopis a prehistorie
Adresa ul. kpt. Jaroše 108, 267 24 Hostomice pod Brdy
Zaměstnání Národopisné odd. Národního muzea, Kinského zahrada 97, 150 00 Praha 5
Kontakt tel.: 02/57327307 e-mail: martinmv@honet.cz
Specializace Lidová architektura. Řemesla, nábytek, malba na skle. Pověst.
Poznámka Bibl.: *Hinterglasbilder und Heiligendarstellungen vom Egerland bis zum Böhmerwald*. Sandl 1993 (s A. Voříškovou); *Berounské pověsti*. Beroun 1993; *Košíkáři na Berounsku a Hořovicku*. In: Muzeum a současnost 12, 1993; *Pověsti o sv. Vojtěchu a jeho patronát*. In: Světci v lidové tradici. Uh. Hradiště 1995; *Příprava Národopisné výstavy československé na Berounsku a Hořovicku*. In: Středočeský vlastivědný sborník 14, 1996; *Předběžné výsledky dokumentace lidové roubené architektury na okrese Beroun*. In: Studie k lidovému stavitelství I. Klatovy 1998; *Lidový nábytek v českých zemích*. Katalog výstavy, CD-ROM. Roztoky u Prahy 1999 (s I. Kubečkovou).

Jméno MIKYSKOVÁ Markéta Mgr.
Narozena 18.4.1969, Vyškov
Vzdělání FF MU Brno, obor historie a etnografie
Adresa Jarní 1, 682 01 Vyškov
Zaměstnání Muzeum Vyškovska, nám. Čs. armády 2, 682 01 Vyškov
Kontakt tel.: 0507/21040
Specializace Zvykosloví. Vyškovsko, Haná.
Poznámka Bibl.: *Současné masopustní občůzky na Vyškovsku*. NR 8, 1998; Hrkači, klapači a Jidáší v okolí Vyškova a Bučovic. In: *Lidové obyčeje na Hané*. Vyškov 1999; *Jidáš v povědomí a velikonoční tradici dětí*. ČL 87, 2000 (s V. Frolcovou).

Jméno MINAŘÍKOVÁ Běla PhDr.
Narozena 24.6.1944, Brno
Vzdělání FF UJEP Brno, obor etnografie a folkloristika
Adresa Urbánkova 18, 624 00 Brno
Zaměstnání ŮLUV Brno, Etnografický ústav MZM Brno (do 2000), t.č. penze
Kontakt 02/41222496
Specializace Lidová umělecká výroba.
Poznámka Bibl.: *Institute zanikla, voda se zavřela život jde dál...?* UR 39, 1998, č.3, s.64-67 (s R. Bařkovou).

Jméno MORAVCOVÁ Mirjam PhDr., DrSc.
Narozena 22.3.1931, Turnov
Vzdělání FF UK Praha, obor národopis a historie
Adresa Ortenovo nám. 30, 170 00 Praha 7
Zaměstnání Fakulta humanitních studií UK, Centrum výzkumu vývoje etnicity a osobnosti, U kříže 10, 150 00 Praha 5 - Jinonice
Kontakt tel.: 02/804282
Specializace Etnologie města. Interetnické vztahy. Oděvní kultura. Výzkumy v Praze a městech mezeitnického kontaktu v českých zemích.
Poznámka Bibl.: *Symbol, postoj a sebeidentifikace*. In: *Lidé města 12*. Praha 1998; *Bulhaři z pohledu současné české mládeže*. In: *Čechi v Balgarija i Balgari v Čechija*. Šumen 1998; *Manifestace revolty proti konvencím*. In: *Diferenciácia mestského spoločenstva v každodennom živote*. Bratislava 1999; *Tradiční lidový kroj - kulturní dědictví, poutač či přežitíek?* In: *Lidé města 13*. Praha 1999; *Etnografická slavistika na pražské univerzitě let 1882-1939*; In: *Antropologie dialogu*. Praha 2000; *Východiska soužití. Obraz Romů v názoru žáků 8. tříd základní školy*. Lidé města 3, 2000.

Jméno MOTYČKOVÁ Dana PhDr., CSc.
Narozena 12.3.1961, Litoměřice
Vzdělání FF UK Praha, obor etnografie a folkloristika
Adresa Ortenovo nám. 17, 170 00 Praha 7
Zaměstnání Etnologický ústav AV ČR Praha, Na Florenci 3, 110 00 Praha 1
Kontakt tel.: 02/22828111
Specializace Lidové léčitelství. Počítačové databáze ke zpracování národopisných dokumentů.

Poznámka

Jméno NÁPLAVOVÁ Marie PhDr.
Narozena 1.5.1943, Hostějov, okr. Uherské Hradiště
Vzdělání FF UJEP Brno, obor etnografie a folkloristika
Adresa 687 42 Osvětimany 310, okr. Uherské Hradiště
Zaměstnání Slovácké muzeum, Smetanovy sady 179, 686 00 Uh. Hradiště
Kontakt e-mail: marie.naplavova@slovackemuzeum.cz
tel.: 0632/556556
Specializace Lidová výroba, keramika. Oblast Uherskohradištska a Slovácka.
Poznámka Bibl.: *Sbírali, nám a dalším uchovali*. Slovácko 41, 1999 (s R. Habartovou a L. Tarcalovou).

Jméno NAVRÁTILOVÁ Alexandra PhDr., CSc.
Narozena 17.1.1946, Praha
Vzdělání FF UJEP Brno, obor etnografie a folkloristika, PGS muzeologie
Adresa Skorkovského 80, 636 00 Brno
Zaměstnání Etnologický ústav AV ČR, Veverí 97, 602 00 Brno
Kontakt tel.: 05/41636271 e-mail: anavr@iach.cz
Specializace Duchovní kultura. Rodinné obřady.
Poznámka Bibl.: *Rodinné obyčeje (narození, svatba, pohřeb)*. In: Lidová kultura na Moravě. Vlastivěda moravská 10. Brno-Strážnice 2000.

Jméno NOSKOVÁ Helena PhDr., CSc.
Narozena 4.11.1949, Praha
Vzdělání FF UK Praha, obor etnografie a historie, rozšiřující pedagogické studium pro obor historie a základy společenských věd (1991)

Adresa Mezilesí 2062, 193 00 Praha 9
 Zaměstnání Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, Vlašská 9, 118 40 Praha 1
 Kontakt neuveden
 Specializace Národní menšiny a nedominantní společenství v soudobých dějinách, tj. v letech 1945-89 na území Československa. Čeští a slovenští krajané v zahraničí. Výzkumy v pohraničních regionech Čech.
 Poznámka Bibl.: *Kalendářní obřadnost slovenských reemigrantů z Rumunska a její proměny v regionech západních Čech.* Praha 1981; *Návrat volyňských Čechů. Naděje a skutečnost let 1945-1954.* Praha 1998; *Reemigrace Čechů a Slováků z Jugoslávie, Rumunska a Bulharska v letech 1945-1954.* Praha 2000 (J. Váchovou); *K problémům minorit.* Praha 2000.

Jméno NOSKOVÁ Jana Mgr.
 Narozena 11.3.1975, Brno
 Vzdělání FF MU Brno, obor etnologie a historie
 Adresa Mánesova 538, 344 01 Domažlice
 Zaměstnání Ústav evropské etnologie FF MU Brno (PGS)
 Kontakt tel.: 05/ 41121441 e-mail: noskova@phil.muni.cz
 Specializace Folkloristika, metodologie oboru.
 Poznámka Bibl.: *Narativní metody v současné etnologii.* NR 10, 2000.

Jméno NOVÁKOVÁ Lenka PhDr.
 Narozena 20.9.1949, Brno
 Vzdělání FF UJEP Brno, obor etnografie a sociologie
 Adresa Švehlova 53, 664 51 Šlapanice u Brna
 Zaměstnání Etnografický ústav MZM, Koblišná 1, 602 00 Brno
 Kontakt tel.: 05/42211161 41552326 (dočasně)
 Specializace Lidový textil. Morava.
 Poznámka Bibl.: *Příspěvek k vývoji kroje moravských Charvátů ve druhé polovině 19. a v první polovině 20. století.* FE 29, 1995; *Lidový kroj na Moravě ve fotografiích na příkladu kolorovaného fotoalba z přelomu 19. a 20. století.* FE 30, 1996; *Oděv dětí na Moravě ve sbírkách Etnografického ústavu Moravského zemského muzea.* FE 31, 1997; *Křestní rouška - symbol obřadu ve sbírkách Etnografického ústavu Moravského zemského muzea.* FE 32, 1998.- *Výstavy: Jaké bylo oblékání od kolébky k dospívání* (1996, s H. Beránkovou); *Historie a každodenní život moravských Charvátů* (1999, s D. Brychtovou)

Jméno ODEHNAL Petr Mgr.
Narozen 20.4.1975, Slavičín
Adresa Husitská 468, 766 01 Valašské Klobouky
Vzdělání FF UP Olomouc, obor historie a česká filologie, od r. 2000 doktorandské studium na FF UP Olomouc
Zaměstnání Městské muzeum, Masarykovo nám. 276, 766 01 Valašské Klobouky
Kontakt tel.: 0636/320095, 0723/011424
Specializace Poddanská města raného novověku. Raněnovověká poddanská samospráva a hrdelní soudnictví. Jihovýchodní Moravy, jižní Valašsko.
Poznámka Bibl.: *Hrdelní soudnictví ve Valašských Kloboukách*. In: Valašskokloboucký zpravodaj 1998-1999; *O podivných věcech a zázracích božích, kteréž se dály při městě Holešově i okolo Holešova*. In: Valašsko 1999, č. 3; *Měšťané a předměšťané klobučtí*. ČMM 119, 2000; *Kramolišův Rychtář Šoman. Ke genezi, literární hodnotě a historické realitě románu*. Vlastivědné kapitoly z Valašskokloboucka 1, 2000; *Jan Pivko Švec a klobucká dřevěnice čp. 7*. Vlastivědné kapitoly z Valašskokloboucka 1, 2000.

Jméno OCHRYMČUKOVÁ Irena PhDr.
Narozena 19.7.1958, Brno
Vzdělání FF UJEP Brno, obor etnografie a folkloristika
Adresa neuvedena
Zaměstnání Okresní muzeum Brno-venkov, pracoviště Podhorácké muzeum, 666 02 Předklášteří
Kontakt tel.: 0504/410098 412293
Specializace Sociální kultura v regionu Brno-venkov.
Poznámka Bibl.: *Společenské aspekty v procesí*. In: Slavnostní průvody. Uh. Hradiště 1994; *Změny v obsahu obyčeje "Pálení čarodějnic" na Tišnovsku*. In: Magie a náboženství. Uh. Hradiště 1997; *Životnost lidových zvyků a současnost*. In: Sborník příspěvků. Okresní muzeum Brno-venkov 1999, *Národopis*. In: Tišnovsko. Vlastivěda kraje od Pernštejna k Veveří. Tišnov 1999

Jméno ONDRUŠOVÁ Vlasta PhDr.
Narozena 20.12.1948, Lipov, okr. Hodonín
Vzdělání FF UJEP Brno, obor etnografie a čeština
Adresa 696 72 Lipov 14, okr. Hodonín
Zaměstnání Ústav lidové kultury, 696 62 Strážnice
Kontakt tel.: 0631/332132 e-mail: ulk@brn.pvtnet.cz

- Specializace Folklor, folklorismus. Autorka pořadů a výstav.
Poznámka Tajemnice české sekce CIOFF.
- Jméno PAJER Jiří PhDr., CSc.
Narozen 16.12.1948, Strážnice
Vzdělání FF UJEP Brno, obor etnografie a archeologie
Adresa Sadová 1211, 696 62 Strážnice
Zaměstnání Samostatný vědecký pracovník. Vydavatel.
Kontakt tel.: 0631/334346
Specializace Archeologický a historický výzkum novokřtěnců na Moravě.
Poznámka Bibl.: *Novokřtenci v Ostrožské Nové Vsi*. Slovácko 40, 1998;
Novokřtenci ve Vacenovicích. Slovácko 41, 1999.
- Jméno PAVELČÍK Jiří PhDr., CSc.
Narozen 11.3.1934, Brno
Vzdělání FF MU Brno, obor národopis a prehistorie
Adresa Stolařská 1068, 688 01 Uherský Brod
Zaměstnání Slovácké muzeum Uh. Hradiště, t.č. penze
Kontakt tel.: 0633/635344
Specializace Prehistorie (eneolit Moravy). Etnografie (oděv, strava, zvykosloví, pověry). Romové. Slovácko.
Poznámka Bibl.: *Pohádkové a bájně bytosti na Slovácku*. Malovaný kraj 1998-2000; *"Cikáni" na jižní a jihovýchodní Moravě*. Slovácko 41, 1999; *Zdobené "tašky" z Uherského Brodu*. Slovácko 39 1997; *O dívce a rybě aneb o tom jak vznikli lidi*. In: *Magie a náboženství*. Uh. Hradiště 1997.
- Jméno PAVLICOVÁ Martina PhDr., CSc.
Narozena 22.7.1964, Uherské Hradiště
Vzdělání FF UJEP Brno, obor etnografie a folkloristika
Adresa ul. Města Sée 2000. 686 02 Staré Město u Uh. Hradiště
Zaměstnání Ústav evropské etnologie FF MU Brno, A. Nováka 1, 660 88 Brno
Kontakt tel: 05/41121442 e-mail: mpavlicova@cmail.cz
Specializace Dějiny oboru. Sociální kultura. Etnochoreologie. Folklorismus.
Poznámka Bibl.: *Od folkloru k folklorismu. Slovník folklorního hnutí na Moravě a ve Slezsku*. Strážnice 1997 (s L. Uhlíkovou).
- Jméno PAVLÍKOVÁ Eva Mgr.
Narozena 28.3.1973, Hodonín
Vzdělání FF MU Brno, obor sociologie a etnologie. Středoevropská univerzita Varšava, obor společnost a politika

- Adresa Dvořákova 1077, 697 01 Kyjov
 Zaměstnání Centrum pro sociální a ekonomickou strategii ISS FSV UK, Celetná 20, 116 36 Praha 1
 Kontakt tel.: 0602/969267 e-mail: evapavlik@yahoo.com
 Specializace Etnosociologie, národní stereotypy a identita. Češi v zahraničí (USA, Polsko). Sociální kultura.
 Poznámka Bibl.: *O tradičním lidovém oděvu*. In: Čejkovice 1248-1998; *Češi v Polsku a české národní stereotypy*. NR 9, 1999.
- Jméno PAVLIŠTÍK Karel PhDr., CSc.
 Narozen 12.3.1931, Uh. Brod
 Vzdělání FF UK Praha, obor etnografie a folkloristika
 Adresa Zálešná III/2616, 760 01 Zlín
 Zaměstnání Muzeum jihovýchodní Moravy, Soudní 1, 760 01 Zlín
 Kontakt tel.: 067/7004625
 Specializace Tradiční rukodělná výroba. Zvykosloví. Folklorismus. Etnografické muzejnictví v oblasti jihovýchodní Moravy (Valašsko, Podřevnicko, luhačovické Zálesí, východní Haná, Slovácko).
 Poznámka Bibl.: *Masopustní obchůzková koleda "Chodění s Karlem"*. NR 1, 1991; *Domácká výroba dřevěného nářadí a náčiní na Podřevnicku*. Zlín 1993; *Strážnické slavnosti jaké jsou dnes*. NR 5, 1995; *Lidová kultura. Zaměstnání obyvatel. Výroční a rodinné obyčeje a obřady*. In: Zlínsko. Vlastivěda moravská 64. Brno-Zlín 1995; *Bibliografie díla F. Bartoše*. Zlín 1997 (s A. Devátovou); *Práce ze dřeva III/1*. Strážnice 1998 (skripta k videodokumentaci); *Tabulkový životopis F. Bartoše*. Zlín 1998 (s A. Devátovou).
- Jméno PECHOVÁ Jarmila PhDr.
 Narozena 3.6.1958, Přerov
 Vzdělání FF UJEP Brno, obor etnografie a folkloristika
 Adresa Blatnická 14, 628 00 Brno
 Zaměstnání Etnografický ústav MZM, Kobližná 1, 602 00 Brno
 Kontakt tel.: 05/41552328 (dočasně) 05/42211161
 Specializace Lidová řemesla (kovářství). Tradiční zemědělství (chmelařství), pivovarnictví. Vybavení domácnosti. Západní Morava, Brněnsko, Haná.
 Poznámka Bibl.: *Pěstování chmele a chmelařské slavnosti v Tršticích na Moravě*. FE 30, 1996; *Soupis máslových forem v Etnografickém ústavu MZM - využití počítače v muzejní praxi*. FE 31, 1997; *Formy na modrotisk ve sbírce pracovního nářadí EÚ MZM*. FE 32, 1998; *Františka Nováková, přadlena z Nedašova na Valašsku*. NR 9, 1999; *Z historie jednoho*

mlýna. NR 9, 1999; *Hanácká doobíraná*. In: Lidové obyčeje na Hané a jejich slovní, hudební a taneční projevy. Vyškov 1999.- Výstavy: *O pivu* (1994); *O perníku* (1999).

Jméno PETRÁKOVÁ Blanka PhDr.
Narozena 10.2.1964, Valtice
Vzdělání FF UJEP Brno, obor etnografie a folkloristika
Adresa Solné 267, 763 26 Luhačovice
Zaměstnání Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně, pobočka Muzeum Luhačovického Zálesí, vila Lipová, 763 26 Luhačovice
Kontakt tel.: 067/932883
Specializace Výtvarná kultura lidu. Region Luhačovického Zálesí.
Poznámka Bibl.: *Muzeum jihovýchodní Moravy Zlín*. Nár.ročenka 2000 (s A. Prudkou a K. Pavlišťikem).- Výstavy: *Fašanky* (2000); *Příběh perníku* (2000)

Jméno PLÁNKA Ivan PhDr.
Narozen 14.4.1948, Děčín
Vzdělání: FF MU Brno, obor dějiny umění a etnografie
Adresa: neuvedeno
Zaměstnání Muzeum jihovýchodní Moravy, Soudní 1, 760 00 Zlíně
Kontakt tel.: 067/7004633, e-mail.: i.planka@muzeum.zlin.cz
Specializace Lidové umění. Zvykosloví.
Poznámka Výstavy z muzejních sbírek s regionálním zaměřením. Výzkumy regionálně zaměřené (dokumentace lid. výroby, zvykosloví). Publikace katalogy výstav, příspěvky v regionálních periodikách *Zvuk*, *Slovácko*.

Jméno PLESSINGEROVÁ Alena PhDr., CSc.
Narozena 17.1.1928, Praha
Vzdělání FF UK Praha, obor národopis a slovanská filologie
Adresa Na dračkách 9, 162 00 Praha 6
Zaměstnání Národopisné oddělení NM Praha (do 1991), t.č. penze
Kontakt tel.: 02/20511608
Specializace Lidová kultura českých zemí a Slovenska a ze srovnávacího pohledu i Evropy, zj. dům a bydlení, oděv, obyčeje a způsob života. Lidové výtvarné umění. Národopisné muzejnictví.
Poznámka Čestná členka NS, dopisující členka Verein für Volkskunde Vídeň. Profesionální životopis a výběrová bibliografie: *Jubilejní pozdrav A. Plessingerové*. *Ethnologia Europae Centralis* 4, 1999 (E. Večerková).

Jméno POPELKA Pavel PhDr., CSc.
Narozen 12.3.1949, Strání, okr. Uherské Hradiště
Vzdělání FF UJEP Brno, obor etnografie a sociologie
Adresa Uhliska 906, 687 65 Strání
Zaměstnání Muzeu J. A. Komenského, 688 12 Uherský Brod
Kontakt tel.: 0633/632888 e-mail: muzeum@uhbrod.anet.cz
Specializace Lidová píseň, obyčej. Etnografická videodokumentace.
Kompakty folklorních pořadů.
Poznámka Bibl.: *Příběhy v písních vyzpívané. Lidové balady z moravských Kopanic.* Uh. Brod 1995; *Písně z Bystřice pod Lopeníkem.* 1997.

Jméno POPELOVÁ Hana PhDr., CSc.
Narozena 19.11.1955, Praha
Vzdělání FF UK Praha, obor etnografie a historie
Adresa Kratochvílova 4, 162 00 Praha 6
Zaměstnání Náprstkovo muzeum NM, Betlémské nám. 1, 110 00 Praha 1
Kontakt tel.: 02/ 22220017 e-mail: bibl.npm@aconet.cz
Specializace Styčné body mezi starověkými literaturami a lidovou slovesností.
Poznámka Bibl.: *Literatura starověkého Egypta a mezopotámie z hlediska slovesné folkloristiky.* In: *Studia Ethnographica* 10, 2000

Jméno POSPĚCH Pavel PhDr.
Narozen 13.3.1948, Vizovice
Vzdělání FF UJEP Brno, obor historie a čeština
Adresa Spojenců 10, 772 00 Brno
Zaměstnání Památkový ústav, Dolní nám. 8-9, 771 11 Olomouc
Kontakt tel.: 068/5222767
Specializace Zemědělství. Řemesla. Etnografie.
Poznámka Bibl.: *Příkazy. Čtení o hanácké vesnici.* Příkazy 2000 (s B. Vacou).

Jméno POSPÍŠILOVÁ Jana PhDr.
Narozena 26.5.1952, Brno
Vzdělání FF UJEP Brno, obor etnografie a čeština
Adresa Heinrichova 37, 602 00 Brno
Zaměstnání Etnologický ústav AV ČR, Veverí 97, 602 00 Brno
Kontakt tel.: 05/41636265 e-mail: japosp@iach.cz
Specializace Slovesný a dětský folklor. České menšiny v zahraničí.
Morava (městské i venkovské prostředí).

Poznámka Bibl.: *Jak jsme řepotali. Proměny tradice*. NR 9, 1999; *Dětský folklor*. In: Lidová kultura na Moravě. Vlastivěda moravská 10. Brno-Strážnice 2000.

Jméno POSPÍŠILOVÁ Jaroslava PhDr.
Narozena 26.9.1953, Chlumeck nad Cidlinou
Vzdělání UJEP Brno, obor dějepis a čeština
Adresa Vachkova 830, 500 09 Hradec Králové 9
Zaměstnání Muzeum východních Čech, Eliščíno nábřeží 465, 500 01 Hradec Králové
Kontakt tel.: 049/5514631, 5514843, 5210473
Specializace Novodobé (zejména politické) dějiny.
Poznámka Správce fondu zemědělství.

Jméno PRÁŠEK Jiří PhDr.
Narozen 24.10.1959, Tábor
Vzdělání FF UJEP Brno, obor historie
Adresa Husovo nám. 579, 397 01 Písek
Zaměstnání Prácheňské muzeum, Velké nám. 114, 397 24 Písek
Kontakt tel.: 0362/214731-32
Specializace Regionální historie a etnografie.
Poznámka Bibl.: *Písecké XX. století*. Písek 1999; *Písecké 2. tisíciletí*. Písek 2000.

Jméno PROCHÁZKA Lubomír PhDr., CSc.
Narozen 9.2.1956, Praha
Vzdělání FF UK Praha, obor etnografie
Adresa Táborská 49/389, 140 00 Praha 4
Zaměstnání Okresní muzeum, nám. H. Kličky 293, 261 02 Příbram VI-Březové Hory
Kontakt tel.: 0306/26307
Specializace Sídla, lidová architektura a bydlení. Dokumentace lidového domu. Střední Čechy, střední Povltaví, Pootaví, Šumava a Pošumaví.
Poznámka Člen poradního sboru SLS Vysočina a MLA Zubrnice. Externí působení v ÚE FF UK Praha a spolupráce na grantovém projektu v EÚ AV ČR Praha.

Jméno PRUDKÁ Alena PhDr.
Narozena 5.12.1949, Zlín
Vzdělání FF UJEP Brno, obor prehistorie a etnografie
Adresa Hluboká 4145, 760 01 Zlín

Zaměstnání Muzeum jihovýchodní Moravy, Soudní 1, 760 01 Zlín
Kontakt tel.: 067/7004639 e-mail: a.prudka@muzeum.zlin.cz
Specializace Zvykosloví. Zaměstnání. Podřevnicko, jižní Valašsko, východní Haná.
Poznámka Bibl.: *Muzeum Prostějovska Prostějov* Nár.ročenka 2000 (s M. Válkou); *Muzeum jihovýchodní Moravy Zlín*. Nár.ročenka 2000 (s K. Pavlišťíkem a B. Petrákovou).

Jméno REŽNÝ Josef
Narozen 2.2.1924, Strakonice
Vzdělání Reálné gymnázium, nástavbové studium
Adresa Chelčického 120, 386 01 Strakonice
Zaměstnání Městské muzeum Volyně (do 1984), t.č.penze
Kontakt tel.: 0342/22958
Specializace Sběratelství, folkloristika a muzikologie. Prácheňsko a Pošumaví. Výzkum a dokumentace dud a dudácké muziky v českých zemích.
Poznámka Od 1949 umělecký vedoucí Prácheňského souboru. Organizační a programový pracovník Mezinárodních dudáckých festivalů ve Strakonících.- Bibl.: *Po stopách dudáků na Chebsku*. Muzeum Cheb 1992; *Der sorbische Dudelsack*. Budyšin 1993, *Notenanhang* 1997; *Jan Matásek, strakonický dudák*. Praha 1999; *Partitury dudácké muziky Prácheňského souboru 1949-1999*. Strakonice 1999.- J. Markl: *Strakonický dudák Josef Režný*. NA 23, 1986.- Diskografie: *Josef Režný. Hrály dudy*. CD, MC Bonton music 1993.- Výstavy: *Dudáci na Chebsku*. Cheb 1992; *Hudební nástroje jednoho evropského regionu*. Waldsassen 1995; *Dudy v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Uh. Brod 1997, Č.Těšín 1997, Hodonín 1998, H. Králové 1998, Strakonice 1998.

Jméno RYCHLÍK Jan Doc., PhDr., DrSc.
Narozen 26.11.1954, Praha
Vzdělání FF UK Praha, obor národopis-dějepis. Vědecká aspirantura Univerzita Sv. Klimenta Ochridského, Fakulta slovanské filologie, Sofia a Ústav pro folklor Bulharské akademie věd Sofia, obor folkloristika.
Adresa Dobrovského 40, 170 00 Praha 7
Zaměstnání Ústav českých dějin Filozofické fakulty UK, nám. Jana Palacha 2, 116 38 Praha 1 a Masarykův ústav AV ČR, Na Florenci 3, 110 00 Praha 1
Kontakt e-mail: rychlik@email.cz

Specializace Etnické vztahy se zvláštním zřetelem na vztahy česko-slovenské a bulharské. Společenské vztahy. Agrární dějiny.
Poznámka Bibl.: *Dějiny Bulharska*. Praha 2000; *Zahraníčně-politické vztahy mezi Československem a Bulharskem (1918-1992)*. In: *Antropologie dialogu*. Praha 2000; *Slovensko-chorvátské vztahy v letech 1941-1945*. In: *Slovanské historické studie* 26, 2000; *Česká a slovenská společnost 1960 - 1967*. In: *Česko-slovenské vztahy/Slovensko-české vztahy*. Liberec 2000.

Jméno RYCHLÍKOVÁ Magdaléna PhDr.
Narozena 25.5.1955, Skalica, Slovensko
Vzdělání FF KU Bratislava, obor národopis
Adresa Dobrovského 40, 170 00 Praha 7
Zaměstnání Národní muzeum, Václavské nám. 68, 110 00 Praha 1
Kontakt tel: 02/321020 e-mail: lobkovicky.palac@seznam.cz, nm@nm.cz

Specializace Rodinné, společenské a česko-slovenské vztahy.
Poznámka Bibl.: *Důsledky rozdělení Československa na život obyvatel moravsko-slovenského pomezí*. In: *Lidé města* 1, 1999; *Agrární kultury*. In: *Studie Slovákckého muzea* 4, 1999 (s J. Rychlíkem)

Jméno SALZMANN Zdeněk Prof., Ph.D.
Narozen 18.10.1925, Praha
Vzdělání Univerzita Karlova Praha, Indiana University, Bloomington, Indiana, USA
Adresa 120 Highland Drive So. Sedona, AZ 86351-9538, USA
Zaměstnání University of Massachusetts at Amherst, MA: mimořádný prof. 1968-1974, řádný prof. 1974-1989, emeritní prof. od 1989. Hostující prof.: Karlova univerzita (od 1994), Západočeská univerzita Plzeň, (od 1998), Univerzita Pardubice (od 1999)
Kontakt tel.: 520/284-0344 e-mail: dennysalz@aol.com

Specializace Lingvistická antropologie.
Poznámka Bibl.: *O několika tématech v současné antropologii*. In: *Studia Ethnographica* 9. Praha 1996; *Jazyk kultura a společnost*. Praha 1997; *Czechs*. In: *American immigrant cultures: builders of a nation*, Vol. I. New York 1997; *K některým aspektům moderní antropologické vědecké práce: kontext a proces*. In: *Etnologické inspirace*. Praha 1998; *Ethnology of communication: an interdisciplinary view of language and culture*. *Lětopis* 45, 1998; *Jak se antropolog dívá na výtvarná umění*. ČL 86, 1999.

Jméno SATKE Antonín PhDr., CSc.
Narozen 12.11.1920, Komárov u Opavy
Vzdělání FF UK Praha, obor slavistika, dialektologie a národopis
Adresa Solná 11, 746 01 Opava
Zaměstnání Slezský ústav ČSAV Opava (do r. 1970), t.č. penze
Kontakt tel.: 0653/622429
Specializace Ústní slovesnost (lidová próza, humorka), komparativní studium. Výzkum v oblasti Slezska a Lašska.
Poznámka Bibl.: *Lidová kultura Slezska*. In: Slezsko. Opava 1992; *Cesty výzkumu a charakter folkloristického bádání ve slezské oblasti*. In: *Lidová kultura Slezska*. Brno 1994; *Klady a zápory našeho folkloristického bádání*. NV 15-16 (57-58), 1999.

Jméno SEDLICKÁ Kateřina Mgr.
Narozena 2.10.1957, Praha
Vzdělání FF UK Praha, obor etnografie a folkloristika
Adresa Nad Primaskou 1090/33, 100 00 Praha 10 - Strašnice
Zaměstnání Etnologický ústav AV ČR, Na Florenci 3, 110 00 Praha 1
Kontakt tel.: 02/22828505
Specializace Lidová architektura. Čechy.

Jméno SCHEYBAL Josef V. PhDr.
Narozen 31.12.1928, Kristiánov u Frýdlantu v Čechách
Vzdělání FF UK Praha, obor národopis a dějiny umění
Adresa Kostelní 6, 466 01 Jablonec nad Nisou
Zaměstnání Severočeské muzeum Liberec, t.č. penze
Kontakt tel.: 0428/318522
Specializace Lidová architektura. Lidová kamenná skulptura. Vědecká kresba s národopisnou tematikou.
Poznámka Bibl.: *Švabinského Svatý Jan Křtitel*. Sobotka 1998; *Krajem skla a bižuterie*. Jablonec n. N. 1998 (kresby); *Kalendář Stezky dědictví...* na rok 2001 (kresby, o autorovi A. Plessingerová a J. Vařeka).- *Výstavy: Národopisné kresby*. Okresní muzeum a galerie. Jičín 1999; *Kresby z národopisných výzkumů*. Městské muzeum Hořice 1999; *Půvabné maličkosti*. Šolcův statek Sobotka 2000; *Umění severočeských lidových kameníků a tesařů v kresbách J.V.Scheybala*. Hrad Valdštejn 2000.- *Výzkumy a publikační činnost do r. 1997 viz Josef V. Scheybal: Kresby*. Okresní muzeum Českého ráje. Turnov 1998.

Jméno SCHEYBALOVÁ Jana PhDr.
Narozena 17.4.1940, Lomnice nad Popelkou
Vzdělání FF UK Praha, obor etnografie a folkloristika
Adresa Kostelní 6, 466 01 Jablonec nad Nisou
Zaměstnání t.č. penze (od 1971 mimo obor)
Kontakt tel.: 0428/318522
Specializace Lidové kamenictví a sochařství. Památky lidové proveniencie v severovýchodních Čechách.
Poznámka Bibl.: *Umění lidových tesařů, kameníků a sochařů v severních Čechách*. Ústí n.L. 1985 (s J.V.Scheybalem); *Kraj kolem Jizery*. Jablonec n.N. 1995 (kresby J. V. Scheybal, foto B. Jakoubě); *Národopisné kresby Josefa V. Scheybala*. Jablonec n.N. 1995; *Krajem skla a bižuterie*. Jablonec n.N. 1998 (kresby J.V.Scheybal).

Jméno SIEBEROVÁ Ivana
Narozena 9.2.1961
Vzdělání odborné středoškolské
Adresa Sídliště U Pošty 671, 339 01 Klatovy III
Zaměstnání Okresní muzeum, Hostašova 1/IV, 339 01 Klatovy
Kontakt tel.: 0186/23109, 26011, 0603/267600 fax: 0186/26011
Specializace Zvykosloví, lidový textil, strava. Oblast jihozápadních Čech.
Poznámka *Strážovské krajkářství*. Klatovy, Okresní muzeum 1998; Metodické listy na téma velikonoční zvykoslovné předměty, techniky zdobení kraslic, vizovické pečivo, perníčky zdobené cukrovou polevou, perníčky z forem, figurky z kukuřičného šustí, ozdoby ze slámy, figurky ze sušeného ovoce, vánoční zvykoslovné předměty.- Drobné články do regionálního tisku.

Jméno SKALNÍKOVÁ Olga PhDr., CSc.
Narozena 11.5.1922, Praha
Vzdělání FF UK Praha, obor národopis a české dějiny
Adresa Milady Horákové 119, 160 00 Praha 6
Zaměstnání Ústav pro etnografii a folkloristiku ČSAV Praha (do 1976), t.č. penze
Kontakt tel.: 02/3121428
Specializace Montánní etnografie, dělnictvo, společenské vztahy. Kladensko, Ostravsko, Praha. Etnografie západní Afriky (Giunea). Libanon.
Poznámka Bibl.: *České vesnice v rumunském Banátě*. In: *Češi v cizině* 5. Praha 1992 (s J. Jechem, M. Seckou a V. Scheuflerem), *Czech women in the Lebanon*. In: *Ethnic studies and the*

urbanized Space in Social Anthropological Reflections. Praha 1998; *Výzkum všedního i svátečního dne českých a slovenských horníků*. Národopisný věstník 57-58, 1999.

Jméno SKRUŽNÝ Ludvík PhDr.
Narozen 10.3.1937, Praha
Vzdělání FF MU Brno, obor archeologie
Adresa Blešnovská 205, 190 14 Praha 9 - Klánovice
Zaměstnání Městské muzeum, Na Hrádku 464, 250 88 Čelákovice
Kontakt tel.: 02/81962088 (byt), 0202/891556 (zam.) fax: 0202/891192
Specializace Zdroje vody a jejich úprava. Vývoj otopných zařízení. Keramika. Ikonografické prameny (stavby, výrobky a nástroje každodenního života). Ikonografie svatých. Bulharistika.
Poznámka Bibl.: *Atributy vybraných biblických postav, světců a blahoslavených*. Čelákovice 1996.- *Jubileum Ludvíka Skružného*. ČL 84, 1997 (L. Procházka a J. Špaček).

Jméno SMOLÍK Luboš Mgr.
Narozen 6.3.1961
Vzdělání Ped. fak. ZU Plzeň, čeština a historie
Adresa Tyršova 352, 339 01 Klatovy
Zaměstnání Okresní muzeum, Hostašova 1, 339 01 Klatovy IV
Kontakt tel.: 0186/23109, 26011, 0603/267600 fax: 0186/26011
Specializace Lidová architektura. Hračkářství. Vývoj a problematika venkova. Region jihozápadní Čechy. Výzkumy: Expozice lidového stavitelství v Chanovicích (od 1994). Architektura jihozápadních Čech. Hračky a hry ve sbírkách muzeí západních Čech. Sebevědomí venkova - kulturně společenská studie na podporu rozvoje jednoho mikroregionu na hranicích okresů Klatovy, Plzeň-jih a Strakonice.
Poznámka Bibl.: *Expozice lidové architektury v Chanovicích*. Záchranný projekt pro ohrožené objekty lidového stavitelství v terénu jihozápadních Čech. Klatovy 2000 (s E. Smolíkovou).- Redaktor edice *Studie k lidovému stavitelství* (4 sv.).- Drobné články do regionálního tisku.

Jméno SOCHOROVÁ, Ludmila Doc., PhDr., CSc.
Narozena 1942, Praha
Vzdělání FF UK Praha, obor historie a čeština
Adresa Zárubova 512, 142 00 Praha 4
Zaměstnání Ústav etnologie FF UK, Celetná 20, 110 00 Praha 1

- Kontakt** tel.: 02/4712822
Specializace Duchovní kultura. Slovesná folkloristika. Lidové divadlo.
- Jméno** SOJKOVÁ Jana PhDr.
Narozena 31.12.1948
Vzdělání FF UK Praha
Adresa Jihoslovanská 735, 543 01 Vrchlabí
Zaměstnání Správa KRMAP Krkonošské muzeum, Husova 213, 543 01 Vrchlabí
- Kontakt** tel.: 0438/456710 e-mail: jsojkova@krnap.cz
Specializace Etnografie západních a středních Krkonoš.
Poznámka Bibl.: *Krkonošské muzeum Vrchlabí. Nár.ročenka 2000.*
- Jméno** SOUKUPOVÁ Blanka PhDr., CSc.
Narozena 24.3.1965, Praha
Vzdělání FF UK Praha, obor etnografie
Adresa Nechvílova 1/1845, 140 00 Praha 4
Zaměstnání Fakulta humanitních studií UK Praha, U Kříže 10, 150 00 Praha 5 - Jinonice
- Kontakt** tel.: 02/7925530
Specializace Urbánní etnologie. Mezietské vztahy. Sociální vztahy. Praha, ČR, střední Evropa.
Poznámka Bibl.: *Češi s Němci, židy a Židy v Rakousku před sto lety. SOFIS 2000.*
- Jméno** STANOVSKÝ Vladislav
Narozen 23.2.1922, Kladno
Vzdělání FF UK Praha
Adresa Sokolovská 264, 190 00 Praha 9
Zaměstnání Redaktor, žurnalista (Kultura, Kulturní tvorba, Doba), t.č. penze
- Kontakt** tel.: 02/6830879
Specializace Slovesný folklor, pohádka.
Poznámka Bibl.: edice pohádek, časopisecké práce v Českém lidu, Československé etnografii, Národopisných aktualitách a Národopisné revue, Fabula. Člen programové rady Strážnice.
- Jméno** STAVĚLOVÁ Daniela Mgr., CSc.
Narozena 14.2.1954, Djakarta, Indonésie
Vzdělání FF UK Praha, obor etnografie a historie
Adresa U druhé baterie 3, 162 00 Praha 6
Zaměstnání Etnologický ústav AV ČR, Na Florenci 3, 110 00 Praha 1

Kontakt tel.: 02/22 828507 e-mail: stavelova@eu.cas.cz
Specializace Etnochoreologie.
Poznámka Bibl.: *Lidový tanec v proměnách prostoru a času*. ČL 86, 1999.

Jméno STÖHROVÁ Pavla Mgr.
Narozena 4.5.1975, Nový Jičín
Vzdělání FF MU Brno, obor etnologie a muzeologie
Adresa Zlínské Paseky 471, 760 01 Zlín
Zaměstnání Ústav evropské etnologie FF MU Brno (postgraduální studium), Technické muzeum, Purkyňova 99, 612 00 Brno
Kontakt e-mail: pavlafojt@post.cz tmb@sky.cz
Specializace Urbánní etnologie.
Poznámka Bibl.: *Dům u Sedmi Švábů. K problematice výzkumu bydlení ve velkoměstě*. NR 10, 2000.

Jméno STOLAŘÍK Ivo PhDr., CSc.
Narozen 17.10.1923, Ostrava
Vzdělání FF MU Brno, obor hudební věda a národopis
Adresa Prokešovo nám. 3, 702 00 Moravská Ostrava
Zaměstnání Valašské muzeum v přírodě, Rožnov p.R., t.č. penze
Kontakt tel.: 069/6118852
Specializace Lidová kultura, spec. lidová píseň. Oblast Valašsko, Laško, Těšínsko, opavské Slezsko.
Poznámka Bibl.: *Zpíváme s rozhlasem IV*. Praha 1950; *Hrčava. Monografie goralské obce ve Slezsku*. Ostrava 1958; *Jak zpívali lidové písně*. Ostrava 1990 (s J. Rokytou a L. Zenklem); *Vonička z domova*, 29 svazků. Rožnov p.R. 1980-84.- Scénáře národopisných slavností v Dolní Lomné, Rožnově p.R. a na Hukvaldech (L. Janáček).

Jméno SUCHÁNKOVÁ Miroslava PhDr.
Narozena 8.10.1961, Zlín
Vzdělání FF UJEP Brno, obor etnografie a folkloristika
Adresa Hobzíkova 37, 746 01 Opava
Zaměstnání Slezské zemské muzeum, Tyršova 1, 746 01 Opava
Kontakt tel.: 0653/622999 fax: 0653/622999
Specializace Lidová kultura v oblasti Slezska.
Poznámka Bibl.: *Čepce v národopisných sbírkách Slezského zemského muzea v Opavě*. In: *Lidový textil a textilní sbírky v muzeích*. Brno 1998; *Kostelní betlémy na Hlučínsku*. In: *Lidová kultura na Hlučínsku*. Bolatice-Kravaře 1999.

Jméno SVOBODA Jan
Narozen 25.1.1921, Brno
Vzdělání Klasické gymnázium Praha
Adresa J. Masaryka 1300, 258 01 Vlašim
Zaměstnání Okresní konzervátor Státní památkové péče, t.č. penze
Kontakt tel.: 0303/845126
Specializace Dokumentace a soupis drobných sakrálních staveb, fune-
 rálních památek a soch okr. Benešov.
Poznámka Vedoucí redaktor čtvrtletníku Nezávislé památkové unie
 Dědictví Koruny české. Člen redakční rady časopisu *Pod
 Blaníkem* a Zpravodaje Městského úřadu Vlašim.

Jméno SVOBODOVÁ Jarmila
Narozena 22.9.1957, Jilemnice
Vzdělání Střední knihovnická škola, Školský ústav umělecké výroby
 Praha
Adresa Přecechtělova 2238, 155 00 Praha 5 - Stodůlky
Zaměstnání Národopisné odd. Národního muzea Praha
Kontakt tel.: 02/5617348
Specializace Zpracování archivu ÚLUV

Jméno SYNEK František PhDr.
Narozen 26.1.1956, Kyjov
Vzdělání FF UJEP Brno, obor etnografie a historie
Adresa V Novinách 32/813, 696 04 Svatobořice-Mistřín
Zaměstnání samostatně výdělečně činný
Kontakt tel.: 0629/620450 e-mail: synek@adam.cz
Specializace Scénáře a režie folklorních pořadů. Organizační činnost,
 národopisná fotografie, propagační tiskoviny. Výzkum Slo-
 vácka (Kyjovsko). Šéfredaktor časopisu *Folklor* (11 roč.)
Poznámka Bibl.: *Slovácká svatba na kyjovském Dolňácku*. Praha 1995;
Frajárka. Svatobořice-Mistřín 1997; *Slovácký rok v Kyjově
 1921-1999*. Kyjov 1999.- Video: *Slovácký rok v Kyjově 1999*.
 Kyjov 1999, 25'.

Jméno ŠALANDA Bohuslav Doc., PhDr., CSc.
Narozen 13.12.1948, Pardubice
Vzdělání FF UK Praha, obor etnografie a archeologie
Adresa Na kopci 616, 533 04 Sezemice, okr. Pardubice
Zaměstnání Ústav etnologie FF UK, Celetná 20, 110 00 Praha 1
Kontakt tel.: 02/24213694

Specializace Folkloristika. Střední a východní Evropa.
Poznámka

Jméno ŠATAVA Leoš Doc., PhDr., CSc.
Narozen 3.3.1954, Praha
Vzdělání FF UK Praha, obor etnografie a historie
Adresa Třeboňská 3, 140 00 Praha 4
Zaměstnání Ústav etnologie FF UK, Celetná 20, 110 00 Praha 1
Kontakt tel.: 02/61261149
Specializace Etnicita (etnické menšiny, teorie), migrace, sociolingvistika.
Regiony: minoritní oblasti Evropy, hlavně Lužice.
Poznámka Bibl.: *Národnostní menšiny v Evropě. Encyklopedická příručka*. Praha 1994; *Vystěhovalectví do USA*. In: Češi v cizině 9. Praha 1996; *Ethnic Identity and Language*. Lětopis 46, 1999; *Wobchowanje a rewitalizacija identity a rōčn etniskich mjeňšin*. Budyšin 1999; *Maintenance, Revitalization and Development of Minority Languages*. Budyšin 2000 (s S. Hose).

Jméno ŠEJVLOVÁ Věra
Narozena 15.6.1919, Frýdek-Místek
Vzdělání Reálné gymnázium, školení ÚDLT
Adresa 739 14 Ostravice 298
Zaměstnání Čs. rozhlas Ostrava, t.č. penze
Kontakt tel.: 0658/682139
Specializace Sběr písní a tanců v pomezí horského Lašska, Jablunkovska a Kysuc se zvláštním zřetelem na tance točivé.
Poznámka Zakladatelka souboru Ostravica (1949), vedoucí souboru Gruník (od 1981).- Bibl.: *Písničky z údolí Ostravice 1,2*. Frýdek-Místek 1982 (s F. Bonušem, I. Stolaříkem a J. Dadákem).- Videodokumentace *Lidové tance z Čech, Moravy a Slezska IX. Lašsko*. Strážnice 1996 (spolupráce).

Jméno ŠENFELDOVÁ Helena prom.hist.
Narozena 8.4.1936, Praha
Vzdělání FF UK Praha, obor etnografie a folkloristika
Adresa Spojovací 13, 190 00 Praha 9
Zaměstnání ÚLUV Praha, Národopisné odd. Národního muzea Praha (částečně)
Kontakt tel.: 02/66313566
Specializace Lidová výroba a soudobá lidová umělecká výroba. Košíkářství. České země (Chodsko, již. a jihozáp. Čechy, Českomoravská vrchovina).

- Poznámka Bibl: *Sláma a orobinec*. Uh. Hradiště 1970 (s A. Eberhardovou); *Pletení z loubku*. Uh. Hradiště 1975; *Lidové techniky zdobení dřeva*. Praha 1984; *Pletení z proutí od A do Z*. Praha 1995.
- Jméno ŠIMŠA Martin Mgr.
 Narozen 22.9.1974, Boskovice
 Vzdělání FF MU Brno, obor historie a etnologie
 Adresa Pod strání 988, 756 61 Rožnov pod Radhoštěm
 Zaměstnání Valašské muzeum v přírodě, Palackého 147, 756 61 Rožnov p.R.
 Kontakt tel.: 0657/757119 e-mail: sim@vmp.cz
 Specializace Kultura vesnice 17. a 18. století. Pálení ovoce. Morava (Valašsko, Haná).
- Poznámka Bibl.: *Sklo, keramika a kamnové kachle z archeologických výzkumů na Moravě*. NR 10, 2000 (rec.); *Lidový malovaný nábytek Těšínského Slezska*. NR 10, 2000 (rec.).
- Jméno ŠPIRKOVÁ Věra Bc.
 Narozena 8.12.1955
 Vzdělání Fakulta humanitních studií ZČU Plzeň
 Adresa Staniční 69, 312 17 Plzeň
 Zaměstnání Západočeské muzeum, Kopeckého sady 2, 301 00 Plzeň
 Kontakt 019/7236054
 Specializace Judaismus. Textil. Výtvarné umění.
 Poznámka Bibl.: *Židovská komunita v Plzni*. Průvodce historií západních Čech 5. Domažlice 2000.
- Jméno ŠŤASTNÁ Jarmila PhDr., CSc.
 Narozena 2.3.1931, Ústí nad Orlicí
 Vzdělání FF UK Praha, obor národopis
 Adresa Družstevní ochoz 42, 140 00 Praha 4
 Zaměstnání Ústav pro etnografii a folkloristiku ČSAV Praha, t.č. pense
 Kontakt tel.: 02/6433945
 Specializace Rodinný život. Strava. Etnografie dělnictva. Výzkumy na Ostravsku, Příbramsku, Ústecko-Orlicku, Náchodsku a v Praze.
 Poznámka Bibl.: *Vypovídací hodnota sčítacích operátů (Kyšperk 1880)*. Vlastivědný sborník Okresního archivu v Ústí n.O. 4, 1993.
- Jméno ŠTĚPÁN Ludvík
 Narozen 19.8.1932, Nasavrky, okr. Chrudim

Vzdělání Vyšší odborná škola vodotechnická
Adresa 538 35 Zaječice 188, okr.Chrudim
Zaměstnání Soubor lidových staveb Vysočina (vedoucí do 1992), t.č. penze
Kontakt tel.: 0455/665 334
Specializace Lidové stavitelství východních Čech. Lidové technické stavby. Historie a technický vývoj mlýnů v Čechách.
Poznámka Bibl.: *Chalupy, zemědělské a technické stavby lidu na Chrudimsku*. Pardubice 1987; *Lidové stavitelství ve stavebních plánech a mapách východočeských archivů I, II*. Pardubice-Ústí n. L. 1990, Zámorsk 1995; *Klíč od domova. Lidové stavitelství východních Čech*. H. Králové 1991 (s J. Vařekou); *Dílo mlýnářů a sekerníků v Čechách*. Praha 2000 (s M. Křivanovou).

Jméno ŠTĚPÁNOVÁ Irena Doc., PhDr., CSc.
Narozena 8.5.1948, Příbram
Vzdělání FF UK Praha, obor etnografie a sociologie
Adresa Zborovská, 32, 150 00 Praha 5
Kontakt tel.: 02/57323431 e-mail: stepanova@centrum.cz
Zaměstnání Ústav etnologie FF UK, Celetná 20, 110 00 Praha 1
Specializace Lidová materiální kultura. Dějiny oboru. Antropologie ženy.
Poznámka Od 1996 členka hlavního výboru Národopisné společnosti.

Jméno ŠTIKA Jaroslav PhDr., CSc.
Narozen 1.4.1931, Rožnov pod Radhoštěm
Vzdělání FF MU Brno, obor národopis
Adresa Letenská 194, 756 61 Rožnov p.R.
Zaměstnání Valašské muzeum v přírodě, Rožnov p.R., t.č. penze
Kontakt tel.: 0651/654807 (privát) 0651/757167
Specializace Salašnictví. Lidová strava. Vznik regionu. Skanzeny. Valašsko, Karpaty.
Poznámka Bibl.: *PhDr. Jaroslav Štika, CSc., jubilující*. ČL 83, 1996 (J. Langer)

Jméno ŠTOVIČEK Jan PhDr.
Narozen 17.1.1943, Ptice, okr. Praha - západ
Vzdělání FF UK Praha, obor historie a čeština, PGS etnografie a muzeologie
Adresa Ptice 115, 252 18 Úhonic, okr. Praha-západ
Zaměstnání Státní okresní archiv Praha-východ, Přemyšlení 1, 250 66 Zdíby

- Kontakt tel.: 02/6857487, 02/6857731
Specializace Lidové zvykosloví. Urbánní etnologie. Podřipsko, severní a střední Čechy.
- Poznámka Bibl.: *Kalendáře Cífků ze Třebíže*. ČL 66, 1979; *Knížky lidových léčitelských praktik z Vojny u Příbrami*. Vlast. sb. Podbrdsko 24, 1983; *Karel Rozum a jeho muzejní, národopisná a regionálně historická práce na Podřipsku*. Litoměřicko 1985-86; *Lidové zvyky na Podřipsku*. Roudnice 1986.
- Jméno ŠVECOVÁ Soňa PhDr., CSc.
Narozena 3.3.1929, Dubnica nad Váhom, Slovensko
Vzdělání FF UK Praha, obor národopis
Adresa Na vrstvách 970, 140 00 Praha
Zaměstnání Katedra etnografie a folkloristiky FF UK Praha, t.č. penze
Kontakt tel.: 02/61221374
Specializace Sociální vztahy (rodina, příbuzenství). Slovensko.
Poznámka Bibl.: *Slovenská rodina*. Bratislava 1999. (s M. Botíkovou a K. Jakubíkovou).- *Životní jubileum S. Švecové*. NA 16, 1979 (V. Frolec).
- Jméno TAČL Pavel
Narozen 5.8.1955, Ústí nad Orlicí
Vzdělání úplné střední odborné
Adresa Družstevní 146, 561 51 Letohrad
Zaměstnání Podnikatel, majitel Muzea řemesel Letohrad - Nový Dvůr
Kontakt tel.: 0446/621 160 fax: 0446/621 550 e-mail: novydvur@letohrad-city.cz
Specializace Stará řemesla do r. 1937. Česká republika.
Poznámka
- Jméno TARCALOVÁ Ludmila PhDr.
Narozena 24.6.1946, Uherské Hradiště
Vzdělání FF UJEP Brno, obor etnografie a folkloristika
Adresa Stará Tenice 1131, 686 01 Uh. Hradiště
Zaměstnání Slovácké Muzeum, Smetanovy sady 179, 686 00 Uh. Hradiště
Kontakt tel.: 0632/556556, 551370 e-mail: ludmila.tarcalova@slovackemuzeum.cz
Specializace Lidová obřadní kultura. Lidový oděv. Slovácko, Uherskohradištsko.
Poznámka Bibl.: *Sbírali, nám a dalším uchovali*. Slovácko 41, 1999 (s R. Habartovou M. Náplavovou); *Slovácké muzeum Uherské Hradiště*. Nár.ročenka 2000.

Jméno TCHOŘOVÁ, Věra PhDr., CSc.
Narozena 14.4.1936, Praha
Vzdělání FF UK Praha, obor hudební věda
Adresa Na Petynce 52, 169 00 Praha 6
Zaměstnání Etnologický ústav AV ČR, Na Florenci 3, 110 00 Praha 1
Kontakt tel.: 02/24314566
Specializace Písňový folklor různých regionů Čech. Velikonoční koledy. Chodsko, střední Čechy, Českomoravská vrchovina.
Poznámka Bibl.: *Ludvík Kuba. Lidové písně z Chodska*. Praha 1995; *Písňový folklor volyňských Čechů*. In: *České písně z ukrajinské Volyně*. Zapsali J. Pospíšil a V. Lohvinová. Praha 1997.

Jméno TODOROVÁ Jiřina PhDr., CSc.
Narozena 26.6.1954, Praha
Vzdělání FF UK Praha, obor etnografie a srbocharvátština
Adresa U Svěpomoci 885/6, 140 00 Praha 4 - Nusle
Zaměstnání Náprstkovo muzeum NM, Betlémské nám 1, 100 00 Praha
Kontakt tel.: 02/ 22221416 e-mail: etno.npm@aconet.cz
Specializace Cestovatelé. Fotografie.
Poznámka Bibl.: *Josef Kořenský - nejen cestovatel*. ČL 83, 1996; *Fotosbírka etnografického oddělení*. Průvodce. Praha, NM 1999; *The Náprstek Museum's Collection of Photographs, Annals of the Náprstek*. Museum 20,1999; *Bedřich Machulka v Tripolisu 1898-1902*. Nový Orient 10, 2000; *The Ethnographic Department's Collection of Photographs*. Guidebook. Praha, NM 2000, *Die Fotosammlung der ethnographischen Abteilung*. Museumsführer. Praha, NM 2000.- *Výstavy: Účes dělá ženu, ale i muže* (1998, katalog).

Jméno TOMANDL Miloš PhDr., CSc.
Narozen 11.2.1952, Třebíč
Vzdělání FF UK Praha, obor historie a etnografie
Adresa Boháčova 861, 149 00 Praha 11 - Háje
Zaměstnání Ústav etnologie FF UK, Celetná 20, 110 00 Praha 1
Kontakt tel.: 02/24213694 e-mail: milos.tomandl@ff.cuni.cz
Specializace Metodologie a metodika terénního výzkumu. Etnologie sociálních skupin. Urbánní etnologie.
Poznámka Bibl.: *Consciousness of Czechness and Belonging to the Czech Nation*. In: *Borderlands, Culture, Identity*. Crakow 1996; *Regionales und lokales Bewußtsein in Gegenwart und Vergangenheit*. Český lid 84, 1997, suplement (s J.

Pargačem); *Etnická identita v zrcadle etnologického výzkumu*. In: *Etnologické inspirace*. Praha 1997; *Cultural and Historical Aspects of Inter-Ethnic Communication*. In: *Ethnic Studies and the Urbanized Space in Social Anthropological Reflections*. Praha 1998; *Norma prawna jako wyraz tożsamości lokalnej*. In: *Symbole słowiańskie - symbole narodowe*. Kraków 1999.

Jméno TONCROVÁ Marta PhDr.
Narozena 23.7.1945, Brno
Vzdělání FF UJEP Brno, obor hudební věda a čeština
Adresa Kamínky 31, 634 00 Brno
Zaměstnání Etnologický ústav AV ČR, Veveří 97, 602 00 Brno
Kontakt tel.: 05/41636273 e-mail: mto@iach.cz
Specializace Etnomuzikologie. Lidová píseň.
Poznámka Bibl.: *Zpěvník lidových písní z Brna*. Brno 1995; *Lidové písně z moravského Horácka*. Brno 1999; *Nejstarší zvukové záznamy moravského a slovenského lidového zpěvu*. Brno 1998 (s kolektivem). *Martin Zeman. Horňácké písně*. Brno 2000 (s L. Uhlíkovou); *Hudební folklor*. In: *Lidová kultura na Moravě. Vlastivěda moravská 10*. Brno-Strážnice 2000 (s L. Uhlíkovou).

Jméno TURKOVÁ Miloslava PhDr., CSc.
Narozena 2.7.1949, Čelákovice
Vzdělání FF UK Praha, obor etnografie a sociologie
Adresa S. Čecha 1607, 250 88 Čelákovice
Zaměstnání Fakulta humanitních studií UK Praha, U Kříže 10, 150 00 Praha 5
Kontakt neuveden
Specializace Rodina, rodinný život, rodinné vztahy, rodinná obřadnost. Žena. Mezičetnické vztahy z pohledu české společnosti. Střední Čechy, Stašsko, Semilsko, Tanvaldsko.
Poznámka Bibl.: *Jihoslované očima našich "náctiletých"*. In: *Lidé města 10*. Praha 1996; *Reflexe přistěhovalectví do ČR*. *Politologická revue* 4, 1998 (s M. Moravcovou); *Diferenciace svatebního obřadu v prostředí malého města*. In: *Diferenciácia mestského spoločenstva v každodennom živote*. Bratislava 1999; *Víme, co je to balkanizace?* In: *Komunita a komunikace*. SOFIS 1999 (s M. Moravcovou).

Jméno TURNŠKÝ Marek PhDr.
Narozen 25.3.1945, Michalovce
Vzdělání FF UK Praha

Adresa Nedvězská 2234, 100 00 Praha 10
Zaměstnání Antique Anderle Praha
Kontakt tel.: 20/7814446
Specializace Lidový nábytek. Keramika.

Jméno TYKAL Roman
Narozen 19.1.1956, Klatovy
Vzdělání UŠ Plzeň
Adresa Dvorská 166, 340 37 Měčín
Zaměstnání soukromý podnikatel
Kontakt tel.: 0186/695133
Specializace Lidová architektura. Česká republika, jihozápadní Čechy.
Poznámka Bibl.: *Dokumentace lidové architektury v zápisnicích Aloise Jiráka*. In: Studie k lidovému stavitelství I. Klatovy 1998; *Interiéry lidových staveb ve fotografické dokumentaci Bohumila Vavrouška*. In: Studie k lidovému stavitelství II. Klatovy 1999.

Jméno TYLLNER Lubomír Doc., PhDr., CSc.
Narozen 18.11.1946, Praha
Vzdělání FF UK Praha, obor hudební věda a národopis
Adresa Pod nemocnicí 2014, 390 01 Tábor
Zaměstnání Etnologický ústav AV ČR, Na Florenci 3, 110 00 Praha 1
Kontakt tel.: 02/22828504 e-mail: tyllner@eu.cas.cz
Specializace Etnomuzikologie. Evropská etnologie. Dějiny vědy. Edice lidových písní. Vztah lidové a umělecké tvorby. Nástrojové sestavy tradiční hudby.
Poznámka Bibl.: *Úvod do studia lidové písně*. České Budějovice 1989, *T.A.Kunz: Böhmisches Nationalgesänge und Tänze / České národní zpěvy a tance I, II*. Praha 1995 (ed.).

Jméno UHEREK Zdeněk PhDr., CSc.
Narozen 15.8.1959, Kladno
Vzdělání FF UK Praha, obor teorie kultury
Adresa Svatovítská 5, 160 00 Praha 6
Zaměstnání Etnologický ústav AV ČR, Na Florenci 3, 110 00 Praha 1
Kontakt tel.: 02/22828606 e-mail: uherek@eu.cas.cz
Specializace Etnické procesy. Migrace. Urbánní antropologie. Terénní výzkumy: Bosna a Hercegovina (1996-99), Kazachstán (1998), jižní Ukrajina (1999), Francie (1998)
Poznámka Odborná bibliografie asi 80 údajů.

Jméno UHLÍKOVÁ Lucie Mgr.
Narozena 27.9.1969, Zlín
Vzdělání FF MU Brno, obor etnologie a hudební věda
Adresa Lazy V/3883, 760 01 Zlín
Zaměstnání Etnologický ústav AV ČR, Veveří 97, 602 00 Brno
Kontakt tel.: 05/41636273 e-mail: lucie@iach.cz
Specializace Hudební folkloristika. Folklorismus. Etnické stereotypy.
Poznámka Bibl.: *Korespondence M. Zemana a L. Janáčka*. NR 4, 1994; *Od folkloru k folklorismu. Slovník folklorního hnutí na Moravě a ve Slezsku*. Strážnice 1997 (red., s M. Pavlicovou); *Martin Zeman. Horňácké písně*. Brno 2000 (s M. Toncrovou); *Hudební folklor*. In: *Lidová kultura na Moravě. Vlastivěda moravská 10*. Strážnice 2000 (s M. Toncrovou).

Jméno ULRYCHOVÁ Marta PhDr., Ph.D.
Narozena 17.2.1952
Vzdělání FF UK Praha
Adresa Kolmá 6, 312 18 Plzeň
Zaměstnání Západočeská univerzita, Fakulta humanitních studií, Katedra sociální a kulturní antropologie, Sedláčkova 31, 306 14 Plzeň
Kontakt tel.: 019/7322465
Specializace Metodika hudební výchovy. Regionální hudební historie. Západní Čechy.
Poznámka Výzkum hudeb. slangu a hudebního folkloru.

Jméno URBACHOVÁ Eva Mgr.
Narozena 2.9.1924, Brno
Vzdělání FF MU Brno, obor francouzština a národopis
Adresa Luh 1197, 755 01 Vsetín
Zaměstnání Okresní vlastivědné muzeum Vsetín (do 1994), t.č. penze
Kontakt tel.: 0657/631053
Specializace Lidový oděv a výroba. Valašsko (Vsetínsko).
Poznámka Bibl.: *K domácímu zpracování dřeva na Valašsku. Výroba špejllí na Vsetínsku*. NR 9, 1999.

Jméno URBÁNEK Radim
Narozen 30.6.1967, Pardubice
Vzdělání FF UK Praha, obor etnologie (studium)
Adresa Semanínská 1818, 560 02 Česká Třebová
Zaměstnání Okresní muzeum ve Vysokém Mýtě
Kontakt e-mail: radim.urbanek@seznam.cz

Specializace Lidové stavitelství (Čechy). Hmotná kultura českých vesnic v rumunském Banátu.

Poznámka Bibl.: *Model čtvrti Trávník a současný stav její tradiční zástavby*. ZPP 58, 1998 (s L. Procházkou). *Mlýn a pila čp. 211 v Kunvaldu*. In: *Vlastivědný sb. Ústí n. O.* 10, 1999. *Územně plánovací dokumentace a památková péče*. In: *Česká etnoekologie*. Praha 1999.

Jméno VACHOVÁ Zdena PhDr.

Narozena 22.6.1922, Frýdek-Místek

Vzdělání FF UK Praha, obor národopis, sociologie a filozofie

Adresa Jurečkova 11, 746 01 Opava

Zaměstnání Slezské muzeum, Opava (do 1983), t.č. penze

Kontakt tel.: 0653/219076

Specializace Lidová kultura hmotná. Malba na skle. Slezsko

Poznámka Bibl.: *Lidová kultura Slezska*. In: *Slezsko*. Opava 1992; *Češi, Němci a Poláci ve Slezsku*. In: *Lidová kultura Slezska*. Brno 1994.

Jméno VALÁŠKOVÁ Naďa PhDr., CSc.

Narozena 21.2.1944, Prešov, Slovensko

Vzdělání FF UK Praha, obor etnografie a folkloristika

Adresa Na valech 24, 160 00 Praha 6

Zaměstnání Etnologický ústav AV ČR, Na Florenci 3, 110 00 Praha 1

Kontakt tel.: 02/22828609 e-mail: valaskova@eu.cas.cz

Specializace Rodinné zvyky a obyčeje. Slovanská etnografie. Etnické minority.

Poznámka Bibl.: *Češi v Rusku*. In: *Češi v cizině* 9. Praha 1996; *Aliens or One's Own People. Czech Immigrants from the Ukraine in the Czech Republic*. In: POPE 4. Prague 1997 (s Z. Uherkem a S. Broučkem); *Potomci českých emigrantů v Kazachstánu*. ČL 86, 1999 (s Z. Uherkem a S. Kuželem); *František Řehoř (1857-1899) a jeho etnografická činnost*. Praha 1999.-
Výzkumy: ČR, Slovensko, Polsko, Kazachstán, Ukrajina.

Jméno VÁLKA Miroslav PhDr., Ph.D.

Narozen 16.10.1951, Ochoz u Tišnova

Vzdělání FF UJEP Brno, obor etnografie a čeština

Adresa Štěchovská 372, 679 71 Lysice

Zaměstnání Ústav evropské etnologie FF MU, A. Nováka 1, 660 88 Brno

Kontakt tel.: 05/41121442 e-mail: valka@phil.muni.cz

Specializace Materiální kultura (lidové stavitelství, výroba). Dějiny oboru. Bibliografie.

Poznámka Bibl.: *Přínos Drahomíry Stránské k výzkumu lidové architektury*. NV 15- 16 (57-58), 1999; *Zvykoslovné tradice na Hané a jejich sběratelé*. In: *Lidové obyčeje na Hané*. Vyškov 1999; *K etnografické rajonizaci západní Moravy*. In: *Sborník Podhoráckého muzea 1999*; *Vesnické sídlo a dům*. In: *Lidová kultura na Moravě. Vlastivěda moravská 10*. Strážnice 2000; *Kulturně společenské aktivity současné vesnice*. NR 10, 2000.

Jméno VAŘEKA Josef PhDr., DrSc.
Narozen 5.7.1927, Valašské Meziříčí
Vzdělání FF UK Praha, obor národopis a slovanská filologie
Adresa Na dračkách 9, 162 00 Praha 6
Zaměstnání Etnologický ústav AV ČR, Na Florenci 3, 110 00 Praha 1
Kontakt tel.: 02/22828624 e-mail: mluvkova@eu.cas.cz
Specializace Lidová kultura hmotná. Etnokartografie. Obyčeje. Česká republika, Evropa.
Poznámka Čestný člen NS, dopisující člen Verein für Volkskunde Vídeň. Nositel Čestné oborové medaile Fr. Palackého, udělené Akademickou radou AV ČR (1998).- *Josef Vařeka. Bibl. příl. NR č. 12*. Sestavili J. Hrdá a J. Vařeka. Strážnice 1998.- Studijní pobyty: Bonn (1992), Oxford (1994).

Jméno VEČERKOVÁ Eva PhDr., CSc.
Narozena 16.9.1945, Brno
Vzdělání FF UJEP Brno, obor etnografie a folkloristika, muzeologie (PGS)
Adresa nám. Konečného 1, 602 00 Brno
Zaměstnání Etnografický ústav MZM, Koblišná 1, 602 00 Brno
Kontakt tel.: 05/42211161 41552325 (dočasně)
Specializace Obřadní kultura (obřady, obyčeje, výtvarné projevy s nimi spjaté, lidové slavnosti). Lidový nábytek a interiér. Kramářské tisky. Moravští Charváti. Česká republika, Morava.
Poznámka Bibl.: *K abrahámovinám PhDr. Evy Večerkové, CSc.* Slovácko 37, 1995 (L. Tarcalová).

Jméno VESELÁ Irena Mgr.
Narozena 11.3.1975, Strakonice
Vzdělání FF UK Praha, obor pedagogika (1999) a etnologie
Adresa 387 11 Katovice 372
Zaměstnání Muzeum středního Pootaví, Hrad, 386 01 Strakonice
Kontakt tel.: 0342/321537 e-mail: ireves@post.cz
Specializace Výroční obyčeje. Lidová hudba. Oblast jihozápadních Čech

Poznámka Bibl.: *Strakonická zastavení F.L.Č.* Strakonice 1999 (s J. Olejníkem a I. Řihovou)

Jméno VESELSKÁ Jiřina Mgr.
Narozena 12.10.1943, Petrovice, okr. Třebíč
Vzdělání FF UJEP Brno, obor etnografie a folkloristika, muzeologie (PGS)

Adresa Na Veselé 781, 738 01 Frýdek-Místek
Zaměstnání Valašské muzeum v přírodě, 756 61 Rožnov p.R.
Kontakt tel.: 0658/626781 e-mail: ljveselsky@volny.cz, ves@vmp.cz
Specializace Bibliografie. Sakrální stavby. Lidová plastika, současná tvůrci. Těšínsko a východní Morava.

Poznámka Bibl.: *Bibliografie historicko vlastivědné literatury okresu Frýdek-Místek do roku 1945.* Frýdek-Místek 1990; *Národopisná společnost na prahu třetího tisíciletí.* Nár.ročenka 2000; *Valašské muzeum v přírodě Rožnov pod Radhoštěm.* Nár.ročenka 2000.

Jméno VINCENCIOVÁ Hana PhDr.
Narozena 17.10.1959, Praha
Vzdělání FF UK Praha
Adresa Klášterní 329, 538 21 Slatiňany
Zaměstnání Východočeské muzeum, Zámek 1, 530 02 Pardubice
Kontakt tel.: 040/518121 e-mail: muz-pce@volny.cz
Specializace Lidová architektura. Výroční obyčejová tradice. Pověsti. Východní Polabí.

Jméno VOJANCOVÁ Ilona PhDr.
Narozena 25.11.1955, Hlinsko v Čechách
Vzdělání FF UJEP Brno, obor etnografie a historie
Adresa ČSA 1408, 539 01 Hlinsko v Č.
Zaměstnání Památkový ústav Pardubice, pracoviště Soubor lidových staveb Vysočina, Příčná 350, 539 01 Hlinsko v Č.
Kontakt tel.: 0454/311733 e-mail: pamatky@xaz.cz
Specializace Lidové obyčeje. Strava. Oděv. Umění. České a Moravské Horácko.

Poznámka Bibl.: *Muzea v přírodě v České republice.* NR 3, 1996; *Od svatby ke kolíbce.* Pardubice 1995; *Pověrečné představy dětí a mládeže na Hlinecku v současnosti.* In: Společenství dětí a kultura. Strážnice 1997; *Prvky agrárního kultu v masopustních obchůzkách na Hlinecku.* In: Kult a živly. Uh. Hradiště 1999.

Jméno VONDRUŠKA Vlastimil PhDr., CSc.
Narozen 9.5.1955, Kladno
Vzdělání FF UK Praha, obor etnografie a historie
Adresa Tachov 19, 472 01 Doksy
Zaměstnání ÚEF ČSAV Praha, Národní muzeum Praha, t.č. podnikatel
Kontakt tel./fax: 0425/873586 0602/323922 e-mail:
royal_glassworks@seznam.cz
Specializace Hospodářské dějiny. Agrární etnografie. Dějiny. hmotné kultury.

Jméno VONDRUŠKOVÁ Alena PhDr.
Narozena 3.6.1955, Chomutov
Vzdělání FF UK Praha, obor etnografie a historie
Adresa Tachov 19, 472 01 Doksy
Zaměstnání ÚLUV Praha, Středočeské muzeum v Roztokách u Prahy, t.č. volné zaměstnání
Kontakt tel./fax: 0425/873586 0602/479904 e-mail:
alena_vondruskova@seznam.cz
Specializace Lidová umělecká výroba. Čechy, Morava.
Poznámka

Jméno VOREL Otakar Ing.
Narozen 26.10.1940, Petrov, okr. Praha - západ
Vzdělání Vysoká škola ekonomická Praha
Adresa 252 81 Petrov 115
Zaměstnání Regionální muzeum, Masarykovo nám. 16, 254 80 Jilové u Prahy
Kontakt tel.: 02/9951582 e-mail: regmuz@cbox.cz
Specializace Stavební vývoj vesnice. Zvyky. Řemesla. Dolní Posázaví.
Poznámka Bibl.: *Soupis a vysvětlení pomístních jmen Petrov, Jilové; Paměti obce Petrova.*- Fotodokumentace staveb na Jilovsku (průběžně 1990-2000).- Výstavy: *Čechy před sto léty* (1999); *Bejvávalo... aneb s čím jsme žili před sto léty* (2000).

Jméno VOŘÍŠKOVÁ Alena PhDr.
Narozena 1.7. 1939, Bratislava
Vzdělání FF UK Praha, obor etnografie a folkloristika
Adresa Hyblerové 531, 149 00 Praha 4
Zaměstnání Národopisné odd. Národního muzea, Kinského zahrada 97, 150 00 Praha 5
Kontakt tel.: 02/57325766
Specializace Lidové umění.

Jméno VOTROUBKOVÁ Iva, PhDr.
Narozena 19.11.1954
Vzdělání UK Praha
Adresa nám. Krále Jiřího z Poděbrad 43, 350 01 Cheb
Zaměstnání Chebské muzeum, Františkánské nám. 12, 350 11 Cheb
Kontakt tel.: 0166/422386-7 e-mail: muzeumch@ch.cesnet.cz
Specializace Lidový nábytek.
Poznámka Bibl.: *Chebské muzeum Cheb*. Nár.ročenka 2000.

Jméno VRHEL František Doc., PhDr., CSc.
Narozen 28.5.1943, Klatovy
Vzdělání FF UK Praha, obor romanistika
Adresa Rejskova 2, 120 00 Praha 2
Zaměstnání Ústav etnologie FF UK, Celetná 20, 110 00 Praha 1
Kontakt tel.: 02/2449454
Specializace Teorie oboru. Mezoamerika. Lingvistická antropologie.
Etnologie sexuality.

Jméno WEINEROVÁ Renata PhDr., CSc.
Narozena 17.8.1962, Tábor
Vzdělání FF UK Praha, obor etnografie a folkloristika
Adresa Želivecká 30, 106 00 Praha 10
Zaměstnání Etnologický ústav AV ČR, Na Florenci 3, 110 00 Praha 1
Kontakt tel.: 02/22828111
Specializace Romové. Výzkumy subetnické skupiny slovenských a maďarských Romů v Praze, Kladně a na Slovensku. Subsistenční systém, sociální problematika, migrace. Pobyt v Pákistánu (1995-99).

Poznámka Bibl.: "Positive discrimination" Towards the Romanies - Yes or No? In: Constructed Image of the World and Ethnography. Praha 1993; *Nezaměstnanost Romů dnes*. In: Amaro Iav 7, 1993; *Romanies - In Search of Lost Security?* Praha, ÚF AV ČR 1994; *Die Roma in Böhmen und in böhmischen Grenzgebiet*. In: *Kulturen an der Grenze / Kultura na hranici*. Wien 1995; *The Position of the Prague Romanies' Subsistence System within the Social Macrostructure*. In: *Meeting of Cultures - Conflicts of Cultures*. Békéscsaba - Budapest 1995.

Jméno ZASTÁVKOVÁ Jaroslava PhDr.
Narozena 21.3.1936, Vsetín
Vzdělání FF UK Praha, obor etnografie a folkloristika
Adresa 756 23 Jablůnka nad Bečvou 382, okr. Vsetín

Zaměstnání ÚLUV Praha, Valašské muzeum v přírodě Rožnov p.R.
(spolupráce)
Specializace Lidová výroba se zaměřením na textil a výšivku. Čechy,
Valašsko.
Poznámka Bibl.: *Technologie stehů lidové výšivky*. Praha 1981.

Jméno ZIKMUND Jiří Mgr.
Narozen 16.10.1947, Jiičin
Vzdělání Pedagogická fakulta Hradec Králové
Adresa Kotěrova 847, 500 03 Hradec Králové
Zaměstnání Muzeum východních Čech, Eliščino nábřeží 465, 500 01
Hradec Králové
Kontakt 049/5514631, 5514843, 5210473
Specializace Dějiny fotografie, výroby a techniky, tělesné kultury.

9. Dopisovatelé Národopisné společnosti

Paní
Květoslava **Ambrozková**
798 13 VRBÁTKY 42

Pan
Miroslav **Ambrož**
798 06 OTASLAVICE 605

Pan
Josef **Antoš**
Slovácká 51
696 01 ROHATEC

Paní
Anežka **Antošová**
696 02 RATÍŠKOVICE 794

Pan
Václav **Bartoš**
262 44 HVOŽĎANY 134

Pan
Karel **Bauer**
340 12 JEŽOVY

Pan
František **Boček**
538 25 LIBKOV 10

Paní
Marie **Bočková**
373 12 DVORCE u Borovan 15

Pan
Josef **Brand**
Čechova 10
320 28 PLZEŇ

Pan
Josef **Brodský**
512 63 JIVINA 5 Troskovice

Paní
Jana **Brožková**
384 11 VELKÝ BOR

Pan
Josef **Bystřický**
696 49 ŽÁDOVICE 87

Paní
Věnceslava **Cáchová**
273 43 BUŠTĚHRAD 110

Pan
Jaroslav **Capoušek**
538 61 KOČÍ 154

Pan
Josef **Černý**
690 00 NIKOLČICE 12

Pan
Jaromír **Čížek**
252 43 PRUHONICE 211

Pan
Josef **Čurda**
675 22 JAKUBOV 77

Pan
František **Dalecký**
538 25 LIBKOV 10

Pan
Josef Dokonal
533 61 JENÍKOVICE 50

Paní
Marie Faltýnková,
783 25 BOUZOV 20

Pan
Jiří Farář
262 31 BUK 14

Paní
Libuše Filípková
683 57 KŘÍŽANOVICE u Bučovic 21

Paní
Lenka Frolíková
Muzeum
337 01 ROKYCANY

Pan
Emil Fučík
Narcisova 6
106 00 PRAHA

Pan
Václav Halat
Pod Kabaticí 54
739 42 CHLEBOVICE

Paní
Věra Halíková
262 42 ROŽMITÁL pod Třemšínem

Paní
Hamerníková
378 03 MAJDALENA 74

Pan
Jan Hanák
696 36 NÁSLEDOVICE 218

Pan
Jaroslav Hanák,
798 45 SUCHDOL u Prostějova 74

Pan
Karel Hanzálek
378 24 PLUHUV ŽDÁR 43

Paní
Marie Havrdová
544 44 VELKÝ VŘEŠŤOV

Paní
Olga Helclová
Rosenbergových 1194
500 02 HRADEC KRÁLOVÉ

Paní
Eliška Hladčíková
798 27 VRBÁTKY 200

Pan
Vladimír Hladík
Staroveská 95
512 11 VYSOKÉ nad Jizerou

Pan
František Hladík
Přibyslavská 14
582 21 POHLED

Pan
Josef Holcman
Dlouhá 4593
760 05 ZLÍN

Pan
Jan Holý
Jiráskova 118
344 00 DOMAŽLICE

Pan
Vladimír **Horák**
798 27 VRCHOSLAVICE 34 A

Pani
Zdenka **Hrnčárková**
739 01 JANOVICE 287

Pan
Josef **Hruška**
Malé Příluky 48
756 41 LEŠNÁ

Pan
Miloslav **Hruška**
267 22 BYKOŠ 77

Pan
Pavel **Hubený**
544 72 BÍLÁ TŘEMEŠNÁ 87

Pan
Alois **Huňka**
756 44 LOUČKA u Val.Mez. 192

Pan
Karel **Chadim**
Sídliště 530
394 64 POČÁTKY

Pan
Václav **Chochola**
273 02 TUCHLOVICE 445

Pan
Adolf **Chrást**
Řečice
592 33 RADEŠÍNSKÁ SVRATKA

Pan
Antoín **Chudoba**
507 06 LUŽANY

Pan
Karel **Janáček**
582 62 SOBÍNNOV u Chotěboře 31

Pan
Jindřich **Janeček**
687 01 TRAPLICE 56

Pan
Bohumil **Jedlička**
394 01 RYNÁREC 14

Pan
Antonín **Jílek**
679 75 ČERNOVICE u Boskovic 10

Pan
Antonín **Jorda**
798 02 MOSTKOVICE 333

Pan
František **Kadlčík**
767 01 TRÁVNÍK 93

Pan
Ludvík **Kadlec**
395 01 SALAČOVA LHOTA 29

Pan
František **Kala**,
679 06 VILÉMOVICE

Pan
Karel **Klík**
378 25 DEŠTNÁ u J.Hradce

Pani
Alexandra **Kolářová**
Luční 341
335 01 NEPOMUK

Paní
Karla **Koloušková**,
Skrbeňská 45
783 35 HORKA nad Moravou

Pan
Antonín **Kopka**
257 56 STRÁŽOVICE 23

Pan
Jan **Kotulán**
664 00 KANICE

Pan
Josef **Koudelka**
341 82 VOJETICE 1

Paní
Eva **Krafková**
378 62 KUNŽAK 316

Pan
Jan **Králík**
Mlýnská 29
250 89 LÁZNĚ TOUŠEŇ

Pan
Josef **Krám**
394 95 KŘEČ 1

Pan
Ladislav **Kruml**
345 44 OSVRAČÍN 154

Paní
Svatava **Krumpolcová**
Spojovací 406
289 34 ROŽDALOVICE

Pan
Jaroslav **Křivánek**
267 62 HVOZDEC 62

Pan
Miroslav **Kučera**
468 48 PŘÍCHOVICE 579

Pan
Josef **Kukulka**
687 61 VLČNOV

Pan
Miroslav **Leskovec**
798 46 BRODEK u Konice 46

Paní
Marie **Lněničková**
Šikmá 479
261 02 PŘÍBRAM

Paní
Ludmila **Lukšová**
Pražská 285
411 55 TEREZÍN

Paní
Marie **Lužíková**
768 52 KUROVICE 23

Paní
Kateřina **Macečková**
K. Tomana 3
709 00 OSTRAVA - Mariánské Hory

Pan
Josef **Maděra**
345 25 HOSTOUNŮ 132

Pan
Bohumil **Malotín**
Nerudova 10
118 00 PRAHA 1

Paní
Irena **Matějková**
Hradčany 171
387 01 VOLYNĚ

Pan
František **Menšík**,
798 28 MOŘICE 77

Rodina
Menšíkova
Mezivodí 2215
697 01 KYJOV

Pan
Ota **Milaberský**
Polní 6
588 51 BATELOV

Pan
Zdeněk **Militký**
507 12 DŘEVĚNICE 33

Pan
Jan **Moltaš**
675 33 DEŠOV 3

Pan
Mgr. Josef **Moos**
Nerudova 939
543 01 VRCHLABÍ

Pan
Vlastimil **Mráz**
373 83 LIPANOVICE 14

Pan
František **Musil**
679 02 ŽDÁR 65

Paní
Marie **Najmanová**,
Muzeum
783 57 TRŠICE

Pan
Stanislav **Navrátil**
783 42 SLATINICE - LÍPY 26

Pan
Zdeněk **Nečas**
679 02 PETROVICE

Pan
Pavel **Novák**
Tyršova 927
676 02 MORAVSKÉ BUDĚJOVICE

Pan
Jan **Novotný**
373 72 LEVÍN 9

Pan
František **Ondroušek**
666 01 SENTICE 25

Paní
Marie **Ouhledová**
592 31 ROVEČNÉ

Pan
Augustin **Pajker**
783 23 VILÉMOV 105

Pan
Josef **Pálka**
798 03 PLUMLOV 454

Paní
Ludmila **Pelcová**
543 02 VRCHLABÍ II/21

Pan
František **Pešík**
331 62 BRDO 13

Pan
Jan **Pěta**
Čajkovského 956
500 09 HRADEC KRÁLOVÉ

Pan
Bedřich **Pchálek**
747 63 BUDIŠOVICE 100

Pan
Jiří **Pchálek**
747 63 BUDIŠOVICE 100

Paní
Františka **Pituchová**
Dolní 570
739 11 FRÝDLANT nad Ostr.

Pan
František **Plech**
Kostelní 45
569 43 JEVÍČKO

Pan
František **Plšek**
675 60 MYSLIBOŘICE

Paní
Marie **Podpěrová**
273 75 NEPROBYLICE 48

Pan
Vladimír **Polášek**
687 41 ÚJEZDEC u Osvětman

Pan
František **Pospíšil**
257 09 PRAVONÍN u Vlašimě

Pan
Jan **Pospíšil**
783 24 LUKÁ - Veselíčko 8

Paní
Eliška **Procházková**
273 25 ZVOLENĚVES 183

Paní
Jarmila **Prokopová,**
798 51 PŘEMYSLOVICE 80

Pan
Jaroslav **Preč**
798 62 ROZSTÁNÍ 315

Pan
Gustav **Przeczek**
739 53 STRÍTEŽ 137

Pan
Vladimír **Pulkr**
789 02 DROZDOV 40

Pan
Vojtěch **Rada**
335 01 NOVÁ VES 7

Pan
Čestmír **Ramík**
Krameriiova 5095
722 00 OSTRAVA- Třebovice

Pan
Stanislav **Rydlo**
549 08 ŠONOV 16

Pan
František **Sečkař**
696 72 LOUKA 218

Pan
Václav **Sedláček**,
798 48 PROTIVANOV 254

Pan
Josef **Sedlák**
Toužimská 15
323 35 PLZEŇ - KOŠUTKA

Pan
Karel **Sláma**
Hradní 308
378 21 KARDAŠOVA ŘEČICE

Pan
František **Slimáček**
bří Kříčků 106
756 43 KELČ

Pan
Václav **Souhrada**
398 54 HRAZÁNKY 2

Pan
Václav **Sponar**
373 83 ČAKOV 1

Pan
Stanislav **Sloup**
Hradní 70
261 02 PŘÍBRAM

Pan
František **Stančík**
756 42 LHOTA 20

Paní
Anežka **Střechová**
675 05 RUDÍKOV 92

Pan
Jan **Svoboda**
Lidická 732
258 01 VLAŠIM

Pan
Bohumil **Sýkora**
Čmeliny 7
335 01 NEPOMUK

Pan
Jaroslav **Šereda**
582 32 LIPNICE nad Sázavou 70

Pan
Jaroslav **Škařupa**
756 43 KLADERUBY 134

Pan
Milan **Škorpík**,
675 21 PŘIBYSLAVICE 194

Pan
Zdeněk **Škorpík**
Anenská 46
Silůvky
664 47 STŘELICE

Pan
Drahošlav **Šmudla**
798 03 ŽÁROVICE 40

Pan
Jan **Šťastný**,
798 58 ČECHY pod Kosířem 54

Pan
Václav **Špaček**
517 72 JÍLOVICE 72

Paní
Anna **Špirudová**
696 63 KOZOJÍDKY 24

Pan
Václav **Šťastný**
696 05 MILOTICE 8

Pan
Josef **Šťastný**
391 27 ZÁŘIČÍ u Dírné

Paní
Jaroslava **Šteigerová**
257 41 PODĚLUSY

Pan
Václav **Štěpánek**
664 51 JIŘÍKOVICE 2

Pan
František **Švehla**
394 03 HORNÍ VES

Paní
Marie **Tomášková**
Petra Cingra 1697
738 01 FRÝDEK-MÍSTEK

Pan
Vladimír **Tříška**
341 82 PETROVICE 15

Pan
Bohumil **Ujčík**
675 03 NÁRAMEČ 95

Pan
Jiří **Ulrich**
Zahradnická 19
468 22 ŽELEZNÝ BROD

Pan
Antonín **Ulrych**
517 56 SLATINA nad Zdobnicí 151

Pan
Jaroslav **Valouch**
789 56 KOLŠOV

Pan
Pavel **Veleba**
Vyšehrad 10
664 41 TROUBSKO

Pan
Alois **Věrný**
798 23 OBĚDKOVICE 18

Paní
Anna **Vesecká**
394 05 VÝSKYTNÁ 130

Pan
Josef **Vitásek**,
796 02 STAŘECHOVICE 26

Pan
Josef **Vobr**
373051 DŘÍTEŇ 32

Paní
Eva **Vodičková**
666 03 SENTICE 162

Pan
Otakar **Vorel**
252 81 PETROV u Prahy 115

Pan
Udo **Wanderburg**
Ostravská 29a
748 01 HLUČÍN

Pan
Rudolf **Wilhem**
679 35 ŠEBETOV 137

Pan
Antonín **Zahrádka**
696 03 DUBŇANY 1273

Pan
Ing. Lad. **Zahradníček**,
675 00 MASTNÍK 20

Pan
František **Zapletal**
798 07 DOBROCHOV 90

Pan
Karel **Zbořil**
696 50 MORAVANY 84

Pan
Luděk **Zedníček**
Šafaříkova 514
79627 NĚMČICE nad Hanou

Pan
Josef **Žampach**
798 61 DRAHANY 57

Paní
Jaroslava **Žváčková**
789 01 POSTŘELMUVEK 7

10. Příloha – Díla oceněná v rámci ankety o nejvýznamnější počín v oboru

Seznam oceněných děl v rámci ankety „Nejvýznamnější počín v oboru za rok...“

(bez určení pořadí)

1997

- J. Pospíšil, V. Lohvinová a V. Thořová: České písně z ukrajinské Volyně. Praha, Ústav pro etnografii a folkloristiku AV ČR.
- J. Langer: Co mohou prozradit lidové stavby. Rožnov pod Radhoštěm, Ready.
- Výstava „Už máte vypálené?“, autorka H. Beránková, Etnografický ústav MZM Brno.
- Z. Salzmann: Jazyk, kultura a společnost. Úvod do lingvistické antropologie. Praha, Ústav pro etnografii a folkloristiku AV ČR (zvláštní uznání autorovi a překladatelům Z. Hlavsovi, J. Hlavsové a V. Šatavové).

1998

- R. Jeřábek: Počátky národopisu na Moravě. Antologie prací z let 1786 - 1884. Strážnice, Ústav lidové kultury.
- Z. Jelínková, H. Laudová, J. M. Krist a K. Pavlišťík: Lidové tance z Čech, Moravy a Slezska I-X. Ústav lidové kultury, Strážnice. Videodokumentace.
- Výstava „V potu tváře chléb svůj dobývej,“ autorka M. Brandstettrvá, Valašské muzeum v přírodě Rožnov pod Radhoštěm.
- Čestnou cenou byli oceněni J. Langhammerová a Z. Pšenica, protagonisté petiční akce za záchranu Letohrádku Kinských a jeho navrácení původnímu účelu (národopisná expozice).

1999

J. Langer, H. Bočková: Dům v Karpatech a přilehlých oblastech balkánských. Rožnov pod Radhoštěm.

Výstava „Lidový nábytek v českých zemích,“ autorky I. Kubečková a H. Mevaldová. Středočeské muzeum v Roztokách u Prahy (katalog a CD).

Produkce hudebního vydavatelství GNOSIS J. Plocka (za prezentaci lidové hudby).

Čestná cena udělena Valašskému muzeu v přírodě v Rožnově p. R. a hlavnímu výboru Národopisné společnosti za přípravu vědecké konference ke 100. výročí narození doc. D. Stránské.

2000

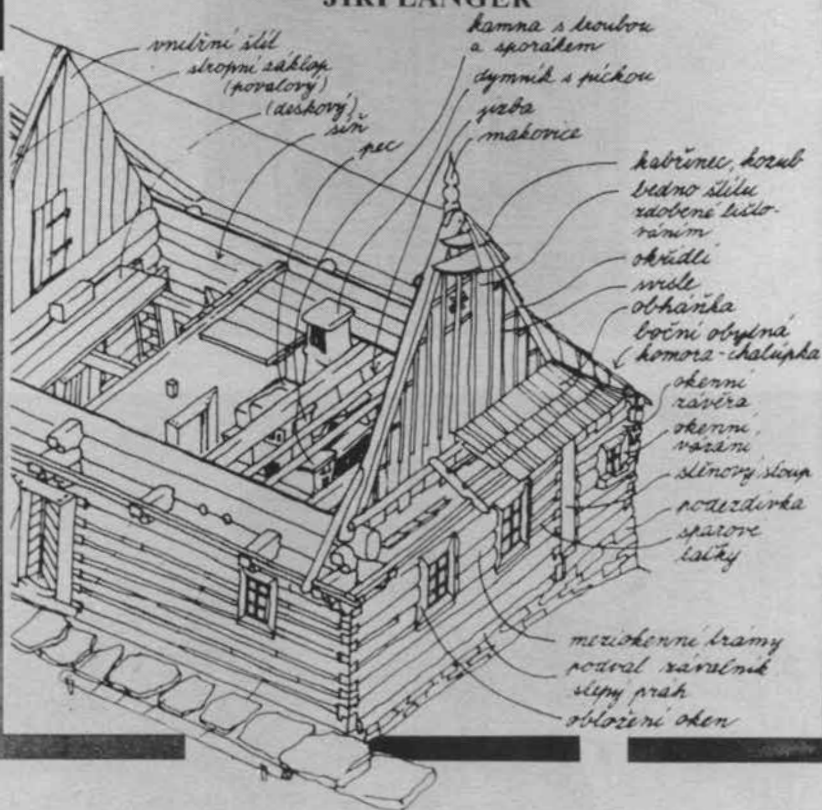
M. Ludvíková: Moravské a slezské lidové kroje. Kvaše z roku 1814. Moravské zemské muzeum Brno a Sudetoněmecký archiv Mnichov.

Výstava „Me tibi dedico,“ autorka H. Dvořáková, Etnografický ústav MZM Brno (pro Národní muzeum, Lobkovický palác, Praha).

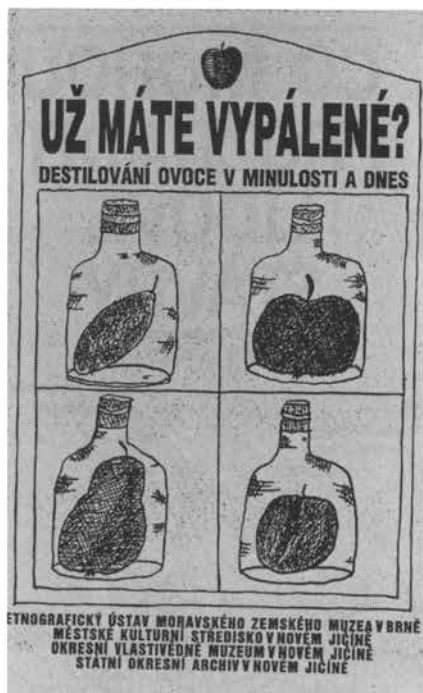
Čestnou cenu obdržel Ústav etnologie FF KU Praha za realizaci 10 svazků ročenky Studia ethnologica.

CO MOHOU PROZRADIT LIDOVÉ STAVBY

JIRÍ LANGER

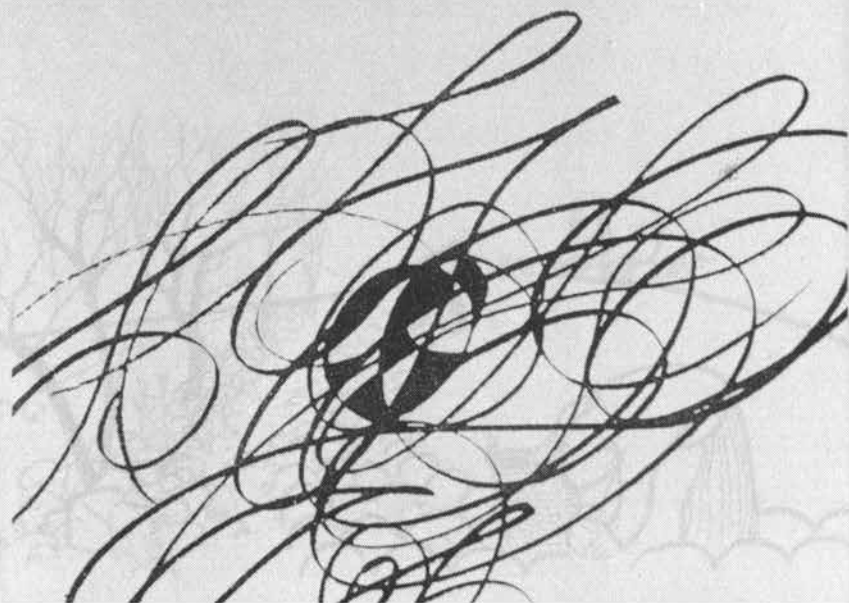
Výstava Už máte vypálené

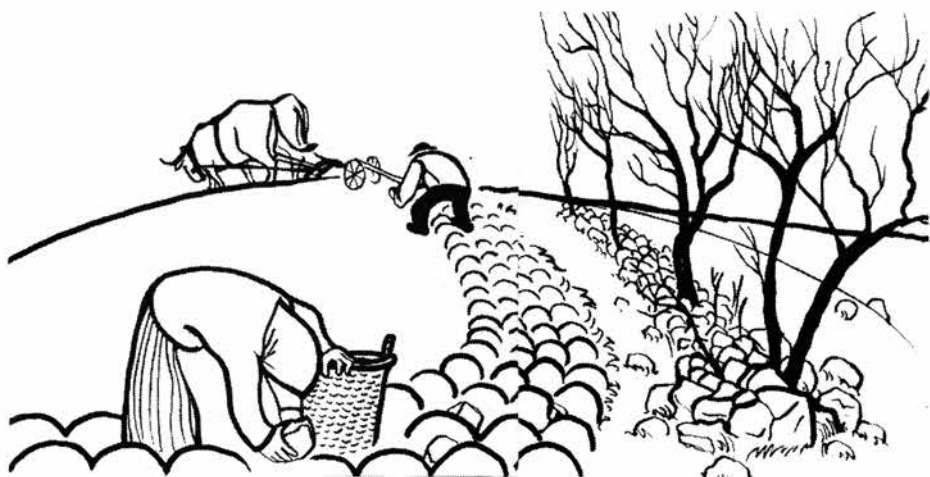
Lidové
tance
z Čech,
Moravy
a Slezska

VI.

*Malá Haná
a Záhoří* část 3.

Výstava V potu tváře chléb svůj dobývej...,

Velašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm a Mezinárodní komise pro studium lidové kultury v Karpatech

DŮM V KARPATECH

a přilehlých oblastech
balkánských

Jiří Langer · Helena Bočková

Rožnov pod Radhoštěm
1999

Výstava Lidový nábytek v českých zemích

Jazyk, kultura

a

Zdeněk
Salzman

společnost

Úvod

do lingvistické antropologie

SUPPLEMENT
83/1996

A YEARBOOK OF CZECH ETHNOLOGY

Ethnographic Bulletin XVII (59)

The Ethnographic Society

Prague 2000

11. Summary

11.1 Introduction

The end of the century was the cause to publish this anniversary ethnographic Yearbook. The yearbook informs about the history of The Ethnographic Society that was founded in Prague in 1891. Its development is a mirror of the development of all social sciences in the troubled waters of the twentieth century. After the report on The Ethnographic Society comes the chapter on ethnographic university departments and research centres. It is followed by informations about ethnographic periodicals, bibliography, and the preservation of monuments. The user can also find here informations about museums with ethnographic collections. The address of the museum is always included. An individual person can be found in the Register of Czech Ethnographers and Folklorists. It informs you about the place and date of birth, education, address of work and home, specialization. The Ethnographic Society has a network of correspondents. Although they change, some of them remain for a long time, and send the outcome of their research to the archives of the society, so that they enrich the professional quarters. The yearbook gives you the names and addresses of the current correspondents. The yearbook is closed with the picture appendix that contains the works awarded in the Most-Important-Deed-of-the-Field Survey. Since it was not possible to get the informations from all institutions or individuals that were wanted, we apologize for possible incompleteness. It is not our fault. We hope that this anniversary yearbook is the first step of the future tradition of regular evaluating yearbooks.(lv)

11.2. The Ethnographic Society on the Threshold of the Third Millennium

The Ethnographic Society has been working for more than one hundred years – since 1893. Its original name – Czechoslavonic Ethnographic Society – reflected the tendency of the period towards the Slavonic nations. The Society played an important role in the

successful presentation of ethnographic materials in the great Czechoslavonic Ethnographic Exhibition in 1895. These materials were afterwards stored in the Ethnographic Museum, opened in 1896 in Prague under the administration of L. Niederle. Since 1922 the collections have been in charge of the National Museum.- The Czechoslavonic Ethnographic Society has been publishing The (Czechoslavonic) Ethnographic Bulletin since 1897 and has been operating its own library.- Till the early 1960s the Czechoslavonic Ethnographic Society was the only voluntary organization in the field of ethnography and folklore studies. In 1956 its name was changed to Czechoslovak Ethnographic Society.- Moreover, the other society, which associated especially professional ethnographers, was founded in 1958 under the name the Society of Czechoslovak Ethnographers of the Czechoslovak Academy of Sciences. In 1962 both societies merged into the Czechoslovak Ethnographic Society of the Czechoslovak Academy of Sciences. The subjectivity of the Society and its financial resources were reduced, but both its members and correspondents continued in their work and the Bulletin was published regularly.- Since 1993 (after the split of Czechoslovakia) the Society is called Ethnographic Society. New statutes of the organization were accepted in 1999. The supreme executive body of the Society is formed by the general assembly, the central committee has nine members. The Society publishes the Ethnographic Bulletin and Newsletter of the Ethnographic Society. It also organizes scientific conferences and it evaluates the most outstanding events in the field. It financially supports research activities (even of students). The society has 242 members and 185 correspondents. (št)

11.3. Teaching of Ethnology at Universities

The Institute of Ethnology of the Faculty of Philosophy, Charles University, Prague

The institute responded to the political and social changes in 1990s. It follows the modern European and world directions in research activities. Several foreign lecturers (Yale, Northern Arizona University, The University of Basel), as well as the prominent specialists from the Academy of Sciences and the Náprstek Museum

started to participate in the teaching programme.- The aim of the new curriculum is the theoretical and practical preparation for the master's (in future also bachelor's) degree. The students gain knowledge of the cultural areas and the ability to work and act in various ethnic and cultural environments. The study consists of two cycles, the second of which is specialized.- The institute is divided into three seminars (General Ethnology, European and Czech Ethnology, and Folklore Studies).- Talented students can take part in research fellowships abroad. The graduates gain ground as scientific and specialized researchers, in cultural facilities, museums, state bureaucracy, media, and in humanity organizations. In present, the institute has for about 150 students, 20 new students are accepted every year. Besides the internal study, combined study is organized in some years. The post-graduate study includes several specialized courses, the final examination, and the viva voce. Post-graduates are methodically lead by supervisors.- The research activities are aimed mainly at the ethnic and ethno-cultural problems in the Czech lands and in Europe. The institute cooperates with several European institutions. It is also specialized in the Hispanic and American studies, as well as theoretical and trans-cultural studies.- The institute publishes the collections of papers *Studia Ethnographica*. The director of the institute is doc. František Vrhel, CSc. (št)

The Institute of European Ethnology, the Philosophical Faculty of Masaryk University, Brno

Seminář pro etnografii a etnologii/The Seminar of Ethnography and Ethnology at the Philosophical Faculty of Masaryk University was founded by professor A. Václavík (1891-1959) in 1946. The formerly independent department changed its status as well as its name. Since 1964 it was Katedra etnografie a folkloristiky/The Department of Ethnography and Folklore Studies. After 1968 it was a part of historical departments, and on 1.1.1991 it regained independence. Now it is called Ústav evropské etnologie/The Institute of European Ethnology. The institute provides five-year MA study programme with combination of a second subject. There is also a three-year internal and five-year external Ph.D. study programme. The credit system enables the student to form an individual study programme. The lectures and seminars are complemented by other educative

activities. Every year since 1992 the department has been arranging visits to the regions of the Czech Republic or countries mostly of southern and western Europe. Some of these travel were thematic, e.g. in Rhetoromans' footsteps, Semana santa in Spain, Almbtrieb in the Alps. All these travels are documented on the videotape and slides, so that this material can be used for teaching purposes later. The departmental library serves for students as well as for the teachers. It contains more than 13,000 volumes of the basic ethnographical literature. The outcomes of the student and teacher research can be found in the departmental archives. The scholars of the department took part in Národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska/The Ethnographical Encyclopaedia of Bohemia, Moravia, and Silesia. The second important work is Vlastivěda moravská/The History and Geography of Moravia, volume 10 Lidová kultura na Moravě/The Folk Culture in Moravia (2000). The head of the department is professor PhDr. Richard Jeřábek, DrSc. (Iv)

The Department of Social and Cultural Anthropology of the Faculty of Humanities, Plzeň

The department belongs to the newest university departments in the Czech Republic. It originally worked as a part of the Centre of Humanities of the Faculty of Law of the West-Bohemian University. Since 1997 it is a part of the Faculty of Humanities.- This pedagogical and research institution organizes a three-year bachelor course and a continuing two-year master course. The curriculum is based on the credit system and it is complementary with the offer of other university programmes. A part of the department is formed by the seminar of physical anthropology and of the anthropology of the Near East. Social anthropology is understood as a bio-social discipline, inspired especially by the Anglo-American approach. The department cooperates with several scientific institutions both in the Czech Republic and abroad. The research activities are aimed at the problems of rural and urban communities, multiculturalism, applied social anthropology, museum studies, and some topics of religious studies and symbolical anthropology.- The department director is RNDr. Ivo Budil, Ph.D. (št)

11.4. Scientific and Specialized Institutes

The Institute of Ethnology, The Czech Academy of Sciences, Prague

The activities of the institute started in 1954; the new name The Institute of Ethnology has been used since 1992. The activities of the institute consist of both basic and applied research in the field of ethnology in a broad interdisciplinary context. Several periodicals are published by the institute, for example Český lid ("Czech Folk" – the oldest one, founded in 1891) and an ethnographic bibliography. Several volumes of the publication Czechoslovak National History and Geography were prepared here as well. The members of the institute publish in our country as well as abroad, some of them work as external teachers at universities. At present, an extremely important work is being prepared – An Ethnographic Encyclopaedia. The institute has its own centre of scientific information, which gathers and documents the archives collections, written and graphical materials, sound and audiovisual records. The institute has also important contacts with foreign institutions, based on study visits and teaching programmes especially in Passau (Germany), Oxford, Bonn, Basel, etc. The institute cooperates also with CEFRES, EASA, ISEF, IEEWG, ICTM, and many European institutions. Director: doc. PhDr. Lubomír Tyllner, CSc. (št)

The Institute of Ethnology, The Czech Academy of Sciences, Brno

Within the collecting action Das Volkslied in Oesterreich/The Folk Song in Austria came into being Pracovní výbor pro českou národní píseň na Moravě a ve Slezsku/The Working Committee for the Czech Folk Song in Moravia and Silesia. It was in 1905, in Brno, and the composer L. Janáček was appointed as a chairman. In 1919 the activities of the committee were followed by Státní ústav pro lidovou píseň/The State Institute for Folk Songs. When Ústav pro etnografii a folkloristiku ČSAV/The Institute of Ethnography and Folklore Studies was founded in Brno, 1954, the song archives were transferred to Brno. The current research of the institute (since 2000 it is called Etnologický ústav AVČR/The Institute of Ethnology of the Czech Academy of Sciences) is concentrated on the traditional music,

its bearers and interpreters, folklore studies, social culture, children's culture, youth culture, ethnic stereotypes, the Czech minorities (Vienna, Bosnia). The scholars of the institute give lectures at Masaryk University, and co-operate with the Institute of Folk Culture in Strážnice. The institute is in charge of the largest collection of folk songs in the Czech Republic, which is published according to the regions. On top of its own library it owns the library of O. Sirovátka that is focused on folk literature. The institute is in close touch with Ethnographic institutions in Slovakia, Germany or Austria. The proceedings of conferences held by the institute, songs collections, and works from the hereditaments of O. Sirovátka (the head of the institute from 1990 till 1992) are published in a special edition. The institute took part in *Národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska/The Ethnographical Encyclopaedia of Bohemia, Moravia, and Silesia* and *Vlastivěda Moravská/The History and Geography of Moravia*, volume 10 *Lidová kultura na Moravě/The Folk Culture in Moravia* (2000). (lv)

The Institute of Folk Culture, Strážnice

A new specialized Ethnographic institute came into being in Strážnice (southeastern Moravia) by the profesionalization of an folklore festival office in 1956. Its workers arranged the festivals, collections, and the library. In 1964 they started to publish the magazine *Národopisné aktuality/The Etnographical News* (the editor J. Tomeš). According to the new regulations (1968) there was created The Institute of Folk Arts in Strážnice. The institute studies and documents the folk culture, and every year arranges The International Folklore Festival, and since 1973 it has been creating The Museum of Southeastern Moravia Village. The institute arranges conferences and seminars with international participation. The outcomes are published in an edition called *Folk Culture and Present*. The institute keeps records of all folklore events in the former Czechoslovakia. Since 1991 *Ústav lidové kultury/The Institute of Folk Culture* is directed by the Ministry of Culture. The institute continues in the research and documentation of folk culture, and organizes folklore and educative activities. Not only the institute publishes *Journal of Ethnography* (since 1990), it also realized the project of videodocument *The Folk Dances of Bohemia, Moravia, and Silesia* (1994-97), since 1996 it is

in charge of UNESCO grant for documentation of selected trades and folk art production. The institute is the seat of the Czech section of CIOFF, an organization of UNESCO for folklore festivals and folk arts. (lv)

11.5. Basic Periodicals. The Ethnographic Bibliography

Český lid/The Czech Folk - Journal of Ethnological studies is the oldest ethnographic magazine in the Czech Republic. It was founded in 1891, and today it serves for various streams of ethnographic studies - i.e. cultural or social anthropology, classic ethnography, and borderline disciplines. The magazine is published as a quarterly in 500 copies by Etnologický ústav AV ČR / The Institute of Ethnology of The Czech Academy of Sciences in Prague. Its supplement is published irregularly since 1990 (4 volumes). The editor is Z. Hanzl. (lv)

The quarterly **Národopisné aktuality**/The Ethnographic News was published by Ústav lidového umění/The Institute of Folk Arts in Strážnice since 1964. The magazine acquired many stable associates and was well established in Czech as well as Slovak professional quarters. Sometimes it published even articles from abroad. Since 1990 the magazine changed thoroughly. It was renamed as **Národopisná revue** / Journal of Ethnography, and the magazine had difficulties to find a new face. When the independent Czech Republic came into being it tried to keep in touch with the Slovak ethnographers. It publishes professional articles (currently mostly thematic), reviews, personal datas, photographs by professional and amateur photographers. The editor-in-chief is J. Krist, the editors M. Pavlicová and L. Uhlíková. A bibliography of dead and living ethnographers and folklorists is published as the supplement (up to now 11 volumes). (lv)

Národopisná společnost československá/The Czechoslavonic Ethnographical Society started to publish its own magazine in 1897. The original name **Národopisný sborník československý**/The Czechoslavonic Ethnographical Miscellany was changed to **Národopisný věstník československý**/The Czechoslavonic Ethnographical Bulletin in 1906. Thanks to the editors (J. Polívka et al.) the magazine reached the European standard, especially because

of the articles on the comparative folklore studies. The bulletin did not exist after the WWII till 1966, when a new editorial board with V. Frolec in the head was created. They tried to reach again the high standard, but the regime after 1968 led to the end of it. As late as in 1984 The Ethnographical Society enforced its publishment, but only in a modest form. The publishing continues after 1989. (lv)

The Ethnographic Bibliography of Bohemia, Moravia and Silesia

Autonomous ethnographic bibliographies came into being together with the gradual forming of ethnography as an independent discipline – in 1880s and 1890s. Before this time, ethnography had been included in linguistic, literary, historic, and other surveys. Ethnographic materials were included also in the oldest Czech scientific magazine – The Magazine of the Czech Museum – since 1830s, as well as in The History of Czech Literature by J. Jungmann (1825), works of P. J. Šafařík, J. V. Michl, A. V. Šembera, F. Doucha, J. Jireček, and others. Since 1880s ethnographic surveys were published in the magazine Wisla (J. Polívka). In the Czechoslavonic Ethnographic Bulletin, ethnographic materials were published by J. Polívka, V. Tille, J. Zubatý, E. Kovář, L. Niederle, and others. The bibliography of Czech and Slovak ethnography was published also in some Austrian and German magazines. The bibliography was regularly published in the magazine Czech Folk, lead by Č. Zíbrt. Zíbrt himself is the author of the Bibliography of Czech History. In 1930s bibliographies were processed by D. Stránská and J. Horák. In 1954 a bibliography documenting the years 1945 – 1952 was published by L. Kunz. This bibliography is continued by bibliographies by H. Müllerová (1953 – 1970), V. Trkovská and Z. Mišurec. In 1960 an important bibliography (1891 – 1932) was published by L. Kunz. The bibliography of years 1971 – 1982 by V. Trkovská was published in 1983, years 1983 – 1989 were documented in 1991 (H. Müllerová). At present, the bibliography is being continued by J. Hrdá; partial bibliographies are by M. Válka, M. Nádvorníková, J. and T. Kubiček, and others. (št)

11.6. The Preservation of Folk Architectural Monuments

The interest in folk architecture dates back to the second half of 19th century. The Czechoslavonic Ethnographic Exhibition played

an important role, but most projects of preservation of architecture were not carried out. The law from 1958 codified the preservation of settlement wholes; many individual folk buildings were to be preserved as well. Only after 1989 a positive approach of state authorities towards folk architecture became visible. As early as in 1990, 20 preservation zones were declared in southern Bohemia; in 1995 60 new zones in the whole area of the republic were declared. Besides the approach preferring preservation of the individual outstanding objects in their original localities, the method of conservation of some monuments by their transfer to the specialized open-air museums was implemented as well. The largest and the oldest one is the open-air museum in Rožnov pod Radhoštěm opened in 1925. Other smaller museums of this kind came into being as late as in 1960s and 1970s (in Přerov nad Labem, Vysočina near Hlinsko, Třebíz near Slaný, Kouřim, Strážnice (south-eastern Moravia), Zubrnice (northern Bohemia), Rymice near Kroměříž, and others. Several similar museum are in the state of preparation (Chanovice and Velhartice near Klatovy, Vysoký Chlumeč near Příbram). The present legislature gives several possibilities of preservation of folk architecture. The implementation of preservation plans is supported by state subsidies, various local as well as international programmes. (št)

11.7. Ethnographic Museums

Brno – Moravian Museum in Brno. The oldest inventory of the Moravian Museum in Brno (founded in 1818) already documents the existence of the ethnographic collections. The collecting in a systematic way started in the end of the nineteenth century with the establishment of the ethnographic department (1897). The purchase of the Fr. Kretz and J. Klvaňa's collection (folk textiles, embroidery, ceramics) led to a significant enlargement of the collections. In 1961 the Ethnographic Institute moved to the House of Noblewomen, where it shelters offices, depositories, exhibition rooms, and a permanent exposition (at present under reconstruction). The ethnographic collection contains 104,000 items, the largest part is the folk textiles (59.000 pcs.), agricultural and craft tools (6.000 pcs.), ceramics (6.300 pcs.), artifacts connected with folk costumes (5.500 pcs.), and covers the whole Moravia. The Institute owns a large photoarchives

(20.000 pcs.) and examples of contemporary folk arts. Since 1959 it publishes the year-book *Ethnographica*, since 1986 *Folia Ethnographica*. **Address:** Etnografický ústav Moravského zemského muzea, Koblížná 1, 659 37 Brno. Tel.: 05/42211161, e-mail: etnografie@mzm.cz (lv)

Brno – The Museum of the District Brno-venkov (southern Moravia). The museum incorporated originally independent regional museums in Předklášteří, Ivančice, Šlapanice. Its collections came into being in connection with The Czechoslovakian Ethnographic Exhibition (1895), only in Šlapanice as late as 1930s. The collections contain ca. 7.000 items, e.g. folk textiles, ceramics, furniture, household equipment, agricultural and craft tools. They are displayed in the permanent exposition (Šlapanice) and in thematic seasonal exhibitions (Christmas and Easter folk customs, childbirth, blue-and-white print textiles). Museum publishes a year-book. It is in charge of the Peace Monument commemorating the battle of Slavkov/Austerlitz (1805). **Address:** Muzeum Šlapanice, Masarykovo nám. 18, Šlapanice. Tel./fax: 05/4422 8029 tel.: 05/4422 8654, Podhorácké muzeum, 666 02 Předklášteří, tel./fax: 0504/410098 tel.: 0504/412293 Muzeum Ivančice, Palackého nám. 6, tel.: 0502/921131, 921489, Památník Mohyla Míru Prace u Brna, tel./fax: 05/44244724, e-mail: muzeum@muzeum_brno-venkov.cz (lv)

Bučovice – The Municipal Museum. The museum activities in Bučovice (middle Moravia) date back to 1890s, but the museum came into being shortly before the WWI (1913). Its collections were displayed in the local renaissance castle. In 1976 it became a part of Muzeum Vyškovska/The Museum of the Vyškov Region. The most significant parts of the ethnographic collection (ca. 700 pcs.) are faiences of the place, folk furniture inlaid with straw, and agricultural and craft tools. The collections are displayed in the permanent exposition Bučovice in history, and in the seasonal exhibitions. **Address:** Muzeum Bučovice, Zámek 1, 685 01 Bučovice. Tel.: 0507/912190. (lv)

Čáslav – Municipal Museum. The oldest Czech regional museum founded in 1864. 1884 – new museum building was built, which included an ethnographic exposition. The ethnographic collection are nowadays used especially for occasional exhibitions.

The level of the professional treatment corresponds to the fact that no ethnographer has ever worked in the museum. The collection includes parts of garment, ceramics, kitchen and agricultural instruments. **Address:** Městské muzeum, Husova 291, 286 01 Čáslav. Tel./fax : 0322/312207, e-mail: muzeum@pvtnet.cz (št)

Česká Lípa – Regional Museum. The ethnographic collection is stored and presented in the object of an old village magistrate's house from the late 18th century. The exposition is focused on the local architecture and dwelling of northern Bohemia. The collection is formed mainly by folk furniture, kitchen and agricultural instruments. **Address:** Okresní vlastivědné muzeum, nám. Osvobození 297, 470 01 Česká Lípa. Tel: 0425/ 824145, e-mail: ovmcl@clnet.cz (št)

Český Těšín – The Museum of the Český Těšín Region. (eastern Silesia). The museum came into existence in 1948 as a municipal museum, but sooner it became the district museum. Its collections covers the czech part of the former Principality Těšínsko. The ethnographic collection contains ca. 25.000 pcs., e.g. craft tools, folk textiles, furniture, a set of jewels for the Těšín folk costume, local ceramics. The important collection of J. Králová contains traditional costume (original folk costumes and its parts) as well as its contemporary imitations, that of A. Dřevjaná contains mostly ethnographic records. The collections are displayed in the permanent exposition and in occasional exhibitions. The exposition of the folk housing and agriculture can be found in Havířov-Bludovice, in a wooden folk house built 1791. The collection was used in the book Těšínsko I., II. (1997, 2000). **Address:** Muzeum Těšínska, Hlavní 13-15, 737 27 Český Těšín. Tel.: 0659/711887, fax: 0659/713036, e-mail: muzeum@muzeumct.cz www.muzeumct.cz (lv)

Domažlice – The Museum of the "Chodsko" Region. The collection was developed in the period before the Ethnographic Exhibition of 1895 and enlarged as late as in 1930s. It is still being complemented continuously; nowadays it includes for about 7,000 items, models, photographs and drawings. The collection forms a part of the exposition of local history and geography and is used also for occasional exhibitions. Jindřich Jindřich Museum is a part of the Museum of the Chodsko Region; it emerged from private collections of a regional ethnographer. The exposition presents exclusively

ethnography. The collection includes more than 4,000 items.
Address: Muzeum Chodska, Chodské nám. 96, 344 01 Domažlice.
Tel. 0189/725952, 776009. Muzeum Jindřicha Jindřicha, nám.
Svobody 61, 344 01 Domažlice. Tel. 0189/722974. (št)

Frýdek-Místek – The Museum of Beskydy (northeastern Moravia and the neighbouring part of eastern Silesia). The ethnographic collection of the museum was created at the turn of the century, when the formerly independent museums of Frýdek and of Místek merged into one. During the twentieth century its collection was continually enlarged by the museum workers (Vochala, Skarka, Linhart, Procházka, Přecechtěl). It covers the traditional culture of the Lašsko region, and contains e.g. the household equipment, agriculture and trade, folk textiles, furniture, folk arts (ceramics and glass). A collection of glass painting (260 pcs.) was published in the form of a catalogue, as well as old and occasional printing (1,500 pcs.) The ethnographic collections are displayed in the permanent exposition Beskydy - nature and people, and in seasonal exhibitions in the Frýdek castle. The museum owns also several hereditaments of local writers and cultural workers. **Address:** Muzeum Beskyd, Hluboká 66, 738 01 Frýdek-Místek. Tel./fax: 0658/630452, e-mail: muzeumbeskyd@telecom.cz (lv)

Havlíčkův Brod – The Regional Museum. The collection of ethnographic materials is dispersed into several depositories. Although the museum has an ethnographer, its activities in the field of ethnography are restricted to loans to other institutions. **Address:** Okresní vlastivědné muzeum, Havlíčkovo nám. 19, 580 01 Havlíčkův Brod. Tel.: 0451/ 24151, fax: 0451/24987, e-mail: muzeum.hb@iol.cz (št)

Hlinsko v Čechách – The Complex of Folk Architecture "Vysočina" The complex started to develop in the late 1980s. The open-air museum is specialized on preservation of folk architecture of Eastern Bohemia. The collections are placed in the exposition wholes at Veselý kopec, in the so-called "Bethlehem" at Hlinsko, Moždénice and Svobodné Hamry. Besides architecture the complex includes equipment of craftsman's workshops and households, agricultural instruments, etc. The museum organizes also occasional exhibitions. **Address:** Soubor lidových staveb Vysočina, Příčná 350, 539 01

Hlinsko v Čechách. Tel., fax: 0454/311733 e-mail: pamatky@xaz.cz
www.pupce.cz nebo welcome.to/vysocina (št)

Hradec Králové – The Museum of Eastern Bohemia. The ethnographic collection was created in 1880 when the museum came into being. The collection is thematically divided (with the historical one) as follows: 1. Folk arts (ca. 2.000 pcs., only ethnography), 2. Housing, garments (clothes, textiles, furniture, household equipment), 3. Production, tools (craft), 4. Agriculture, food-making (traditional agricultural production). The collections are catalogued, at present they are being registered in the computer programme DEMUS. The folk arts and furniture are photodocumented. The catalogues of the glass paintings and gingerbread moulds are published in the FONTES edition. The collections are displayed occasionally, since there is no permanent ethnographic exposition.
Address: Muzeum východních Čech, Eliščíno nábřeží 465, 500 01 Hradec Králové.- Odborná oddělení: Opletalova 334, 500 01 Hradec Králové. Tel.: 049/5514631, 5514843, 5210473, fax.: 049/5512899, e-mail: muzeum.hk@worldonline.cz (lv)

Cheb – The Municipal Museum. The museum was founded in 1874; after the World War II the objects from the former German Sudetenland Museum were taken over by the museum. The collections come especially from the Cheb region, and other nearby regions. Structure of the collections: textiles (c. 1100 items: 500 items of folk garments and their parts, 600 items of embroideries), ceramics (1200 items, including the so-called Cheb plates), furniture (300 items), graphics (200 items), agricultural instruments (800 items), etc.
Address: Chebské muzeum, Františkánské nám. 12, 350 11 Cheb. Tel.: 0166/422386-7, fax: 0166/422292, e-mail: muzeumch@ch.cesnet.cz (št)

Jičín – The Municipal Museum and Gallery. The museum illustrates the neighbourhood of the town of Jičín – the area of the foothills of the Giant Mountains. The Museum Society was founded in 1862; the development of the institution is connected with the preparations of the ethnographic exhibition of 1895. The ethnographic exhibition consists of 5,000 items (especially textiles, furniture, agricultural instruments, but also ceramics and folk art). The museum has an outstanding photographic documentation of folk architecture,

gained thanks to J. Trejbal, whose extensive inheritance is also preserved in the museum. **Address:** Okresní muzeum a galerie, Valdštejnovo nám. I, 506 01 Jičín. Tel./fax: 0433/532204 e-mail: muzeumhry@jcvv.cz (št)

Jindřichův Hradec – The Regional Museum. The museum was founded in 1882. The ethnographic collections (4,000 exhibits) include textiles (especially the typical local folk garments), folk art, and documents of raft production. Other ethnographic materials are included in the collection of agriculture (more than 400 instruments). For about 50 items of folk sculptures are included in the collection of paintings and sculptures. Among the most outstanding exhibits are the mechanical nativity scene, largest in the world, and a unique collection of painted shooting targets. **Address:** Okresní muzeum, Balbínovo nám. 19, 377 01 Jindřichův Hradec. Tel. 0331/363660, 0331/363661, fax: 0331/361576, e-mail: muzeum@esnet.cz www.muzeum.esnet.cz (št)

Klatovy – Regional Museum. The museum was founded in 1882. The major part of the ethnographic collection was gained during the preparations of the Ethnographic Exhibition of 1895; important increases of the collection are from 1920s. The collection consists of photographic documentation (10,000 items), kitchen and agricultural instruments, folk art (1,500 items), furniture, puppets, nativity scenes and toys (not only from the Klatovy region). The museum builds an exterior exposition of folk architecture consisting of ten object in the nearby village of Chanovice. **Address:** Okresní muzeum, Hostašova 1, 339 01 Klatovy IV, tel.: 0186/23109 0603/267600 fax: 0186/26011. (št)

Klobouky u Brna – The Municipal Museum. The Museum in southern Moravia was founded in 1906. The ethnographic collection (ca.2,000 items) contains a large set of local ceramics (Moravian and Slovakian faience), folk textiles (local costume, interior textiles from the eighteenth century), and folk arts (furniture, glass paintings with Catholic and Protestant motifs, Easter eggs). The collection is displayed in a permanent exposition. **Address:** Městské muzeum, Zámecká 8, 691 72 Klobouky u Brna. Tel. 0626/419254. (lv)

Kroměříž – The Museum of the Kroměříž Region. The museum in middle Moravia came into existence in 1933 thanks to the

writer J. Spáčil. In 1959 it was turned to Umělecko-historické muzeum/The Museum of the History of Arts, and was put in charge of the castle picture gallery and library, the musical archives, and the numismatic collection. In 1970 it regained the role of the regional museum. It was put in charge of several eastern Haná folk buildings in the village of Rymice. In 1975 it was established as Muzeum Kroměřížska/The Museum of the Kroměříž Region, incorporating Městské muzeum/ The Municipal Museum in Holešov, and The Memorial of Fr. Táborský in Bystřice pod Hostýnem. The ethnographic collections (ca. 3.000 pcs.) cover the traditional folk culture of the agricultural Haná region, and partly also the hilly Valašsko and Záhohří (agricultural tools and machinery, household equipments, folk costumes, ceramics, and folk arts). The collections are displayed in seasonal expositions, and during The Haná Festival, that is arranged by the museum since 1985 in Chropyně. The museum publishes various books and a year-book Muzeum/The Museum. **Address:** Muzeum Kroměřížska, Velké nám. 38, 767 11 Kroměříž. Tel.: 0634/20545, 21457, fax: 0634/26297, e-mail: muzeum@muzeum-km.cz (lv)

Letohrad (Nový Dvůr) – The Museum of Crafts. The museum, opened on May 18th, 2000, includes private collections of P. Tacl mainly from the town of Letohrad and its neighbourhood, but also some exhibits from various areas of Czech Republic. Among the most outstanding crafts presented in the museum are match industry and manufacture of liturgical objects. These expositions document the trade carried on between years 1810 and 1950. Workshops of 12 craftsmen processing metals, wood, leather and textiles are presented as wholes, as well as workshops of a bookbinder and a wigmaker, and a photographic studio. Other trades are presented marginally (an exposition of miller's trade and agricultural instruments). These collections are complemented by expositions of means of transport, a school classroom and an interior of a country room. **Address:** Společenské centrum Nový Dvůr 143, 561 51 Letohrad. Tel.: 0446/621160, fax: 0446/621550, e-mail: novydvur@letohrad-city.cz <http://www.letohrad-city.cz/novydvur> (št)

Liberec – The Museum of Northern Bohemia. The ethnographic collections were gathered since 19th century by the Industrial Museum of Northern Bohemia, since 1915 also by the

museum of local history and geography in Liberec. After 1945 the incomplete and dispersed collections of the mentioned institutions became parts of the newly formed collections of the Museum of Northern Bohemia. The ethnographic collection of the museum includes more than 3,400 items (folk furniture, instruments for wool processing, gingerbread forms, ethnographic drawings of J. V. Scheybal, nativity scenes (made mostly of paper, and the mechanical one made by V. Metelka from Sklenařice). **Address:** Severočeské muzeum, Masarykova 11, 460 00 Liberec 1. Tel: 048/5108252, fax: 048/5108319, e-mail: muzeumlb@falco.vslib.cz www.li.cesnet.cz/~muzeumlb (št)

Lomnice nad Popelkou – The Municipal Museum and Gallery. The museum documents the area of the town of Lomnice nad Popelkou. First tries to found the museum were done in 1888; the museum was opened three years later. The fundamentals of the ethnographic collection were laid in 1894 before the Czechoslovakian Ethnographic Exhibition in Prague, to which a local exhibition preceded. In 1950s B. Kozák, the administrator of the museum, succeeded in gathering a collection of for about 70 items of painted folk furniture of a high quality. Most items of the museum collections are formed by household instruments. Also the collection of glass paintings and folk sculptures is worth mentioning. Among important exhibits are a mechanical Nativity scene and some pieces of folk furniture. **Address:** Městské muzeum a galerie, Husovo nám. 43/44, 512 51 Lomnice na Popelkou. Tel.: 0431/671872, fax: 0431/671335 (št)

Mikulov – The Regional Museum. The collection of a former museum in Břeclav is the core of the ethnographic collection of the museum. It contains folk textiles, the garment parts of the region of Podluží from the second half of the nineteenth century, a more recent collection of J.Dostál, and the folk costumes of Moravian Croats. The core of the ceramics collection forms the purchases from H.Landsfeld, an important Moravian ceramics collector. The museum documents the current folk arts (painting). The museum specializes in wine-growing, so that it owns also a collection of vintner's tools and photodocuments the vintner's buildings. In 2000 was opened the exposition The Wine-growing in Moravia. **Address:** Regionální

muzeum, Zámek 5, 692 15 Mikulov. Tel.: 0625/510255, fax: 0625/510819, e-mail: rmm@rmm.cz (lv)

Mladá Boleslav – The Regional Museum. The collections of the museum come from the northern edge of the Elbe basin, from the district whose centre is the city of Mladá Boleslav. The fundamentals of ethnographic collections were laid by Barbora Hoblová, a collector and renowned researcher especially in the field of folk textiles, during the preparations of the Ethnographic Exhibition of 1895. The collection of textiles includes more than 2,500 items, the collection of agricultural instruments 300 items, the gathering of folk furniture 80 items. Folk art is treated as a part of historic collections. The museum has two branches – local museums in Benátky nad Jizerou and in Bělá pod Bezdězem. Their collections (folk textiles, household equipment, painted furniture, agricultural instruments and folk art) come from the collection activities after 1918. **Address:** Okresní muzeum, Staroměstské nám. 1 - hrad, 293 01 Mladá Boleslav. Tel.: 0326/25616, tel./fax: 0326/22542, e-mail: ludek.benes@oku-mb.cz - Muzeum, 294 71 Benátky nad Jizerou, Zámek 49. Tel.: 0326/916682 - Muzeum, 294 21 Bělá pod Bezdězem, Zámek 1. Tel.: 0326/701618. (št)

Mnichovo Hradiště – The Municipal Museum. A part of the collection comes from the 1990s, from the period of preparation of the Ethnographic Exhibition. Other important exhibits are from 1960s and 1970s. The collection, still unprocessed and stored in depositories, consist of 350 items. Its minor part is presented in the permanent exposition. **Address:** Městské muzeum, 295 01 Mnichovo Hradiště - zámek. Tel.: 0329/771001. (št)

Nepomuk – The Municipal Museum and Gallery. The museum was founded in 1961 as Museum of History and Geography of the Nepomuk Region. The exposition includes especially folk garments, household tools, agricultural instruments, and folk sculptures. The exposition includes also a folk interior. A part of the museum is formed by a gallery, which includes also some pictures with ethnographic themes by the local native A. Němejce. **Address:** Městské muzeum a galerie, nám. A. Němejce 126, 335 01 Nepomuk. Tel.: 0185/592546, e-mail: info@mako.cz (št)

Nové Město na Moravě – The Museum of Horácko Region.

During the Czechoslovakian Ethnographic Exhibition came into being the core of the collection of Horácké muzeum. Thanks to the effort of the National Society for Western Moravia the museum itself came into being in 1906. The old town hall was obtained for this purpose. The ethnographic collection is permanently displayed. Other expositions documents the local glass-making and iron-making, the production of ski, and the history of skiing. **Address:** Horácké muzeum, Vladislavovo nám. 114, 592 31 Nové Město na Moravě. Tel.: 0616/650216 <http://www.nmnm.cz> (lv)

Nový Jičín – The District Museum. The municipal museum in Nový Jičín (southeastern Moravia) was founded in 1887. The oldest collection documents the everyday life of the German population. In 1953 Muzeum Kravařska/The Museum of Kravařsko Region was opened. Since 1979 it is called Okresní vlastivědné muzeum/The District Museum. The museum has several branches (Frenštát pod Radhoštěm, Štramberk, Fulnek etc.). The ethnographic collection documents the traditional culture of the region (folk costumes, embroidery, weaving, painted cribs, Easter eggs). **Address:** Okresní vlastivědné muzeum, ul. 28. října 12, 741 11 Nový Jičín. Tel.: 0656/701156, fax: 0656/705393, e-mail: ovmnj@atlas.cz (lv)

Olomouc – The Regional Museum. In 1883 the first Czech museum association in Moravia came into being in Olomouc. Its ethnographic department focused on the study and documentation of the folk ornament in embroidery, Easter eggs, ceramics etc. Its activities cover the middle Moravia (Haná), in some cases the whole Moravia. The ethnographic collection contains ca. 30.000 items. The largest parts are the folk textiles and embroidery (folk costumes of Haná, ceremonial textiles), ceramics (folk faience of Olomouc and Šternberk, pottery of Litovel, Loštice, and Kunštát), furniture (straw inlay), folk arts (glass paintings, wooden and waxen sculpture, altar paintings, Easter eggs, cribs), devotional articles (devotional pictures, rosaries, pilgrimage lockets). The collections are published in the form of catalogues (ceramics, toys), and are displayed in seasonal exhibitions (also abroad), and in the permanent exposition in Litovel (Folk arts in Haná, 1976-84). **Address:** Vlastivědné muzeum nám.

Republiky 5, 771 73 Olomouc. Tel.: 068/5222741, fax: 068/5222743,
e-mail: vmo@vmo.cz (lv)

Opava – The Silesian Museum. The first Ethnographic collections of the Czech part of Opavian Silesia were put together during the preparation of The Czechoslavonic Ethnographical Exhibition (1895). They, together with the collections of other Opavian museums, merged into Slezské zemské muzeum/The Silesian Museum. In 1950s the ethnographic department systematically collected artifacts from the Těšín and Opava region of Silesia. Also there was an interest in the culture of the small towns and the suburbs of the industrial cities. The ethnographic collection contains ca.45,000 items, divided into 7 parts (e.g.textiles, folk arts, tools, furniture, ceramics). The ethnographic collection, catalogized by Z.Vachová (Národopisné sbírky Slezského muzea/The Ethnographic Collection of the Silesian Museum), are displayed in the permanent exposition (Silesia in Folk Arts) and seasonal expositions. **Address:** Slezské zemské muzeum Tyršova 1, 746 01 Opava. Tel./fax: 0653/622999, e-mail: szmored@opamet.cz <http://www.opava-city.cz/szmo/> Etnografické pracoviště: Ostrožná 42, 746 01 Opava. Tel: 0653/623540. (lv)

Pardubice – The Museum of Eastern Bohemia. The museum was founded in 1880; ethnographic materials belong to the oldest collections of the museum. The collection was extended in the early 1890s before the Ethnographic Exhibition. It includes especially a documentation of a rural homestead, folk habits and crafts, textiles, garments, instruments, ceramics, and glass (c. 7,000 items totally). These collections are complemented by a documentation of folk architecture (models), archives resources, and a photographic collection). The collection is so far used mainly for occasional exhibitions. **Address:** Východočeské muzeum, Zámek čp. 2, 530 02 Pardubice. Tel.: 040/518121, fax: 040/516061, e-mail: muzeum_pce@volny.cz (št)

Písek – The Museum of the "Prácheň" Region. The museum was founded in 1884; the ethnographic collection comes from the time of its founding. Originally, it was a part of the collection of "antiquities", which became independent in 1930s, since 1960s it has become even more profiled. The collection includes mainly ceramics

and textiles (c. 6,500 items). Ethnographic materials are so far presented as a part of the exposition of local history and geography; autonomous ethnographic exposition is being prepared. The collection is used also for occasional exhibitions. **Address:** Prácheňské muzeum, Velké nám. 114, 397 24 Písek. Tel.: 0362/214731-2, fax: 0362/211114, e-mail: prachmuz@pi.bohem-net.cz http://www.pi.bohem-net.cz/muzeum (št)

Plzeň – The Ethnographic Museum of the Pilsen Region.

The museum was founded in 1912 after a regional ethnographic exhibition; in 1948 it became a part of the Museum of Western Bohemia. The collections document the way of life, occupations, dwelling, dressing, education, folklore, religion, etc. A part of the museum is formed by extensive archives, including also photographic materials and genealogy of prominent Pilsen families. The collections include c. 75,000 items. Special evidence of items, introduced by L. Lábek, has been used so far; standard methods are being introduced nowadays. The museum has organized for about 200 exhibitions. **Address:** Západočeské muzeum, Kopeckého sady 2, 301 00 Plzeň. Tel.: 019/7237311, fax: 019/7236541, e-mail: zpcm@pm.cesnet.cz, - oddělení Národopisné muzeum Plzeňska, nám. Republiky 13, 301 13 Plzeň. Tel.: 019/7236054. (št)

Poděbrady – The Museum of the Elbe Basin Region. The museum was founded at the beginning of 20th century. The ethnographic materials include a collection of folk furniture, textiles, and instruments (2,300 items totally). Since 1960s the collection has been extended; systematic collection activities are still being organized. In 1967 the first object of an intended open-air museum at Přerov nad Labem was opened; nowadays this open-air museum includes 30 objects of folk architecture, also agricultural production, folk sculpture, and kitchen instruments are documented here (the collection includes 15,000 items). The museum organizes occasional exhibitions; the permanent exposition is divided into 27 specialized parts. **Address:** Polabské muzeum, Palackého tř.68/III, 290 55 Poděbrady. Tel. fax: 0324/(61)2640, e-mail: museum@podebrady.cz (št)

Polička – The Municipal Museum and Gallery. The museum documents the town of Polička as well as its broad neighbourhood. It

was founded in 1880, a major part of collections comes from 1890s (the period of preparation of the Ethnographic Exhibition) and from the years 1934 – 1954, when the collection of textiles was extended by F. Bukáček. The collection of textiles (1,000 items) includes both urban and folk garments, among other important exhibits are a collection of glass from nearby production centres (1,005 items), children's toys, and broadside ballads. **Address:** Městské muzeum a galerie, Tylova 112, 572 01 Polička. Tel. 0463/22769, fax. 0463/724056. (št)

Prague – The Ethnographic Department of the National Museum. The Ethnographic Museum belongs to the oldest and largest museums of this kind in Bohemia. The collections of the present museum come from older sources: the collection of the Museum of Czech Kingdom, from the original collection of the Czechoslavonic Ethnographic Museum, which became a heir of the Czechoslavonic Ethnographic Exhibition of 1895, and from the collections of Czech and Slovak ethnography from the Náprstek Museum. The collection of folk textiles is the most extensive one (80,000 items); also other collections are immensely important: folk furniture (1,400 items), craft and agricultural instruments and products, ceramics, kitchen tools, toys, folk art (sculptures, glass paintings, nativity scenes, decorated Easter eggs, and other objects illustrating folk creativity). The museum has also archives and a photographic collection; the museum library includes 10,000 volumes. The collections serve also to researchers from other institutions. They are used for thematic exhibitions as well. The museum has extensive publishing activities; it publishes especially catalogues and ethnographic dictionaries. The museum has no permanent exposition at present; the so called "Kinský's Summerhouse" in Smíchov, the part of Prague, intended for the exposition, is being reconstructed. The "Summerhouse" is to be opened in 2002. In 1995 a great exhibition was organized to commemorate the jubilee of the Czechoslavonic Ethnographic Exhibition (1895). The museum has many contacts with foreign institutions. **Address:** Národopisné oddělení Historického muzea Národního muzea, Kinského zahrada 97, 150 00 Praha 5 – Smíchov. Tel., fax: 02/57323063. (št)

Prague – The Náprstek Museum (The part of the National Museum). The museum was founded in 1862 as Czech Industrial Museum. It includes ethnographic collections since 1870s (E. Holub's

and A. Stecker's collections from Africa and O. Feistmantel's collection from India). Since 1950s the collections have been completed by professional ethnographers. The African collection has been complemented e. g. by new materials from Sudan. The collection from Northern America includes documentation of Indian and Eskimo cultures, and an outstanding collection of Mexican art. The Australian-Oceanian collection includes especially valuable items of textiles. The museum has a valuable photographic collection and extensive archives. Besides the permanent expositions (Cultures of Australia and Oceania, Cultures of Northern and Southern America.) occasional exhibitions are organized. The ethnographic collection includes c. 51,000 items. **Address:** Náprstkovo muzeum, Betlémské nám. 1, 110 00 Praha 1. Tel.: 02/22221416, 22220017, fax: 02/22221418, e-mail: etno.npm@aconet.cz (št)

Prostějov – The Museum of Prostějov Region. The Museum in Prostějov came into being thanks to The Industrial Society in 1887. The Ethnographic activities developed during the The Czechoslovak Ethnographical Exhibition (1895). When the town took over the museum, the collections were displayed in the former renaissance town hall under the name Průmyslové a národopisné muzeum Prostějovska/The Industrial and Ethnographic Museum of Prostějov (1905). In 1954 the state executive was put in charge of the museum, and it became a regional museum. Since 1976 it bears the name of Muzeum Prostějovska/The Museum of Prostějov Region. The ethnographic collection (ca.6,000 items) contains largely folk textiles (the folk costume of Haná, embroidery), agricultural machinery, trade tools, folk ceramics (local faience), furniture, folk arts (ornamental sculpture, glass paintings). The ethnographic collection is permanently displayed. The museum is in charge of the commemorative hall of the painter J. Mánes in Čechy pod Kosířem, and the exposition of P. Bezruč in Kostelec na Hané. **Address:** Muzeum Prostějovska, nám. T. G. Masaryka 2, 796 01 Prostějov. Tel.: 05086/330991, fax: 0508/24798. (lv)

Rakovník – The Regional Museum. The fundamentals of the ethnographic collection come from 1890s, from the period of preparation of the Ethnographic Exhibition in 1895; the museum itself was founded in 1898. Further extensions of collections were connected with activities of the museum club (founded in 1911);

extensive collections were gained also in the period from 1970s to 1990s. The collections illustrate agricultural production and processing of agricultural products, folk crafts, household equipment, etc. The museum has also three branches: J. Barrande's Museum at Skryje, Municipal Museum of Nové Strašecí (founded in 1894, its collections include, for example, wooden figures from the carving centre of Pecínov), and a museum of local history at Jesenice (illustrating dwelling in the countryside in 19th century). **Address:** Okresní muzeum, Vysoká 95, 269 01 Rakovník. Tel./fax: 0313/516230 e-mail: omr@telecom.cz - Městské muzeum, u školy 123, 271 01 Nové Strašecí. Tel.: 0313/632563 - Vlastivědné muzeum, Náměstí 15, 270 33 Jesenice. Tel.: 0313/599359. (št)

Rokycany – The Museum of Dr. Bohuslav Horák. The ethnographic collection includes materials from the broad neighbourhood of the towns of Rokycany, Zbiroh and Radnice. A basis of the collection was laid during preparations of the Ethnographic Exhibition of 1895; the museum itself was founded ten years later – in 1905. The ethnographic collection consist of 3800 items. It includes agricultural instruments and products of various crafts and folk textiles industry, folk furniture, textiles including folk garments, folk art (glass paintings, folk carvings, decorated glass bottles, toys, nativity scenes). The museum has also an extensive collection of so-called "holy pictures" (2000 items) and a complex of models of folk architecture (40 items). Some ethnographic materials are presented also in the Memorial Hall of J. Mošna at Dobřív. **Address:** Muzeum Dr. Bohuslava Horáka, nám. J. Urbana 141/I., 337 01 Rokycany. Tel.: 0181/722160, 0181/723737, fax: 0181/7213548, e-mail: muzeumro@ro.cesnet.cz <http://www.jonas.ro.cesnet.cz/~romuzeum/> (št)

Roztoky u Prahy – The Museum of Central Bohemia. The museum was founded as late as in 1957; the ethnographic collection includes 10,000 items (kitchen instruments – 3,000 items, textiles – 1,000 items, printed materials – 1,000 items, graphics (over 2,000 items). Toys (over 3,000 items) form a representative collection of the museum, as well as folk art (sculptures, glass paintings, nativity scenes). Agricultural and craft instruments include 500 items. An outstanding ethnographic material is formed by the inheritance of M. Malina, a painter and collector, and a photographic documentation of

folk architecture of central Bohemia, gathered during 1990s. **Address:** Středočeské muzeum, Zámek č. 1, 252 63 Roztoky u Prahy. Tel.: 02/20910016-7, fax: 02/20911015, e-mail: smr@smr.anet.cz <http://www.muzeum-roztoky.cz> (št)

Rožnov pod Radhoštěm – The Outdoor Museum of Wallachia (Eastern Moravia). The museum was opened in 1925 thanks to Jaroněk brothers. To the town park were transferred the first framework houses from the main square in Rožnov (the town hall, the Bill's house, the Vašek's inn), that with the imitation of Karlovice bailiff house, the wooden church from Větrkovice, and other objects (belfries, barns, bee-hives) formed the oldest part of the museum - The Wooden Little Town. According to the project of completion the second part of the museum - The Wallachian Village had arisen since 1960s. There are houses and out-buildings, a school, chalet, wind mill that document the lost life in the Carpathian area of Moravia. The latest part of the museum is The Mill Valley with its out-buildings (the mill, sawmill, fulling mill, hammer mill, oil press). Several objects serve as expositional places. The museum prepares temporary exhibitions and festivals with the shows of folk customs (Shrovetide, Easter, the fair), old trades, and agricultural works. The ethnographic collection contains ca.100,000 items, mostly agricultural tools and traditional costumes. They document also folk arts, trades and products (furniture, ceramics, glass), folk literature, and contemporary folk arts (carvers). The museum organizes exhibitions, the folklore festival, and conferences about the outdoor museums and publishes professional literature. **Address:** Valašské muzeum v přírodě - Národní kulturní památka, Palackého ul. 147, 756 61 Rožnov pod Radhoštěm. Tel.: 0651/757111, fax: 0651/654712, e-mail: muzeum@vmp.cz <http://www.vmp.cz> (lv)

Rychnov nad Kněžnou – The Regional Museum. The museum was founded in 1892, when a local ethnographic exhibition was organized, during preparations for the Ethnographic Exhibition of 1895. The museum illustrates the history of the region of the "Orlické hory" mountains. Since 1968 the regional bulletin has been published. The ethnographic collection includes 70,000 items (ceramics, glass, crafts, folk sculptures, toys, puppets, agricultural instruments, folk furniture, musical instruments, clocks, textiles, etc.) and is still being completed. The specialized Lace Museum at Vamberk forms also an

important part of the museum. The museum organizes thematic exhibitions. **Address:** Okresní muzeum Orlických hor, Jiráskova 2, 516 01 Rychnov nad Kněžnou. Tel.: 0445/21450, fax 0445/535438, e-mail: omoh@rychnov.czcom.cz muzeum.rychnov@worldonline.cz <http://www.omoh.czcom.cz/> (št)

Říčany – Mudruňka's Municipal Museum. The museum (founded in 1908) illustrates the town of Říčany in the close neighbourhood of Prague. Due to unprofessional administration of collections in certain periods of existence of the museum, the registration of the collections is not yet clearly organized. The ethnographic materials (the photographic documentation of folk architecture and a collection of broadside ballads are especially important among them) form roughly one third of the collections of the museum. **Address:** Městské Mudruňkovo vlastivědné muzeum, Rýdlova 14, 251 01 Říčany. Tel.: 0204/603161, e-mail: muzeum@ricany.cz, <http://www.ricany.cz/muzeum/> (št)

Strakonice – The Museum of the Region of the Central Otava Basin. The museum was founded in 1894 during the preparations of the Ethnographic Exhibition. After the exhibition (1895) the interest in ethnography was on decline and the museum was abolished. The activity of the museum was renewed in 1930. The museum has no autonomous ethnographic collection; ethnographic materials (several hundreds of objects – puppets, musical instruments, glass paintings, folk sculptures, textiles, etc.) are dispersed in other collections. The museum has a specialized exposition "Bagpipes and Bagpipers in Bohemia" and organizes International Bagpipes Festivals, as well as occasional thematic exhibitions. **Address:** Muzeum středního Pootaví, Hrad I/1, 386 01 Strakonice. Tel.: 0342/321537, fax: 0342/23391, e-mail: msp.st@worldonline.cz (št)

Sušice – The Museum of Šumava. The museum came into existence in 1967, as a successor of three original municipal museums, the oldest of which was the museum of Sušice, founded in 1880. A part of the mountains of Šumava is illustrated here. In 1960s important items of folk furniture and agricultural instruments were gained. The museum of the town of Kašperské Hory was founded in 1924. It preserves valuable collections of the border region, from

which German inhabitants were transferred in 1945 and 1946. A small collection of ethnographic materials is also in the museum of Železná Ruda. The collections of the museum as a whole are formed by agricultural and craft instruments, folk painted furniture, parts of folk dwellings, textiles, folk art, and photographic documentation. **Address:** Muzeum Šumavy, nám. Svobody 40, 342 01 Sušice. Tel., fax: 0187/528850, e-mail: muzeum.susice@worldonline.cz Kašperské Hory - muzeum, Náměstí 140, 341 91 Kašperské Hory, tel.: 0187/582505, Kašperské Hory - galerie, Náměstí 141, 341 91 Kašperské Hory, tel.: 0187/582530, 340 04 Železná Ruda, Javorská 154, tel.: 0186/697319. (št)

Šumperk – The District Museum. The Ethnographic collection has developed since 1896, when the museum was founded. The collection is put together with the historical one. In 1960s the museum was incorporated with the municipal museums in Zábřeh and Mohelnice, as well as the memorial of the painter A. Kašpar in Loštice in one. The collection documents the traditional culture of the ethnically mixed northern Moravia, the population employment and its production (agriculture, trades, home production, transport), traditional costumes, meal preparation, furniture, folk arts (ornamental sculpture, glass paintings), devotionalia, folk customs, folk literature (stall-keeper prints). The textile production, home production of buttons, brushes, and embroidery is with examples of folk arts displayed in the permanent exposition The Nature and History of Northwestern Moravia. The museum arranges regular ethnographic expositions. **Address:** Okresní vlastivědné muzeum, Hlavní tř. 22, 787 34 Šumperk. Tel.: 0649/214070, e-mail: ovmsumperk@iol.cz (lv)

Tachov – The Regional Museum. The ethnographic collection was formed spontaneously after the World War II, when objects from the nearby German villages were transported to the building of the monastery. The idea of the museum turned up in 1956; after 1960 materials of the abolished museum of Planá near Mariánské Lázně became a part of the collections of the museum. The museum illustrates a large area of Western Bohemia. The ethnographic collection includes 854 items (agricultural and craft instruments and products, folk painted furniture, textiles, folk art). **Address:** Okresní muzeum, tř. Míru 447, 347 11 Tachov. Tel./fax: 0184/722171. (št)

Třebíč – The Westernmoravian Museum. The museum society in Třebíč (western Moravia) was founded in 1898, the regional museum came into being in 1913. After the WWII the museum obtained rooms in the local castle (a former Benedictine monastery). The museum is focused on western Moravia. Now it is called Západosmoravské museum/The Westernmoravian Museum. The stagnating local museums, the one in Moravské Budějovice being the most important of them, were incorporated into it. The ethnographic collection contains folk textiles, ceramics, a set of painted cribs (64 pcs.), folk arts (ornamental sculpture, glass paintings), trade tools and products, a set of pipes (248 pcs.) and clocks (54 pcs.). They are displayed in the permanent expositions called The Folk Arts of Horácko and Podhorácko (in Třebíč) and The Lost Trades (in Moravské Budějovice). There is no ethnographer in the museum at present. **Address:** Západosmoravské muzeum, Zámek č. 1, 674 01 Třebíč. Tel./fax: 0618/840518, e-mail: muzeum@zmm.cz <http://www.zmm.cz> (lv)

Turnov – The Museum of the Region of "Czech Paradise". The museum documents the area of the Jizera basin. It was founded in 1886. A major part of the collections was gained during the preparations of the Ethnographic Exhibition of 1895. Among the most important collections of the museum are a collection of drawings of folk architecture, furniture, ceramics, a collection of folk textiles and broadside ballads (c. 5,000 items totally). Important documents are preserved also by the photographic archives of folk architecture. A part of the museum is formed by a small open-air museum in the village of Dolánky near Turnov, which includes a permanent exposition of folk dwelling and agricultural instruments. **Address:** Okresní muzeum Českého ráje, Skálova 71, 511 01 Turnov. Tel: 0436/322106, fax: 0436/25277, e-mail: museum@meil.drings.cz (št)

Uherské Hradiště – The Museum of Moravian Slovakia (Southeastern Moravia). The museum was opened in the former Jesuit school in 1914. Since 1931 it resides in the building of a shooting association, which shelters the permanent exposition. The interest in ethnography rose during the preparation of the exhibition Slovácko in 1937. Since 1940 A. Václavík, later a professor of ethnography at Masaryk University, worked in the museum. The ethnographic collection contains nearly 30,000 items, the largest part

being the textiles (local costume, embroidery, home textiles, garment parts), ceramics (local and Slovakian faience, local pottery), agriculture, trades, household equipments, furniture. The collection is catalogued, part of it is permanently displayed, the rest is displayed in seasonal exhibitions. The museum owns hereditaments of local collectors and ethnographers. **Address:** Slovácké muzeum, Smetanovy sady 179, 686 00 Uherské Hradiště. Tel.: 0632/551370, fax: 0420/554077, e-mail: info@slovackemuzeum.cz (lv)

Valašské Klobouky – The Municipal Museum. It was the local museum society that founded the museum in Valašské Klobouky in 1933. Since 1962 the museum resides in the former town hall, which shelters the permanent exposition and occasional exhibitions. The exposition of the middle class household and local trades (drapery, linen making, dyeing) can be found in the Red House (built in 1781). The ethnographic collection contains 4,251 items, e.g. folk costume of southern Valašsko, embroidery (the oldest from eighteenth century), agricultural and trade tools, Easter eggs, ceramics. **Address:** Městské muzeum, Masarykovo nám. 276, 766 01 Valašské Klobouky. Tel.: 0636/320095. (lv)

Vamberk – The Lace Museum. The museum (founded in 1929) is a branch of the regional museum in Rychnov nad Kněžnou. The collections are connected with the tradition of local lace school, opened in 1889, and traditional production of laces. The collection includes objects from several world exhibitions (Brussels 1958, Montreal 1967). The permanent exposition illustrates the development of lacemaking technologies. The museum participates in activities of the European Union (BLEN). Occasional exhibitions are organized as well. **Address:** Muzeum krajky, Vilímkova 88, 517 54 Vamberk. Tel.: 0445/541518, e-mail: muzeum@vamberk.cz (št)

Vrchlabí – The Giant Mountains Museum. The museum (founded in 1883 by the Austrian Giant Mountains Club) concentrates especially on the western and central part of the Giant Mountains. Originally, it was concerned on biology, since the early 20th century also on the local history and geography, including ethnography. The ethnographic collection includes 4,530 items. It includes decorated furniture, folk art, ceramics, textiles, means of transport, models of folk architecture, craft and agricultural instruments, etc. **Address:**

Krkonošské muzeum (při Správě KRNAP), Husova 213, 543 01 Vrchlabí. Tel. 0438/456704, e-mail: muzeum@knap.cz
www.knap.cz/knap/aktivity/muzeum/idex.php (št)

Vyškov – The Museum of Vyškov Region. The core of the ethnographic collection of the museum came into existence in 1890s. The Ethnographic association and the museum was founded in 1893. The museum resides since 1954 in a former bishop castle, that houses also permanent expositions The Folk Ceramics of Vyškov, and The Life of Vyškov Countryside (a sitting room, an open-hearth kitchen, folk costumes, agricultural tools, customs). The ethnographic collection contains ca.4,500 pcs., and documents not only the traditional culture of southern Haná, but also the island of German speaking population island near Vyškov. Of high importance is the set of folk faience from eighteenth and nineteenth century. **Address:** Muzeum Vyškovska, nám. Čs. armády 2, 682 01 Vyškov. Tel./fax: 0507/21040. (lv)

Zlín – The Museum of Southeastern Moravia. The ethnographic collection has been developed since 1953, when the museum was founded. It documents the traditional country culture of the regions: Wallachia, Moravian Slovakia, Luhačovické Zálesí, and eastern Haná. In 1950s its collection was enriched from the museums in Vizovice, Luhačovice, Valašské Klobouky, and Napajedla. From 1960s comes the set of products documenting the home wood production in the region of Hostýnské and Vizovické vrchy. Ca. 8,000 items are fully cataloguized. **Address:** Muzeum jihovýchodní Moravy, Soudní 1, 760 01 Zlín. Tel./fax: 067/30503, e-mail: muzeum@mbox.vol.cz (lv)

Znojmo – The South Moravian Museum. The region of Znojmo (southern Moravia) was till 1945 ethnically mixed, therefore the collections document the culture of both the Czechs and the Germans of the place. The ethnographic collection of The South Moravian Museum in Znojmo (founded 1878) is not independent, but forms a part of the historical and art collection. The set of folk furniture (38 pcs.) contains painted peasant chests (the oldest one from 1808), painted wardrobes (the oldest from 1642 and 1721). As for the textiles there are local costumes, and women bonnets characteristic for western Moravia. You can find there also local

ceramics, agricultural and trade tools. **Address:** Jihomoravské muzeum, Přemyslovců 6, 669 45 Znojmo. Tel.: 0624/224961, fax: 0624/225210, e-mail: znojmuz@znojmuz.cz (lv)

Železný Brod – The Municipal Museum. The beginnings of the museum are from 1860s, when local craftsmen gathered objects to represent the declining guilds in the Trade Museum. During the preparations of the Ethnographic Exhibition of 1895 the character of the museum became Ethnographic. The collections have been recently extended by 4,500 items, mostly gifts. The most important collections are formed by instruments (1,050 items), nativity scenes (800 items), ceramics (700 items), porcelain (500 items), textiles (more than 400 items). The collections include also decorated furniture (30 items), glass paintings (50 items) and woodcut. **Address:** Městské muzeum, nám. 3. května, 468 22 Železný Brod. Tel.: 0428/389 081, <http://www.travel-profi.cz> (št)

Národopisný věstník XVII (59) za rok 2000

Vydala: Národopisná společnost za podpory Rady vědeckých společností při AV ČR v Praze v roce 2000

Odpovědný redaktor a editor: PhDr. Miroslav Válka za přispění spolupracovníků

Za obsah sdělení odpovídají autoři.

Překlad: Pavel Štěpán (št), Lukáš Válka (lv)

Obálka: Lenka Kovalová

Technická redakce: Ing. Martin Papcun

Adresa redakce: Národní třída 3, 117 20 Praha 1

Náklad: 500 ks

Tisk: ČKD Služby, a. s., Praha 9, Klečákova 3

ISSN 0323 – 2492